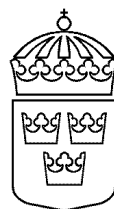

Riksdagens protokoll

2000/01:118

Torsdagen den 31 maj

Protokoll
2000/01:118

Kl. 12.00 – 17.59
19.00 – 21.51

1 § Meddelande om partiledardebatt

Talmannen meddelade att ett meddelande om partiledardebatten *måndagen den 11 juni kl. 13.00* delats ut till kammarens ledamöter.

2 § Återtagande av plats i riksdagen

Talmannen meddelade att *Carina Moberg* (s) fr.o.m. den 1 juni skulle återta sin plats i riksdagen varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för Christina Pettersson.

3 § Anmälan om ersättare

Talmannen anmälde att *Christina Pettersson* (s) skulle ersätta Pär Nuder (s) under tiden den 1 juni–17 september 2001 varigenom uppdraget som ersättare för Pär Nuder skulle upphöra för Dag Ericsson.

4 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
2000/01:128 till socialutskottet
2000/01:129 till konstitutionsutskottet
2000/01:133 till justitieutskottet
2000/01:134 till lagutskottet
2000/01:140 till socialförsäkringsutskottet
2000/01:141 till finansutskottet

Skrivelse
2000/01:142 till arbetsmarknadsutskottet

5 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter
Socialförsäkringsutskottets betänkanden 2000/01:SfU14 och SfU15
Socialutskottets betänkanden 2000/01:SoU17–SoU19

6 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats den 30 maj

KU17 Skadelidandes rätt att ta del av uppgifter ur nedlagda förundersökningar samt andra frågor om offentlighet och sekretess

Punkt 5 (Forskare)

1. utskottet

2. res. (v, mp)

Votering:

245 för utskottet

48 för res.

1 avstod

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 68 m, 37 kd, 13 c, 14 fp

För res.: 37 v, 11 mp

Avstod: 1 m

Frånvarande: 18 s, 13 m, 6 v, 5 kd, 5 c, 2 fp, 5 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU26 Diskonteringsränta vid beräkning av livförsäkringsavsättningar

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU22 Beskattningen av anställda ombord på färjor mellan Sverige och Danmark

Punkt 2 (Svensk sjöfartsnärings konkurrensvillkor)

1. utskottet

2. res. (c)

Votering:

280 för utskottet

13 för res.

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 68 m, 37 v, 37 kd, 14 fp, 11 mp

För res.: 13 c

Frånvarande: 18 s, 14 m, 6 v, 5 kd, 5 c, 2 fp, 5 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU27 Arvs- och gåvoskattens infogning i skattekontosystemet, m.m.

Prot. 2000/01:118

Punkt 1 (Arvs- och gåvoskattens infogning i skattekontosystemet, m.m.)

31 maj

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

227 för utskottet

67 för res.1

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 2 m, 37 v, 37 kd, 13 c, 14 fp, 11 mp

För res.1: 67 m

Frånvarande: 18 s, 13 m, 6 v, 5 kd, 5 c, 2 fp, 5 mp, 1 -

Carl G Nilsson (m) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 4 (Sponsring, m.m.)

1. utskottet

2. res. 2 (m, kd, fp)

Votering:

163 för utskottet

119 för res. 2

12 avstod

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 37 v, 13 c

För res. 2: 68 m, 37 kd, 14 fp

Avstod: 1 m, 11 mp

Frånvarande: 18 s, 13 m, 6 v, 5 kd, 5 c, 2 fp, 5 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU26 Inköp av bränsle och alkohol utan punktskatt, m.m.

Punkt 1 (Tredjemansrevision i återbetalningsärenden)

1. utskottet

2. res. 1 i motsvarande del (m)

Votering:

221 för utskottet

71 för res. 1

1 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 37 v, 37 kd, 12 c, 12 fp, 10 mp

För res. 1: 69 m, 2 fp

Avstod: 1 c

Frånvarande: 18 s, 13 m, 6 v, 5 kd, 5 c, 2 fp, 6 mp, 1 -

Ulf Nilsson (fp) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 3 (Reducerad mervärdesskatt på grund av stöld eller rån)

1. utskottet
2. res. 2 (m, kd, fp, mp)

Votering:

163 för utskottet

131 för res. 2

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 37 v, 13 c

För res. 2: 69 m, 37 kd, 14 fp, 11 mp

Frånvarande: 18 s, 13 m, 6 v, 5 kd, 5 c, 2 fp, 5 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU24 Följdändringar till det nya studiestödssystemet, m.m.

Punkt 1 (Följdändringar till det nya studiestödssystemet)

1. utskottet
2. res. i motsvarande del (m, kd, fp)

Votering:

174 för utskottet

120 för res.

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 37 v, 13 c, 11 mp

För res.: 69 m, 37 kd, 14 fp

Frånvarande: 18 s, 13 m, 6 v, 5 kd, 5 c, 2 fp, 5 mp, 1 -

Punkterna 2 och 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU23 Förhandsbesked i punktskattefrågor, m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

*Kommunal
uppdragsverksamhet*

7 § Kommunal uppdragsverksamhet

Föredrogs

konstitutionsutskottets betänkande 2000/01:KU24

Kommunal uppdragsverksamhet (prop. 2000/01:84).

Anf. 1 PER-SAMUEL NISSER (m):

Fru talman! Detta ärende gäller kommunal uppdragsverksamhet. Betänkandet behandlar en proposition från regeringen om att en försöksverksamhet med rätt för kommunala aktiebolag att bedriva uppdragsverksamhet inom viss yrkestrafik ska förlängas till utgången av 2005. Regeringen föreslår också ändringar beträffande hur denna verksamhet ska särredovisas i bolagens årsredovisningar.

Det pågår i dag en försöksverksamhet med rätt för kommunala bolag att bedriva uppdragsverksamhet inom viss trafik enligt yrkestrafiklagen. Där får sådana bolag under vissa förutsättningar driva linjetrafik utan att verksamheten har anknytning till kommunen eller landstinget eller till deras medlemmar. Denna försöksverksamhet startade 1996 och gäller fram till utgången av 2002.

En utredare med uppdrag att utarbeta förslag till eventuell utvidgning av verksamhetsområden presenterade 1998 ett betänkande. Där sades att det saknas förutsättningar att vidga den kommunala kompetensen och bedriva uppdragsverksamhet inom fler verksamhetsområden. Utredningen visade att försöksverksamhetens omfattning och effekt varit marginella. Vidare påpekades att det i dag råder en fungerande konkurrens vad gäller upphandling av kollektivtrafiktjänster. Utredarna ansåg att det inte föreligger behov av att låta kommunala bolag bedriva uppdragsverksamhet utanför den egna kommunen. Försökslagstiftningen borde därför inte förlängas eller permanentas. Så långt utredaren.

Vi moderater anser att konkurrensutsatt näringsverksamhet i första hand bör bedrivas av privata företag. Kommunerna bör endast i undantagsfall handha verksamhet i bolagsform. Detta talar i sig emot en förlängning av försökslagstiftningen.

Försöksverksamheten innebär att den kommunala kompetensen skulle utvidgas, och en utvidgning skulle innebära att kommunal verksamhet eller kommunala bolag med skattebetalarnas pengar i ryggen skulle konkurrera med privata företag inom flera områden som i dag har en fungerande marknad. Detta vore en felaktig utveckling, tycker vi.

Det finns således ingen anledning att fortsätta denna försöksverksamhet. Det finns en fungerande marknad med konkurrens och flera aktörer, och då är det fel att låta offentliga och kommunala bolag gå in och driva affärsmässig verksamhet över kommungränserna.

Fru talman! Jag vill yrka bifall till reservation nr 1, där vi anser att förslaget bör avstyrkas.

Anf. 2 INGVAR SVENSSON (kd):

Fru talman! Det är principiellt fel att ta affärsrisker med skattepengar. Kommunernas och landstingens resurser ska i första hand satsas inom vården, skolan och omsorgen. Ingen medborgare har nytta av att kommunal- och landstingspolitiker agerar företagare på marknader med väl fungerande konkurrens. Det är principiellt fel att bedriva kommunal uppdragsverksamhet utanför den egna kommunen. Själva grunden för kommunernas och landstingens verksamhet är att de ska finnas till för sina medborgare. Dessutom ska inte kommunal verksamhet bedrivas så att den riskerar att konkurrera ut privat. Tyvärr har vi sett alltför många exempel på detta.

Fru talman! Kommunala aktiebolag har alltid en konkurrensfördel framför privata, eftersom deras verksamhet garanteras med skattepengar. Till skillnad från privata bolag kommer aldrig ett kommunalt bolag att försättas i konkurs, utan skattebetalarna kommer att få skjuta till pengar. Det finns ett antal exempel på detta. Kommunala aktiebolag har alltså alltid en konkurrensfördel framför privata, eftersom ägarnas avkastningskrav är lägre. Man kan fråga sig hur många fullmäktigeförsamlingar

i landet som har lagt fast avkastningskrav för sina bolag. Finns det över huvud taget något sådant exempel?

Lagstiftningen tillåter att kommunala bolag som inte är konkurrensutsatta på sin hemmamarknad bedriver uppdragsverksamhet utanför den egna kommunen. Detta är genuint osunt, eftersom det ger de kommunala bolagen en klar konkurrensfördel.

Fru talman! Kraven på särredovisning i gällande försökslag har inte efterlevts. Kraven på utökad särredovisning kommer heller inte att följas. Det är omöjligt att genom lagstiftning säkerställa att fasta kostnader såsom ledningskostnader, administrationskostnader, tekniska kostnader, lokalkostnader m.m. fördelas korrekt i bolagens redovisning. Inte ens om uppdragsverksamheten bedrevs i separat aktiebolag skulle detta kunna säkerställas.

Mot bolag som inte följer kraven på särredovisning finns det inga sanktionsmöjligheter. De riskerar inte ens att förlora sina uppdragskontrakt.

Fru talman! Avtal som ingåtts med stöd av nuvarande lagstiftning förutsätts löpa ut senast den 31 december 2002. I de avtal som länshuvudmännen tecknat med kommunala bolag finns inga sådana skrivningar. Det finns inte ens en möjlighet att med hänvisning till lagstiftningen häva gällande avtal. Lagstiftningen kommer därför att leda till fler lagöverträdelser.

En förlängning av försökslagstiftningen t.o.m. 2005 är meningslös, eftersom tidsramen från det att upphandling av ett trafikuppdag påbörjas till det att avtalsperioden löper ut i normalfallet är fem-åtta år. Med andra ord har en upphandling som påbörjas i år en avtalsperiod som löper ut 2006–2009. Inget kommunalt bolag kan delta i en sådan anbudsgivning med mindre än att lagen inte efterlevs.

Fru talman! Om vi ser på marknaden utanför de kommunala bolagen tyder ingenting på bristande konkurrens på busstrafikmarknaden. I Sverige finns ca 500 bolag. Dessutom har även utländska bolag visat intresse för anbud vid trafikupphandlingar i Sverige, t.ex. norska, danska och engelska. Det indikerar att konkurrensen tenderar att öka i stället för att minska.

Fru talman! Den mycket dåliga lönsamheten för bussbranschen är ett kraftfullt bevis för att konkurrensen fungerar mellan bolagen. Däremot är det långsiktigt ett stort problem att vi har ett köparmonopol på kollektivtrafikmarknaden, eftersom det innebär att det i princip bara finns en enda kund i varje kommun och landsting.

Fru talman! Här är några konkreta exempel på hur snett det kan gå med den här typen av lagstiftning:

Pitebuss var 1996 ej konkurrensutsatt på sin hemmamarknad, dvs. stadstrafiken i Piteå, men man deltog i upphandling av länsbussar i Norrbotten och slog ut sina privata konkurrenter, såväl stora som små bolag, med ett pris som var långt under självkostnaden för att bedriva trafiken. Trafiken startade 1997. Efter mindre än ett år var Pitebuss konkursmässigt. Den nya trafiken innebar att bolaget förlorade långt mer än 1 miljon kronor i månaden, trots att stadstrafiken i Piteå genererade en prydlig vinst. Piteå kommun stod då, som ägare till Pitebuss, i en situation då de antingen kunde försätta bolaget i konkurs för att komma ur avtalet med Länstrafiken i Norrbotten eller besluta att skjuta till skattepengar för att

bolaget skulle fortsätta att bedriva busstrafik i andra kommuner eller försöka sälja bolaget samtidigt som avtalet med Länstrafiken hävdes. I samtliga tre alternativ är det Piteås invånare som står som förlorare.

Fru talman! Ett annat exempel gäller SL Buss och Busslink. I början av 90-talet påbörjade SL konkurrensutsättning av busstrafiken i Stockholms län. Det egna bolaget SL Buss hade haft monopol fram till dess. Konkurrensutsättningen genomfördes i etapper med början i länets yttre områden för att successivt närma sig Stockholms innerstad. SL Buss hade fördelen av att under hela konkurrensutsläppningsprocessen ha minst ett avtalsområde, nämligen Stockholms innerstad, inom vilket man aldrig har varit konkurrensutsatt. Lönsamheten för innerstadstrafiken har varit mycket god för SL Buss. Man skrev själv i sin personaltidning Omnibuss vid flera tillfällen att man förlorade pengar på trafiken i de områden som varit konkurrensutsatta, men tack vare innerstadstrafiken tjänade bolaget ändå en hygglig peng, ca 50 miljoner kronor per år. 1998 fusionerades SL Buss AB med Näckrosbuss. Avsikten från SL:s sida var att på detta sätt medverka till att ett tredje stort privat bussbolag bildades i Sverige. 60 % av aktierna i det nya bolaget Busslink såldes till investmentbolag, och ambitionen var att bolaget skulle bli helt privatägt och introducerat på börsen inom några år. 1999 upphandlades då SL Buss och Busslinks gamla monopoltrafik i Stockholms innerstad. Busslink vann det nya kontraktet men till en mycket lägre prisnivå än den tidigare. Detta innebar att Busslinks resultat förändrades. Bolaget hamnade i kris. I tidningarna spekulerades det om en förlust på uppemot 180 miljoner kronor om inget gjordes. VD:n fick avgå. SL accepterade att Busslink sade upp sitt avtal för trafiken i Nacka och Värmdö i förtid, och investmentbolagen ville inte längre vara med och äga Busslink. SL tvingades att överta alla aktierna i bolaget för 1 kr. Skattebetalarna i Stockholms län får stå för notan.

Fru talman! Ett annat exempel är Göteborgs Spårvägar. Om detta bolag kan man skriva en hel avhandling. Jag nöjer mig med ett exempel. Göteborgs Spårvägar AB, förkortat GS, bedriver buss-, färdtjänst- och spårvagnstrafik i Göteborgs stad och i kringliggande kommuner. Spårvagnstrafiken är en monopoltrafik som aldrig har upphandlats. Stadstrafiken med buss har upphandlats i tre omgångar. Den senaste omgången 1999 avsåg västra och centrala Göteborg, ett avtal för drygt 100 bussar. Vinnare i upphandlingen blev GS med ett pris på ca 100 miljoner kronor per år, en prisnivå som var 25–30 % lägre än närmaste medtävlare – detta i en bransch där nettomarginalen i bästa fall är någon enstaka procent. Utfallet kan inte ses som något annat än att GS har haft konkurrensfördelar av att dels i sitt bolag bedriva lönsam monopoltrafik med spårvagn, dels ingå i Göteborgs stads bolagskoncern inom vilken Göteborgs stad har alla möjligheter att genom koncernbidrag och andra transaktioner täcka upp för dåliga resultat. Parallellt med denna affär har GS genom låga anbudspriser vunnit kontrakt för trafik i flera kommuner i Göteborgsregionen. För Göteborgs skattebetalare blir dessa olönsamma bussaffärer en hög kostnad. Och de privata bussföretag som slogs ut i upphandlingarna av GS får lägga ned sin verksamhet och konstatera att man mot skattegaranterade bolag utan lönsamhetskrav är chanslös i konkurrensen.

Fru talman! Den slutsats som enmansutredaren kom fram till i utredningen från 1999, SOU 1999:118, är att det inte finns några skäl för att förlänga eller permanenta försökslagstiftningen.

Fru talman! De enda som förespråkade en fortsättning var Göteborgs och Skellefteå kommuner, deras respektive bussbolag och facken i Västsverige samt det s-styrda Svenska Kommunförbundet. I detta sammanhang ska noteras att just Göteborg och Skellefteå är två av de kommuner som utnyttjat och brutit mot lagen genom att ta kontrakt som löper ut efter den 31 december 2002.

Fru talman! Den sammanfattande slutsatsen av den här argumenteringen blir att det är mycket tydligt att propositionen om en förlängning av försöksperioden måste avslås. Jag yrkar alltså bifall till reservation 1.

Anf. 3 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Fru talman! Folkpartiet har en klar ståndpunkt när det gäller de kommunala bolagen. Kommunerna ska inte annat än i undantagsfall bedriva verksamhet i bolagsform, och skälen för detta är flera.

Kommunen ska inte ge sig in på områden där det privata näringslivet väl kan svara för de behov som det handlar om. Ofta innebär den kommunala bolagsverksamheten att små privata tjänsteföretag på redan fungerande marknader konkurreras ut. Om kommunen ger sig in för att konkurrera med privata företag har det kommunala bolaget ett synnerligen ojämnt övertag genom att det har kommunen och dess skattebetalare som garant. Det kan aldrig ett enskilt företag möta på jämbördig nivå. Ett visst offentligt bostadsäggande kan dock av sociala skäl vara motiverat i vissa kommuner.

Den kommunala verksamheten ska styras demokratiskt med mesta möjliga insyn för medborgarna, men med bolagsformen blir i praktiken allmänhetens insyn sämre. Det är ingen slump att de skandaler som har varit aktuella i kommunala sammanhang under senare år ofta har haft en koppling till just den kommunala bolagsverksamheten.

Folkpartiet anser att kommuner ska koncentrera sin verksamhet till det som kan anses vara kommunens kärnuppgifter och att kommunal verksamhet i allmänhet ska bedrivas i förvaltningsform och endast, som jag sade, undantagsvis i bolagsform.

Sedan 1996 råder en försökslagstiftning som medger kommunala aktiebolag att bedriva uppdragsverksamhet inom linjetrafik. Försöksperioden sträcker sig till utgången av 2002. Den här verksamheten har utvärderats av en särskild utredning som heter Utredningen om utvärdering av den kommunala uppdragsverksamheten inom kollektivtrafiken. Utredningens betänkande kom 1999.

Som skäl för införandet av den här försöksverksamheten anförde regeringen att den kommunalrättsliga principen inte gjorde det möjligt för de kommunala bussbolagen att erbjuda sina tjänster utanför det egna geografiska området och att de därför kom i ett sämre konkurrensläge än de privata företagen. Det här argumentet, som regeringen använde för att starta verksamheten, avlivs effektivt av den utredning som regeringen själv tillsatte. Den konstaterar dels att försöksverksamheten har fått en mycket liten omfattning, dels att den har varit ytterst marginell. Utredningen anser att det råder en fungerande konkurrens när det gäller upphandling av kollektivtrafik. Det har ju tillkommit nya både svenska och

utländska aktörer. Försöksverksamheten har också fått en väldigt liten omfattning. Och utredningen säger att det inte finns skäl att vare sig förlänga eller permanenta den pågående försöksverksamheten.

Regeringen anför ändå ett par konstruerade argument för att fortsätta. Det bisarra är att det ena argumentet just är detta att verksamheten har fått en så liten omfattning. Det förhållandet att behovet av den här specialregeln varit så litet att försöksverksamheten blivit endast marginell tas till intäkt för att den ska fortsätta, så att man ska kunna dra några slutsatser.

Regeringens andra argument är hänsyn till det fåtal kommunala bolag som ingår i försöksverksamheten. Detta argument har dock utredningen redan dömt ut.

I formell mening föreslår regeringen inte att verksamheten permanentas, men en ständigt pågående försöksverksamhet blir ju i praktiken permanent.

När försöksverksamheten startade föreskrevs det att kostnaderna, intäkterna och resultaten av försöksverksamheten skulle redovisas särskilt. Det gällde också borgensförbindelser och andra ansvarsförbindelser som kommunen eller landstinget ingått för bolagets räkning. Skälen var att detta skulle ge en möjlighet att se till att konkurrensneutralitet rådde och att kommuner och landsting inte med skattemedel subventionerade verksamhet som bedrevs åt annan. Regeringen pekade då på att detta skulle säkerställa medborgarnas möjligheter till insyn.

Utredningen konstaterar att av detta har inte blivit någonting. Utredningen fann inte någon sådan särredovisning i något av de aktuella bolagens årsredovisningar. Bolagen har inte uppfyllt de krav som ställdes på försöksverksamheten. Det går inte att utläsa dess omfattning, resultat och eventuella subventionering.

Regeringen försöker nu på ett närmast patetiskt sätt skärpa det här kravet.

Vi noterar vidare att utredningen haft ett antal synpunkter på trafik-huvudmännens, dvs. kommuners och landstings, agerande när det gäller t.ex. storleken på upphandlingar, avtalstider och villkor i övrigt. Utredningen ställer frågan om inte dessa utformas på ett sådant sätt att möjligheterna för mindre privata företag att vara med och konkurrera försvåras i onödan.

Fru talman! Folkpartiets ståndpunkt i de här frågorna är följande: Folkpartiet är först och främst emot att kommuner och landsting bedriver verksamhet i bolagsform annat än i undantagsfall. Den verksamhet det här handlar om strider mot den s.k. lokaliseringsprincipen, som innebär att kommunal verksamhet ska tillgodose intressen inom det egna området. Kommunen får alltså normalt inte bedriva verksamhet utanför kommunen. Eventuella behov av samordning av kollektivtrafiken över kommungränser – sådana kan ju finnas, framför allt i storstadsområden – kan lösas genom kommunal samverkan i form av kommunalförbund.

Som utredningen konstaterar har de argument som ursprungligen användes för försöksverksamheten inte någon bärighet alls. Den verkliga hetsbeskrivning som låg till grund för införandet är helt enkelt inte sann. Detta är, som också flera remissinstanser påpekat, i och för sig nog skäl att avsluta verksamheten, dvs. då försöksperioden upphör vid slutet av 2002.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till reservation 2.

Anf. 4 MATS EINARSSON (v):

Fru talman! Av föregående inlägg skulle man kunna få uppfattningen att vi här har att göra med en oerhört dramatisk förändring, ett oerhört genomgripande förslag från regeringen som, får man förstå, i princip skulle slå sönder all privat verksamhet över huvud taget. I alla fall får man den uppfattningen när man hör med vilken intensitet de föregående talarna går in i debatten.

Jag ska inte relatera hela ärendet och alla dess detaljer, även om det inte är så oerhört omfattande. Jag vill bara påminna om att det som regeringen nu föreslår faktiskt är någonting oerhört begränsat. I propositionen föreslår regeringen att den försöksverksamhet som i dag pågår när det gäller kommunala bolags rätt att bedriva uppdagsverksamhet, närmare bestämt i fråga om kollektivtrafik, ska kunna fortsätta i ytterligare tre år, till år 2005. Jag skulle tro att det privata näringslivet överlever denna förlängning och gör det ganska bra.

Vänsterpartiet stöder utskottets förslag, dvs. att bifalla regeringens förslag. Vi tycker, även om frågan inte är dramatisk, att det är mycket angeläget att inte slå sönder den kommunala verksamhet på det här området som pågår. Det är sant att den sett i det stora hela inte är särskilt omfattande. Men den är av betydande vikt där den förekommer, och det vore oansvarigt av riksdagen att nu dra undan dess förutsättningar genom att inte förlänga denna försöksverksamhet.

I och för sig finns det en motion från Hans Stenberg m.fl. socialdemokrater om att inte förlänga försöksverksamheten utan permanenta den. Det ska jag säga på en gång: För den motionen har vi från Vänsterpartiet mycket stor sympati. Om vi beslutade enligt detta skulle det lösa åtminstone ett av de problem som Ingvar Svensson tog upp, nämligen svårigheterna med att ha så pass korta avtalsperioder som det här blir fråga om. Med en permanentning skulle det problemet bortfalla. Men hur som helst: Vi har inte sett det som konstruktivt eller fruktbart att här gå på någon särlinje, utan vi har i stället förenat oss med övriga partier på vår kant om att stödja propositionen.

Det vi ser i den här debatten är naturligtvis en grundläggande ideologisk skillnad, en grundläggande skillnad i synen på kollektivt ägd, demokratiskt styrd näringsverksamhet. Både Ingvar Svensson och Helena Bargholtz – och möjligen Per-Samuel Nisser, om än inte fullt så tydligt – har klargjort att man inte vill ha kommunala bolag. Man vill inte ha den typen av verksamhet. Kommunernas medborgare ska inte via sina valda representanter få ägna sig åt vissa typer av näringsverksamhet.

Den principen är t.o.m. så stark för dessa partier att den är överordnad den kommunala självstyrelse som man i andra sammanhang försvarar med sådan frenesi. På denna punkt måste den kommunala självstyrelsen inskränkas på ett sådant sätt att man inte ska ha möjlighet att bedriva den här typen av näringsverksamhet.

Vad använder man då för argument för detta? Ja, man använder inte argumentet att man vill slå vakt om vissa privatpersoners möjligheter att göra vinster. Så uttrycker man sig naturligtvis inte, även om det är det som ligger i botten. I stället försöker man föra något slags rättviseresonemang. Man säger att kommunala bolag är gynnade jämfört med

privata bolag och frammanar bilden av de stora kommunalägda jätteföretagen som slår sönder de små stackars privata entreprenörerna.

Det ska i det sammanhanget bara noteras att man inte är lika bekymrad när små privata företag slås ut av stora privata företag. Där finns inga som helst bekymmer från borgerlighetens sida. Det är bara om de stora företagen är kollektivt ägda av medborgarna som det helt plötsligt är väldigt synd om de små företagen.

Jag ser att jag går mot slutet av min anmälda talartid, så jag ska inte utveckla detta. Men jag vill påstå att det i stor utsträckning är en myt att offentligt ägda bolag skulle vara så oerhört gynnade jämfört med privata företag. Det är snarare tvärtom på det sättet att lagstiftningen sätter upp mycket skarpa hinder för bedrivande av kommunal verksamhet på ett antal områden. Det här är ett sådant exempel, där regeln om att man inte får verka utanför den egna kommunen har förhindrat kommunala bolag att konkurrera med de privata på jämbördig bas – därav denna försökslagstiftning.

Jag yrkar alltså bifall till utskottets förslag i detta betänkande.

Anf. 5 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Fru talman! Den här försöksverksamheten trädde i kraft den 1 juli 1996 och går ut 2002. Nu ska man förlänga den ytterligare tre år. Min fråga till Mats Einarsson är: Hur länge kan man hålla på med försöksverksamhet, och kan man kalla den försöksverksamhet även om den ser ut att vara permanent?

I debatten i går kunde vi notera att Vänsterpartiet ställde upp bakom den kapitalistiska marknadens branschpraxis. Men tycker verkligen Mats Einarsson att det är rimligt att denna branschpraxis ska få strida mot gällande lagstiftning? Det finns inga sanktioner i dag, men den strider mot gällande lagstiftning. Tycker Mats Einarsson att detta är rimligt?

Han talar om att han inte vill slå sönder verksamheten. Nej, men genom sitt stöd för den här propositionen vill han fortsätta slösa med skattebetalarnas medel. Är slösandet med skattemedel verkligen en ideologisk fråga, Mats Einarsson? Är vi oeniga på den punkten, att det skulle finnas ideologiska skiljelinjer när det gäller att slösa med skattemedel? Det borde vi väl alla vara emot.

Dessutom talar han om privata vinster med visst förakt. Men han talar inte med samma förakt om de kommunala förlusterna. Det handlar om en rimlig konkurrenssituation. Förstår inte Mats Einarsson att de offentliga bolagen har en helt annan förutsättning än de konkurrerande bolagen, oavsett om de är stora eller små?

Anf. 6 MATS EINARSSON (v) replik:

Fru talman! Frågan var hur länge man kan hålla på med försökslagstiftning. Ja, inte i all evighet, naturligtvis. Jag förutsätter att man under den förlängningsperiod som vi nu kommer att besluta om kan komma fram till en permanent lagstiftning. Om det är permanentning av just den försökslagstiftning vi nu har eller om det är någon annan typ av permanent lagstiftning kan jag i dag inte bedöma. Men det hoppas och förutsätter jag att vi ska kunna göra under den här tiden.

Jag tycker inte att man ska bryta mot svensk lag. Det vill jag gärna säga här. Jag tror inte att någon annan i den här kammaren vill det heller.

Jag tycker heller inte att man ska slösa med skattebetalarnas pengar. Jag kan inte se att kommunal bolagsverksamhet enligt denna försökslagstiftning eller enligt annan lagstiftning per definition innebär slöseri med skattebetalarnas medel, vilket Ingvar Svensson förefaller vilja påstå.

Anf. 7 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Fru talman! Om nu Mats Einarsson har inställningen att man inte ska få bryta mot gällande lag, varför har han då inte lagt fram förslag om att införa sanktioner när man bryter mot en sådan lagstiftning?

Anf. 8 MATS EINARSSON (v) replik:

Fru talman! Det helt ärliga och korrekta svaret på frågan varför jag inte har väckt en sådan motion är att detta definitivt inte är mitt specialområde i denna kammare. Jag kan i dag inte bedöma om man ska införa sådana sanktioner och hur de i så fall ska se ut. Det får vi nog återkomma till i så fall. Jag kan tyvärr inte svara på den frågan.

Anf. 9 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik:

Fru talman! Jag ska vara nöjd med att Mats Einarsson inser med vilket allvar jag ser på den här frågan. Precis som Mats Einarsson framhåller är det här också en mycket viktig principiell fråga för många av oss politiker.

Upprinnelsen till detta är helt enkelt de erfarenheter som man har fått under 80- och 90-talen av alla dessa misslyckade affärer som har skett inom ramen för de kommunala bolagen. Det är det som har fått oss att reagera och bli ängsliga för att fortsätta i den här verksamhetsformen.

Ett mycket tungt argument mot just det här förslaget är också den totala sågning som gjordes av den särskilda utredning som regeringen tillsatt för att titta närmare på det här och som fick i uppgift att göra en utvärdering av den kommunala uppdragsverksamheten inom kollektivtrafiken. Den utredningen tycker att det är fullständigt onödigt att fortsätta med denna försöksverksamhet.

Regeringen försöker ändå att hitta några konstruerade argument för att få fortsätta. Men man konstaterar i sin proposition att det i och för sig skulle kunna hävdas att det inte finns något egentligt behov av en utvidgad kommunal kompetens på kollektivtrafikområdet och att försöksverksamheten därför skulle kunna avslutas vid utgången av år 2002. Varför inte följa denna utredning?

Anf. 10 MATS EINARSSON (v) replik:

Fru talman! Det är bra att Helena Bargholtz för tydlighetens skull upprepar vad hon sade i sitt inledningsanförande. Jag uppfattade kanske inte riktigt vad själva repliken till mig bestod i.

Men det är väl sant att vi har helt olika uppfattningar om hur man ska se på kommunal bolagsverksamhet. Jag skulle vilja säga så här:

De problem som finns på det här området, och de finns, det ska jag erkänna, härrör mycket från den privatiserings- och avregleringsvåg som sköljde över landet under framför allt 90-talet och som genomfördes på ett sådant sätt att en mängd olika problem uppstod, bl.a. i gränssnittet mellan offentlig verksamhet och privat verksamhet. Självfallet uppkom-

mer där problem, självfallet måste man där se över lagstiftningen och förändra den. Jag ser förslaget om en förlängning av den här försöksverksamheten snarast som ett led i en strävan att se till att man här får fungerande regler på lång sikt.

Prot. 2000/01:118
31 maj

*Kommunal
uppdragsverksamhet*

Anf. 11 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik:

Fru talman! Skälet till att jag i mina repliker talar om en gång till vad jag sade i mitt inledningsanförande är att jag vill höra en kommentar från Mats Einarsson om hur han ser på den här utredningen och dess totala avsägning av den fortsatta försöksverksamheten.

Jag har fler citat som jag skulle kunna läsa upp, men jag avstår från att göra det. Jag tycker att de argument som utredningen för fram, utöver det som jag ser som den principiella frågan, är så viktiga att det här förslaget inte ska gå igenom.

Anf. 12 MATS EINARSSON (v) replik:

Fru talman! Utredningen, ja. Jag ska först erkänna att jag inte har läst den i dess helhet. Jag har läst delar av den och referat av den.

Jag är inte helt säker på att beskrivningen av utredningens slutsatser och argument är fullständigt objektiv och så nyanserad som man kanske skulle önska. Men bortsett från det, att en utredning kommer fram till vissa slutsatser innebär inte med nödvändighet att vi alla i denna kammar måste hålla med om dem. Regeringen har gått igenom utredningen efter remissomgång och efter egna bedömningar i det här avseendet kommit fram till en annan uppfattning när det gäller förlängningen av försöksverksamheten. Jag instämmer i den bedömningen och biträder därför regeringens förslag på denna punkt.

Anf. 13 GÖRAN MAGNUSSON (s):

Fru talman! Bakom regeringens bedömning har i utskottet Centerpartiet, Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna ställt sig. Den bedömning som regeringen har gjort beträffande fortsatt giltighetstid för den här lagstiftningen, som medger försöksverksamhet på just busstrafikområdet, är att det finns flera skäl som talar för att försöksverksamheten ska pågå ytterligare några år. Verksamheten har varit marginell, och det gör det svårt att dra några bestämda slutsatser vad gäller kollektivtrafikområdet enbart utifrån den utvärdering som utredningen gjorde.

En förlängning av försöksverksamheten skulle ge ett bättre underlag för ett definitivt ställningstagande till om det behövs en permanent lagstiftning på området eller inte. Regeringen pekar också på att flera remissinstanser anser att försökslagstiftningen bör förlängas för att ge ytterligare erfarenheter. Det är en grund som finns i det här sammanhanget.

I debatten har man utgått från vissa närmast axiomatiska förutsättningar. Kommunalt bedriven bussverksamhet i aktiebolagsform leder till stora förluster och måste på allt sätt förhindras. Man har t.o.m. uttryckt sig så att man kan förstå det på det sättet att de här bussbolagsdirektörerna sitter med handen i kassalådan hos kommunstyrelsens ordförande och har obegränsad dragningsrätt i den lådan. Jag känner inte igen den beskrivningen av någon kommunal verksamhet, allra minst på kollektivtrafikområdet.

Jag tycker alltså att majoriteten i utskottet, som är ganska bred, har hamnat på en korrekt ståndpunkt. Det är angeläget och riktigt att göra den här förlängningen av försöksverksamheten.

Jag kan inte heller undgå att kommentera Ingvar Svenssons, Helena Bargholtz och Per-Samuel Nissers inlägg. De är företrädare för det jag brukar kalla för den kommunala självstyrelsefundamentalismen. I andra debatter i kammaren har dessa företrädare envist hävdad att varje ingrepp från statens eller riksdagens sida i form av lagstiftning osv. är ett hot inte bara mot demokratin utan också mot den kommunala självstyrelsen. Men i det här sammanhanget är det naturligtvis inga som helst restriktioner. Här handlar det om att värna en annan verksamhet, nämligen den privat bedrivna busstrafiken.

Det finns ett par ytterligare goda skäl för den gränsöverskridande kommunaktiviteten, nämligen om trafiken klaras särskilt i glesbygd genom att i det lokala området upprätthålla en bättre konkurrens inom sektorn.

Fru talman! Jag ser inte frågan om kommunalt gränsöverskridande bussverksamhet som den stora frågan på kollektivtrafikområdet, utan i stället är det den enorma koncentrationen på det privata bussområdet där det knappast ens längre går att lägga anbud för de små anbudsgivarna. Det är stora konglomerat som behärskar marknaden. Där undrar jag om inte hela frågan om pris och konkurrens borde tas upp. Man borde satsa med kraft för att se vad som kan hända på det området.

Anf. 14 PER-SAMUEL NISSER (m):

Fru talman! Försöksverksamheten för kommunala bolag gäller att kunna konkurrera på en marknad. Utredaren pekar på att det finns en fungerande marknad redan i dag. Kommunala bolag kan då agera över kommungränserna. Jag ser en risk i att näringslivet lokalt påverkas negativt, dvs. man får svårt att konkurrera med ett kommunalt ägt företag som har skattebetalarnas pengar i ryggen. Det finns en fara att skattebetalarnas pengar riskeras om det kommunala – offentliga – bolaget får ekonomiska problem i ett arbete som sker i en annan kommun.

I det här perspektivet är det bättre att låta en fungerande marknad sköta den affärsmässiga verksamheten. Ser inte Göran Magnusson risken att det lokala näringslivet påverkas negativt, dels i den kommun som verksamheten finns i från början, dels i de andra kommunerna som bolaget arbetar i och dels att skattebetalarnas pengar riskeras om det sker någonting? Jag vill ha Göran Magnussons syn på osund konkurrens.

Anf. 15 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Fru talman! När det gäller det lokala näringslivet beror det på vilken avgränsning som görs. Syftet med allmänna och goda kommunikationer är att det lokala näringslivet ska påverkas positivt. När det gäller de lokala bussföretag som Per-Samuel Nisser tänker på, finns det naturligtvis bekymmer. Men lagstiftningen förutsätter inte att det ska vara kommunala subventioner till den kommunalt bedrivna bussverksamheten. Den ska särredovisas, och det ska finnas ett rimligt sätt att bedöma denna.

Principiellt vill jag säga om skattepengar – kommunala, landstingskommunala och statliga – att jag alltid har hävdad att man måste vara särskilt försiktig med skattepengar. Det går inte att vara särskilt slösaktig

eller se enkelt på de frågorna. Här har pengar kommit in från medborgarna som man har sagt att vissa saker ska göras för, och det är viktigt att de sakerna blir utförda. Därför går det inte att lättsinnigt pumpa in pengar i kommunala bussbolag. Självklart måste man vara strikt på den punkten och se till att skattepengarna används på ett effektivt och bra sätt. Jag kan hänvisa till – utan alla jämförelser i övrigt – vad en tidigare socialdemokrat, Gustav Möller, har sagt om hur skattepengar ska användas.

Anf. 16 PER-SAMUEL NISSER (m) replik:

Fru talman! Göran Magnusson tog även upp frågan om den kommunala självstyrelsen. Den frågan får vi ta mer tid att debattera framöver.

Det viktiga och riktiga är inte att offentligt driva affärsmässig verksamhet. Politikernas roll – den kan vi också diskutera – är att se till att alla medborgare får samma möjligheter och rätt till bl.a. utbildning, omsorg och sjukvård. Politiker ska inte driva affärsmässig verksamhet. Det finns andra som är bättre på det.

Jag kommer tillbaka till frågan om det lokala näringslivet. Det finns exempel där lokala småföretag anser att de inte kan konkurrera och därför undviker att gå in i ett anbudsförfarande där det finns ett stort kommunalt bolag med och agerar. Den risken kan undvikas om det finns en fungerande marknad. Ser inte Göran Magnusson den risken också? Det finns många exempel på detta.

Anf. 17 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Fru talman! Det är inte så stor skillnad i vår uppfattning om politikernas roll i de allmänna övergripande målen. Man får naturligtvis inte vara så rigid att man säger att affärsverksamhet eller verksamhet i bussbolag inte får eller kan bedrivas av kommunerna. Om det är nödvändigt för att upprätthålla en god och tillräckligt bra service ska naturligtvis kommunerna kunna göra det inom de ramar som har satts upp.

Sedan är det naturligtvis inte så konstigt att de kommunala bussbolagen har uppfattningen att de bör ha möjlighet att konkurrera inom verksamhet som går över kommungränserna. De är själva utsatta för ett konkurrenstryck som bygger på att man jobbar över ett större område. Själva utgångspunkten för detta är inte så märklig.

Jag undrar om det är fria och frejdiga företags klokaste åtgärd att avstå från att lämna anbud om de vet att det finns ett kommunalt ägt bussföretag. Det är väl snarare klokare att gå in och ta matchen och se vilket resultat det blir. Det är att vika undan alldeles i onödan.

Anf. 18 INGVAR SVENSSON (kd):

Fru talman! Göran Magnusson säger att han inte har sett till några problem på området. Lyssnade han inte på mitt inledningsanförande? Jag tog då upp Piteå, Stockholms län och Göteborg. Jag skulle vilja veta om jag lämnade några felaktiga sakuppgifter i den delen.

Den diskussion Göran Magnusson tar upp om den kommunala självstyrelsen är intressant. Om inte speciallagstiftningen funnits, hade det inte varit möjligt för kommunala bussbolag att konkurrera på andra marknader. Kommunallagen är tydlig på den punkten. Göran Magnusson

borde veta att kommunen ska ägna sig åt sina angelägenheter och sina invånare och inte intervensera på andra områden och marknader.

Tycker Göran Magnusson att det är rimligt att genom underbud slå ihjäl privata företag och sedan få tillbaka summorna genom att sticka handen i skattekistan? Vi är egentligen inte principiellt emot den kommunala bolagsformen, även om vi tycker att man ska vara restriktiv. Men den får inte utnyttjas på ett sådant sätt att annan verksamhet slås ut. Göran Magnusson måste inse att ett kommunalt bolag har större säkerhet än ett annat bolag, såvida det inte finns ett storföretag i ryggen.

Jag ställer samma frågor till Göran Magnusson som jag ställde till Mats Einarsson: Är det rimligt att vi stiftar en lag som möjliggör lagbrott i fråga om avtalstiden? Är det inte rimligt att om försöksverksamheten ska fortsätta införa en sanktion mot den typen av lagbrott?

Anf. 19 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att man i huvudsak ska hålla på lokaliseringsprincipen. Det är en riktig utgångspunkt. Jag sade i en tidigare replik att det inte är konstigt om kommunala bussföretag som själva blir utsatta för konkurrens i upphandlingsögonblicket reagerar med att de också borde få agera på samma marknad för att få samma chans. Det kan vara en vettig utgångspunkt.

Jag tycker naturligtvis inte att ett kommunalt bussföretag ska gå ut och offerera till underpriser under förutsättning att man har möjlighet att få subsidier från kassakistan. Jag har från mina utgångspunkter lite svårt att känna igen den beskrivningen i generella termer. Jag ska inte påstå att det inte har förekommit. Men i generella termer har jag svårt att känna igen just den beskrivningen.

Jag ska inte märka ord, men Ingvar Svensson frågar om det är rimligt att vi har en lagstiftning som möjliggör lagbrott. Det är ju först när det finns lagstiftning som det faktiskt blir möjligt att begå lagbrott, så det är väl inte den relevanta frågan.

Den relevanta frågan är väl om det ska finnas sanktionsmöjligheter eller ej. Det är, tycker jag, en intressant och viktig frågeställning. Regeringen och majoriteten i utskottet har funnit att det i varje fall inte i det här läget, med en relativt måttlig förlängning av försökslagstiftningen, har varit angeläget och viktigt att nu införa sanktionsmöjligheter. Det kommer naturligtvis också att vara en fråga som man får ta när försöksperioden är över och man ser vilka erfarenheter man har vunnit.

Anf. 20 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Fru talman! Göran Magnusson har givetvis rätt på den punkten. Jag uttryckte mig kanske något märkligt.

Men det är mycket märkligt att man har en lagstiftning som inte stämmer överens med branschpraxis. Även Göran Magnusson är ju mycket förtjust i branschpraxis, det förstod jag under gårdagens debatt. Det finns en konflikt mellan branschpraxis och avtalstider, och lagstiftningen. Och det är märkligt att ingen har uppmärksammat detta.

För oss som ville avslå propositionen är det inget problem. Verksamheten kommer inte att kunna fortsätta. Men ni som vill ha en förlängning har hamnat i en konfliktsituation.

Anf. 21 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Fru talman! Det finns flera exempel på lagstiftning som i och för sig saknar sanktionsmöjligheter, så det är inget unikum. Jag ska inte ta ett annat trafikområde. Att gå mot röd gubbe är faktiskt inte tillåtet, men inte heller sanktionsbelagt. Det finns också andra sådana exempel, så principiellt är det inte någon viktig fråga.

Ett par ord, fru talman, om branschpraxis. Jag har inte sagt – och inte heller Mats Einarsson som uttalade sig tidigare i den här frågan – att all branschpraxis är bra på alla områden. Det vi diskuterade i går i konstitutionsutskottets betänkande var frågan om ifall staten skulle få ingå incitamentsavtal eller avtal där betalningen utfaller beroende på vilket resultat som konsulter i det här fallet kommer fram till.

Vi har från majoritetens sida inte velat ha den uppfattningen att man inte kan göra det, och det tror jag egentligen inte heller att Ingvar Svensson så småningom kom fram till. I varje fall kunde vi inte säga att det var fel av regeringen att göra det vid det tillfället, så någon allmän bekännelse till branschpraxis vill jag inte stå för. Jag vill i så fall syna branschpraxis i sömmarna innan jag bestämmer mig för om den är bra eller ej.

Anf. 22 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Fru talman! Jag vill ställa samma fråga till Göran Magnusson som jag ställde till Mats Einarsson.

Det gäller den utredning som vi har talat om så mycket i den här debatten. Hur uppfattar Göran Magnusson den? Jag kan förstå om Göran Magnusson inte har hunnit läsa utredningen. Men det finns faktiskt en hel sida om detta i utskottsutlåtandet, där den kritik som jag har refererat tidigare mycket tydligt framgår.

Om det nu är så bra med sådan här försöksverksamhet skulle jag också vilja höra om Göran Magnusson kan tänka sig att gå vidare och utvidga den på andra kommunala områden.

Anf. 23 GÖRAN MAGNUSSON (s):

Fru talman! Jag talade tidigare om lokaliseringsprincipen och bekänner mig till den som huvudlinje. Sedan får man naturligtvis genom lagstiftning alltid se vilka möjligheter man vill skapa för olika verksamheter i givna situationer. Men lokaliseringsprincipen tycker jag är helt korrekt. Pengar som man samlar in från kommunmedborgarna i en kommun ska naturligtvis också användas i kommunen.

Den fortsatta försöksverksamheten med busstrafiken bygger inte på – jag ska upprepa det – att kommunens kassalåda ständigt står öppen för bussbolagsdirektörerna att hämta pengar ur. Det är en vanföreställning som jag brukar se när jag läser någonting från Timbro och närstående företag, när de ska beskriva kommunal verksamhet i både förvaltningsform och aktiebolagsform.

När det gäller utredningen hade jag kanske inte tänkt att likt Mats Einarsson bekänna att jag inte hade läst den. Nu förutsatte nog Helena Bargholtz närmast att jag inte hade läst den. Jag har i varje fall läst sidan i utskottsbetänkandet. Jag ska sträcka mig så långt.

Det är väl ingen invändning mot de faktiska uppgifter som står i utredningen. Frågan är hur man värderar dem i ett bredare sammanhang än vad som framgår av utredningsuppdraget och det utredaren har gjort. Det

är den bedömning som har lett majoriteten i utskottet fram till att man bör förlänga försöksverksamheten.

Anf. 24 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Fru talman! Jag tycker att Göran Magnusson, som ju ofta är en klok person, borde ha tagit intryck av vad utredningen säger. Den är väldigt tydlig i sin kritik.

Jag vill också fråga om Göran Magnusson är beredd att ställa upp på att man borde, som jag tycker, granska trafikhuvudmännens agerande i en särskild ordning för att se att kravet på lika konkurrensförutsättningar tillgodoses.

Anf. 25 GÖRAN MAGNUSSON (s):

Fru talman! Utredningen är mycket tydlig. Den kan inte ifrågasättas, möjligen inte ens någon uppgift som man har i den. Som jag sade tidigare är det fråga om vilken sammantagen värdering av utredningen man gör, jämfört med andra kunskaper och insikter man kan ha vid olika tillfällen.

Granska trafikhuvudmännen kan man väl tänka sig att göra. I så fall borde man väl granska hela branschen. Det som jag ser som ett stort problem är inte trafikhuvudmännen i sig utan de stora, ständigt växande bussbolagen, som faktiskt är dominerande inom sektorn. Jag tycker att det kanske kunde vara någonting för Konkurrensverket och andra att kika på, för att försöka se om det verkligen ska vara tillåtet att vara så stor som man är, speciellt om man är stor i en region. Det går inte att måtta bolagen jämfört med hela landet. Ofta är de ju verksamma i regioner och är dominerande och stora där.

Det är naturligtvis – det ska man inte bortse från – rätt komplicerat. Har man en upphandling där det krävs 100 eller 150 bussar kan man inte byta entreprenör så förfärligt ofta. Det är ett stort kapital i bussarna, och sedan är det ett ännu större och ännu viktigare kapital i den personal som är engagerad i detta, så det är klart att det finns en del problem i sammanhanget.

Men, som sagt, den alltmer tilltagande storleken på de bussentreprenörer som finns tycker jag att man skulle syna.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

8 § Stiftelselagen – undantag från viss tillsyn, m.m.

Föredrogs
lagutskottets betänkande 2000/01:LU20
Stiftelselagen – undantag från viss tillsyn, m.m. (prop. 2000/01:67).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 15 §.)

Föredrogs
lagutskottets betänkande 2000/01:LU21
Förbud mot juridiskt eller ekonomiskt biträde i vissa fall, m.m. (prop.
2000/01:105).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 15 §.)

10 § Ändring i atomansvarighetslagen

Föredrogs
lagutskottets betänkande 2000/01:LU24
Ändring i atomansvarighetslagen.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 15 §.)

11 § Skyddet för vissa djur- och växtarter och deras livsmiljöer

*Skyddet för vissa djur-
och växtarter och
deras livsmiljöer*

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2000/01:MJU18
Skyddet för vissa djur- och växtarter och deras livsmiljöer
(prop. 2000/01:111).

Anf. 26 INGVAR ERIKSSON (m):

Fru talman! I miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2000/01:MJU18 behandlas frågor om skyddet för vissa djur- och växtarter och deras livsmiljöer, detta med anledning av regeringens proposition nr 111. I denna framförs förslag till ändringar och förtydliganden i miljöbalken samt en rad andra lagar som behövs för att direktiven i det s.k. art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet ska kunna följas och genomföras i enlighet med den svenska lagstiftningen.

Från moderat sida har synpunkter och förslag framförts i motion MJ35. Det gäller principerna för inrättande av skyddsområden m.m., punkt 1 i betänkandet. Det gäller ersättningsreglerna, punkt 7, och samrådet mellan myndigheter och markägare m.m., punkt 9.

Vi har inte i utskottet fått stöd för förslagen i motionen och redovisar därför våra avvikande ståndpunkter i reservationerna 1 och 3, och dessutom i reservationen 6 tillsammans med Kristdemokraterna och Centern.

Då det gäller principerna för inrättande av skyddsområden m.m. är det naturligtvis viktigt att de särskilda skydds- och bevarandeområdena, Natura 2000-områdena, hanteras på ett sådant sätt att de miljöer och arter som ska skyddas också verkligen får det skydd de behöver. Det är självklart också viktigt att Sverige genomför de aktuella direktiven på ett korrekt sätt i lagstiftningen. Men vi menar att när majoriteten nu vill knyta skyddet till ett tillståndsförfarande blir det problem.

Risken är stor att markägare drabbas av en lång period med stor osäkerhet om vad som i praktiken kommer att gälla. Dessutom blir det markägaren som tvingas visa att verksamheter och åtgärder inte påverkar miljön negativt.

Vårt förslag innebär att det redan före ett beslut om att inrätta ett Natura 2000-område tydligt bör framgå vilka restriktioner som kommer att gälla för den framtida markanvändningen i området. Vi anser att detta är nödvändigt om man ska undvika påtalade problem i framtiden. Riksdagen bör som sin mening ge regeringen detta till känna. Jag yrkar bifall till reservation nr 1.

Fru talman! I reservation nr 3 under punkt 7 tar vi moderater upp vilka ersättningsregler som bör gälla.

Det är viktigt att rättigheter och skyldigheter fördelas på ett rimligt sätt mellan myndigheter och enskilda markägare. När ett Natura 2000-område inrättas måste, som jag tidigare har sagt, enligt vår uppfattning klart framgå vilka restriktioner som ska råda för markanvändningen. Självklart ska de då angivna restriktionernas omfattning vara avgörande för hur stor ersättning markägaren ska erhålla. Markägaren ska vara berättigad till full ersättning för de inskränkningar i brukande- och äganderätten som restriktionerna innebär.

I reservation nr 6 under punkt 9 tar vi moderater tillsammans med Kristdemokraterna och Centerpartiet upp den viktiga frågan om samråd mellan myndigheter och markägare m.m.

Fru talman! Människors engagemang för att skydda, bevara och rädda värdefulla naturmiljöer måste tas till vara. Detta gäller inte minst dem som genom sitt brukande och ägande hittills sett till att dessa värden finns kvar. Det är viktigt att deras åsikter och intressen tas till vara i framtiden.

Det är mot den bakgrunden det är så viktigt att det råder ett förtroendefullt samarbete mellan markägare och myndigheter inför bildandet av nya Natura 2000-områden.

Tyvärr finns det åtskilliga exempel på dåligt myndighetsarbete där stora motsättningar med berörda markägare blivit följden. Detta är mycket olyckligt.

Arbetet med att inventera nya Natura 2000-områden pågår för närvarande på många håll. Arbetet är ganska så intensivt.

Det är enligt vår uppfattning mycket viktigt att myndigheter och markägare för en öppen och bred dialog vid dessa inventeringar. Det måste få ta den tid som behövs. Det är t.ex. inte rimligt att myndighetsföreträdare utfört inventeringar utan att markägare varit medvetna eller underrettade om detta, vilket uppenbarligen skett vid flera tillfällen. Sådant agerande måste upphöra.

Fru talman! Utan en öppen och bred dialog mellan myndigheter och markägare blir det svårt att nå förståelse för arbetet med att skydda markområden. Alla blir förlorare. Såväl bevarandeintressena som markägarna och samhället i sin helhet förlorar om inte detta fungerar väl.

Vi moderater står självklart bakom de reservationer där vi finns med men yrkar bifall och rösträkning endast till reservation nr 1.

Fru talman! Det här betänkandet och underliggande proposition grundar sig på EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv som vi hörde tidigare. Dessa direktiv påbjuder skydd för livsmiljöer och djur- och växtarter bl.a. genom ett europeiskt nätverk av skyddade områden; det som kallas Natura 2000.

Sverige har ansett att vi redan före vårt medlemskap i EU väl tillgodosåg de här kraven på skydd och att vi gör det i ännu högre grad nu tack vare miljöbalken. Men detta har inte EU ansett.

Man förväntar sig vissa formuleringar i vår lagtext för att garantera skyddet. EU beslöt därför att stämma Sverige i EG-domstolen. Regeringen ville ju ingenting annat än att skydda. Vi tyckte att vi hade bra skrivningar. Med hjälp av den proposition som vi nu behandlar har regeringen föreslagit justeringar av elva olika lagar, så att ingen ska kunna tveka om att vårt syfte är att skydda dessa miljöer.

Vi har uppfattat det som att det inte gäller några nya överväganden beträffande innehållet utan att det handlar om tekniska lagändringar för att tillgodose syftet. Därför har inte Kristdemokraterna väckt någon egen motion beträffande detta.

Innehållet i direktiven har diskuterats en del när det gäller listningen av olika arter. Framför allt har man ju diskuterat frågan om när man får jaga olika fågelarter. Men det faller inte under den här diskussionen.

Vi delar alltså i sak regeringens åsikt. Vi tycker att det är bra att man har det här skyddet.

De ändringar som man gör med hjälp av propositionen innebär att om en verksamhet ska påbörjas i ett skyddsområde måste man först överväga om någon av de skyddade arterna eller livsmiljöerna hotas. Man ska då ansöka om tillstånd. Man kan få tillstånd om man på något sätt kan kompensera eller garantera att livsmiljöerna inte försvinner. Det var vad vi avsåg tidigare också.

Under behandlingen av propositionen i utskottet har det dock framgått att bildningen av skyddsområdena och kontakten med markägare inte fungerar bra, åtminstone inte överallt. Vi har därför reserverat oss beträffande ersättningsreglerna. Vi faller in i reservation 4, och vi har som vi hörde också deltagit i reservation 6.

Jag står bakom båda reservationerna, men vill yrka bifall till reservation 4.

Det vi reserverar oss mot gäller ersättningsreglerna. När staten pekar ut vissa områden som särskilt bevarandevärda är det viktigt att markägaren inte drabbas negativt och att han får skälig ersättning för de miljöinsatser han gör i samband med bildningen av skyddsområdet. Det kan ske genom att han erbjuds ersättningsmark eller ekonomisk skogskompensation.

Skogen inom sådana här skyddsområden sköts annorlunda. Det kan medföra risk för insektsangrepp. De kan sprida sig till angränsande skog som används näringsmässigt. Vi tycker, liksom några andra partier, att det tydligt måste framgå vem som har ansvar för de eventuella skador som kan uppstå på angränsande skog.

Arbetet med bildandet av skyddsområden skyndas på. Det har medfört att inventeringar görs utan markägares vetskap. Öppenhet och dialog krävs för att det här arbetet ska möta förståelse hos alla berörda.

Jag upprepar att jag yrkar bifall till reservation 4.

Anf. 28 ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Alla aktörer har ett ansvar för att den biologiska mångfalden bevaras.

Med utgångspunkt i detta är det positivt om vi uppehåller oss vid just skogsbruket en stund. Genom det certifieringssystem som har utvecklats tar numera skilda kategorier ägare hänsyn till behovet av skydd av den biologiska mångfalden.

Samtidigt är det viktigt att slå fast att staten har ett övergripande ansvar för att enskilda markägare och bygder inte ska hamna i kläm. Det är därför ett måste för alla inblandade – inte minst de enskilda små markägarna – att det finns långsiktiga och tydliga regler för hur skyddet av den biologiska mångfalden ska fungera.

Fru talman! Det är t.ex. viktigt att en sådan process som inventering av markområden bedrivs öppet och i en bred dialog med berörda ägare och andra intressenter.

Inventeringarna i samband med Natura 2000 har enligt min uppfattning inte varit tillfredsställande i detta hänseende. Många markägare kan vittna om att företrädare för staten inventerar marker utan att markägarna ens är medvetna om att så sker. Av många upplevs det här – låt mig kalla det så – smygandet från myndigheterna som mycket stötande. Utan en öppen och bred dialog blir det svårt att nå förståelse och acceptans för behovet av det skydd som vi kanske i vissa fall vill ha.

Det är nödvändigt, fru talman, och i allra högsta grad befogat att samråd mellan myndigheter, markägare och andra intressenter sker i en öppen och fri dialog. Jag yrkar med anledning av detta bifall till reservation nr 6.

Fru talman! När staten väl pekat ut vissa områden som särskilt intressanta att bevara är det viktigt att den enskilde markägaren inte på något sätt drabbas negativt. Staten måste ta sitt ansvar för att så inte sker. Markägaren måste ges skäligen ersättning för de miljöinsatser som görs och vid bildandet av olika typer av reservat. Det kan ske genom ekonomisk kompensation men självklart också t.ex. genom erbjudande av ersättningsmark.

Jag tycker exempelvis att det är helt otillfredsställande att en markägare får ett interimistiskt avverkningsförbud under ofta mycket långa utredningstider för skyddsobjekt utan att någon som helst ekonomisk reglering sker, oavsett om området sedan anses skyddsvärt och avsätts eller inte. Utan en skäligen ekonomisk eller annan ersättning försämras enligt min uppfattning möjligheterna att få förståelse från de markägare som drabbas av inskränkningar i nyttjandet av den egna marken. Jag och Centerpartiet tycker, fru talman, att detta är en mycket olycklig utveckling.

Ekonomisk kompensation löser emellertid inte alla problem. Många markägare som avstår sin mark till reservat eller accepterar andra inskränkningar för att skydda den biologiska mångfalden vill inte ge upp den rörelse som de bedriver och på något sätt är associerade med. Den behövs för att företaget ska kunna utvecklas i en positiv riktning. Jag tycker att det är märkligt att utskottsmajoriteten inte har velat diskutera frågan om ersättningsmark på annat sätt än vad som har skett i det här betänkandet.

Fru talman! Jag yrkar återigen bifall till reservation nr 6.

Anf. 29 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! Jag som socialliberal ser den här debatten som en debatt om solidaritet – global solidaritet och solidaritet med kommande generationer. Det är en debatt om människans frihet, men en frihet som inte får inskränka en annan människas frihet. Och min slutsats blir att vi har ett ansvar att vårda jordens resurser för kommande generationer.

Mänskligheten i den rika delen av världen utarmar för närvarande naturresurser för kortsiktig egoism. Men vi har möjligheter att stoppa den här utarmningen. Socialliberala honnörsord som kunskap, demokrati och marknadsekonomi ger oss dessa möjligheter.

Naturvård handlar om att skydda och bevara naturvärden och om att bevara mångfalden i naturen åt kommande generationer. Den biologiska mångfalden och variationerna inom arterna ger uthållighet i ekosystemen.

Men hur ska vi då agera för att bevara mångfalden och variationen? Ja, inte genom att, som vissa partier i riksdagen vill, argumentera för att vi inte ska gå före andra länder. Vi ska visa vägen.

En väg är Natura 2000, EU:s nätverk av naturreservat. Sverige har föreslagit ungefär 2 000 områden att upptas i Natura 2000, men det är bara ungefär 500 som passar in på EU:s lista. Inget av de områdena har en unikt nordisk natur. Här måste Sverige se till att få till stånd en ändring.

En andra väg är att skydda värdefulla områden som naturreservat eller att på annat sätt skapa skydd.

En tredje väg är att säkerställa rekreationsmarker i och kring tätorter. Vi socialliberaler anser att naturhänsynen ska vara större där än i t.ex. vanlig produktionsskog.

En fjärde väg, fru talman, är att inrätta särskilda kustreservat. Vi vill att ett nationellt bevarandeprogram för kust och skärgård upprättas.

En femte väg är att ge skydd åt öppet vatten, havsbottnar och undervattensmiljöer genom att inrätta marina reservat.

En sjätte väg är att ge ett starkare skydd åt våtmarkerna. Här handlar det i första hand om områden som ska skyddas enligt våtmarkskonventionen och fågeldirektivet.

Den sjunde vägen handlar om strandskyddet. Det lokala inflytandet är viktigt. Kommunerna har ett stort ansvar för att upprätthålla strandskyddet och för att bevara grunda havsvikar ostörda. Reglerna för strandskyddet har tyvärr i alltför stor utsträckning frångåtts. Därför måste tillämpningen av reglerna i vissa fall bli hårdare.

En del förändringar i lagstiftningen krävs. I miljöbalken bör införas ett principiellt förbud mot att bedriva verksamhet som kan orsaka skadliga effekter på ett bevarandeområde. Undantag ska kunna medges endast

om det saknas alternativa lösningar, och åtgärden ska då ha ett allmänintresse.

Fru talman! Vi föreslår en del ändringar i lagtexten för att skapa starkare skydd. Det gäller 4 kap. 1 §, 7 kap. 28 b § och 8 kap. 1 §.

Bl.a. får ingrepp i miljön göras endast om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden.

Undantag kan göras då särskilda skäl anses finnas. Vi anser att de särskilda skälen inte får strida mot EU-förordning eller direktiv eller mot riksintresse.

Verksamhet får inte heller medges om de arter som ska skyddas utsätts för störning av verksamhet. Här vill vi ha tillägg om habitatfragmentering. Det är ett begrepp som är aningen svårt att översätta, men vi som deltar i debatten vet ändå vad det handlar om.

Undantag från förbud att döda, skada, fanga eller störa får göras för att försvara person och värdefull egendom. Undantag bör också få göras då det är fråga om att fastställa artens skyddsbehov. Vi vill ha ett sådant tillägg också.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 2 under punkt 2 och reservation 5 under punkt 8.

När det gäller reservation 6, som vi inte är med på och som handlar om samråd mellan myndigheter och markägare, så instämmer jag i den inriktning som uttrycks i reservationen, men menar att detta antingen redan finns reglerat i miljöbalken eller, i de fall det inte gör det, inte är det stora problem som man har pekat på. I de fall där det förekommer att man inte samråder har man självfallet möjlighet att påtala det från Naturvårdsverket till berörd länsstyrelse.

Anf. 30 ALF ERIKSSON (s):

Fru talman! Jag kan till stora delar instämma i Harald Nordlunds inledning om behovet av att vi skyddar områden för att bevara den biologiska mångfalden. Det gäller en av de åtgärder som vi debatterar i dag, nämligen Natura 2000. Därför tänker jag inte gå in närmare på de andra skyddsformerna.

När Sverige blev medlem i Europeiska unionen 1995 så blev unionens art- och habitatdirektiv och fågeldirektivet bindande för Sverige. Sverige begärde inga undantag i medlemskapsförhandlingarna, utan förutsatte att de svenska reglerna för skydd av de aktuella miljöerna var tillräckliga.

Det handlar främst om nätverket med Natura 2000-områden, som avsätts i hela unionen. Syftet är att bevara, och i en del fall återställa, områden som har skyddsvärda livsmiljöer och populationer av vissa djur- och växtarter. Medlemsländerna ska anmäla förslag på sådana områden – s.k. Natura 2000-områden – till kommissionen, som sedan i samråd med de enskilda länderna kan utse områden till bevarandehavensområden.

Sverige har hittills föreslagit 2 450 särskilda bevarandehavensområden och 395 särskilda skyddsområden för fågeldirektivet. Detta omfattar närmare fem miljoner hektar, och då är inte älvsträckorna inräknade.

När dessa områden är uttagna som bevarandehavensområden ska medlemsstaterna ge dem ett visst skydd, och det är det som regeringens proposition handlar om.

De svenska reglerna finns redan, men kortfattat kan jag säga att EU-kommissionen inte helt godtar det svenska regelverket. Det är olika lagkulturer som möts, där kommissionen efterfrågar en mer detaljerad lagstiftning medan vi har en öppnare i Sverige, som vi följer upp med förordningar av regeringen. Det råder alltså ingen tvekan om att vi i Sverige genom vårt regelverk vill genomföra direktivet om skydd av områden. Men kommissionen anser att det inte finns tillräckliga garantier, eftersom den inte ser förordningarna som lika starka som lagstiftning.

För att det inte ska råda några som helst tveksamheter om att EU:s direktiv på området blir korrekt införda i den svenska lagstiftningen föreslår regeringen och utskottet att det görs vissa förtydliganden i miljöbalken och en hel del andra lagar.

Ändringarna innebär bl.a. att det krävs tillstånd för att bedriva verksamheter som på ett betydande sätt påverkar livsbetingelserna för den art som har varit anledning till att området fått ett skydd.

Det innebär inte att den verksamhet som i dag pågår får några ändrade förutsättningar. Det kan i en del fall vara just den verksamheten som är orsaken till att området är unikt och skyddsvärt. Det är alltså inga radikala förändringar jämfört med dagens förhållanden, och de påverkar inte nämnvärt den framtida markanvändningen.

I några av de sex reservationer som fogats till betänkandet tas frågor om ersättning till markägarna upp. Den lagändring som nu föreslås ändrar inte förutsättningarna för markanvändningen. Om någon skulle bli nekad tillstånd att exempelvis avverka skog i ett Natura 2000-område för att det skulle förstöra den skyddsvärda miljön så träder ersättningsreglerna i kraft. Då är det att betrakta som att man gör det till ett reservat.

Harald Nordlund går åt ett annat håll än de övriga tre partierna. Folkpartiet vill ha fler områden som ges kvalificerat skydd.

Jag nämnde just att Sverige har föreslagit 2 450 områden. Det var när propositionen skrevs. Till dem ska vi lägga de 101 områden som regeringen fattade beslut om i förra veckan, och det finns ytterligare ca 1 000 områden som är under beredning i Regeringskansliet.

När det sedan gäller det allmänna bevarandet, i andra former, kan vi lägga till att det har skett kraftiga ökningar i anslagen för biologisk mångfald under de senaste åren. Även i årets vårproposition, som vi nu håller på att behandla, finns det ytterligare förstärkningar på området.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 31 HARALD NORDLUND (fp) replik:

Fru talman! När det gäller pågående arbete med att lämna fler områden som ska skyddas så tror jag att det är viktigt att vi inte fastnar i en diskussion om antalet områden, utan att vi verkligen diskuterar vad det är som vi vill skydda.

Nu pågår ett arbete med ytterligare drygt 100 områden, säger Alf Eriksson. Det viktigaste är att de områden som vi nu rapporterar fortsättningsvis verkligen är skyddsvärda områden. Det är viktigt att vi kommer ifrån sifferresonemanget, och mer diskuterar vad det är vi vill skydda.

Anf. 32 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Bland de hittills anmälda områdena har det uppenbarligen inte funnits hela den bredd som kommissionen har efterlyst. När det gäller de 1 000 områden som nu är aktuella har man beaktat synpunkterna och försöker få fram områden som skulle göra att vi får den bredd av miljöer som efterfrågas. Jag är övertygad om att vi, när detta är färdigt, kommer att ha den helhet som efterfrågas.

Anf. 33 INGVAR ERIKSSON (m) replik:

Fru talman! Alf Eriksson talade vitt och brett om de krav som vi har enligt EU-direktiven, och vi ställer upp på dem. Det är inte frågan om det.

Men sedan är det lite bekymmersamt att inte Alf Eriksson ser några som helst problem när det gäller hur man i praktiken handlägger eller verkar inför bildande av de här Natura 2000-områdena. Vi anser att samrådet är oerhört viktigt för att vi ska få ett brett stöd för intresset att bevara. Men det hade Alf Eriksson ingen som helst kommentar till, och det tycker jag är lite bekymmersamt.

När det gäller ersättningsfrågan säger Alf Eriksson att den redan är löst och att man tillämpar detta. Men i praktiken vet vi att det finns stora problem att komma överens. Vi menar att principen måste vara att inskränkningar i brukande- och äganderätten måste ersättas till dess fulla värde. Jag skulle gärna vilja ha en kommentar från Alf Eriksson till just den synpunkten.

Anf. 34 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Jag kommenterade inte samrådsförfarandet, men jag tänker göra det nu. I inledningen av den här processen har det nog begåtts ett och annat misstag. Det har också nått mina öron. Men det är påtalat. Under senare tid har jag inte hört talas om några sådana fall. Det är alltså länsstyrelserna som identifierar de här områdena och har kontakt med markägarna. Jag ser det som en självklarhet att man kan föra den här dialogen i en öppen anda. Ingen är betjänt av att vi får sådana här områden utsedda mot markägarnas vilja. Jag tror att den här processen fungerar ganska bra i dag, precis som Harald Nordlund sade. Det finns ingen anledning att göra några förändringar där.

När det gäller ersättningsfrågorna tror jag att Ingvar Eriksson har blandat ihop de här frågorna lite grann med reservatsfrågor osv. Jag sade i mitt anförande att det inte blir någon inskränkning i brukanderätten så länge man fortsätter med den verksamhet som man har i dag. Det är först när man börjar äventyra den miljö som vi vill skydda som det kan bli fråga om ersättning, och då först när man inte får tillstånd att göra det man hade tänkt.

Anf. 35 INGVAR ERIKSSON (m) replik:

Fru talman! Det är glädjande att Alf Eriksson ställer upp på att det är viktigt med en bra dialog mellan olika intressenter. Jag vill säga att det är helt avgörande för att det här ska fungera väl och att det ska gå förhållandevis snabbt. Om man får stora motsättningar med rättsprocesser kan det ta många år. Och då är risken väldigt stor för att det man vill bevara har försämrats under tiden. Om man inte har en bra dialog och inte kan

komma överens på ett vettigt sätt om lösningar, finns det risk för att man i förtid begår våld även på sådana områden som är fina och väl värda att bevara. Det är oerhört viktigt att markägare och andra intressenter har förtroende för myndigheternas och politikernas sätt att agera. Jag hoppas att Alf Eriksson ställer upp på detta.

Det är också glädjande att misstagen har påtalats. Men det är bara fjorton dagar sedan jag var uppe i nordöstra Uppland och hörde en väldigt tuff dialog där det fanns stora motsättningar beroende på att man inte hade samrátt från början. Jag hoppas att Alf Eriksson har rätt när han säger att de här misstagen är påtalade, så att detta inte upprepas. Det gagnar inte saken om man inte lyckas här.

När det gäller ersättningarna står jag fast vid det jag sade, oavsett på vilket sätt inskränkningarna sker. Nu säger Alf Eriksson att jag har missförstått det, men jag tror inte det. Om man börjar skapa restriktioner står man där utan inkomst. Det kan t.ex. handla om att man får tillfälliga avverkningsförbud som kan bli ganska långa, som Eskil Erlandsson tog upp nyss. I det fall jag talade om var det en fastighet på 300 hektar där man hade fått förbud mot att verka på halva arealen. Var och en förstår problemen.

Anf. 36 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Vi har uppenbarligen inga delade meningar när det gäller samrådsförfarandet och den processen. Jag är övertygad om att det här ska fungera bättre i framtiden, även om man aldrig kan gardera sig för att ett och annat fall kan inträffa där man har lite dispyter. Det beror kanske mer på personkemin än på vad ärendet handlar om.

Jag tror inte att vi kommer att få några större bekymmer med ersättningarna när det här systemet kommer i gång, och vi får se hur det fungerar i praktiken. Om man inte får tillstånd att göra vad man har tänkt och det inte går att lösa på något annat sätt, träder ersättningsreglerna in.

Anf. 37 KJELL-ERIK KARLSSON (v):

Fru talman! Det här betänkandet gäller skyddet för vissa djur- och växtarter och även skyddet för deras livsmiljöer. Här gäller det speciellt det s.k. art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet.

Art- och habitatdirektivet, som rör bl.a. naturtyper, växtarter, däggdjur och insekter, och fågeldirektivet, som gäller häckande och rastande fåglar, utgör tillsammans EU:s lagstiftning för att bevara den biologiska mångfalden.

Det s.k. Natura 2000 har tillkommit med stöd av EG:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektivet. EG-direktiven är en form av EU-lagar som medlemsstaterna är skyldiga att tillämpa på nationell nivå. Direktiven binder medlemsstaterna till ett visst mål men ger de nationella myndigheterna rätt att välja hur målen ska uppnås.

Det här europeiska nätverket ska vara färdigbyggt 2004. Då kommer flera tusen värdefulla naturområden inom EU att ingå. I dessa finns det i dag, som jag nämnde tidigare, bevarandevärda arter och naturtyper som ska bevaras för framtiden.

Men Sverige måste, liksom övriga medlemsländer, se till att de nödvändiga bevarandeåtgärderna vidtas i områdena så att de naturtyper och arter som finns i områdena upprätthålls i det man kallar en gynnsam

bevarandestatus. Om man vill uttrycka det enkelt innebär detta att ängen ska förbli äng och att naturskogen ska fortsätta att vara naturskog samt att arterna ska få fortleva i livskraftiga bestånd.

Sedan 1979 har det i EU funnits särskilda regler för skydd av fåglar. Det var då fågeldirektivet infördes. Att fåglarna fick särskild uppmärksamhet berodde bl.a. på ett stort fågelintresse i flera länder och på att många fågelarter jagas och dessutom flyttar. Att fåglarna flyttar innebär att ansvaret för att fåglarnas antal inte minskar måste tas på internationell nivå. Därför är det viktigt att vi skyddar sådana här områden.

Det är alltså dessa två nämnda direktiv som ger oss uppgiften att skapa både ett områdesskydd och ett artskydd, och det behövs verkligen. Det tror jag att vi alla inser när vi tittar på den utveckling eller, som jag kanske hellre skulle vilja kalla det, avveckling som tidigare har varit när det gäller arter och livskraftiga bestånd.

För många Natura 2000-områden behöver även skötselplaner tas fram eller revideras. Vissa områden kan behöva restaureras och värdena i dem följas upp. Det behövs tillsyn så att områden som ingår i nätverket får den skötsel de behöver samt övervakning av att deras naturvärden bevaras så att tillståndet för de berörda naturtyperna och arterna förblir gynnsamma även i fortsättningen.

Sverige har fram till juli år 2000 föreslagit ca 2 450 särskilda bevarandehabitat enligt art- och habitatdirektivet och utsett nästan 400 särskilda skyddsområden för fågellivet. Eftersom vissa områden som är särskilda bevarandehabitat eller särskilda skyddsområden överlappar varandra så finns det totalt ca 2 550 områden som är skyddade. Ytan på dessa områden motsvarar ungefär 10 % av Sveriges totala yta.

Den här propositionen som betänkandet grundar sig på har utformats i samarbete mellan s, v och mp. Propositionen har fått en sådan utformning att vi inte har behövt reservera oss i betänkandet. Vi ställer upp på de lagtekniska ändringar som behövs och föreslås i betänkandet av utskottsmajoriteten för att genomföra införandet av direktiven på ett riktigt sätt i vår svenska lagstiftning. Som vi hörde tidigare har ju Sverige fått kritik av EU-kommissionen för att direktiven inte varit korrekt genomförda i vår lagstiftning.

Fru talman! Jag yrkar bifall till majoritetens förslag i betänkande MJU18.

Anf. 38 MIKAEL JOHANSSON (mp):

Fru talman! Så står vi här med ytterligare ett verktyg i kampen för en bättre miljö, nämligen den framförhandlade propositionen om skyddet för vissa djur- och växtarter och deras livsmiljöer. Vid tillverkningen av detta verktyg har Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet medverkat.

Jag kan konstatera att art- och habitatdirektivet skyddar 170 naturtyper, varav 90 finns i Sverige, t.ex. grunda vikar, olika typer av myrar och kärr och naturskogar med barrskog. Totalt omfattar direktivet 690 arter, varav 54 finns i landet, t.ex. tumlare, klockgroda, ekoxe, alvarmalört och fjällviva.

Fågeldirektivet skyddar 185 arter, varav 62 regelbundet häckar i Sverige. Exempel på dessa fågelarter är storlom, tjäder, skärfläcka, berguv, blåhake och mindre flugsnappare.

Sverige har lämnat ca 2 400 områden enligt habitatdirektivet och ca 400 områden enligt fågeldirektivet att skyddas inom Natura 2000. Och detta har Miljöpartiet drivit på.

Dessa områden är naturligtvis inte utvalda på meriten av att vara rekreatiomsområden nära tätorter eller kulturmiljöer. Vi måste nämligen göra skillnad på skyddet av områden för människor och skyddet av områden för djur och natur, vilket dessa direktiv riktar in sin kraft på.

Sverige har fått kritik för sin lagstiftning i och med att förslaget ger ett starkare skydd för naturområden än man någonsin förut har haft. Det är detta som vi har uppnått nu.

För att få gå in i ett Natura 2000-område och orsaka skada eller störa är det 29 § miljöbalken som gäller, dvs. att tillstånd ges om alternativa lösningar saknas och om åtgärderna är tvingande eller av väsentligt allmänt intresse och om kompensationsåtgärder vidtas för förlorade miljövärden. Det är ett lagförslag som är bra och tufft. Det lär nämligen inte bli lätt att få sådana tillstånd.

De största förstärkningarna i budgeten sedan Miljöpartiet kom med gäller skydd av naturområden, inte bara skog. Anslaget A3 gällande skog, Natura 2000, kalkning m.m. ökar mellan åren 2000 och 2004 från ca 670 miljoner till 1 400 miljoner, alltså mer än en fördubbling. Möjligt är att det inte räcker, eftersom Natura 2000-områdena ofta måste lösas ut på grund av strikta regler och lagar runt skyddet.

Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.54 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

12 § Frågestund

Prot. 2000/01:118
31 maj

*Skyddet för vissa djur-
och växtarter och
deras livsmiljöer*

Frågestund

Anf. 39 TREDJE VICE TALMANNEN:

Kammarens överläggningar återupptas nu för riksdagens frågestund. Följande statsråd kommer att delta: vice statsminister Lena Hjelm-Wallén, försvarsminister Björn von Sydow, jordbruksminister Margareta Winberg, näringsminister Björn Rosengren och miljöminister Kjell Larsson.

Vice statsministern besvarar allmänpolitiska frågor. Frågor till övriga statsråd förutsätts beröra deras ansvarsområden inom regeringen. Frågor och svar ska hålla sig inom en minut.

Frågestund

Anf. 40 LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Jag vill fråga vice statsministern om taken i socialförsäkringarna. 1,2 miljoner löntagare ligger nu över taken och får därmed inte, när de blir sjuka, de 80 % som de betalat för. Fler och fler tar privata försäkringar och tvingas därmed betala dubbelt för tryggheten.

I Sydsvenska Dagbladet i dag skriver statsminister Göran Persson att det är hans förhoppning att det "under den kommande tiden ska finnas politiska förutsättningar i riksdagen för att göra upp om en takhöjning". Vad betyder det? Gäller inte längre Miljöpartiets vetorätt i takfrågan? Är regeringen nu beredd att diskutera takfrågan med t.ex. Folkpartiet?

Anf. 41 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Lars Leijonborg vet mycket väl att vi socialdemokrater anser att det är nödvändigt att höja taken i sjukförsäkringen, föräldraförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen därför att det är problematiskt när en så stor andel av löntagarna inte får ut de 80 % som vi har räknat med. Då gäller det att få en majoritet för det i riksdagen, och då räcker det inte att vara för det goda, själva höjningen, utan det handlar även om finansieringen. Det är detta som har varit svårt för oss. Vi kommer tillbaka till den frågan under det kommande riksmötet, alltså nästa riksdagsår.

Anf. 42 LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Även i Aftonbladets ledare står det i dag om den här frågan. Man tycker att statsminister Persson, som ju inte är närvarande här i dag, behandlar frågan nonchalant. Han sade häromdagen ungefär det som vice statsministern nu säger, nämligen att det här kommer till år 2003, men han talar inte om *hur*. Han har också sagt att nu blir det här en valfråga. Men det innebär ju att den i så fall inte ska avgöras under den här mandatperioden. Då blir den intressanta frågan: Innebär det som vice statsministern nu säger att ni struntar i Miljöpartiet och föreslår riksdagen ett beslut om detta?

Det märkliga är nämligen att ni och andra just i dag har avslagit ett förslag från Folkpartiet om att riksdagen nu ska bestämma om en takhöjning. Men betyder det här att det i budgetpropositionen till hösten kommer ett förslag om en takhöjning?

Anf. 43 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Vi talar inte i termer av att strunta i ett samarbetsparti som vi har, utan vi tror väl fortfarande att vi med våra argument ska kunna övertyga om att en takhöjning är väldigt väsentlig. Det står vi fast vid. Vi har också sagt att det är år 2003 som gäller. Det innebär att beslut inte nödvändigtvis måste fattas under år 2001. Vår inriktning är att takhöjningen ska finnas och att den ska göra det år 2003. Förvisso kommer vi att syna de folkpartistiska korten i det här sammanhanget. Jag vill bara erinra om att de också måste ha en finansiering.

Anf. 44 LARS BJÖRKMAN (m):

Fru talman! Jag har en fråga till näringsminister Rosengren. Det gäller vägarna. Vid en genomgång i veckan inför trafikutskottet redovisade den avgående vägverkschefen Jan Brandborn tillståndet på landets vägar. Förutom att trafikanternas förtroende för vägsystemets tillstånd är mindre än någonsin konstaterade generaldirektören att underhållet varit mycket eftersatt under en följd av år. Det samlade underskottet i dag utgör, vilket ministern säkert vet, 13 ½ miljarder kronor och ökar för varje år.

En infraproposition har utlovats. Sedan ett och ett halvt år tillbaka har vi hoppats på att den ska komma. Nu får vi höra att det blir en inriktningsproposition till hösten. Kommer regeringen i den propositionen att anvisa medel motsvarande behovet av en upprustning så att en sådan kan påbörjas, eller kommer vi än en gång att få vänta på besked om vad som kan klaras på den här sidan?

Anf. 45 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! I höst kommer vi att lägga fram en proposition där infrastrukturfrågor tas upp. Det blir en s.k. inriktningsproposition som beskriver vad vi ska göra på infrastrukturuområdet under en period av cirka tio år.

När det gäller det som är eftersatt och som mycket har att göra med den sanering som den dåvarande socialdemokratiska regeringen blev tvingad att göra har man skjutit på en del av de planerade frågorna. Detta har också drabbat drift och underhåll. Tanken är att i propositionen kunna lösgöra resurser så att vi även kan sätta i gång en del verksamhet som är planerad redan 2002 och 2003. Vi har också under den här tiden, det vill jag säga, prioriterat drift, underhåll, rekonstruktion och tjälsäkring, dvs. bärighet.

Anf. 46 LARS BJÖRKMAN (m):

Fru talman! Regeringens stödpartier har ju effektivt motarbetat planerna på en höjning av anslagen. Man kan väl inte säga annat än att de hitintills har varit ganska framgångsrika.

I en morgonintervju tidigare i veckan sade Miljöpartiets talesman att han inte bara vill hindra utbyggnaden av motorvägar. Man vill också dra ned på anslagen så mycket att det blir helt omöjligt att i fortsättningen klara underhållet. Finns det nu verkligen pengar i regeringens budget som inte bara innebär förhoppningar och löften utan som också innebär att man kan starta de utlovade projekten, till trafikanternas fromma?

Anf. 47 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Man måste ha ett helhetsgrepp när det gäller infrastrukturen. Inte minst handlar det om att föra över mycket av de transporter vi i dag har från väg till järnväg. Det är någonting som jag i alla fall har ambitionen att i den proposition som ska läggas fram i höst ha med som en tung bit.

I dag har vi en utveckling innebärande att vi ökar den tunga lastbils-
trafiken oerhört snabbt. Vi måste föra över mer på tåg. Men självklart

Vasakronan AB

Anf. 48 AGNE HANSSON (c):

Fru talman! Jag vill till vice statsministern ställa en principiell fråga som berör den regionala klyvning av vårt land som blir allt tydligare.

I morgon, den 1 juni, genomförs det här årets största fastighetsförvärv i landet när fastighetsbolaget Norrporten köper av staten helägda Vasakronans samtliga fastigheter, utom på de fyra koncentrationsorterna. Efter förvärvet äger helstatliga Vasakronan fastigheter endast i Stockholm, Göteborg, Öresundsregionen och Linköpingsområdet. Därmed har Vasakronan gått från att äga fastigheter i 150 kommuner till att äga fastigheter enbart på de här fyra största koncentrationsorterna. Detta är en ren och klar spekulation i en koncentrationsutveckling. Tydligare kan inte den regionala klyvningen exemplifieras.

En rad frågor av principiell art reser sig naturligtvis. Vad är regeringens ägarstrategi i ett sådant här fall? Är det att ta hem höga vinster i egna statliga bolag med den egna koncentrationspolitiken? Jag hoppas att det inte så? Om det är så, vilka åtgärder är regeringen beredd att vidta för att ändra på det?

Anf. 49 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Det är finansministerns ansvarsområde, men jag ska försöka göra mitt bästa.

Vasakronan har som ett aktiebolag gjort bedömningen att det här är en rimlig strategi. Sedan har man sålt av, men det innebär inte att inte fastighetsbeståndet finns kvar. Det innebär inte att fastigheterna inte kommer att utvecklas i Norrporten. Vasakronan är ett aktiebolag och agerar på marknaden som vilket annat fastighetsbolag som helst. Den bedömningen har de gjort, och jag kan inte gå in på bolagets bedömning. Fastigheterna kommer att utvecklas även om de ägs av annan än Vasakronan.

Anf. 50 AGNE HANSSON (c):

Fru talman! Självklart kommer de att göra det, det är vad jag hoppas. Men det är staten som äger Vasakronan, och staten måste väl ändå ha en ägarstrategi med sitt ägande.

Kan det vara rimligt att ett statligt bolag bara ska äga fastigheter i fyra koncentrationsorter? Det vore möjligen en ideologisk strategi att man snarare ägde fastigheter i de områden som man vill utveckla i landet. I de här koncentrationsorterna är ju marknaden självgående.

Min följdfråga blir: Vore det inte bättre att antingen sälja Vasakronan eller ge dem ägardirektiv som går i motsatt riktning än vad de nu håller på med?

Anf. 51 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Nu koncentrerar man sig i sin affärsstrategi på vissa orter, och man säljer ut på andra orter. Det gör man med utgångspunkt i att

man har gjort den bedömningen i företagets styrelse såsom ett bolag som agerar på en marknad. Det är viktigt att säga att de fastigheter som säljs ut och säljs till andra bolag, exempelvis Norrporten, också kommer att utvecklas. Det är inte så att Vasakronan i sig har varit ett regionalpolitiskt instrument, utan de har agerat med utgångspunkt i att de har förvaltat statliga fastigheter.

Jag kan nämna att det finns ett schweiziskt företag som äger länsstyrelsens kontorslokaler i Härnösand. Det är den utveckling vi har haft och med detta en konkurrens och en viss rationalitet. Men jag kan förstå oron, och den tycker jag Vasakronan och vi i regeringen ska ta till oss.

JAS 39 Gripen

Anf. 52 MARGARETA VIKLUND (kd):

Fru talman! Jag har en fråga till försvarsministern.

Sverige har under många år försökt att sälja JAS 39 Gripen, och det verkar som att man nu skulle börja lyckas, att strävandena börjar ge resultat. Men JAS 39 Gripen är inte enbart svenskt, utan British Aerospace har stora ekonomiska och tekniska intressen i det flygplanet, som de svenska skattebetalarna betalat stora summor för att få fram. En riksdagsmajoritet beslutade för några veckor sedan om en nedläggning av de båda flygskolorna F 10 och F 16 där framför allt exportstödet för F 10 var ett viktigt argument för många av oss för att behålla F 10.

Mina frågor till ministern är: Kan vi med den turbulens som nu är och kommer att råda under de närmaste åren i det svenska flygvapnet säkerställa exportstödet från svensk bas, eller ska vi rikta in oss på att exportstödet ska ges på brittisk bas? Ska svensk industri ensam svara för motköpen i de länder där JAS 39 Gripen kommer att säljas, eller kommer britterna att ta sin del för försäljningen av JAS?

Anf. 53 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s):

Fru talman! Det är min avsikt att vi ska kunna lösa frågan om att organisera både flygförarutbildningar och det stöd som vi bör kunna ge inom ramen för det som riksdagen har beslutat.

När det gäller motköp osv. har det fungerat väl i Sydafrika, och då har det varit en kombination av investeringar från svenskbaserade företag och från brittiskbaserade företag. Det är min bedömning att det är ett system som också kan vinna erkännande av andra länder som vill förvärva Gripen.

Anf. 54 MARGARETA VIKLUND (kd):

Fru talman! Jag tackar för det. Men när det gäller exportstödet tycker jag inte att svaret var särskilt klagande, däremot det andra svaret, som jag tackar för. Om affären med t.ex. Tjeckien kommer att gå bra, kommer det då att finnas exportstöd för att verkligen ge den service som tjeckerna behöver ha på svensk mark, eller kommer utbildningarna att ske på brittisk mark?

Anf. 55 Förvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s):

Fru talman! Min bedömning är att den mest betydande delen av detta s.k. exportstöd kommer att äga rum i Sverige. Det beror bl.a. på att i Sverige finns simulatorer för Gripen-systemet. I övrigt kommer våra flygflottiljer att vara anpassade t.ex. när det gäller miljötillstånd för att bedriva verksamhet som i dag bedrivs exempelvis med Viggen-systemet i Luleå.

Det kommer också att vara så att en del av stödet kan äga rum i köparlandet. Det ingår i de erbjudanden som Saab och British Aerospace har gjort och med stöd av regeringen, att en del av utbildningsverksamheten kan äga rum i länderna, t.ex. senare delar av utbildning av både flygförare och mark- och servicepersonal.

Djurmarknader

Anf. 56 CARINA OHLSSON (s):

Fru talman! Här om kvällen fick vi åter se upprörande bilder på hur djur behandlas på marknader. Den här gången kom bilderna från Sverige. TV visade hästar som fick skador på hovar; vi fick se bilder på djur som får stå timme efter timme i solen utan vatten. Det såg mycket obehagligt ut. Några av djuren skulle lastas i för transport, och det skedde inte heller på ett bra sätt.

Vi har inget som helst behov av sådana marknader. Det rimliga ur både djurskyddssynpunkt och smittskyddssynpunkt borde vara att djuren endast transporteras från köpare till säljare, inte via en marknad. Vad vill jordbruksministern göra för att komma till rätta med de djurskyddsproblem som djurmarknaderna innebär?

Anf. 57 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag är lika upprörd som Carina Ohlsson över det vi såg. Vi har sett många liknande scener tidigare. Då har det handlat om marknader och transporter av djur i andra länder. Nu handlar det om Sverige. Det gör på sätt och vis frågan lite enklare, även om den är lika upprörande, därför att vi då har lite större möjligheter att agera. När det gäller möjligheten att anordna sådana marknader i Sverige med handel av djur överväger jag i mitt eget departement att förändra djurskyddslagstiftningen på ett sådant sätt att det blir möjligt att inte tillåta, alltså förbjuda, den här typen av djurmarknader.

Vad gäller transporter i övrigt är det lite mer komplicerat därför att det är EU-bundet. Det ingår i den gemensamma jordbrukspolitiken. Där arbetar vi med dels att på nästa ministermöte i juni få till stånd ett gemensamt beslut, dels att förändra direktiven.

Anf. 58 CARINA OHLSSON (s):

Fru talman! Jag tackar för svaret så långt, men jag vill fortsätta och komma in på djurtransporterna.

Det är sannolikt att några av de hästar som var till salu på marknaden hör till dem som körs till slakt i södra Europa. Vi vet att ett stort antal hästar skickas till slakt söderöver. Ofta vet de ursprungliga hästägarna inte om att just deras hästar, efter det att de sålts, går till slakt. Det med-

för naturligtvis ett långt lidande i transportbilarna, mil efter mil. Det är vad som alltså väntar de här hästarna.

Jag vill höra ytterligare hur diskussionerna går om försäljning till slakt och hur man ska komma till rätta med de långa transportererna.

Prot. 2000/01:118

31 maj

Frågestund

Anf. 59 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Djurtransporterna har vi haft uppe två gånger under den här våren på de olika ministermötena. Vi kommer att ta upp detta på svenskt initiativ i juni igen. Min förhoppning är att vi då ska kunna ena oss om ett uppdrag till kommissionen som handlar både om hur transportfordonen ska se ut och framför allt om hur långa tider djur ska få transporteras.

Det är kommissionen som lägger fram förslag i den här delen. Det är ingenting som vi som ett enskilt land eller ett ordförandeland kan göra.

Sedan har vi i Sverige också nyligen tillsatt en utredning under ledning av Gudrun Lindvall från denna kammare. Hon ska se över vilka möjligheter det finns att förhindra långa respektive onödiga djurtransporter och om man inte kan slakta djur närmare uppfödningplatsen. Utredningen har ett år på sig att fundera över detta, och Gudrun Lindvall har många skickliga experter till sitt förfogande.

Omberg

Anf. 60 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Fru talman! Jag har en fråga till miljöminister Kjell Larsson. Den gäller inrättandet av Omberg som nationalpark.

För två år sedan övergick 1 700 hektar av Ombergs ca 2 200 hektar i statlig ägo, eftersom man bedömde detta område som speciellt skyddsvärt.

För inte så länge sedan beslutade riksdagen om bildandet av Söderåsens nationalpark, och det är bara att gratulera. Men när kommer Omberg med i Naturvårdsverkets nationalparksplan? Det kan vara dags nu, miljöministern!

Anf. 61 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Också jag gläder mig över att vi om tre veckor kan inviga Söderåsens nationalpark. Jag kommer att vara med när kungen förrättar den invigningen. Det är ett fantastiskt område med mycket lövskog, många spännande djur- och växtarter och kuperad terräng. Nationalparken ligger i Skåne, nära där många människor bor, så den är tillgänglig för alla som vill söka sig ut till denna vackra natur.

Omberg har också väldigt stora kvaliteter. Det var därför som vi köpte in en stor del av det området. Jag skulle önska det ibland, men jag kan tyvärr själv inte utan vidare besluta om nya nationalparker. Jag kan inte heller på rak arm säga hur Omberg ligger till i den prioritering och värdering som Naturvårdsverket gör. Men jag skulle med stor glädje åka också till Omberg och inviga den nationalparken.

Anf. 62 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Fru talman! Då kan ju miljöministern börja med att besöka Tåkern–Omberg-dagen nu på annandag pingst, den 4 juni, och se att Omberg inte på något vis står efter bokskogarna i Skåne i skönhet. Hälften av de flera hundra tusen personer som besöker Omberg årligen kommer säkert dit nu, så miljöministern är välkommen.

Jag har hört att man ska påbörja en översyn av nationalparksplanen under 2001. Länsstyrelsen i Östergötland har tyvärr fått veta att man inte vill lägga till något nytt område i planen, men varför gör man då en översyn? Det måste väl vara för att man ska kunna värdera och lägga till nya mycket angelägna nationalparksobjekt.

Anf. 63 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Söderåsen är inte den sista nationalpark som inrättas. Vi kommer att inrätta flera, och som jag sade har Omberg väldigt många av de värden som vi söker när vi skapar nya nationalparker.

Hur länsstyrelsen och Naturvårdsverket har kommunicerat med varandra och vilka besked som har getts kan jag naturligtvis inte kommentera. Men jag kan lova att jag ska titta på hur läget är.

Som jag sade kommer jag inte att tveka ett ögonblick att besöka Omberg när vi ska inviga Omberg som en ny nationalpark. Jag skulle också hemskt gärna vilja åka till Omberg och Tåkern på måndag, men jag hoppas att inbjudan gäller ett besök även senare.

Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Anf. 64 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Jag har en fråga till näringsministern.

I tilläggsbudgeten i anslutning till vårpropositionen minskade anslaget till arbetsmarknadspolitiska åtgärder med 800 miljoner kronor för 2001. Många arbetslösa och framför allt de arbetslösas förening har reagerat på detta. Man oroar sig för minskade möjligheter att få genomgå en arbetsmarknadsutbildning under kommande höst.

Frågan till ministern blir då om han delar denna oro.

Anf. 65 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! När det gäller arbetsmarknaden, den ökande sysselsättningen och den sjunkande arbetslösheten går det väldigt bra. Den relativa öppna arbetslösheten ligger i dag på 3,7 %. Den totala arbetslösheten plus åtgärder ligger på ca 6,4 %.

Det innebär att situationen i dag är avsevärt bättre än tidigare. Samtidigt har antalet varsel ökat. De uppgår till 5 700. 80 % av dessa kommer från verkstadsindustrin. Men den bedömning som AMS gör i sina prognoser är att sysselsättningen kommer att öka med 95 000 under det här året, och det är inte dåligt. Därav följer att jag inte känner någon oro.

Förra året var arbetslösheten större. Vi satsade mycket på åtgärder. Ändå blev överskottet i AMS budget 2 miljarder. Budgeten uppgår till ca 45 miljarder kronor.

Vi följer detta noga. Skulle det visa sig att arbetslösheten ökar kommer vi från regeringen självfallet att vidta åtgärder.

Anf. 66 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Jag gläder mig naturligtvis över den statistik och de siffror som näringsministern redovisar, men de varierar kraftigt i olika län.

I mitt hemlän, Gävleborg, som fick en neddragning med 54 miljoner kronor, oroar sig även kommunpolitikerna och inte minst Länsarbetsnämndens direktör över denna stora neddragning. De har vänt sig till AMS centralt för att få till stånd en annan fördelning av åtgärdsmedel som är mer anpassad till den arbetslöshetssituation som råder regionalt.

Min fråga är: Är ministern beredd att föra en dialog med AMS centralt om detta och att verka för regionala målsättningar när det gäller arbetslöshet och sysselsättningsmål?

Anf. 67 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Jag för ständigt en dialog med AMS i denna fråga.

Det är riktigt att det finns variationer. På vissa ställen är det en väldigt stor brist på arbetskraft medan det på andra ställen är en relativt hög arbetslöshet. AMS har både resurser och möjligheter att omfördela pengarna. Om det behövs mer pengar på ett ställe och mindre på ett annat ställe på grund av variationer i arbetslöshetstalen blir det AMS sak att göra en omfördelning, så jag förutsätter att detta ska fungera. Men jag följer situationen dagligen, kan jag säga.

Gränsdragningskommissionen

Anf. 68 ANDERS SJÖLUND (m):

Fru talman! Jag vill rikta min fråga till jordbruksministern.

I Norrlands inland pågår, som ministern säkert vet, ett flertal rättsprocesser mellan markägare, skogsägare och renägande samer om var gränserna för renbetesområden ska gå. Som vi ser det har dessa konflikter sin grund i en oklar lagstiftning. Så länge oklarheterna består kommer också konflikterna att bestå och utgöra allvarliga problem för olika näringar i Norrland.

Vid ett flertal tillfällen har ministern sagt att en gränsdragningskommission ska påbörja arbetet med att lösa dessa problem. När nu riksdagen snart går till sommarvila vill jag återigen fråga statsrådet när gränsdragningskommissionen ska påbörja sitt arbete.

Anf. 69 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Frågan om de konflikter som det hänvisas till måste ses i ett större sammanhang. Grunden för det hela är den utredning som Sven Heurgren gjorde för några år sedan vars kärnpunkt var huruvida Sverige skulle underteckna ILO-konventionen 169 eller ej.

Sven Heurgren ville då att man under en period skulle vidta ett antal åtgärder för att sedan ta ställning till om det var möjligt att underteckna denna konvention. Bland dessa åtgärder ingick en informationssatsning om samerna, samernas historia, samernas rättigheter, samernas liv, kultur osv. Den informationssatsningen är nu i gång.

En annan fråga handlade om en gränsdragningskommission. Jag har sagt att jag vill göra dessa två insatser. Gränsdragningskommissionen

kommer – om jag gör en lös beräkning – att kunna starta sitt arbete någon gång tidigt under hösten.

Anf. 70 ANDERS SJÖLUND (m):

Fru talman! Jag tackar för svaret att det möjligen kommer att tillsättas en gränsdragningskommission tidigt i höst. Det är i så fall ett glädjande besked. Jag kommer själv från Västerbotten, representerar länet och känner väl till de konflikter som finns på området mellan de renägande samerna och den boende befolkningen vad gäller jakt, fiske och upplåtelse av mark. Det vore därför väldigt tacksamt om det tillsattes en kommission.

Vilka direktiv vill då ministern ge till en sådan kommission? Vilka uppgifter kommer kommissionen som startar i höst att få?

Anf. 71 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Den frågan är svår att besvara just nu eftersom vi arbetar med hela frågan, dels när vi ska sätta det hela i sjön, dels vilka direktiv kommissionen ska ha, så jag har inget bra svar på frågan. Låt oss återkomma tidig höst så ska jag ge ett bättre svar.

Arbetsmiljön

Anf. 72 INGER SEGELSTRÖM (s):

Fru talman! Min fråga är till vice statsminister Lena Hjelm-Wallén och den handlar om arbetsmiljön.

Jag har tidigare både skrivit en interpellation och haft debatt med regeringen om när vi ska få den efterlängtrade nya lagstiftningen om arbetsmiljön. Jag har nu till min glädje sett att de stora fackliga organisationerna under veckan, både Kommunal och TCO, har ägnat mycket tid just åt frågan om ohälsa och stress i arbetet. Deras ekonomer säger att det är medlemmarna som får betala detta med sitt lidande, men att det är samhället som får stå för kostnaderna för rehabilitering och annat.

Nu undrar jag vad jag ska svara de fackliga kvinnorna och männen i allmänhet på frågan om vad regeringen gör, och i synnerhet vad jag ska svara kvinnorna.

Anf. 73 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Ohälsan är ett utomordentligt stort problem, och det är naturligt att viktiga fackliga organisationer tar upp frågan, som de har gjort på sina kongresser den här veckan.

Det finns ingen enstaka åtgärd som kan lösa problemet, utan det behövs ett helt knippe av lösningar. Målet är naturligtvis att stoppa den negativa utvecklingen med alltfler sjuka människor i arbetslivet och att de som ändå blir sjuka så snart som möjligt ska kunna rehabiliteras.

Man måste först och främst se till att man har ett bättre förebyggande arbete ute på arbetsplatserna. De som kommer undan väldigt lätt här är arbetsgivarna. Arbetsgivarna och deras ansvar måste in i bilden. Man måste ha bättre regler för dem som skadas. Arbetsskadeförsäkringen kommer att förbättras genom en proposition till hösten. Man måste också se till att de som skadas kommer snabbt tillbaka. Rehabiliteringsresurser-

Anf. 74 INGER SEGELSTRÖM (s):

Fru talman! Kan vi då räkna med att just kvinnornas situation också kommer att finnas med i det här arbetet? I dag är det mycket svårare för kvinnor att få arbetsskador godkända därför att normen oftast är mannen som ramlar ned från ett tak, och det är klart att det är lättare att avgöra.

Mycket av diskussionerna bland de fackliga kvinnorna den här veckan har handlat om att vi måste få en jämställd situation på arbetsmarknaden vad gäller just arbetsmiljöfrågorna. Kan vi räkna med det?

Frågestund

Anf. 75 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Det har varit en av utgångspunkterna, eftersom vi ser att det är kvinnor som i mycket högre grad nu blir sjuka. Det handlar i väldigt hög grad om stressrelaterade sjukdomar som förstärks av ett arbetsliv som inte är väl organiserat. Här måste vi arbeta med det förebyggande men också med arbetsskadeförsäkringen, och där är det inte minst bevisreglerna som behöver ändras så att hänsyn tas till de speciella förutsättningarna för kvinnor. Svaret på frågan som Inger Segelström ställde är alltså ja.

E 6:an

Anf. 76 INGER RENÉ (m):

Fru talman! Inte en meter motorväg, sade man från ett av partierna i regeringsunderlaget häromdagen. Det gör att vi är några stycken, för att inte säga väldigt många, särskilt i norra Bohuslän som är ängsliga över den fortsatta utbyggnaden när det gäller väg E 6.

Jag vill fråga näringsministern om han delar min oro när det gäller detta.

Anf. 77 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Som frågeställaren så väl vet har vi fastställt att norra delen av E 6 ska vara klar 2007, inklusive bron över Svinesund.

Anf. 78 INGER RENÉ (m):

Fru talman! Tack för svaret. Jag är ändå lite orolig, därför att detta parti tillhör regeringsunderlaget och man var mycket tydlig i sitt sätt att uttrycka sig. Då undrar jag på vad näringsministern grundar denna optimism, som jag i och för sig väldigt gärna skulle vilja dela.

Anf. 79 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Vi har satt i gång planerna och har påbörjat en stor del av detta arbete. Vi för också långtgående diskussioner med normmännen när det gäller bron. Och jag repeterar: Detta ska vara klart 2007.

Frågestund

Anf. 80 ERLING WÄLIVAARA (kd):

Fru talman! Jag har en fråga till försvarsministern.

Den 16 maj debatterade vi ju här i kammaren den militära flygutbildningen. Det blev ett icke-beslut, dvs. om var flygutbildningen inte ska lokaliseras. Frågan ligger nu hos Försvarsmakten och ytterst hos ministern för avgörande.

Min fråga till försvarsministern är: Kan försvarsministern se en möjlighet och en klokskap i att när beslut ska fattas om var den framtida pilotutbildningen i landet ska lokaliseras samtidigt se till att den platsen kan utgöra en plattform för en eventuell europagemensam pilotutbildning?

Anf. 81 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s):

Fru talman! Det är riktigt att det pågår olika strävanden inom Europa och även inom Norden för att försöka att samordna stridspilots- och flygvapenpilotsutbildningar. Det finns ett nordiskt arbete och det pågår ett europeiskt samtal kring detta. De reella möjligheterna ligger många år framåt, därför att de flesta länder har genom olika avtal tills vidare löst sina uppgifter. Men det är givet att i den situation som riksdagen har beslutat om kommer vi i det samarbete som vi ska ha mellan Försvarsdepartementet och Försvarsmakten också att belysa de långsiktiga möjligheterna till samverkan när det gäller utbildning av flygvapnets förare.

Anf. 82 ERLING WÄLIVAARA (kd):

Fru talman! Jag tackar försvarsministern för svaret. Men jag hoppas att också den eventuella framtida europagemensamma flygutbildningen ingår i tankarna.

Anf. 83 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s):

Fru talman! Vi kommer att ta del av och ånyo undersöka hur alla aktuella internationella samarbetssträvanden ser ut, och det finns ett samarbete inom Europa innehållande både länder som tillhör Nato och länder som inte tillhör Nato. Den typen av samarbetssträvanden finns också mellan de nordiska länderna Finland, Sverige, Danmark och Norge. Jag vill inte gå längre här därför att det finns många hinder på vägen, åtminstone för att omedelbart kunna slå in på en sådan väg.

Tullstationen Hån–Töcksfors

Anf. 84 RUNAR PATRIKSSON (fp):

Fru talman! När nu näringsministern är här vill jag ta chansen att ställa en fråga till honom. Det gäller ett önskemål från en svensk-norsk grupp som besökte riksdagen för någon vecka sedan, Värmlands–Östfoldskommittén, som är engagerad i E 18 mellan Oslo och Stockholm.

Det finns ett och annat åderbräck, som vi kallar det, efter vägen som har samröre med gränsproblematiken och tullstationen. Frågan berör både näringsministerns och finansministerns områden.

När vi tar upp frågan om sträckan på E 18 Hån–Töcksfors, som är så viktig för att vi ska få i gång gränstullssamarbetet på en och samma plats, får vi alltid svaret att man ska se närmare på vägfrågan i Näringsdepartementet. Sedan säger man från Finansdepartementet att man väntar på ett svar från Näringsdepartementet.

Den här frågan måste nu få en lösning. Norrmännen satsar för fullt. Värmlands–Östfoldskommittén väntar ett svar. Den norska kollegan, som då var Odd Einar Dørum, svarade ja direkt när en svensk kommitté besökte Oslo. Det var klara besked. Även hans efterträdare svarade ja. Vad svarar den svenska näringsministern på frågan om E 18 Hån–Töcksfors och tullstationen vid gränsen?

Anf. 85 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Vi har ett utomordentligt bra samarbete mellan Näringsdepartementet och Finansdepartementet. Jag är medveten om situationen när det gäller både vägen och tullstationen. Vi jobbar nu inom Regeringskansliet för att titta på alla vägar och järnvägar. Vi får se var vi hamnar också i denna fråga. Samarbetet fungerar i alla fall utomordentligt bra.

Anf. 86 RUNAR PATRIKSSON (fp):

Fru talman! Jag har också förstått att samarbetet fungerar bra. Men jag tror att det borde bli ett sammanträde mellan dessa två där denna fråga löses. Värmlands–Östfoldskommittén ställer nu frågan till oss riksdagsledamöter från Värmland: Kan vi räkna med att frågan om E 18 från Töcksfors och gränsproblematiken vid tullstationen i Hån blir lösta i höstens infrastrukturproposition?

Anf. 87 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Jag hoppas det och det är min ambition. Jag känner väl till diskussionen, men jag vill inte tvärsäkert säga att vi ska lösa detta. Jag ska dock ta till mig detta, och jag känner till det sedan tidigare.

E 4:an genom Uppsala

Anf. 88 RIGMOR STENMARK (c):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till näringsministern som faktiskt är berörd tidigare här i dag. Det handlar naturligtvis om vägar. Förra året vid ungefär samma tid som nu frågade jag näringsministern om E 4:an, eftersom den fortfarande är en stoppkloss. Jag frågade när beslutet skulle komma och när E 4:an skulle vara färdig i hela sin längd från söder till norr – och naturligtvis genom Uppsala. Jag fick då svaret att beslutet skulle komma innan sommaren.

När jag sedan tog upp samma fråga med statsministern svarade statsminister Göran Persson ungefär att en Rosengren gör ingen sommar. Han frågade också: Vilken sommar menar Rosengren egentligen? Var det förra sommaren eller den här, eller är det nästa år? Jag vill veta det.

Anf. 89 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Jag tycker att Rosengren gör många somrar, om jag nu får skämta till det lite. Men jag vill också säga att jag faktiskt var den som fattade ett beslut före förra sommaren och fastställde planen för E 4:an utanför Uppsala, vilket man inte kom överens om i kommunen eller på annat sätt. Vi löste detta från regeringens sida, och det var det jag svarade på. Det var det svaret jag gav. Jag gjorde så att säga en sommar där.

Sedan kommer nästa fråga, hur det ska finansieras. Där har jag aldrig givit något löfte här inför kammaren annat än att jag anser att frågan måste komma upp i den kommande infrastrukturpropositionen. Den är planerad. Den är klar nu. Regeringen har gjort det som jag utlovade.

Anf. 90 RIGMOR STENMARK (c):

Fru talman! Det kanske inte är så underligt att vi är många här i kammaren i dag som just ställer frågor om vägar eftersom vägar är så oerhört betydelsefulla för oss enskilda människor, för företag, för näringslivet och för hela Sverige. Det kanske inte är så konstigt med tanke på den diskussion som faktiskt var på Miljöpartiets kongress. Där sade man: Ingen ny väg!

Jag skulle vilja vädja till näringsministern att inte lyssna på de tongångarna. Då får vi det inte lätt i Sverige. Det behövs nya vägar, både små vägar, och underhåll av dem, och stora vägar. Jag skulle vilja veta vilken åsikt näringsministern har om detta. Hur ska vi ha det med vägar i Sverige?

Nu är jag lite otålig, så jag kan inte låta bli att fråga: Vilket år kommer E 4:an att vara klar?

Anf. 91 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! När det gäller E 4:an vill jag än en gång säga att regeringen löste de problem som fanns, dvs. de problem som inte kunde lösas på ort och ställe. Det lyckades vi med. Sedan sade vi också att detta måste finansieras. Frågan har legat i många år just för att man inte kunnat lösa detta. Nu är det självklart dags att bygga denna väg. Vi återkommer till hur den ska finansieras.

Vi måste ha vägar, järnvägar, flygplatser, hamnar och båttrafik. Vi måste ha allt. Sedan måste vi tillse, och där delar jag Miljöpartiets syn, att vi får en uthållig transportpolitik innebärande att vi får en avlastning från den typ av trafikslag som är väldigt miljökrävande till andra trafikslag, som järnväg. Men E 4:an ska självklart byggas.

Postservicen

Anf. 92 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Fru talman! Jag har också en fråga som berör infrastrukturen i vårt land och framför allt något som är viktigt för en levande landsbygd. Det gäller nämligen Posten och möjligheten att få sin post utdelad. Det här har ju varit, och är, en oerhört viktig del för en levande landsbygd och för möjligheten att behålla och ha företag ute på landsbygden.

Nu kommer det återigen signaler om att man tänker dra ned på postservicen. Bl.a. får vi höra att man i min egen valkrets, Jönköpings län, kommer att få posten utdelad i betydligt lägre grad än i dag. Jag undrar över näringsministerns syn på detta.

Prot. 2000/01:118

31 maj

Frågestund

Anf. 93 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Posten gör nu en omstrukturering. I dag finns det 1 800 postställen varav 1 250–1 300 är postkontor. Man gör nu en förändring innebärande att man har post i butik. Det gör att man ökar antalet postställen från ca 1 800 till 3 000. Då blir det närmare. Det blir längre öppettider, och man kan oftare gå och hämta sina paket.

När det gäller posten i glesbygd har vi i dag 2 700 lantbrevbärare. Dessa 2 700 lantbrevbärare kommer fortfarande att finnas kvar. Regeringens ambition och de direktiv som Posten har är alltså att det ska finnas fler postställen. Lantbrevbärarna ska finnas kvar. Därtill är det så att kassaservicen ska finnas i samma omfattning som tidigare, dvs. på 1 350 ställen.

Anf. 94 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Fru talman! Det låter väldigt positivt att det ska bli en förbättrad service genom fler postställen. Men signalerna ut till människor säger ju något annat, att det blir en försämring och att servicen inte längre kommer att vara så nära. Bl.a. säger de att lantbrevbärlinjerna är hotade. Nu säger visserligen ministern att samtliga ska vara kvar, men då är det också väldigt förvånande att man får höra att man ska få försämrade utdelning. En del linjer är uppenbarligen tänkta att försvinna helt. Man ska hämta i närliggande butiker eller vad det kan vara fråga om. Är dessa signaler som hörs helt felaktiga? Det skulle jag vilja veta.

Anf. 95 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Jag kan ju inte svara på hur det är i enskilda fall. Det kan vara så att det är en väldigt låg frekvens, väldigt få som man delar ut post till på något ställe, och att man därför genomför vissa åtgärder. Vad vi är överens med Posten om är att 2 700 lantbrevbärare ska finnas kvar, att man ska öka antalet postställen som jag nämnde och att vi fortfarande ska ha en hög kvalitet på kassaservicen.

Jag vill också säga att posthanteringen väljer andra vägar, inte minst på grund av informationstekniken. Vi ser också på postkontoren att allt färre går dit och hanterar sin post. När det gäller kassaservicen vet vi att det är ungefär 4 % som betalar över disk och går på Posten. Sådant måste man förstås också ta hänsyn till. Men den service som vi har inom glesbygden ska behållas och vara av samma standard som tidigare. Det är de direktiv som Posten har.

Lördagsutdelning av tidningar i glesbygden

Anf. 96 BIRGITTA AHLQVIST (s):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till näringsminister Björn Rosengren. Denna fråga rör också Posten. Det är oftast Posten som i dag står för distributionen av dagstidningar i glesbygden på lördagar. I dag kostar

det ungefär 10 kr per tidning att distribuera under just lördagar. Kunden betalar 5 kr för tidningen totalt. Den här ökade kostnaden för tidningarna har de svårt att klara av.

Det här gäller inte bara Norrbotten utan det gäller glesbygden i Sverige över huvud taget. Det gäller mellan 55 000 och 60 000 tidningar.

Den demokratiska rättigheten att ha tillgång till en morgontidning måste vi ta ansvar för. Det är väldigt viktigt. Jag undrar vad näringsministern tänker göra för att lösa det här problemet.

Anf. 97 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Denna fråga utreds inom ramen för Kulturdepartementet, med Marita Ulvskog, och Presstödsnämnden. Jag får avvakta tills de kommer med förslag och en rapport om detta.

Jag delar självfallet uppfattningen att det inte är bra om man inte kan få sin tidning på lördagarna. Men med de bedömningar som har gjorts inom Posten skulle det beträffande tidningar som delas ut på lördagarna, under de förutsättningar som Birgitta Ahlqvist tar upp, handla om ungefär 100 kr per tidning och gång.

Anf. 98 BIRGITTA AHLQVIST (s):

Fru talman! Jag får tacka för det svaret. Jag undrar också om det här skulle kunna räknas som en regionalpolitisk fråga och kanske tas med i den regionalpolitiska proposition som vi får till hösten.

Anf. 99 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Det är sådant vi får överväga. Jag vill inte här lägga ut några löften om detta, utan det får övervägas vilken betydelse det har i förhållande till andra regionalpolitiska åtgärder som kommer att bedömas i den regionalpolitiska proposition som läggs fram för riksdagen i höst.

Beskattningen av dieselbilar

Anf. 100 CARL G NILSSON (m):

Fru talman! Som miljöministern säkert också har noterat avlämnade Vägverket en rapport i förra månaden med lydelsen *Nya dieselbilar är inga miljöbovar*. Innehållet i den var väl i huvudsak att det miljömotiv som brukar anges för den mycket höga beskattningen på framför allt dieselpersonbilar inte finns. I stället avger den typen av motorer 25–30 % mindre koldioxid än vad motsvarande bensin gör.

Min fråga till miljöministern är: Vilken slutsats drar Kjell Larsson av detta, och vilka rekommendationer är han beredd att ge till finansministern?

Anf. 101 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Den där frågan är lite komplicerad. Det är helt klart att dieselbilarna har den fördelen att de är mer bränsleeffektiva, dvs. ger ifrån sig mindre koldioxidutsläpp. Det är bra för våra satsningar och ansträngningar för att hålla tillbaka klimatpåverkan.

När det gäller utsläppen i övrigt har samtidigt äldre dieselbilar i hög grad utsläpp av framför allt hälsofarliga partiklar, men också av annat

som skadar miljön och naturen. Nyare dieslbilar däremot, särskilt den allra senaste generationen, har på olika tekniska sätt lyckats komma åt detta problem. Det innebär att man inte kan betrakta en dieslbil som en dieslbil, utan det finns olika dieslbilar med olika miljöpåverkan.

Den rekommendation som jag ska ge till finansministern om det här är att vi nu måste arbeta vidare med ekonomiska styrmedel. Det är möjligt att man måste hitta ett mer differentierat sätt att angripa just dieslbilarna, om man vill ha styrmedel som angriper de bilar som ger miljöproblemen men som kanske också stimulerar dem som ger mindre miljöproblem.

Anf. 102 CARL G NILSSON (m):

Fru talman! Eftersom klimatfrågan – det har miljöministern mycket riktigt påpekat vid flera tillfällen – är en så viktig fråga är just utsläpp av koldioxid en sådan viktig följdfråga. När nu Vägverket självt, som väl inte kan sägas vara en part i sammanhanget, säger att totalt sett är dieselprincipen från miljösynpunkt, och framför allt från klimatsynpunkt, bättre än bensinmotorer, borde vi åtminstone inte ha högre beskattning på de bilarna än på bensinbilarna.

Anf. 103 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Jag tror att Vägverket och jag är ganska överens om den beskrivning av dieslbilarnas miljöeffekter som jag nyss har lämnat. Det finns alltså även dieslbilar som har skrämmande effekter och som berör människors hälsa, och där vi de senaste åren har fått klart för oss att när det gäller partikelutsläpp är situationen värre än vad vi trodde tidigare, inte minst när det gäller de riktigt små partiklarna, som vi tidigare knappast kunde hitta eller mäta.

Samtidigt är det riktigt att dieslbilarna ger mindre koldioxidutsläpp per körd kilometer. Det här måste vi försöka väga ihop till en sansad, förnuftig politik där vi med olika ekonomiska incitament får försöka styra miljöpåverkan från trafiken på ett klokt sätt. Vi får inte glömma att miljöpåverkan från trafiken är ett stort problem, inte minst när det gäller klimateffekter, med en kraftig ökning av trafikvolymen och ökade utsläpp av växthusgaser.

Strandskyddet

Anf. 104 ALF ERIKSSON (s):

Fru talman! Jag har en fråga till miljöminister Kjell Larsson.

Strandskyddet är en av de viktigaste skyddsåtgärder vi har för att kunna lämna våra stränder vid hav och sjöar till framtida generationer i ett ursprungligt skick, om jag får uttrycka det så. Har man väl börjat bygga vid stränderna finns det ju ingen återvändo.

Jag har sett i ett pressmeddelande att Naturvårdsverket har fått i uppdrag att se över tillämpningen av reglerna för strandskyddet, och där står det också att miljöministern har sagt att han kunde tänka sig vissa lättnader i glesbygd för att främja turism. Jag skulle vilja veta vad miljöministern egentligen avser med de lättnaderna.

Anf. 105 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Strandskyddet är en omistlig och oerhört viktig del av svensk naturvårdspolitik och har varit det länge. Jag kommer som miljöminister att slåss för att vi ska behålla ett starkt strandskydd också i framtiden.

Det är precis så som Alf Eriksson säger, att problemet med att använda stränderna är att då gör man sig av med dem för all framtid. När de väl är exploaterade en gång kommer de alltid att vara exploaterade. Det hindrar friluftslivet, men det påverkar också naturförhållandena och de biotoper som är bundna till strandområden.

Samtidigt upplever jag ett problem med att vi har en ganska vildvuxen dispensgivning och inte har någon riktig koll på strandskyddet och hur det utvecklas. Det har enligt min bedömning lett till att vi har fått en alldeles för stark exploatering av strandområden, inte minst i närheten av Stockholm, medan vi har varit väldigt tuffa när det gäller strandskyddet i olika glesbygder.

Jag hoppas nu att Naturvårdsverket, som jag verkligen litar på i den här frågan, kommer med ett förslag som gör att vi kan hitta en lite mer balanserad tillämpning.

Anf. 106 ALF ERIKSSON (s):

Fru talman! Tack för svaret! Jag tolkar in i det just detta att lättnader i glesbygd har av någon kommun i Västsverige tolkats så att de nu kan börja bygga runt sjöarna igen därför att de betraktar sig som glesbygd. Jag tolkar miljöministerns svar så att i de tätbefolkade områdena är det inte aktuellt med några lättnader i strandskyddsreglerna.

Anf. 107 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Jag har viss erfarenhet av västkusten. Jag har vistats en del både norr om Göteborg, i Göteborg och söder om Göteborg, och jag har nog väldigt svårt att längs västkusten hitta några glesbygdsområden av det slag jag tänker på.

Försvarsmaterielaffärer med andra länder

Anf. 108 HENRIK S JÄRREL (m):

Fru talman! Jag har en fråga till försvarsministern.

Det har nu avlämnats två remisser för bedömning, betänkandet *Försvarsmateriel på nya villkor* och *Forskning och utveckling för totalförsvaret*. Det är så att utredaren när det gäller *Försvarsmateriel på nya villkor* inte redovisar frågan rörande *offset*, alltså motköpsaffärer. De har ju blivit allt vanligare som villkor i försvarsuppgörelser, och det är en viktig del för bibehållandet av en viktig försvarsindustriell kompetens i Sverige.

Jag undrar nu om försvarsministern är beredd att, eftersom den frågan inte är belyst i utredningen, ta några egna initiativ för att närmare analysera frågan om *offset* och motköp.

Anf. 109 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s):

Fru talman! Vi var i tillfälle att ha en klagande interpellationsdebatt om dessa ting nyligen. Jag framhöll då att det som kallas för *offset* eller investeringar i samband med materielköp har kommit att bli mera komplext. Det gäller bl.a. därför att försvarssystemen ofta är internationella samarbetsprojekt.

Men det är fullt möjligt att fortfarande använda sig av villkor i samband med att man anskaffar eller med att en kund köper ett materielsystem från ett företag som är baserat i Sverige. Jag förutser att vi ska kunna fortsätta att ha den inriktning som jag var i tillfälle att redovisa vid den interpellationsdebatt som vi hade för en tid sedan.

Anf. 110 TREDJE VICE TALMANNEN:

Dagens frågestund är därmed avslutad. Jag riktar ett tack till regeringens företrädare och kammarens ledamöter för medverkan i dag.

Prot. 2000/01:118

31 maj

Frågestund

13 § Trafiksäkerhet

Trafiksäkerhet

Föredrogs

trafikutskottets betänkande 2000/01:TU13

Trafiksäkerhet.

Anf. 111 BIRGITTA WISTRAND (m):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till vår moderata reservation om trafiksäkerhetens mål och prioriteringar. Sedan skulle jag vilja gå in på det som hände här för ett år sedan. Då var det nämligen så att ett enigt utskott och en enig riksdag tog en rad beslut, men regeringen har ännu inte vidtagit några åtgärder.

Det första gäller det viktiga beslutet om att inrätta en vägtrafikinspektion. Den frågan är grundligt utredd. Utredningen kom redan förra året, och ännu väntar vi på beslut. Jag anser att en vägtrafikinspektion behövs för att göra tydligt var ansvaret ligger i frågor som har med säkerheten i vägtransportsystemet att göra. Det förslag som ligger framme talar för en fristående myndighet som ska övervaka systemutformarna, så att de tar sitt ansvar för trafiksäkerheten.

När vi får en sådan inspektion vet vi ännu inte, men vi i utskottet står kvar vid att vi tycker att den behövs och att den är viktig.

En annan fråga som vi också var eniga om förra året var att vi skulle få en ny olycksfallsstatistik. Vi visste och vet fortfarande att den är ofullständig. Många olyckor rapporteras inte. Gångtrafikanter omfattas inte. Här har Vägverket fått i uppdrag att skapa ett nytt informationssystem som kallas för STRADA, men vi har ännu inte fått klarhet i hur det kommer att läggas upp och vad det kommer att innehålla. En del vill ha en ordentlig könsuppdelning, vilket jag också tycker skulle vara bra. Vad händer med denna fråga?

En tredje punkt som vi också var eniga om i utskottet, där vi heller inte har hört någonting, var att vi ville utreda frågan om trafikoffertjourer. Någon utredning har vi inte hört talas om. Därför undrar vi vad som händer.

Fru talman! Sällan har det talats så mycket om trafiksäkerhet som i år. Vi hade t.o.m. en debatt här i riksdagen den 22 februari om trafiksäkerheten. Men tyvärr sker det inte färre olyckor om man bara pratar. Det är faktiskt det som det handlar om, dvs. att minska antalet olyckor. Vi talar ju om nollvisionen.

Vad vi moderater vill ha är handling. Det kostar pengar. Vi vill alltså se snabba åtgärder för att öka trafiksäkerheten.

Man kan säga att trafiksäkerhet består av många komponenter. Kanske kan man säga att det finns tre.

Det första handlar om de vägar, järnvägar och färleder som vi använder, dvs. själva infrastrukturen. Det andra som är viktigt är att det finns en trafikant, en fotgängare och en bilist och hur han eller hon upplever det. Det tredje är fordonet. Hur ser det ut?

Det är dessa som samverkar. Beroende på vem som gör rätt och vem som gör fel och hur infrastrukturen ser ut kan det hända olyckor om man inte ser upp.

Jag tänkte börja med att diskutera vägarna. Vi moderater menar nämligen att vägarna och vägnas underhåll och konstruktion är avgörande när det gäller trafikolyckor. Vi har också därför avsatt 30 miljarder kronor som under de närmaste åren ska användas till att bygga ut infrastrukturen. 14 av dessa miljarder vill vi använda inom de tre närmaste åren.

Dessutom måste vi börja underhålla vårt vägnät. Vi vet att den avgående generaldirektören har 13 miljarder i eftersläpande underhållskostnader. Han har inte ett enda öre till nybyggnation. Det ska bli spännande att se hur den nya generaldirektören Skogö kan klara av detta fögderi.

Samtidigt måste man fråga sig vad som finns att göra och hur man inom Vägverket ser på de fysiska åtgärderna. Man har, enligt Björn Rosengren, satsat på att åtgärda de hundra farligaste vägarna.

Man kan läsa i Vägverkets trafiksäkerhetstidskrift att det minsann nu har genomförts en fantastisk förändring. Tidigare kostade det 1 miljard kronor att rädda ett människoliv, men nu har man ändrat hela systemet. I stället för att bygga nytt för att förhindra olyckor gör man nu om och moderniserar befintliga vägar. Då kostar det bara 50 miljoner kronor att rädda ett människoliv.

Då skulle jag vilja fråga vilken forskning som ligger bakom, vad som har hänt och hur det kommer sig att Vägverket plötsligt kan ta steget från 1 miljard per räddat liv till 50 miljoner kronor. Detta känner jag inte till. Jag har inte haft möjlighet att diskutera detta vare sig i utskottet eller på annat sätt. Kanske finns det någon forskning bakom detta som det skulle vara intressant att ta del av.

En annan fråga som jag skulle vilja ta upp är just forskningens betydelse. Vi har fått en ny myndighet som ska ta hand om trafikforskningen. Det är viktigt att se hur denna forskning kommer ut och hur den används vid t.ex. Vägverket.

Fru talman! Jag kan t.ex. nämna att man i en doktorsavhandling från Chalmers från mars i år redovisar att gupp i gator inte ger låg hastighet. Det enda det gör är att det ser till att vi får ökade avgasutsläpp, och det leder till ett ryckigt körbeteende.

I hur många år han man hållit på och bygga gupp på vägar och trott att det har varit någonting bra? Kommer man nu på Vägverket att sluta att bygga gupp, eller försvinner denna doktorsavhandling i glömska me-

dan man arbetar på som tidigare? Forskningens betydelse tycker jag är oerhört viktig att lyfta fram.

Självklart måste vi både bygga nya vägar och rusta upp de gamla. Jag vill, något som jag kommer att göra varje gång jag talar om trafiksäkerhet, lyfta fram att motorvägar fortfarande är de säkraste vägarna. Jag tror att vi behöver bygga motorvägstriangeln mellan Stockholm, Malmö och Göteborg färdig för att vi bl.a. ska kunna undvika alla olyckor i Markaryd. Även denna vår har det dött två personer i Markaryd. Hur länge ska sådant få inträffa?

Det var vägarna, där vi vill satsa ytterligare medel.

Nästa fråga är trafikanterna. Här har Vägverket låtit Transportøkonomisk institutt i Norge utreda Vägverkets trafiksäkerhetsarbete. Vad de kom fram till var att Vägverket har satsat för mycket, eller rättare sagt fel, när det gäller åtgärder för att göra om själva vägbanan. I stället borde man titta på fartsyndare. Man menar att 200 personer dödas i onödan varje år på grund av att vi kör för fort.

Av tio personer som på landsbygden kör på 70-vägar kör nio för fort. Jag menar att det inte bara är trafikanternas fel. Det gäller minst lika mycket dem som har satt upp fartbegränsningarna. Min erfarenhet av skånska och småländska vägar är att det kan vara 90 på kurviga vägar och 70 på raka breda vägar, så de här hastighetsbegränsningarna är oerhört slumpartade. Det gör också att bilisterna inte tar hänsyn till de här begränsningarna. Jag menar att det krävs att vi får ett förtroende hos bilisterna, så att våra hastighetsbegränsningar verkligen följs. Och Transportøkonomisk institutt kan, som sagt, inte redogöra varför Vägverkets satsningar på fysiska åtgärder inte har lyckats bara att de inte har lyckats. Det blir spännande att om några år se om de här nya satsningarna på 50 miljoner per räddat liv i stället för 1 miljard kommer att ge bättre resultat.

Det redovisas också, vilket vi kanske alla vet, att man följer hastighetsbestämmelserna när polisen övervakar eller när det finns kameror. Då borde det kanske finnas medel för att låta polisen få mer pengar för att just övervaka hastigheten. Vi moderater tycker att det här med kameror är tveksamt om det inte är tillfälligt, men att polisen borde finnas mer på vägarna tror jag att vi alla är eniga om.

En annan fråga som vi har diskuterat mycket i år, fru talman, gäller alkohol och trafik. Vi vet att ungefär 150 olyckor är alkoholrelaterade. Det betyder att det när det gäller hastighetsolyckor och alkohololyckor tillsammans blir 350 döda helt i onödan. Under de senaste åren har det gjorts försök med alkoholås. Det är klart att alkoholås inte kommer att lösa alla problem med att människor kör berusade, men det är i alla fall ett sätt att komma åt de här problemen. När det gäller den försöksverksamhet som pågår vill vi att den, om den faller väl ut, blir en aktivitet över hela landet. Och det som jag känner som oerhört viktigt är att nyttotrafiken tar upp den här frågan.

Ni läste säkert alla i tidningarna om de bussar som fanns på Finlandsfärjan. När man fick reda på att det var alkoholtest utanför lät man bli att köra ut. Detsamma gällde även för några lastbilar.

Sedan skulle vi då kunna komma över till fordonen. Det är ju väldigt bra nu att vi har ordentliga rapporter om hur trafiksäkra våra personbilar är. Men hur trafiksäkra är våra lastbilar? Det har varit oerhört mycket olyckor där lastbilar har varit inblandade. Och i senaste numret av åkeri-

tidningen säger man att ungefär en tredjedel av alla bromsar på lastbilar i Sverige inte håller måttet. Så kan det inte fortsätta. Jag menar att lastbilstillverkarna borde känna samma ansvar som personbiltillverkarna gör och ställa upp med ordentliga bromsar. Det går ju inte att ha det på det här sättet.

Nya frågor i år gäller barn och trafik. Det har vi diskuterat ordentligt i utskottet. Man kan återigen lyfta fram det här med forskningens betydelse. Vi kan rapportera att man redan på 60-talet visste hur barn förhöll sig i trafiken, att barn inte kan höra på samma sätt som vi vuxna och att barn inte kan se på samma sätt som vi vuxna. Därför måste trafik där barn finns med byggas upp på ett särskilt sätt, men så har inte skett. I stället har vi en rad av olyckor med barn på parkeringsplatser och busshållplatser. Självklart måste då föräldrar beskydda sina barn extra mycket, vilket får till följd att barn nu nästan inte vågar röra sig i trafiken. Samtidigt finns det en sak som är glädjande när det gäller barn i trafik, och det är att barn har cykelhjälm. Ofta kan man ju se en förälder utan hjälm cykla omkring med ett barn i sadeln som har hjälm. Man undrar vad det är som har hänt med den här föräldern. Anser han eller hon att han eller hon inte behöver hjälm?

Då kan vi komma över till en annan trafiksäkerhetsfråga, nämligen till det här med hjälmtvång. Vi tycker att det vore bättre att sprida kunskaper, så att både vuxna och barn använder hjälm. Då skulle vi också få säkrare cykling. Väldigt många olyckor handlar ju om att man slår i huvudet.

Vi moderater tog initiativ till – det är ganska många år sedan nu – att göra ett stomnät av cykelvägar runt Sverige. Det här projektet håller nu på att fullföljas. Man kan se att de sex miljoner cyklar som finns i Sverige finns i städerna. De finns inte på landsbygden för där finns inte längre några cykelbanor. Man försöker nu sätta i gång cykelbanor även på landet. Det är väl någonting att uppskatta.

Hur ska vi lösa våra trafikfrågor, så att vi kan närma oss nollvisionen? Som jag ser det är det många aktiviteter som behövs, men grunden är att vi har bra vägar, att trafikanterna får ett sådant förtroende för väghållaren att det lönar sig att följa de trafikregler som vi har och att bilfabrikanterna – över huvud taget de som gör våra fordon – också tar sitt ansvar. Först då kan vi få ett trafiksäkert samhälle, och först då kan vi nå fram till nollvisionen.

Anf. 112 INGER SEGELSTRÖM (s):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på den enda motionen – den moderata. Jag vill också tacka utskottet och kansliet för ett konstruktivt samarbete som har möjliggjort det här betänkandet där vi återigen flyttar fram positionerna och visar hur viktigt vi i riksdagen tycker att det är med trafiksäkerhet.

I betänkandet behandlas 31 motioner från den allmänna motionstiden, och utskottet föreslår två tillkännagivanden helt enigt.

Det första tillkännagivandet gäller en samlad redovisning för riksdagen av de åtgärder som bör vidtas för att öka säkerheten för barn i trafiken. Då vill jag särskilt berömma Taxi Stockholm, som är mitt hemmabolag, för att man som första beställningscentral i Stockholms län nu

erbjuder bakåtvända barnstolar. Bakgrunden är att NTF har startat det här och att man också ger en viss ekonomisk kompensation.

Det andra tillkännagivandet är att vi föreslår att regeringen gör en allsidig belysning av frågan om mobiltelefonerandet under bilkörning.

Vidare säger vi att vi utgår från att regeringen återkommer till riksdagen med en samlad redovisning om trafiksäkerhetsarbetets fortsättning för att uppnå etappmålet år 2007. Det är bara moderaterna som har reserverat sig. Det gäller då motion T474, vars innehåll främst handlar om vägstandard. Den frågan återkommer utskottet till efter sommaren när det gäller budget- och infrastrukturpropositionerna.

Jag vill bara göra några reflexioner, eftersom vi är helt eniga i sakfrågan.

Det känns viktigt att vi återigen bekräftar i riksdagen att beslutet om nollvisionen står fast. Förra året dog 591 personer, och 4 104 skadades svårt. Det är naturligtvis oacceptabla siffror. En ny trend är enligt VTI, Statens väg- och transportforskningsinstitut, att lastbilstrafiken ökar kraftigt. I jämförelse med den andra trafiken ökar den mer.

I betänkandet skriver vi att av de 29 000 indragna körkortet drogs hälften in på grund av överträdelser av hastighetsgränserna. Vi beskriver också att mellan 20 och 30 % av alla dödsolyckor i vägtrafiken är förknippade med alkohol eller droger. Jag kan härmed konstatera att om alla skulle följa de regler som riksdagen har beslutat om och köra med angiven hastighet och nyktra skulle vi förmodligen redan nu uppnå vårt etappmål för nollvisionen. Det handlar alltså mycket om beteenden, och det krävs en respekt i trafikanten emellan. Det är ett fåtal som hotar och gör den så viktiga trafiken osäker i stället för säker.

Jag vill också påpeka att vi, när det gäller de beslut som riksdagen tidigare har fattat om att en vägrafikinspektion ska inrättas, förutsätter att ett sådant förslag ska komma till hösten – detta som ett svar till Birgitta Wistrand. Dessutom tillstyrker vi naturligtvis förslaget om att verksamheten vad gäller alkohol, som är så framgångsrik, också utökas till hela landet. Och det kommer en ny statistik 2003 som Vägverket tar fram vad gäller olycksfall, precis som utskottet har efterfrågat.

Fru talman! Eftersom utskottet är enigt i sakfrågan om trafiksäkerheten behöver inte jag uppta kammarens tid med att upprepa det som tidigare har framgått eller finns så bra beskrivet i betänkandet bara för debattens egen skull. Många motionärer har också fått positiva svar.

Jag vill tacka igen för ett bra samarbete och ett viktigt betänkande. Jag yrkar återigen bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på den moderata reservationen.

Anf. 113 KARIN SVENSSON SMITH (v):

Fru talman! Det blev ett dystert facit för fjolåret: 591 döda och 4 104 svårt skadade. Jag tänker ta mig friheten att mycket kort referera lite av det som har förekommit i massmedierna om trafiksäkerheten den senaste tiden.

Antalet återfallsförbrytare bland dem som fälls för trafikbrott har ökat stadigt de senaste tre åren. Det visar BRÅ, Brottsförebyggande rådet.

Var tredje lastbil blev underkänd när bromsarna kontrollerades.

Vi fick härförleden en rapport om Gumball 3000, kändisarnas van-sinnesrally genom Sverige. Man intog alkohol på nätterna och körde på

dagarna, långt över hastighetsgränserna. Utländska förare som blev tagna av polisen betalade sina böter på 2 000 kr och körde sedan vidare. Det är en fullständig skandal att sådant får inträffa.

Vad gäller bilbältesanvändningen visar poliskontroller att denna faktiskt har minskat. Första halvåret 2000 ertappades 19 538 bälteslösa, jämfört med 15 424 första halvåret 1999.

För ett litet tag sedan visade det sig också att ett stort antal lastbilschaufförer har pressats att köra upp till 100 timmar per vecka. Det är väldigt bra att LO och facket har börjat engagera sig. Transport har gjort det länge, men det är alldeles utmärkt att LO nu också tar itu med trafiksäkerhetsfrågorna. Det är en viktig fråga både för deras medlemmar och för allmänheten. Konkurrensen mellan åkerierna leder till trafiksäkerhetsproblem, och det är också en av anledningarna till att hälften av dem som numera dör vid kollisioner gör det i kollision mot ett tungt fordon.

När det gäller onyktra yrkesförare finns det också dystra rekord. Jag refererar till samma nyhet som togs upp tidigare här i talarstolen i dag. När Stockholmspolisen skulle göra en kontroll visade sig de fyra första fordonen man kontrollerade vara napp. Därmed var polisens resurser slut. En del bilar stod kvar och vägrade köra av – man kan bara gissa varför!

Härförleden rapporterades också om en 19-åring som klockades för att ha kört 79 kilometer i timmen mer än tillåtet på riksväg 40 mellan Göteborg och Borås. Han körde i 189 kilometer i timmen. Vad blev då följderna av detta? Ja, han var inte automatiskt skyldig till vårdslöshet i trafik. Han slapp undan med 2 000 kr i böter.

En annan nyhet som har förekommit är att fler unga förare har skadats i trafiken sedan 16-åringar började övningsköra. Det är en stadigt ökande trend.

Slutligen visar en rapport från Vägverkets Region Norr att nio av tio förare som omkom i singelolyckor förra året var berusade – allt enligt Vägverkets uppgifter.

Hur ska man då tolka det här? Är det brist på tydliga mål från oss i riksdagen? Nej, det kan det knappast vara. Det finns inget radikalare mål än en nollvision. Inget annat parlament har gått längre. Våra etappmål om max 400 döda i fjor, som vi inte klarade, och max 200 döda år 2007 är det heller inget fel på. När det gäller resurserna till detta kan man inte heller säga att vår ambition är låg. 6 ½ miljard till Vägverket under fem år är sannolikt också världsbest.

Vad är då förklaringen till att vi lyckas så dåligt? Jo, det är att pengarna används fel. Transportøkonomisk institutt visar tydligt att Vägverket satsar mest på de minst effektiva metoderna och minst på de metoder som ger bäst resultat.

Fru talman! Vänsterpartiets recept för detta handlar väldigt mycket om trafikövervakning. Observera: Det handlar inte i första hand om att vi ska skärpa regelverket utan att det gällande regelverket verkligen efterföljs. Det är uppseendeväckande att trafikövervakning i regeringens regleringsbrev till Rikspolisstyrelsen inte finns med som en prioriterad uppgift.

När det gäller hastighet visar rapporten från Transportøkonomisk institutt att vi hade haft 38 % färre döda om folk bara hade hållit de gällande hastighetsgränserna.

Vad gäller bilbälten behövs också mer övervakning. Hälften av dem som omkommer i trafiken saknar bilbälte.

Vad gäller nykterhet krävs alldeles uppenbart också en mycket kraftigt ökad övervakning. Här är det sorgligt att notera att Vägverket minskar och inte ökar anslagen vad gäller förebyggande alkoholarbete. Av den stora summa man har till sitt förfogande har man nu minskat det som går till förebyggande alkoholarbete till bara drygt en halv miljon.

När det gäller yrkestrafiken behöver vi mer och inte mindre övervakning. Jag har sagt flera gånger här i kammaren att det är en skandal att man minskar antalet fordonsinspektörer. Det behövs onekligen en ordentlig kontroll vad gäller kör- och vilotider, lastsäkring och andra regler i yrkestrafiken som är till både för trafikanterna i allmänhet och för de chaufförer som har detta som sitt yrke.

Om trafikövervakningen ska bli effektiv behövs det också ett nytt påföljdssystem. Det har vi uttalat i trafikutskottet, och regeringen hade också med det i sitt 11-punktsprogram 1999. Man säger att man ska se till att det finns en utredning som ser över gällande regler för trafikbrott och ger förslag till ändringar utifrån nollvisionens perspektiv och grundläggande krav på rättssäkerhet. Vi i utskottet förutsätter att regeringens 11-punktsprogram fullföljs och att regeringen snarast återkommer till riksdagen med en redovisning i den här frågan.

Men varför kan det bli så här fel? Varför får vi, trots höga ambitioner, ett resultat åt fel håll? Jag kan se två förklaringar.

Först och främst handlar det om väglobbyn i det här landet, som använder utbyggnad av vägar som recept mot precis alla problem som finns i trafiken. Det är sorgligt att konstatera att moderaterna i sin reservation ställer upp på den här analysen. Birgitta Wistrand hänvisar ofta till forskning, men titta då på vad Väg- och transportinstitutet kom fram till när man analyserade 100 000 olyckor! Man hittade inget positivt samband mellan dålig vägkvalitet och ökad olycksförekomst. Om det fanns något samband var det snarare tvärtom: När förarna ser att spårdjupet ökar minskar hastigheten och därmed också olyckorna. En allmän utbyggnad av vägar leder till mer trafik och högre hastigheter. Det kan alltså inte påvisas att detta har någon positiv effekt ur trafiksäkerhetssynpunkt – möjligtvis motsatsen.

Den andra orsaken till att det blev så fel är att det är för få kvinnor i trafikpolitiken. I undersökningar av upplevd säkerhet uttalar män i stor utsträckning att de känner sig säkra i sin egen bil. Men tittar man på resultatet kan man se att detta är en falsk säkerhet. Frågar man kvinnor om samma sak, var de är säkrast i trafiken, blir svaret oftare att de känner sig säkra i kollektivtrafiken. Det leder till den slutsats som också Vänsterpartiet har dragit och motionerat om vid ett flertal tillfällen, nämligen att en större andel av trafikarbetet borde ske med kollektiva transportmedel. När det gäller järnvägs- och busstrafik är vi inte särskilt långt ifrån nollvisionen. Skulle fler använda dessa transportmedel för sina transporter skulle också dödstaten på vägarna minska.

Samma sak gäller för yrkestrafiken. Mycket av det gods som går på vägarna i dag i allt tyngre fordon borde flyttas över till spårtrafik och sjöfart. Då skulle vägarna bli säkrare för den trafik som måste finnas där.

Attityderna till säkerhet finns det också en tydlig könsskillnad i. Vi har flera gånger pratat om att trafikövervakningen borde öka. Ändå blir

inte detta fallet. Här handlar det om att vi kvinnor känner oss säkrare när fler övervakar vägarna och att detta är effektivare. Men av någon anledning har vi från Vänsterpartiet fått negativa reaktioner, framför allt från män, när vi har påtalat att gällande regelverk vad gäller hastigheter borde efterlevas.

Det här är sorgligt och man måste ta upp det till analys. Man måste också se till att få ordning på detta om vi ska klara nollvisionen.

I Vägverkets instruktioner finns det en liten motsättning. Framkomlighet är ett överordnat mål för Vägverket. I vissa fall måste man erkänna att det finns en motsättning mellan begreppet framkomlighet och begreppet säkerhet. I valet mellan dessa motsatta begrepp har i alla fall jag lätt att välja. Att man ska kunna förflytta sig i trafiken utan att riskera att behöva omkomma eller bli allvarligt skadad måste vara överordnat.

Framkomlighet kan man snarare använda till ett begrepp som handlar om tillgänglighet. Det är ju det som är det väsentliga i trafiken, att vi når våra mål, att vi kan förflytta oss till skolan eller till arbetet, att vi kan nå den service vi behöver, få de behov tillgodosedda som vi inte kan få i hemmen. Men det handlar om samhällsplanering. Det handlar om att i stället för att verksamheterna hela tiden flyttar ut och koncentreras skapa ett samhälle där människor kommer närmare de verksamheter som finns.

Det gäller också att man differentierar mellan tätort och landsbygd. Sverige är ett glesbefolkat land och man kan inte tillämpa samma recept över hela landet. Det innebär också att planeringen måste se annorlunda ut. Kollektivtrafik behövs, men den kan nog inte användas i hela landet. Jag säger det i förebyggande syfte.

Återigen: Vi står bakom nollvisionen. Vi är beredda att anslå de pengar som behövs, men vi förutsätter en mycket större effektivitet i trafiksäkerhetsarbetet. Det utskottsbetänkande som vi allihop, fränsett moderaterna, har ställt oss bakom är ett stort steg i rätt riktning. Vi hoppas att flera av de åtgärder vi påtalar här kommer att efterföljas.

Anf. 114 BIRGITTA WISTRAND (m) replik:

Fru talman! Karin Svensson Smith sade att moderaterna inte stod bakom betänkandet. Vi har avgett en reservation. Vi står bakom allt annat. Men vi vill framhålla vägarnas kvalitet och deras betydelse.

Jag tycker att det som är spännande, men som Karin Svensson Smith inte tar upp, är nyheten från Vägverket att man nu plötsligt kan rädda ett människoliv för 50 miljoner när det tidigare kostade 1 miljard. För mig är det en gåta hur man har planerat sina insatser och resurser. Tänk så mycket pengar vi hade fått över, t.ex. till poliser och nya bättre vägar, om man hade tillämpat det här sättet att göra vägarna trafiksäkrare tidigare. Hur kommer det sig att inte Karin Svensson Smith tar upp den frågan i den här diskussionen?

Anf. 115 KARIN SVENSSON SMITH (v) replik:

Fru talman! Jag har tagit upp den frågan vid tidigare tillfällen. Det jag hävdar – och det gjorde jag här, fast det kanske var lite för inlindat för att det skulle framgå – är att Vägverket gärna överdimensionerar så fort man ska vidta en fysisk åtgärd i trafiken. När man fått pengar till fysiska trafiksäkerhetsåtgärder har en stor del gått åt till att avlägsna sidohinder.

Man har koncentrerat sig på motorvägsbyggen. Man har breddat vägar. Man har rätat ut vägar. Och det har gett väldigt liten effekt.

De fysiska åtgärder som ger stor effekt är att man gör två-plus-ett-vägar med mittväjrar och rondeller. I förhållande till hur många liv de räddar är de väldigt mycket effektivare än de motorvägar och andra breddningar som Vägverket satsade på tidigare.

Den förändringen hos Vägverket som Birgitta Wistrand nämner är helt i linje med det som Vänsterpartiet förespråkar.

Anf. 116 INGER SEGELSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Jag har bara en enda kommentar till det Karin Svensson Smith sade. Det gäller Vägverkets dubbla roll och att det handlar om att Vägverket främst prioriterar framkomlighet.

Både regeringen och socialdemokraterna i trafikutskottet har med kraft hävdad och även drivit igenom en omprioritering av vägarna just till förmån för en gradering efter de mest olycksdrabbade sträckorna. Vägverket i sig har sin prioritering, men den politiska styrningen har varit solklar i det här fallet.

Anf. 117 KARIN SVENSSON SMITH (v) replik:

Fru talman! Alldeles uppenbart har den politiska styrningen inte varit tillräcklig för att minska antalet döda. Det gäller att vi kraftigt understöder den omorientering som vi har talat om när det gäller Vägverket. Det betänkande som vi i stort sett har enats kring är ju ett steg i den riktningen. Men i praktiken tar det ganska lång tid. Vägverket är statens näst största arbetsgivare. Det gäller att vi inte förtrottas i våra ansträngningar att nå de mål som vi enats om här i riksdagen.

Anf. 118 INGER SEGELSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Det Karin Svensson Smith och hennes parti har försvårat är ombyggnaden av de vägar vi har velat bygga om i den takt som kravet har kommit utifrån landet.

Men när vi nu kommer med den nya infrastrukturpropositionen och kan komma i gång med förändringarna, hoppas jag att vi ska kunna åtgärda det här. Mycket handlar det ju om både förebyggande arbete och attitydförändringar, men det handlar också om att vi behöver bygga om vägarna.

Anf. 119 KARIN SVENSSON SMITH (v) replik:

Fru talman! Man kan inte åtgärda allt genom att bygga om vägarna. Det är inte vägarna som kör på människorna. Det krävs att beteendet på vägarna är rätt. Därför efterlyser jag den delen av elvapunktsprogrammet från 1999 som handlar om ett nytt påföljdssystem vad gäller trafikbrott.

Jag efterlyser också mer resurser till övervakning och att det framkommer i regeringens regleringsbrev att detta blir en prioriterad uppgift för polisen. Så är inte fallet i dag, tyvärr.

Anf. 120 TUVE SKÅNBERG (kd):

Fru talman! Trafikpolitik som all annan politik handlar om att det är viktigt att vi har olika mening. Politik är ju ett civiliserat konfliktsystem.

Det bygger på opposition och regering. Någon kritiserar och någon annan gör med bästa vilja.

Med dagens betänkande var utskottets tanke att vi skulle lägga fram ett enigt betänkande för att markera trafiksäkerhetens stora vikt. Vi lyckas ju votera om tusentals saker på ett år. Men vissa saker är vi helt eniga om över alla partigränser.

När det handlar om motstånd mot droger finns det inget partiskiljande. Socialutskottets betänkanden om droger är eniga. Jämställdhet mellan kvinnor och män är inte heller något partiskiljande, även om vägen dit kan se olika ut. Dödsstraffet är det rörande enighet om. Ingen svensk parlamentariker förordar ens tyst dödsstraff. Vi har ett mycket tydligt motstånd mot aktiv dödshjälp. Det finns heller ingen som ifrågasätter det.

När det kommer till trafiksäkerheten håller vi på att bilda en kultur där trafikutskottet säger att vi har ett område som är fredat från partihänsyn. Säkert har vi 17 olika viljor och mer än det, men vi samlar oss för att markera enighetens vikt och tyngd. Och det har vi försökt att göra i det här betänkandet. Vi har lyckats med det tidigare. Den här gången ville moderaterna inte följa den linjen i en fråga, vilket jag beklagar.

Vi kristdemokrater anser att för att återupprätta nollvisionen behövs åtgärder för att öka bilbältesanvändningen, öka cykelhjälmsanvändningen, få en ökad polisnärvaro för hastighetsövervakning, få en mer differentierad och flexibel hastighetsbevakning. Vi vill befästa trafikmiljön som en vit zon när det gäller alkohol. Vi vill få en mer förlåtande trafikmiljö. Vi vill se mer frivillig vidareutbildning i samband med körkortsförnyelse. Dessutom vill vi öka opinionsarbetet för att få ändrade attityder till trafiksäkerhet.

Vi vill också öka möjligheterna att ta körkort på skoltid under gymnasiet. Över huvud taget vill vi se en bättre utbildning i skolan när det gäller trafiksäkerhet, ju tidigare desto bättre.

Fast vi inte har reserverat oss vill även vi naturligtvis förbättra vägarernas standard, ge resurser till vägunderhåll och nyinvesteringar som ökar trafiksäkerheten på olycksdrabbade sträckor. Därför har vi i vårt budgetalternativ avsatt 8 ½ miljarder kronor mer än regeringen under den närmaste treårsperioden. Men som jag redan tidigare har sagt får vi tillfälle att debattera detta tämligen ingående om en infrastrukturproposition läggs fram till hösten. Jag vill bara be Karin Svensson Smith göra en tankeoperation. Om sämre vägunderhåll innebär att trafiksäkerheten inte försämraras utan kanske t.o.m. förbättras, kanske vi inte ska vara så noga med järnvägsspåren heller. Om vi inte underhåller järnvägsspåren kanske säkerheten blir ännu bättre för SJ.

Vi kristdemokrater ser dagens betänkande som en framgång för våra – och säkert allas – trafiksäkerhetspolitiska mål. Vi förutsätter i betänkandet att regeringen inom kort inrättar en fristående vägtrafikinspektion, och vi har ett långt avsnitt om att öka säkerheten för barn i trafiken. Att skydda våra barn har naturligtvis högsta prioritet. Barnkonventionen slår ju fast att varje barn har en inneboende rätt till livet, och Sverige har som ratificerande konventionsstat förbundit sig att till det yttersta av vår förmåga säkerställa barnets överlevnad och utveckling. Det innebär att vi vill högprioritera säkerheten för såväl födda som ofödda barn som utsätts

för faror i trafiken. Den som räddar ett barn till livet har räddat en värld säger ett judiskt talesätt. Därför gläds vi åt det avsnittet i betänkandet.

Ett annat avsnitt vi kristdemokrater är särskilt glada för är framgången i samsynen när det gäller kampen mot alkohol och droger i trafiken. Vi måste fasa bort all alkohol från vägarna.

Alkohol och bilkörning är och förblir oförenliga. Mellan 20 och 30 % av alla dödsolyckor i trafiken är förknippade med alkohol och droger. Ca 150 människor dödas och mer än 2 500 skadas allvarligt på grund av alkohol i trafiken, vilket kostar över 5 miljarder kronor. Det mänskliga lidandet är omöjligt att mäta. När man vet att det dagligen kör omkring fler än 14 000 berusade bilförare inser man lätt att nu måste kraftiga insatser göras.

Varje år återkallas ungefär 10 000 körkort på grund av trafiknykterhetsbrott, ofta under minst tolv månader. För många som är beroende av sin bil, t.ex. i sitt arbete, är det ett hårt straff att mista körkortet. Ett förlorat körkort kan faktiskt bidra till att ett alkoholmissbruk förvärras om det leder till att den dömda isoleras och mister sitt arbete. I många fall kör man ändå bil utan körkort, tyvärr ofta berusad.

I och med debatten och beslutet i dag fattar riksdagen ett viktigt beslut för att komma till rätta med problemet. Ända sedan Mats Odells tid som kommunikationsminister under åren 1991–1994 har alkoholåset varit färdigt att tas i bruk i kampen mot rattonykterheten. Det finns ett enigt betänkande på den punkten från trafikutskottet, och nu ska beslut fattas om att den tidigare försöksverksamheten med alkoholåset för personer som har dömts för rattfylleri ska utökas till att gälla hela Sverige. Detta har vi kristdemokrater krävt under många år, och vi är mycket glada att det nu finns en total uppslutning bakom vårt förslag.

Alkoholåset är en teknisk lösning som garanterar att föraren inte kör med alkohol i kroppen. Det är kopplat till bilens tändningssystem, och det kontrollerar om det finns alkohol i förarens utandningsluft. Finns det alkohol i utandningsluften går bilen helt enkelt inte att starta. Under färden måste föraren med slumpmässiga mellanrum blåsa igen. Om inte det sker tänds varningsblinkers och signalhornet ljuder. Bilen måste därefter till Bilprovningen för kontroll inom fem dagar; om inte det sker kan inte bilen startas efter dessa fem dagar. Alla försök att manipulera alkoholåset registreras i låsets dataminne.

Tekniken med alkoholåset har använts i USA och i Kanada under ett tiotal år, där tiotusentals fordon har utrustats med alkoholåset. Erfarenheterna är mycket goda, liksom i de svenska försöken. Tiden är inne att i full skala bruka alkoholåset i kampen mot trafikdöden på grund av alkohol.

Vi kristdemokrater har också gång på gång lyft fram frågan om det elektroniska körkortet som ett gott redskap mot rattonykterheten, eftersom vi vet att 60 % av dem som kör rattonyktra saknar körkort. Här skriver utskottet att utskottet bedömer att systemet med elektroniska körkort kan ge väsentliga bidrag till trafiksäkerheten genom att hindra olovlig körning t.ex. av personer som har fått sitt körkort återkallat på grund av rattfylleri. Det arbete som bedrivs med elektroniska körkort är därför viktigt och bör fortgå, deklarerar utskottet.

Fru talman! Med detta betänkande tar vi ett viktigt, om än isolerat, litet steg mot en säkrare trafikmiljö. Det roliga är att i alla väsentliga frågor tar vi steget i total enighet.

Anf. 121 BIRGITTA WISTRAND (m) replik:

Fru talman! Det är viktigt att se trafiksäkerhetsfrågorna på de olika sätt som krävs. Det handlar om bilarna, om trafikanterna och om vägarna. I våras lade vi fram en "proposition" för att hjälpa Björn Rosengren på vägen så att han skulle kunna komma fram till vad han skulle satsa på. Det är synd att kd inte ställde upp på vår reservation. Det är viktigt att vi inte låter vägarna släpa efter. Vi behöver få bättre övervakning, vi behöver få trafikanter som kör nyktra och som följer hastighetsbegränsningarna. Det kommer de inte att göra så länge vi inte bryr oss om vägarna. Allt hänger ihop. Det går inte att isolera en fråga. Så länge vi tror att det bara är fråga om trafikanterna eller det bara är fråga om vägarna går det inte. Det är det som gör frågan så spännande. Det är synd att vi inte fick med er på reservationen.

Anf. 122 TUVE SKÅNBERG (kd) replik:

Fru talman! Att vi inte ställde upp på reservationen beror inte på att vi inte har pengar till vägunderhållet. 8 ½ miljarder mer än regeringen talar sitt eget språk. Det beror inte på att vi inte delar synen att standarden på vägarna är viktig. Det beror inte på att vi inte häcklar Rosengren för att han ligger efter med underhållet. Det beror inte på att vi delar den socialdemokratiska regeringens syn på prioriteringar när det gäller vägunderhållet. Det beror på att vi överordnar enigheten i ett utskott, där utskottets ledamöter har satt som mål att vara eniga. Vi tycker att det är viktigare med varje människoliv som räddas tack vare enigheten än att vi tar tillfälliga partipolitiska poäng.

Anf. 123 KARIN SVENSSON SMITH (v) replik:

Fru talman! Jag förstod inte riktigt vad Tuve Skånberg vill ha sagt med att vi vill minska underhållet av järnvägen. Jag förstår över huvud taget inte detta.

Vi är självklart positiva till underhåll av vägarna. Det behövs för en bra framkomlighet i glesbygden. Men det leder inte till sparade liv. Det var det som var poängen i det jag ville ha sagt. För att minska trafikdöden krävs helt andra åtgärder.

Tuve Skånberg kom in på körkortsundervisningen i gymnasieskolan. Vi i Vänsterpartiet har resonerat om den frågan, och vi har ett kongressbeslut på att vi är negativa till detta. Anledningen är att det är en glädjande trend i dag att allt färre ungdomar i storstäderna tar körkort. De prioriterar att förflytta sig kollektivt. De prioriterar andra mål i livet än att förflytta sig själva i en bil. Skulle antalet körkort bland yngre människor öka, kan man vara säker på att dödstalen på vägarna kommer att öka. Det är anledningen till att vi är kritiska till att införa körkortsundervisning på gymnasiet.

Däremot är vi positiva till det vi har ställt oss bakom i betänkandet, dvs. att ha undervisning om trafiksäkerhet. Det är en helt annan sak än att pracka på de ungdomar som i dag inte är intresserade av körkortsundervisning denna undervisning via det obligatoriska skolväsendet.

Anf. 124 TUVE SKÅNBERG (kd) replik:

Fru talman! Nu hoppas jag att TT har slagit på mikrofonen. Vänsterpartiet går till val och möter ungdomsväljarna med att de inte ska ta kör-

kort tidigt. Det låter intressant. Vi andra tycker att det ska vara en ännu bättre utbildning så tidigt som möjligt. Vi har olika sätt att profilera oss på.

När det gäller järnvägsspår och vägar är parallellen inte alldeles svår att förstå. Det fanns en gång i tiden smalspåriga järnvägar. Det fanns skarvar i järnvägarna, och vagnarna slängde hit och dit. I dag finns spår utan skarvar med doserade kurvor. Det går som ”på räls” att ta sig fram på järnvägen.

Karin Svenssons Smiths modell för att öka säkerheten på vägarna är att det inte är så angeläget med underhåll. Då kanske det går att komma åt de olyckor som trots allt sker på järnvägarna genom att återinföra skarvarna och smalspårerna. Ska jag tolka henne så?

Anf. 125 KARIN SVENSSON SMITTH (v) replik:

Fru talman! Det är under min värdighet att kommentera det sista.

När det däremot gäller vägunderhållet vill jag påpeka att regeringen i samarbete med oss och Miljöpartiet ökade budgeten för det regionala vägnätet och underhåll av detsamma, för tjälsäkring och bärighet, med 1,3 miljarder. Det vill vi satsa på.

Det enda jag vill ha sagt – och jag upprepar det för tredje gången och hoppas att Tuve Skånberg förstår det nu – är att ett bättre underhåll inte leder till färre trafikdöda. Vi ska ha det av helt andra skäl, och inte för att minska dödligheten i trafiken.

Anf. 126 TUVE SKÅNBERG (kd) replik:

Fru talman! Vi är inte överens om att trafiksystemet kan gå att förbättra genom ett ökat vägunderhåll. Det är helt uppenbart. Men Karin Svensson får själv stå för bevisföringen på den punkten.

Vi andra – och främst jag eftersom jag står i talarstolen – vill göra oss till tolk för åsikten att ju mer vi optimerar trafiksystemet, så att det är förlåtande, tänkande och trafiksäkert både passivt och aktivt, desto bättre blir det. I trafiksystemet är det viktigt med vägunderhåll. Jag trodde att det var självklart.

Anf. 127 RUNAR PATRIKSSON (fp):

Fru talman! Jag har tyvärr inget koncept eftersom jag kommer in i den här debatten för Folkpartiet liberalerna ganska sent.

Det känns lite grann som om vi är inne på en repetitionsrunda. Det var några månader sedan vi hade en extra debatt om dessa frågor. Men frågorna är så aktuella och så viktiga att vi nog borde ha den här debatten en gång i veckan. Som det i dag ser ut runtom i landet tror jag att det är viktigt att trafiksäkerhetsfrågorna kommer till tals.

När vi som bor i mina trakter slog upp Värmlandstidningen den här veckan kunde vi läsa om två döda i Kil och om två döda efter vägen mellan Arvika och Kil för någon vecka sedan. Så här kan vi räkna varje dag. Varannan dag är det tre människoliv som går åt. Går man in i tidningsrummet i Riksdagshuset och börjar på A med Arvika Nyheter och slutar med Östersundsposten kan man se hur många liv som ligger i hyllan just nu. Det är inte riktigt bra. Det måste vi göra något åt.

Jag skrev ned några ord: Vad beror det på? Jag tror, trots att utskottet visar så stor enighet, att det beror på handlingsoförmåga, på bristande

genomförandekraft. Någon måste på något sätt ha missat möjligheten att använda de medel vi har på rätt sätt. Det handlar naturligtvis om mer pengar – handlingskraftspengar. Sedan tror jag också att samverkanspartierna är ett problem i trafiksäkerhetsfrågorna.

Många gånger har vi i Folkpartiet liberalerna påpekat problemet med ordet nollvision. Det är en vacker vision. Men det händer inte så mycket när det fortfarande är mellan 500 och 600 liv som går varje år. Här måste någonting göras.

Vi kommer först och främst osökt in på vägarnas kvalitet. I de trakter där jag anser att jag har mina väljare, i Glesbygdssverige, i Värmland, Dalsland, Dalarna, Jämtland och Härjedalen, är vägbeståndet av en kvalitet som är mycket undermålig och jag höll på att våga ta ordet livsfarlig i min mun.

Jag vet att under de veckor som har gått har lastbilar stått stilla. De kan inte köra sitt virke till sågverken i Nössemark, Årjäng, Edane och Köla på grund av vägarnas kvalitet. Men det är inte bara vägarnas kvalitet. Lastbilsförarna säger: Vi måste avvakta också före det att tjälsäkringsstoppet kommer eftersom vägkvaliteten är så dålig. Vi möter ju skolbussen och människor som ska till sina arbeten med våra stora bilar. Vi måste ta hänsyn till trafiksäkerheten. Det är ytterligare ett problem för företagsamheten i glesbygd med det vägsystem vi i dag har. Detta kan inte fortsätta.

Vi har i dag återigen hört tveksamheter när det gäller infrastrukturpropositionen. Den kanske inte kommer. Det får inte ske. Denna höst måste infrastrukturpropositionen komma med pengar som har utlovats. Vi har hört uttalanden om 350 miljarder på tio år. Vi kan väl inte tro annat än att detta är sanning och att dessa satsningar kommer.

Cirka en tredjedel av alla offer i trafiken dör på grund av alkohol och andra droger. Här måste tas krafttag. Vi hade en debatt med justitieministern en dag om sådana här frågor. Det hörde vi. Jag tror på att kontrollera trafiken med poliser och andra möjligheter. Jag tror inte minst på flygande transportkontroller runtomkring i landet. Det är någonting som måste skärpas ordentligt.

Det är de tresiffriga vägarna som vi som åker i Glesbygdssverige och som har vårt politikerarbete först och främst där talar om. En tredjedel av alla olyckor sker på de tresiffriga vägarna. Det är självklart att det är relaterat till vägarnas kvalitet.

Vänsterpartiet tog tidigare här upp frågan om körkort och om när ungdomar ska ta körkort. Det kan inte vara möjligt att man kan gå ut med ett nytt påbud om att det är bättre ju senare ungdomar tar körkort.

Vi vill hävda att tvärtom är bäst. Ju tidigare vi lär våra ungdomar vad det innebär att handskas med bilar och transporter på vägar, desto bättre. Körkortsutbildning kan hållas redan i skolan så att man får lära sig ordentligt i teorin vad körkortsutbildning är. Jag tror att det är en stor fördel om man kan övningsköra redan från 16 års ålder under förutsättning att detta sker under god kontroll.

Så till forskningspengar. Vid ett flertal tillfällen har vi uppvaktats här i riksdagen av bilindustrin som säger att det är viktigt att vi samverkar. Vi hoppas verkligen att det sker en samverkan mellan statliga medel och företagens och biltillverkarnas medel för att konstruera bilar med en sådan säkerhet att vi närmar oss nollvisionen.

Järnvägar i all ära. Jag tror att järnvägar endast är ett alternativ där det är tätbebyggda stråk och man kan förflytta stora mängder människor mellan dessa stråk. Vi som bor i stråk där vi inte har sett ett lok på 25 år har ingen förståelse. Vi tror inte att det finns någon möjlighet att dra nya vägar i de områden runtomkring i Sverige där det i dag inte finns.

Vi måste nu från alla partier erkänna bilen som det färdmedel som är det absolut bästa. Men vi måste också se till att vi får den säkerhet som behövs för att vi ska närma oss nollvisionen, det mål vi har satt och som trafikutskottet så enigt har kommit överens om.

Vägen fram är inte framkomlig just nu på grund av brist på handlingskraft och pengar och på grund av de samverkande partierna.

I en motion har folktoppartisten Johan Pehrson tagit upp möjligheten med intelligenta vägar. Jag tror att det finns en möjlighet att jobba vidare med det. Vi från Folkpartiet hoppas att man tar ytterligare tag i det nu, när det ligger bredband utefter vägnätet runtomkring i hela landet. Det finns möjligheter att med indikatorer och liknande i både bilar och nät som ligger utefter vägarna skapa intelligenta vägar för att förhindra olyckor av svårare typ. Det kan undvikas genom att använda den nya tekniken.

Folkpartiet liberalerna vill också i trafikutskottets anda säga att det är bra med enighet i de här frågorna. Det är ännu bättre om vi kan få större handlingskraft och mer pengar till infrastruktur och trafiksäkerhet och om den som handhar regeringens pengar söker samverkan med de partier som har samma uppfattning som regeringen och är beredda att satsa pengar på trafiksäkerheten.

Anf. 128 INGER SEGELSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Runar Patriksson säger att han inte har haft tid att sätta sig in i detta. Jag vill därför rekommendera Runar Patriksson att läsa vårt utmärkta betänkande. Där finns svar på en del av Runar Patrikssons påståenden.

Det är inga upprepningar av tidigare betänkande. Det handlar om att vi flyttar fram positionerna.

Av min presentation av betänkandet framgick att vi gör två tillkännagivanden. Dels ett barnavsnitt som är alldeles nytt och inte har funnits med i trafiksäkerhetsdiskussionen i våra betänkanden, dels ett initiativ vad gäller mobiltelefonerande. Det är inte heller några upprepningar.

Om Runar Patriksson läser betänkandet kommer han att upptäcka det.

Utskottet har inte sagt att det först och främst handlar om vägstandarden. Det står inte heller i betänkandet. Det handlar om många samlade åtgärder. Det har också utskottet väl beskrivit.

Om Runar Patriksson hade varit här för en timme sedan och dessutom lyssnat på mig hade han hört att näringsministern vid frågestunden och jag i mitt anförande sade att infrastrukturpropositionen kommer i höst.

Anf. 129 RUNAR PATRIKSSON (fp) replik:

Herr talman! Det var intressant att höra det inlägget.

Jag har före mitt inlägg mycket noga läst betänkandet. Jag har strukit under med gult det som är viktigt; även från vår egen motion. Jag försöker bara säga att jag kommer från verkligheten.

Jag ser verkligheten ute i landet. Jag hoppas att det blir en annan framtid för skolbussar, virkestransportörer m.m. Det är något helt annat än mobiltelefoner som jag tog upp i mitt inlägg.

Att vägkvaliteten inte togs upp kan jag inte tro. Jag har lyssnat hela tiden. Moderaterna har ju också en reservation.

I alla budgetar från de borgerliga partierna finns det betydligt fler miljarder till vägstandardhöjningar än i den socialdemokratiska budgeten. Det betyder att det finns partier som tycker att också vägkvaliteten är viktig för trafiksäkerheten.

Anf. 130 INGER SEGELSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Jag trodde att alla ledamöter i kammaren var valda på samma demokratiska sätt, och att vi alla lever vanliga liv och vet vad folk tycker. Jag tycker att det är mycket magstarkt av Runar Patriksson att påstå att vi lever i olika världar och att han skulle ha mer kunskap om verkligheten än trafikutskottet.

Om nu Folkpartiet tycker som Moderaterna när det gäller motionen, varför har då inte Runar Patriksson yrkat bifall till Moderaternas motion?

Det handlar ju om att vi i betänkandet gemensamt flyttar fram positionerna. Det är ingen upprepning. Runar Patriksson måste ha läst betänkandet dåligt.

Anf. 131 RUNAR PATRIKSSON (fp) replik:

Herr talman! Jag har läst det bra.

Den verklighet vi lever i kan ju se lite olika ut. Inger Segelströms och min verklighet kan ju vara lite olika under veckor då vi inte finns i Stockholm. Vi representerar kanske lite olika verkligheter.

Det är ingen tvekan om att även Inger Segelström har kunskap om glesbygdens problem. Men jag ser dem dagligen och lever med dem. Jag ville väcka dem här.

När det gäller enigheten har ju även Folkpartiet tyckt att det är viktigt att vi försöker vara så eniga som möjligt. Vi har kanske inte lika mycket pengar som Moderaterna så att vi kan ställa oss bakom hela den summa som Moderaterna vill lägga på vägsatsningar. Vi har ändå ett par miljarder mer, och det skulle betyda otroligt mycket för trafiksäkerheten. Det är vi övertygade om.

Anf. 132 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Detta är en något märklig debatt om trafiksäkerheten. Vi är väldigt eniga i trafikutskottet – sånär som på en lätt populistisk reservation från Moderaterna som Tuve Skånberg förtjänstfullt har kommenterat.

Vi är eniga i trafikutskottet om att det är ett viktigt område och att vi måste prioritera de här frågorna. Regeringen säger t.o.m. att vi i Sverige är bäst i världen på trafiksäkerhet. Vi ligger säkert i elitklassen, men att vi är bäst är inte helt säkert.

Samtidigt går märkligt nog utvecklingen baklänges på viktiga punkter när det gäller trafiksäkerheten. Vi misslyckas med att leva upp till den nollvision vi antagit här i kammaren. Antalet döda och skadade på våra vägar ökar igen sedan ett par år tillbaka. Folk fortsätter att köra för fort, att köra onyktra och att köra utan bälte. Cykelhjälmansvändandet kan

verka vara en liten fråga, men vi har strävat efter att öka användandet av cykelhjälmar. Folk använder dock cykelhjälmar i allt mindre utsträckning.

Vi har ett resultat med ungefär 600 döda och mellan 50 000 och 60 000 skadade, beroende på hur man räknar, på våra vägar under det senaste året.

Jag skulle vilja lägga till en aspekt som har med folkhälsan att göra. Vår trafik fortsätter att bidra till en försämrad livsmiljö. En god och hälsosam livsmiljö för alla är ju ett av de transportpolitiska målen. Det misslyckas vi också med att leva upp till. Varje år får vi en försämrad livsmiljö. Lika många människor dör faktiskt av försämrad livsmiljö.

Vi från Centerpartiet tycker att det är viktigt att inte bara tala om fysiska åtgärder och akut trafiksäkerhet. Vi bör också öka insatserna för ett mer miljöriktigt transportsystem, introducera miljöriktiga bränslen, förbättra fordonens energieffektivitet och se till att man kan köra bränslesnålt.

Vi vill också, som flera talare har understrukt, förbättra vägstandarden så att människor kan ta sig fram utan att skaka sönder på undermåliga vägar, främst i våra skogslän. Vi tycker kanske inte att det riktigt är läge att, som Moderaterna, reservera oss i det här sammanhanget och t.o.m. hävda att vägstandarden skulle vara en av de största orsakerna till en dålig trafiksäkerhet. Det kan vi inte skriva under på, även om vi också vill avsätta mer pengar till det här området.

I betänkandet diskuteras ett antal områden och åtgärder som har kommenterats från olika håll. Det finns två tillkännagivanden som vi också är eniga om och som det inte finns anledning att kommentera ytterligare.

Vi har också 11-punktsprogrammet från 1999 som regeringen presenterade. Det finns god uppslutning kring det, och vi är angelägna att se det förverkligat. Låt mig ändå på den korta tid jag har till förfogande säga något om några viktiga punkter.

För oss i Centerpartiet är det uppenbart att vi måste leva upp till några centrala åtgärder för att förbättra trafiksäkerheten och försöka nå ifatt nollvisionen.

För det första: Acceptans och respekt för gällande hastighetsbegränsningar. Vi tror att vi kan åstadkomma mycket om vi kan få människor att följa hastighetsbegränsningarna. I det sammanhanget vill jag fråga Moderaterna: Varför så stor tveksamhet till fler kameror längs våra vägar när det har visat sig vara ett så effektivt medel att få människor att följa hastighetsbegränsningarna?

För det andra: Nykterheten i trafiken. Den har jag redan kommenterat. Vi måste förbättra åtgärderna för att få människor att leva upp till det. Alkolås, som tidigare har kommenterats, är något som vi från Centerpartiet bejakar.

För det tredje: Bilbältesanvändningen. Även om 80 eller 90 % använder bilbältet är det de som inte gör det som drabbas så hårt i olyckor på vägarna.

För det fjärde: Det ska sitta bra däck på de fordon som används. Om vi kan få människor att se till det kommer vi en bra bit på väg mot nollvisionen.

Tack, herr talman!

Anf. 133 BIRGITTA WISTRAND (m):

Herr talman! Vi har talat en del om forskning i dag. Jag hävdar fortfarande att fysiska åtgärder har stor effekt när det gäller trafikolyckor, särskilt grava trafikolyckor.

De djupstudier som görs av Vägverket när det gäller dödsolyckor visar att 95–98 % beror på kvaliteten på vägen eller något som har med vägbanan att göra. Det är orsaken till dödsolyckan.

Detta var punkt 1. Punkt 2 var en fråga om vad vi har emot kameror. Vi tycker att kameror kan vara bra tillfälligt, men vi tror inte på att ständigt ha kameror uppe.

Anf. 134 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Jag noterar att moderaterna i sin motion skriver: ”Den allt sämre vägstandarden är enligt vår uppfattning den största trafiksäkerhetsrisken.” Jag skulle gärna vilja syna Birgitta Wistrands dokumentation på den punkten och få veta vilka vetenskapliga rapporter hon stöder sig på. Det är faktiskt så att nykterheten, hastighetsgränserna och bältesanvändningen spelar avsevärt större roller.

Därmed är inte sagt att vi inte har den uppfattningen att det är absolut nödvändigt att satsa på en bättre vägstandard. Självklart ska man göra det, men vi tycker att det är populistiskt i överkant när Moderaterna som enda parti väljer att sära ut sig i ett i övrigt enhälligt betänkande.

När det gäller kamerorna är jag lite konfunderad över att ni vill använda dem tillfälligt men inte permanent. Varför det? Trafiksäkerheten kommer att vara ett viktigt område under lång tid framåt, och de erfarenheter som vi har fått från olika håll i landet visar att kamerorna är accepterade av människorna. I min hembygd Hälsingland har vi använt sådana i tre, fyra år mellan Iggesund och Hudiksvall utan en enda dödsolycka på denna vägsträcka, som tidigare kallades Dödens väg. Det är inget tvivel om att kamerorna har en mycket bra effekt och möts av god acceptans av människor i allmänhet. Varför då denna tveksamhet från moderaterna?

Anf. 135 BIRGITTA WISTRAND (m):

Herr talman! Om Sven Bergström inte tycker att Vägverkets djupstudier är fakta nog, vet jag inte vilket material jag ska använda. Kan det visa att det är på det här sättet, tror jag att det är riktigt. Jag har tidigare sagt, och det tycker jag är viktigt att framhålla när vi diskuterar de här frågorna, att det inte bara handlar om vägarnas standard, utan också om trafikanten och om fordonet.

Med en berusad bilist som kör i en dålig bil på en dålig väg är riskerna stora. Om man kör onykter på en dålig väg är riskerna också stora, även om bilen är bra. Man måste ha bra parametrar på alla de här tre punkterna för att undvika en olycka, men om två av dem är dåliga och dessutom vägen är dålig, har man inte en chans. Det är det här som vi försöker bygga bort.

Anf. 136 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Också jag har tagit del av Vägverkets rapporter på olika områden, t.o.m. av djupstudierna, men jag har ingenstans läst att vägstandarden skulle vara den största trafiksäkerhetsrisken i vårt land. Birgitta Wistrand och jag kan utanför kammaren gå igenom de djupstudier-

na, och det skulle vara intressant att se om hon kan peka ut att det där står något sådant. Jag tvivlar på det.

Berusade bilister ska naturligtvis motverkas på alla möjliga sätt. Jag hoppas och tror att vi är eniga om det. Man ska, som vi föreslår i betänkandet, gå vidare bl.a. med en utvecklad användning av alkoholås. Jag är dock lite förvånad över att moderaterna i ett betänkande där vi eftersträvar enighet och tyngd från trafikutskottets sida uttalar tveksamhet på några centrala punkter. Även om ni inte har någon reservation t.ex. när det gäller kamerorna, uttalar ni ändå i debatten tveksamhet på det området. I fråga om vägstandarden har ni avgivit en särskild reservation.

Det är dock upp till er att göra de bedömningarna. Från Centerens sida tycker vi att det är angeläget och bra att vi kan vara eniga i en så här viktig fråga, och dagens betänkande med de två tillkännagivanden som vi gör är en tydlig signal till regering och berörda myndigheter att ytterligare skärpa arbetet för ett mera trafiksäkert samhälle.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

14 § Bilprovningen, fordonskontrollen och trafiksäkerheten

Föredrogs

trafikutskottets betänkande 2000/01:TU14

Bilprovningen, fordonskontrollen och trafiksäkerheten (förs. 2000/01:RR9).

Prot. 2000/01:118

31 maj

Trafiksäkerhet

*Bilprovningen,
fordonskontrollen
och trafiksäkerheten*

Anf. 137 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m):

Herr talman! I det här betänkandet behandlar vi ett antal frågor kring Svensk Bilprovning, fordonskontrollen och trafiksäkerheten. Jag ska koncentrera mitt inlägg på några frågor. Låt mig börja med ensamrätten för Svensk Bilprovning att utföra kontrollbesiktningar.

Jag tycker att det är synd, även om jag förstår att Riksdagens revisorer enbart hade som utgångspunkt att utgå från riksdagens beslut 1996 att ensamrätten ska kvarstå och inte drog några ytterligare slutsatser om vad en konkurrensutsättning skulle kunna innebära.

Det är intressant att göra en liten reflexion om hur marknaden på flera andra områden fungerar och hur vänsterblocket sakta men säkert på område efter område till sist kommer till viss insikt om att konkurrensutsättning är den väg som gagnar verksamheten och skattekollektivet bäst.

Ett rykande färskt exempel är vänsterblockets avstyrkande den 6 april i näringsutskottet av de borgerliga partiernas förslag att regeringen ska ha möjlighet att minska sitt ägande i Telia. Då fick de borgerliga reservera sig till förmån för det förslaget. I dag har näringsutskottet justerat ett utskottsinitiativ där förslaget är just det som Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet så sent som för drygt en månad sedan röstade emot. Ideologin varade inte längre än så. Verkligheten kom rusande, genant och snabbt, mot vänsterblocket, som nu totalt ändrat uppfattning och röstar med de borgerliga. Förvisso klamrar sig Vänsterpartiet kvar vid sin åsikt – det är kanske inte så förvånande – men jag vill i alla fall passa på att till de övriga säga: Tack för den insikten!

Det är väl förvisso att hoppas alltför mycket att verkligheten skulle ha kommit i kapp Socialdemokraterna och stödpartierna här i kammaren i frågan om konkurrensutsättning av bilprovningen. Det vore bra för Svensk Bilprovning, bra för fordonsägarna, bra för Sveriges skattebetalare och, sist men inte minst, bra för den svenska miljön. Insikten kommer väl så småningom även i den här frågan, får vi hoppas. Det finns annars en möjlighet att ändra sig redan i dag, om majoriteten vill stödja vår reservation nr 1 vid detta betänkande.

Det är intressant att läsa i revisorernas förslag att remissinstanser som Statskontoret, Konkurrensverket, Motorbranschens Riksförbund, Trafikförsäkringsföreningen, Motorförarnas Helykterhetsförbund, Svenska Taxiförbundet, Kungl. Automobil Klubben, Svenska åkeriförbundet och Svenska Bussbranschens Riksförbund anser att Svensk Bilprovnings kärnverksamhet bör konkurrensutsättas och monopolet därmed upphöra. Det kanske är tid för vänsterblocket att förhöra sig om vilka som egentligen delar dess åsikt om konserverande av monopolet.

Kreativiteten hos majoriteten sträcker sig inte långt i detta betänkande, men man har ändå fått upp ögonen så pass att man inser problemet med Svensk Bilprovnings monopol och föreslår ett tillkännagivande till regeringen att underlag för kostnadsfördelning, prissättning och ägarstyrning bör förbättras och utvecklas.

Herr talman! Jag tillåter mig önska att ögonen hade öppnats lite mer, så att klarsynen hade blivit total. Då hade inte krystade tillkännagivanden om detaljer varit nödvändiga, utan då skulle affärsmässig konkurrens kunna råda på en marknad där staten avvecklar sina andelar i samägda bolag.

I dag är det ju så att när man ska förbereda sitt fordon för besiktning, lämnas bilen ofta in på en märkesverkstad. Där görs reparationer av fel på bilen. Man går igenom alla punkter och gör kontroller och tester på bilen, samma tester som sedan kommer att genomföras av Svensk Bilprovning. Kan någon socialdemokrat – jag tänker närmast på Örnfjäder – här i kammaren redogöra för logiken i att man först får bilen kontrollerad på en verkstad och sedan får göra ytterligare en resa till Svensk Bilprovning för att göra samma kontroll? Detta sker givetvis till fördubblade kostnader både för arbetstidsbortfall och för resor.

Vad är anledningen till att vi inte kan ha ett system med ackrediterade verkstäder som kan konkurrera med Svensk Bilprovning och utföra fordonskontroller, givetvis under noggrann kontroll genom exempelvis SWEDAC?

Att jag inte behöver rikta någon direkt fråga till Vänsterpartiet är rätt uppenbart. Vänsterpartisterna är emot konkurrensutsättning och vill ha politisk styrning av det mesta. Att deras ställningstagande har negativa samhällskonsekvenser bryr de sig inte om. Att ta tid till debatt med dem i den här frågan känns inte direkt framåtsyftande. Vi vet, och svenska folket vet, att de vill konservera statliga strukturer oavsett konsekvenser för den enskilde.

Däremot skulle det vara intressant att få höra Miljöpartiets argumentering i frågan och varför miljöpartisterna vill ha kvar bilprovningsmonopolet. Det är trevligt att se Mikael Johansson här i kammaren. Jag hoppas att han ställer sig på talarlistan så att jag har möjlighet att få ett svar. Jag vill påminna Mikael Johansson om att Konkurrensverket i ett

tidigare yttrande framhöll att konkurrensutsättning av Svensk Bilprovning skulle öka tillgängligheten i glesbygd och att detta då givetvis skulle gagna miljön.

Om nu ni i Miljöpartiet inte kan se vikten av att det är bra för människor i glesbygd att slippa ta ledigt en hel dag från jobbet för att åka långt till bilprovning med stora kostnader till följd av förlorad arbetsinkomst och kostnader för dyra resor borde ni väl ändå se en fördel för miljön om de får kortare sträcka att åka för att besiktiga en bil. Då krävs det att vi godkänner ackreditering och konkurrens. Jag ser fram emot Miljöpartiets motivering här i kammaren nu i dag.

Att Centerpartiet inte står bakom vår reservation nr 1 kan jag inte se på något annat sätt än som ett misstag i Centerns politiska arbete. I förra årets betänkande stod Centerpartiet med oss övriga borgerliga partier i den reservation vi då hade. Skulle det däremot inte vara så som jag tror, att det är ett misstag, utan att Centerpartiet står för en annan och ny politik i frågan om Svensk Bilprovning och konkurrensutsättning önskar jag att få en redogörelse för det här i kammaren.

Herr talman! I vår reservation nr 2 tar vi upp en del frågor om flygande inspektioner. Det är glädjande att kunna konstatera att resone-manget i betänkandet om att antalet flygande inspektioner har minskat kan bero på att regeringen har gett för små resurser till polisen. Det är värt att notera. Majoriteten anser att det kan bero på för små resurser till polisen. Det är ett faktum, och det håller vi moderater givetvis med om. Det är sällan vi får se en sådan klarhet i betänkanden om att polisen har små resurser.

Det är också positivt att utskottet ger regeringen till känna att det kan vara befogat med en utglesning av den periodiska fordonskontrollen. Moderata samlingspartiet har ändå med i texten i reservation nr 2 att VTI:s studie talar just för detta att utglesning av fordonskontrollen ska övervägas. Vi har med det på grund av att vi alltför många gånger i trafikutskottet har fått erfara att vi ger regeringen till känna en uppfattning men att det därefter stannar med det och att ingenting händer. Nu kommer vi att lägga även detta tillkännagivande i högen, och vi kommer givetvis att bevaka och se om det kommer att hända något i den här frågan.

När det gäller de kvantitativa målen om antalet kontroller är det bara att beklaga att inte utskottet går på moderaternas linje att det borde ställas kvalitativa mål och inte kvantitativa.

Herr talman! Vi har två reservationer i betänkande TU14. Moderaterna står givetvis bakom dessa, men för tids vinning yrkar vi bifall endast till reservation nr 1.

Anf. 138 RUNAR PATRIKSSON (fp):

Herr talman! Riksdagens revisorer har granskat AB Svensk Bilprovningens effektivitet, ägarstyrning samt hur bolaget avgränsar sin konkurrensutsatta verksamhet från den verksamhet som bolaget driver med ensamrätt. Även systemet med s.k. flygande inspektioner har granskats.

Revisorerna konstaterar i förslaget att bolaget bör arbeta mer med effektivitet och produktivitet. Däremot har man valt att inte ta upp frågan om konkurrensutsättning av kärnverksamheten hos bolaget, då revisorerna anser att detta ligger utanför granskningen även om flera remissin-

Prot. 2000/01:118
31 maj

*Bilprovningen,
fordonskontrollen
och trafiksäkerheten*

stanser anser att denna fråga måste lyftas. Vi hörde här Jan-Evert Rådströms uppräknings, så jag tar inte samma lista en gång till. Men det var många remissinstanser som ansåg att detta borde lyftas. Folkpartiet liberalerna anser också att AB Svensk Bilprovnings monopol måste avvecklas snarast möjligt.

Diskussionen om Svensk Bilprovnings framtida ställning har förts i snart sju år. Den borgerliga regeringen lade våren 1994 fram ett förslag om en avmonopolisering av bilprovningen från den 1 januari 1995 i propositionen 1993/94:167. Riksdagen biföll sedan detta förslag. Efter regeringsskiftet hösten 1994 lade den socialdemokratiska regeringen fram propositionen 1994/95:69 som accepterade tanken på en avmonopolisering av Svensk Bilprovning men sköt på ikraftträdandet till den 1 juli 1995. Sedan dess har ingenting skett mer än att monopolen har bestått. Det är nu hög tid att bryta detta monopol.

Herr talman! Folkpartiet liberalerna är tveksamt till statlig verksamhet bedriven i bolagsform. Det staten äger ska styras demokratiskt och med full öppenhet och insyn för medborgarna. Det finns dessutom mycket som staten över huvud taget inte ska ägna sig åt och som i dag sker i statliga bolag. Endast verksamhet som kan räknas till den absoluta kärnverksamheten eller som är motiverad av t.ex. socialpolitiska skäl bör drivas i statliga bolag.

AB Svensk Bilprovning är ett av de bolag som vi anser bör avvecklas snarast, inte minst mot bakgrund av att bolaget är ute och konkurrerar på marknader utanför Sverige samtidigt som de svenska fordonsägarna inte får en fullgod service på monopolmarknaden. Varje år nås vi av larmrapporter om att privatbilar inte hinner få sin bil besiktigad till semesterresan. Yrkesförare som blir tvingade att ställa sina fordon för att de inte kan få en besiktningstid lider svåra ekonomiska avbräck som följd. Så här kan det inte fortsätta.

Riksdagen bör uppdraga åt regeringen att snarast komma med förslag om en konkurrensutsättning av AB Svensk Bilprovnings kärnverksamhet. En avmonopolisering av den periodiska fordonskontrollen kommer att innebära att fordonsägaren, dvs. kunden, får större valfrihet att välja det besiktningställe som passar honom bäst. Dessutom kommer konkurrensutsättningen sannolikt att innebära att avgifterna för besiktningen kommer att sjunka till gagn för konsumenten. Det är dock viktigt att betona att kvaliteten på besiktningen inte får bli sämre. Det blir den säkert inte med en konkurrensutsättning. Konkurrens ger oftast höjd kvalitet.

Herr talman! Slutligen vill jag ta upp något om den flygande inspektionen. Den är ett viktigt komplement till de periodiska fordonskontrollerna. För trafiksäkerheten är det viktigt att dessa inspektioner av fordons tekniska skick och kontroller av förarnas körtider når upp till planerad nivå. En fordonsägare ska känna att han måste hålla bilen i ett trafiksäkert skick även mellan besiktningarna.

Riksdagen har satt upp ett mål om att 120 000 flygande inspektioner ska genomföras årligen. I revisorernas rapporter visar det sig att detta mål inte har kunnat uppnås något år, utan att nivån ligger någonstans vid 90 000 inspektioner per år. Ett skäl till detta är att regeringen genom regleringsbrev m.m. inte tydligt uttalat att riksdagens mål måste uppnås. Signaler har dessutom kommit om att antalet inspektioner håller på att

sjunka ännu mer. Riksdagen bör därför uttala att målen vad gäller de flygande inspektionerna måste hållas.

Med detta avslutar jag mitt inlägg i debatten och yrkar också bifall till reservationerna nr 1 och 3.

Anf. 139 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Herr talman! I detta ärende ska vi i dag diskutera Riksdagens revisorers förslag angående Bilprovningen, fordonskontrollen och trafiksäkerheten samt de motioner som väckts med anledning av förslaget eller under den allmänna motionstiden.

Utgångspunkten för revisorernas överväganden och förslag har varit att riksdagens beslut år 1996 om fortsatt ensamrätt för Bilprovningen ligger fast. Vi socialdemokrater och majoriteten i utskottet anser att Bilprovningen ska ha fortsatt ensamrätt att utföra periodisk kontrollbesiktning av motorfordon och släpvagnar till sådana fordon. Därför avstyrks motionsyrkandena om avveckling av det s.k. bilprovningsmonopolet.

Vad gäller Bilprovningens verksamhet och effektivitet föreslår vi att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om att tyngdpunkten i Bilprovningens effektivitetsmätningar bör ligga på jämförelser mellan stationer och att SWEDAC:s tillsynsansvar för Bilprovningens verksamhet bör ses över.

Detta innebär att revisorernas förslag i motsvarande del tillstyrks.

Vidare föreslår utskottet ett tillkännagivande till regeringen med anledning av revisorernas förslag om avgränsningen av Bilprovningens konkurrensutsatta verksamhet. Innebörden är att Bilprovningens underlag för kostnadsfördelning och prissättning bör förbättras.

Utskottet har ingen erinran mot revisorernas förslag om att ägarstyrningen i bolaget bör utvecklas.

Också i denna fråga föreslås ett tillkännagivande till regeringen. Utskottet delar revisorernas uppfattning att flera problem är förknippade med polisens s.k. flygande inspektioner. Mot den bakgrunden tillstyrker utskottet revisorernas förslag om dels en analys av orsakerna till att verksamheten inte fått avsedd omfattning och till att verksamhetsutfallet uppvisar stora länsvisa skillnader, dels om åtgärder för en förstärkt samordning av verksamheten, dels om möjligheterna till en ytterligare utglesning av den periodiska fordonskontrollen.

Herr talman! Jag vill med detta yrka bifall till utskottets förslag och avslag på motionerna.

Anf. 140 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Vi hör Krister Örnfjäder säga att majoriteten anser att monopolet ska vara kvar. Det var inte förvånande! Det var väl precis som ni sade i näringsutskottet den 6 april, men ännu i dag.

Jag bad i mitt anförande att ni skulle redogöra för logiken. Jag tog upp ett exempel: Om man nu ska lämna in sin bil på en verkstad och göra en kontroll och en reparation så ska man sedan göra exakt samma test en gång till!

Jag tror att svenska folket behöver få veta var logiken är och inte höra att vi ska ha kvar monopolet, som ni alltid tycker. Kom in på en konkret förklaring! Det vore önskvärt.

Anf. 141 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik:

Herr talman! Jan-Evert Rådström ska naturligtvis få ett svar på den frågan.

Vi har inrättat en bilprovning, som har till uppgift att se till att vi uppnår den trafiksäkerhetsnivå som är önskvärd på de fordon som vi använder oss av. Detta har också bilföretagerna upptäckt, vilket innebär följande: Först fanns Bilprovningens tester, och sedan har bilföretagerna kommit och erbjudit sina kunder – de som äger de märken som märkesverkstäderna har ansvar för och säljer – en förtest.

Enligt min tolkning har de gjort detta av två skäl. Den ena är att de är måna om att märkeskunderna ska komma just till den märkesverkstaden för att utföra just de nödvändiga reparationer som måste genomföras när testet sedan ska göras. Det andra är att det är viktigt för märkesverkstäderna och för försäljarna av märkena att de får ett så bra resultat som möjligt hos Bilprovningen. Annars får de ju skylta i negativa sammanhang när Bilprovningen presenterar sina testresultat, och det är någonting som man naturligtvis som försäljare noggrant undviker. Det är ingenting att skylta med på tidningarnas sidor att man får dåliga värden hos Bilprovningen.

Anf. 142 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Det var en intressant vinkling – nu är det viktigt att vi har monopol för att vi har märkesverkstäder. Det är väl så jag kan tolka det.

Fortfarande undrar jag: Vad är problemet med ackrediterade verkstäder som skulle kunna utföra besiktning? Det är fortfarande det som är frågan. Det kan väl inte vara så att detta beror på att vi har märkesverkstäder som ställer i ordning bilar så att de är i bra skick? Det kan väl inte bli sämre ur trafiksäkerhetssynpunkt om vi får ackrediterade verkstäder?

Vilket är Krister Örnfelders budskap till den enskilda människan ute i vårt land när han eller hon först ska stå på en verkstad och få bilen kontrollerad och reparerad och sedan göra en identisk resa till Svensk Bilprovning till fördubblade kostnader?

Jag kan inte finna ett enda sakskäl. Jag har heller inget behov av att leta efter ett, men jag tror att det är viktigt för Örnfelders att försöka fundera på detta så att han har någonting att säga till svenska folket i den här frågan.

Anf. 143 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik:

Herr talman! Jag tycker nog att Jan-Evert Rådström för ett eget resonemang med sig själv just nu om den här situationen och sin egen argumentering.

Jag tyckte att jag gav ett ganska bra svar när det gäller vari logiken ligger i att göra två besök. Det innebär att man inte behöver göra det första besöket om man inte vill. I och med att man inte behöver göra det första besöket, men däremot det andra, så kan man också slippa kostnaden för det första. Där finns logiken när det gäller den delen.

När det gäller ett ytterligare argument, eller åtminstone ett stort frågetecken för om man nu ska ändra systemet så kan jag säga att märkesverkstäder naturligtvis är intresserade av att deras egna märken får så bra omdömen som möjligt. Även om man inte ska försöka baktala någon

organisation så kan man sätta upp ett varningens finger för att det kanske skulle kunna uppstå en situation där det inte råder fullständig objektivitet och neutralitet hos exempelvis en märkesverkstad när det gäller kontroll av fordon. För de ska väl inte bara kontrollera sina egna märken? Det var väl inte det som var avsikten med ytterligare ackreditering.

Vi tycker att det system som finns för närvarande fungerar bra. Därför finns det ingen anledning att ytterligare öka kretsen av sådana som ska genomföra bilprovningen.

Däremot har vi också åsikter och ett uttalat behov av att det här fungerar på ett bra sätt. Det ska vi naturligtvis se till.

Anf. 144 STIG ERIKSSON (v):

Herr talman! Detta betänkande, TU14, behandlar Riksdagens revisorers skrivelse och förslag angående Bilprovningen, fordonskontrollen och trafiksäkerheten.

Jag vill börja mitt anförande med att citera en mening från reservation 1 av Per-Richard Molén m.fl. Det står: "Enligt vår uppfattning hänger Bilprovningens problem i allt väsentligt samman med bolagets ensamrätt att utföra periodiska fordonskontroller."

Jag är inte förvånad över texten. Den ligger väl helt i linje med Moderaternas gamla schlager att allt som kan förknippas med statligt ansvar eller ägande bör avvecklas. Vi har nyligen hört Jan-Evert Rådström framföra den här slagern på klingande värmlandsmål. Det är en moderatdänga som inte fått, och knappast kommer att få, det genomslag som Beatles en gång fick. Mikael Niemi beskriver i sin bok *Populärmusik från Vittula* hur han för första gången stötte på Beatles. Han skriver: "Vi kunde inte tala på en lång stund. Vi bara låg där och blödde, tomma och lyckliga i den ringande tystnaden. Sedan reste jag mig och spelade den igen."

Eftersom jag knappast tror att reservationen når denna höjd borde därför reservanterna lämna den eviga enkla visan och i stället analysera problemen med sikte på att förbättra den modell som finns.

Vi i Vänsterpartiet anser att det är av stor vikt att behålla den nuvarande modellen, framför allt av trafiksäkerhets- och miljöskäl. Att vår svenska modell, trots sina brister, bidrar till trafiksäkerheten visar väl den studie som VTI gjort. Revisorerna pekar i betänkandet på denna studie när de framför sina motiv för en utglesning av de periodiska kontrollbesiktningarna. Studien visar att det i en mycket liten andel av trafikolyckorna är fordonsfel som bidragit till uppkomsten av olyckan. Detta om något borde väl vara en indikator på att kontrollbesiktningarna fungerar ganska väl, även om bilparkens status är ett resultat av många delposter.

Det vore också intressant att höra av reservanterna vilket underlag eller vilken forskning som ger vid handen att en avveckling av bilprovningsmonopolet ger bättre effektivitet eller främjar trafiksäkerheten.

Herr talman! Det är naturligtvis så att allt går att göra bättre, så även när det gäller Bilprovningen. Utskottet går också därför revisorerna till mötes med att ge regeringen till känna vad som anförts i frågan om effektivitet samt att SWEDACS:s tillsynsansvar för Bilprovningens verksamhet bör klarläggas.

Vissa förbättringar har dessutom genomförts. Bl.a. har man minskat väntetiderna till besiktningen genom att ändra inställelse för viss slut-siffra. På så sätt har man kunnat slippa långa kötider, framför allt under våren. Bilprovningen har också inlett försök med ändrade rutiner för kallelse. Det är åtgärder som förhoppningsvis ska leda till att väntetiderna nedbringas.

Jag vill också nämna något kort om den del av betänkandet som handlar om flygande inspektioner och ökad trafiksäkerhet. Utskottet föreslår att riksdagen med anledning av revisorernas förslag ger regeringen till känna behovet av en analys av bl.a. orsakerna till att verksamheten med flygande inspektioner inte nått den omfattning den skulle och att verksamhetsutfallet uppvisar stora länsvisa skillnader.

Vi i Vänsterpartiet har i motioner och debatter ofta påpekat att dessa inspektioner är en viktig del i trafiksäkerheten. Vi har också vid ett flertal tillfällen uttryckt vår oro inför neddragningen av antalet inspektörer. Vi anser att deras verksamhet och kompetens är en mycket viktig nyckel till en ökad trafiksäkerhet. Verksamheten är inte minst viktig när det gäller t.ex. kontrollen av utländsk tung trafik. Därför anser vi att det är ett bra första steg att utskottet nu begär att regeringen analyserar de problem med flygande inspektioner som utskottet och Riksdagens revisorer påtalat. Vänsterpartiet förutsätter att detta sker snarast. Skulle det visa sig att regeringens analys hamnar i någon form av långbänk kommer vi i Vänsterpartiet att aktualisera frågan i någon form.

Herr talman! Med detta vill jag yrka bifall till förslagen i betänkande 14 i dess helhet.

Anf. 145 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Jag har förvisso frågat Miljöpartiet, och de kommer väl att förklara sina miljöskäl till att monopollet ska finnas kvar lite längre fram i debatten.

Men Vänsterpartiet tog ju upp miljöskälen som en anledning till att ni tycker att det är viktigt med monopol. Jag vill givetvis inte dra några paralleller med tidigare kommunistiska och monopolistiska öststater när det gäller miljön. Det skulle jag aldrig kunna tänka mig att nämna. Därför avstår jag. Men jag tycker att det vore väldigt intressant att få höra Vänsterpartiets skäl. Ni säger ju att ett svenskt bilprovningssmonopol är viktigt av miljöskäl.

Anf. 146 STIG ERIKSSON (v) replik:

Herr talman! Det är mycket enkelt, Jan-Evert Rådström. En del av kontrollen på bilbesiktningen är ju att se till att bilen inte släpper ut alltför stora mängder avgaser. Där mäter man halten CO₂ osv. Det är en del i det.

En annan viktig del som jag också framhöll är trafiksäkerheten. Jag tycker att det finns delar i VTI:s forskning som visar att vi har en relativt bra kontrollbesiktning av vår fordonspark. Jag hoppas att vi kan fortsätta med det och göra den ännu bättre.

Anf. 147 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Jag förmodar, men jag måste ändå ställa frågan, att Vänsterpartiet känner till att alla de verkstäder vi har i dag mäter avgasutsläpp på bilarna. Det är inget unikt för Svensk Bilprovning. Det klarar de flesta verkstäder av. Om vi hade ackrediterade verkstäder skulle de ha samma krav på sig. Jag ser ingen skillnad där.

Konkurrensverket säger att det vore bra av miljöskäl att konkurrensutsätta Svensk Bilprovning. Vilka argument finns det mot detta? Är det bättre av miljöskäl att åka två gånger på besiktning och att åka betydligt längre till besiktningen? Jag kommer själv från glesbygden, och jag tror att Vänsterpartiet vet vad jag pratar om. Vilka miljöskäl finns det för att ha monopolet kvar?

Anf. 148 STIG ERIKSSON (v) replik:

Herr talman! Eftersom jag också är glesbygdsbo tror jag att jag kan glesbygden ganska väl, Jan-Evert Rådström. Det är väl inte så att det finns märkesverkstäder överallt i glesbygden heller? Det problemet blir ju inte speciellt mycket mindre om vi gör som Jan-Evert Rådström vill. Jag anser fortfarande att det är en sammanvägning av trafiksäkerhet, miljö och regionalt ansvar som gör att bilprovningsmonopolet bör vara kvar.

Anf. 149 LARS GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Tanken med en obligatorisk bilprovning ligger helt i linje med Kristdemokraternas övertygelse om människans ofullkomlighet. Däremot tror vi inte att monopol är en garant för fullkomlighet, inte heller när det gäller bilprovning. Det gör inte Riksdagens revisorer heller. I sin skrivelse angående Svensk Bilprovning påtalar man en rad brister i ekonomi, konkurrensneutralitet, effektivitet, ägarstyrning m.m. Listan är lång.

Ett antal remissinstanser anser i likhet med oss kristdemokrater att den enda långsiktigt hållbara lösningen är att konkurrensutsätta verksamheten.

Problemen med nuvarande strukturer framgår tydligt i revisorernas skrivelse, och det finns ingen anledning att förlänga problemen, vilka är knutna till befintlig verksamhetskonstruktion. Utskottets förslag kommer inte att rätta till de grundläggande svårigheterna. Det har visat sig att beslutet att låta ackrediterade verkstäder få möjlighet att sköta efterkontroller var helt riktigt, och verksamheten har fungerat utmärkt. Inget talar mot att samma goda resultat skulle uppnås vid en konkurrensutsättning av den obligatoriska bilprovningen. Då vi förespråkar en konkurrensutsättning av verksamheten finns det ingen anledning att gå in på de enskilda förslag till justeringar som utskottet föreslår.

Herr talman! Riksdagen har fattat beslut om nollvisionen, och som ett led i detta har Vägverket utarbetat ett nationellt trafiksäkerhetsprogram med kvantitativa mål, vilka antagits av regeringen. Ambitionerna med en nollvision har tyvärr långtifrån infriats.

Sedan 1995 har polisen det operativa ansvaret för flygande inspektioner och de bilinspektörer som utför kontrollerna. Vägverket är ansvarig myndighet och fungerar som beställare. Revisorernas granskning visar att målet om 120 000 årliga inspektioner aldrig uppfyllts sedan det antogs av

riksdagen 1993. Den organisation som bilinspektörerna verkar under är långt ifrån idealisk. Osäker ansvarsfördelning, bedömningskriterier och otydlig ställning i förhållande till polisen är några frågor som lyfts fram.

Det är allvarligt att regeringen och Vägverket inte satsat större resurser på de flygande inspektionerna och att bilinspektörernas specialistkompetens inte tas till vara. Bilinspektörerna fyller en viktig funktion i arbetet med att upptäcka och stävja trafikfarlig fordonsanvändning. Det är därför viktigt att slå vakt om denna kompetens och inte dra ned på verksamheten. Om inspektörerna dessutom ges möjlighet att genomföra alkotest med alkometer skulle detta vara ett enkelt sätt att öka trafiksäkerheten. Behovet av flygande inspektioner ökar också i takt med att den tunga trafiken med utländska fordon ökar.

Vägverkets förslag om minskning av antalet flygande inspektioner till 70 000 är helt oacceptabelt. Riksdagens beslut om målet om 120 000 inspektioner ska ligga fast. Vi kristdemokrater anser inte att Vägverket ska avgöra omfattningen av verksamheten med flygande besiktningar utan att regeringen i regleringsbrevet till Vägverket ska fastslå kvantitativa mål för verksamheten med flygande inspektioner.

Det är också angeläget att regeringen, som revisorerna föreslår, ser över hur Rikspolisstyrelsens samordnande roll kan stärkas genom att en gemensam ledningsorganisation utreds.

Herr talman! Till sist vill jag yrka bifall till reservationerna 1 och 3.

Anf. 150 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Jag fick en fråga av Jan-Evert Rådström huruvida Centerpartiet står fast vid ett tidigare ställningstagande om att konkurrensut-sätta bilprovningen. Svaret på den frågan är ja. I en gemensam reservation förra året gjorde vi ett principiellt ställningstagande om att fristående ackrediterade besiktningsföretag ska få utföra kontrollbesiktningar, och vi står fast vid detta ställningstagande.

Den här gången har vi valt att behandla Riksdagens revisorers granskning och förslag som en fråga i första hand om hur bilprovningen fungerar och hur den kan utvecklas. Nu har vi fått det som jag befarade, nämligen en väldigt ensidig debatt där man har fokuserat på frågan om konkurrensutsättning i stället för att diskutera hur bilprovningen kan utvecklas och bli bättre. Jag tillhör dem som tror att den traditionella bilprovningen kommer att ha en viktig roll även i fortsättningen, även om vi låter den konkurrensutsättas.

Låt mig bara kortfattat nämna några punkter i Riksdagens revisorers rapport som det är viktigt att understryka.

För alla statliga bolag bör det övergripande syftet med verksamheten vara tydligt formulerat i bolagsordningen. Där finns det en del att göra.

Verksamhetsmålen bör formuleras i ägardirektiv. Där finns det mycket att göra.

De ekonomiska kraven på bolaget bör preciseras.

Den löpande ekonomiska uppföljningen kan bli bättre.

Det finns en rad ytterligare förslag som jag inte ska ta riksdagens tid i anspråk med att läsa upp. Men jag tror att det är viktigt att man ser till att Bilprovningen blir ett väl fungerande företag. Och med en ny vd och en ny styrelseordförande tror jag att det finns goda förutsättningar att Bilprovningen nu kan ta nya tag och verkligen bli en väl fungerande bil-

provning. Och revisionsrapporten är ett bra underlag för att ta dessa steg framåt.

Prot. 2000/01:118
31 maj

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.55 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 17.00 då voteringen skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 17.00.

15 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

KU24 Kommunal uppdragsverksamhet

Punkt 1 (Försökslagen)

1. utskottet

2. res. 1 (m, kd, fp)

Votering:

168 för utskottet

114 för res. 1

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 109 s, 35 v, 13 c, 11 mp

För res. 1: 68 m, 33 kd, 13 fp

Frånvarande: 22 s, 14 m, 8 v, 9 kd, 5 c, 3 fp, 5 mp, 1 -

Punkt 2 (Utredning om trafikhuvudmännens roll)

1. utskottet

2. res. 2 (m, kd, fp)

Votering:

173 för utskottet

117 för res. 2

59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 36 v, 14 c, 12 mp

För res. 2: 69 m, 35 kd, 13 fp

Frånvarande: 20 s, 13 m, 7 v, 7 kd, 4 c, 3 fp, 4 mp, 1 -

LU20 Stiftelselagen – undantag från viss tillsyn, m.m.

Kammaren biföll utskottets hemställan.

LU21 Förbud mot juridiskt eller ekonomiskt biträde i vissa fall, m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

LU24 Ändring i atomansvarighetslagen

Kammaren biföll utskottets hemställan.

MJU18 Skyddet för vissa djur- och växtarter och deras livsmiljöer

Punkt 1 (Principerna för inrättande av skyddsområden m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

219 för utskottet

70 för res. 1

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 35 v, 35 kd, 13 c, 13 fp, 12 mp

För res. 1: 69 m, 1 c

Frånvarande: 20 s, 13 m, 8 v, 7 kd, 4 c, 3 fp, 4 mp, 1 -

Punkt 2 (Ändringar i skyddsreglerna m.m.)

1. utskottet

2. res. 2 i motsvarande del (fp)

Votering:

273 för utskottet

17 för res. 2

59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 68 m, 36 v, 33 kd, 14 c, 11 mp

För res. 2: 1 m, 2 kd, 13 fp, 1 mp

Frånvarande: 20 s, 13 m, 7 v, 7 kd, 4 c, 3 fp, 4 mp, 1 -

Göran Hägglund (kd) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 7 (Ersättningsreglerna)

1. utskottet

2. res. 4 (kd, c)

Votering:

172 för utskottet

49 för res. 4

69 avstod

59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 36 v, 13 fp, 12 mp

För res. 4: 35 kd, 14 c

Avstod: 69 m

Frånvarande: 20 s, 13 m, 7 v, 7 kd, 4 c, 3 fp, 4 mp, 1 -

Punkt 8 (Utökning av antalet Natura 2000-områden)

1. utskottet

2. res. 5 (fp)

Votering:

277 för utskottet

12 för res. 5

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 69 m, 36 v, 35 kd, 14 c, 1 fp, 11 mp

För res. 5: 12 fp

Frånvarande: 20 s, 13 m, 7 v, 7 kd, 4 c, 3 fp, 5 mp, 1 -

Punkt 9 (Samrådet mellan myndigheter och markägare m.m.)

1. utskottet

2. res. 6 (kd, m, c)

Votering:

170 för utskottet

119 för res. 6

1 avstod

59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 36 v, 11 fp, 12 mp

För res. 6: 69 m, 35 kd, 14 c, 1 fp

Avstod: 1 fp

Frånvarande: 20 s, 13 m, 7 v, 7 kd, 4 c, 3 fp, 4 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU13 Trafiksäkerhet

Punkt 1 (Trafiksäkerhetens mål och prioriteringar)

1. utskottet

2. res. (m)

Votering:

221 för utskottet

69 för res.

59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 36 v, 35 kd, 14 c, 13 fp, 12 mp

För res.: 69 m

Frånvarande: 20 s, 13 m, 7 v, 7 kd, 4 c, 3 fp, 4 mp, 1 -

Punkterna 2–18

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2000/01:118

31 maj

TU14 Bilprovningen, fordonskontrollen och trafiksäkerheten

Punkt 1 (Bilprovningsmonopolet)

1. utskottet

2. res. 1 (m, kd, fp)

Votering:

173 för utskottet

117 för res. 1

59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 36 v, 14 c, 12 mp

För res. 1: 69 m, 35 kd, 13 fp

Frånvarande: 20 s, 13 m, 7 v, 7 kd, 4 c, 3 fp, 4 mp, 1 -

Punkt 5 (Flygande inspektioner och ökad trafiksäkerhet)

1. utskottet

2. res. 3 (kd, fp)

Votering:

173 för utskottet

48 för res. 3

69 avstod

59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 36 v, 14 c, 12 mp

För res. 3: 35 kd, 13 fp

Avstod: 69 m

Frånvarande: 20 s, 13 m, 7 v, 7 kd, 4 c, 3 fp, 4 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag

Lag om vägtrafikregister, m.m.

16 § Lag om vägtrafikregister, m.m.

Föredrogs

trafikutskottets betänkande 2000/01:TU15

Lag om vägtrafikregister, m.m. (prop. 2000/01:95)

Anf. 151 PER-RICHARD MOLÉN (m):

Herr talman! Regeringen har på ett förtjänstfullt sätt samordnat och förenklat väldigt mycket vad gäller lagar och regler på vägtrafikregisterområdet. Vi har från utskottets sida i huvudsak varit överens om det mesta.

Vi har från den moderata sidan dock kunnat notera att några av de regler som gäller för registrering av fordon i internationell trafik inte på något sätt har moderniserats och beaktats i den nya vägtrafikregisterlagen. Reglerna för registrering av fordon tillkom 1987, med andra ord för 14 år sedan. Omvärlden har förändrats i hög grad. Sverige har inte minst blivit medlem i Europeiska unionen, och de nya regler för cabotageträfi-

ken som infördes inom EU för ett par tre år sedan har naturligtvis påverkat de regler för registreringen som är aktuella just nu.

Vi har av den anledningen reserverat oss med motivet att påpeka och fästa uppmärksamheten på att även dessa regler borde ha moderniserats så att man inte, som utskottsmajoriteten nu tänker sig, överlåter det till domstolarna att på något sätt tolka EU-regler och samtidigt ta hänsyn till en föråldrad svensk lagstiftning.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till den moderata reservationen.

Anf. 152 HANS STENBERG (s):

Herr talman! De nuvarande svenska reglerna innebär bl.a. att ett fordon ska anses vara i internationell trafik i Sverige om fordonet införts i Sverige för tillfälligt brukande här. De reglerna förs nu över till den lag om vägtrafikregister som vi nu debatterar.

I den aktuella EU-förordningen definieras cabotage som rätt att utföra tillfälliga inrikes transporter. Vad som ska läggas i begreppet *tillfälliga* är en uppgift för de nationella domstolarna och i sista hand EG-domstolen att tolka.

Både regeringen och vi i utskottsmajoriteten bedömer att de nu gällande reglerna för internationell vägtrafik i Sverige inte står i strid med de EG-förordningar som reglerar cabotagetrafik. Någon gemenskapspraxis inom EU som belyser hur EG-förordningarna ska tolkas har ännu inte hunnit växa fram. Det är därför i dagsläget inte meningsfullt att tillätta en utredning i den här frågan.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på den moderata reservationen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 1 juni.)

17 § Förändring av aktiestrukturen i SAS

Föredrogs

trafikutskottets betänkande 2000/01:TU17

Förändring av aktiestrukturen i SAS (prop. 2000/01:124).

Anf. 153 PER-RICHARD MOLÉN (m):

Herr talman! Den förändring av ägarstrukturen hos SAS som vi nu ska diskutera är ett steg i rätt riktning. Vi moderater tycker dock att steget är något för litet. SAS har under många år haft en snårig ägarkrets bestående av tre nordiska stater med var sitt nationellt börsnoterat bolag där de tre nordiska staterna haft ett 50-procentigt ägande. Sedan har vi haft en privat ägarkrets med huvudsakligen privata ägare i Danmark, Sverige och Norge.

Den av regeringen föreslagna förändringen leder till att de tre nationella bolagen försvinner och att ett skandinaviskt bolag bildas med säte i Sverige. De statliga och privata ägarandelarna kommer dock att vara precis desamma som tidigare.

Prot. 2000/01:118

31 maj

Lag om vägtrafikregister, m.m.

*Förändring av
aktiestrukturen i SAS*

Regeringens motivering för förändringen, som är intressant och värd ett studium, är att SAS ska ges samma förutsättningar som andra flygbolag, anpassa sig lättare till en ökad avreglering. Man ska klara sig i en hårdnande konkurrens. Man ska få lättare att konsolidera sig och att klara strukturella förändringar. Man ska kunna uppnå slagkraftigare och effektivare enheter och uppnå en ökad riskspridning.

Vi moderater ställer oss helt bakom dessa motiv för förändringen av ägarstrukturen inom SAS, däremot är vi inte övertygade om att regeringen inte drar de rätta konsekvenserna. Man stannar på halva vägen och detta bidrar till att ett antal angivna syften inte kommer att kunna förverkligas.

Vi moderater anser, att de nordiska staterna helt skulle ha avstått från sitt 50-procentiga ägande och låtit SAS privatiseras i dess helhet.

De frågor vi ställt oss i samband med behandlingen av regeringens proposition är följande:

Vad är det som gör SAS starkare med ett statligt hälftendeläggande? Ingenting, enligt vår mening, talar för detta. Erfarenheten talar för det motsatta.

Kommer SAS att snabbare konsolideras med ett bibehållet statligt hälftendelägarskap? Svaret är: Verkligheten talar ett annat språk.

Kommer inte större riskspridning, större globalitet och slagkraftigare och effektivare enheter att åstadkommas bättre om SAS vore helt privatiserat? Där är det moderata svaret ja. Erfarenheten har visat det.

Ökar möjligheten att delta aktivt i affärer som gäller företagsförvärv och fusioner med egna aktier som betalningsmedel om det statliga ägandet ligger kvar på 50 %? Man kan fråga sig om staten vid sådana tillfällen ska använda skattebetalarnas pengar för att delta i de nyemissioner som kan vara nödvändiga.

Kommer inte SAS att bli en tungrodd koloss att hantera vid företagsförvärv om man dels ska förhandla om uppköp av eller samgående med andra flygbolag, dels ska föra samtal med tre staters regeringar? Jag tycker svaret i sig är uppenbart om man ser till affärsmässigheten. Det blir inte lätt för SAS i den situationen.

Herr talman! Låt mig ta Telia som exempel.

Det visar sig i dag att socialisternas försvar av ett dominerande ägande i Telia under de senaste två åren har begränsat Telias möjligheter att hävda sig på en marknad med många och stora konkurrenter. Uppköp av andra bolag har inte kunnat ske genom betalning med egna aktier – något som är synnerligen vanligt vid fusioner mellan stora bolag, där förvärven kan kosta tiotals eller hundratal miljarder kronor.

De socialistiska ambitionerna att äga kommersiella bolag går inte att förena med den praxis som utvecklats bland de transnationella bolagen. Hänger man inte med i den mördande konkurrensen är man på sikt en förlorare, och vi moderater vill varken se Telia, SAS eller den svenska staten som företrädare för skattebetalarna som förlorare.

Har man sagt A så får man säga B, och det leder klart till en privatisering av SAS.

Den självdestruktiva vandrigen som socialdemokraterna anträtt längs en alltmer murken socialistisk återvändsgränd, kantad av ideologiskt ålderstiget statsägande av kommersiella bolag har vad gäller Telia lett till att den socialdemokratiska riksdagsgruppen i sin helhet har gått i

väggen. Den tvingas nu backa tillbaka och halvt förblindade se ljuset från den farbara marknadsvägen, där privata aktörer snabbt och behändigt orienterar sig fram till kommersiella fördelar.

Den verklighet för Telia som grinat illa i socialistiska anleten, och som de nu tvingas acceptera, kommer också att gälla SAS.

Det kommer inte under de närmaste åren att gå att bibehålla ett 50-procentigt statligt ägande uppdelat på tre stater, om SAS ska kunna hänga med i de strukturella förändringar som flygbranschen kommer att undergå. De globala bolagen kommer att bli större och färre, och det gäller att äta eller ätas. De snabbfotade bolagen kommer att vinna. Är det någon utifrån de erfarenheter vi har av statligt ägande som tror att ett 50-procentigt statligt ägande i SAS ska kunna vara en faktor som gör SAS bättre förberett för en hårdnande internationell konkurrens på flygområdet?

Herr talman! Vi moderater hälsar den förändring som ägandet i SAS nu innebär med tillfredsställelse. Den är ett steg i rätt riktning men tyvärr inte tillräckligt långtgående. Vi vill, som jag tidigare har sagt, att hela SAS ska privatiseras. Det är aktieägarna och inte de svenska skattebetalarna som ska stå riskerna när SAS framöver kommer att tvingas till affärer där risktagandet ökar. Det är inte de svenska skattebetalarna som ska vara med och betala vid kommande nyemissioner utan det är privata risktagare.

Det är värt att notera att samtliga borgerliga partier delar uppfattningen att SAS bör privatiseras.

Jag yrkar därför bifall till betänkandets enda reservation som Moderaterna, Kristdemokraterna, Centern och Folkpartiet gemensamt står bakom.

Anf. 154 MAGNUS JACOBSSON (kd):

Herr talman! Jag vill börja mitt anförande med att uttala vårt stöd för den nya aktie- och bolagsform som SAS nu kommer att organiseras i. Det är vår bedömning att SAS genom denna förändring får betydligt bättre förutsättningar att konkurrera på den internationella marknaden. Samtidigt är det svårt att se hur SAS på ett bra sätt ska kunna fortsätta att konkurrera utan en stor frihet när det gäller det framtida ägandet.

Ser vi på turerna kring Telia är det ett faktum att riksdagens begränsning av regeringens möjlighet att sälja ut delar av eller hela bolaget har påverkat bolaget negativt och försvårat dess utvecklingsmöjligheter, vilket bl.a. har föranlett riksdagen att fatta ett nytt beslut för att Telia ska ha rejäla möjligheter att expandera och konsolidera sig på den internationella telemarknaden.

Herr talman! Det är också viktigt att vi som parlamentariker ser över vad som är parlamentets uppgift. Detta är väsentligt oavsett om vi talar om riksdagens relation till kommuner och landsting eller när det gäller olika former av statligt ägande.

Grundinställningen måste enligt vår mening vara att riksdagen framför allt ska arbeta med de mellanmänniska regelverken, vilket kommer till uttryck i våra lagar och förordningar. Kommunerna och landstingen jobbar med att hantera dessa regler i enlighet med de lokala medborgarnas intressen på den lokala nivån.

Men det finns i sak inget faktiskt skäl till att staten eller kommunerna ska äga och bedriva näringsverksamhet. All form av näringsverksamhet är i någon mening behäftad med ett risktagande och kontinuerliga nyinvesteringar. Detta borde skötas av dem som har bäst kompetens att bedriva näringsverksamhet och som med egna medel väljer att ta den risk som finns ute på marknaden.

Genom tydliga regler och gränser mellan näringsliv och lagstiftning kommer vi alla att bidra till flera jobb och vår gemensamma välfärd. Vi anser därför att det är rimligt att staten på sikt säljer ut SAS.

Herr talman! Det är utifrån dessa synpunkter som vi kristdemokrater ställer oss bakom den gemensamma borgerliga reservationen.

Anf. 155 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Herr talman! Vi ska här diskutera förslaget om en förändring av aktiestrukturen i SAS.

Anledningen till detta förslag är att flygtrafiken har avreglerats och kommer att avregleras stegvis. I takt härmed hårdnar konkurrensen, vilket i sin tur medför krav på ytterligare förändringar i riktning mot slagkraftigare och effektivare enheter samt mot etablering av internationella samarbeten i form av s.k. allianser. Mot den bakgrunden finns det anledning för oss att ge SAS en förändrad aktiestruktur som ger möjlighet att verka som övriga bolag inom den internationella luftfarten.

Det är socialdemokraternas uppfattning att en ändring av aktiestrukturen kan bidra till att minska SAS kostnader både vad gäller kapital- och driftkostnader. Enligt vår mening kommer dessa möjligheter till kostnadsminskningar att vara en förutsättning för att SAS ska kunna behålla och utveckla sin internationella konkurrenskraft.

Herr talman! Jag vill med detta yrka bifall till trafikutskottets förslag till riksdagsbeslut och avslag på motionerna.

Anf. 156 PER-RICHARD MOLÉN (m) replik:

Herr talman! Jag skulle bara helt kort vilja ställa följande frågor till Krister Örnfjäder: Vad är det som talar för att man ska bibehålla ett statligt ägande i SAS? Vilka fördelar kan Krister Örnfjäder redovisa med en sådan tanke?

SAS har med det statliga ägandet och det svenska inrikesflyget inte bidragit särskilt mycket till låga biljettpriser och inte heller till en ökad konkurrens, utan SAS har ett de facto-monopol som på något sätt förhindrar möjligheten för både socialdemokratiska väljare och många andra att flyga betydligt billigare än vad man gör nu.

Vilka är fördelarna med ett statligt ägande i förhållande till att helt privatisera?

Anf. 157 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik:

Herr talman! Till att börja med måste jag väl befinna mig i rätt sinnesstämning, för om jag ska kunna svara på de här frågorna måste jag göra det med utgångspunkt från det anförande som Per-Richard Molén höll nyss och som ju gick i moll. Jag upplever inte situationen på riktigt samma sätt.

SAS är, om man nu ska vända sig mot Per-Richard Moléns resonemang, trots sitt ägande med statligt engagemang från tre olika länder ett

mycket bra företag. SAS har en bra konkurrenskraft. Men det är en situation som hela tiden förändras, vilket gör att vi måste anpassa oss till de nya spelregler som gäller på marknaden, och det är det som vi försöker att göra här och som vi kommer att lyckas med. Det kommer SAS att ha nytta av.

Jag skulle kunna nämna ett exempel där jag anser, av den erfarenhet som jag har av kontakter med andra länder, att det åtminstone inte är en nackdel att ha ett statligt engagemang, och det är i mellanstatliga frågor. Det är många länder, i princip samtliga länder, som har någon form av industriell struktur där staten är engagerad i ett nationellt flygbolag. Den situation som vi har i Sverige är inget undantag, snarare regel.

Anf. 158 PER-RICHARD MOLÉN (m) replik:

Herr talman! När man lyssnar på Krister Örnfjäder hör man att argumenten är precis desamma som de man kunde höra när den borgerliga regeringen i början på 90-talet lade fram ett förslag om att Telia skulle bolagiseras. Man var helt och hållet emot det.

Jag är helt övertygad om att den anpassning som Krister Örnfjäder säger sig ha talat för i samband med en avreglering leder till att vi tyvärr kommer att vandra precis samma väg med SAS som vi gjorde med Telia.

Socialdemokraterna kommer ständigt att bara bjuda motstånd. Vi förlorar i dynamik när det gäller SAS möjligheter att förändras i takt med sina konkurrenter. Det tycker jag är kolossalt tragiskt. Det är bara att konstatera att den socialdemokratiska näringspolitiken har gått i väggen. Ni har kört fast. För er socialdemokrater är det tragiskt, och ni är bara att beklaga. Men det är ändå verkligheten som på något sätt måste styra den politiska opinionsbildningen. Man måste ta till sig verkligheten. Det är det som jag rekommenderar Krister Örnfjäder att göra och att försöka påverka regeringen att framöver betydligt snabbare ändra inställning och privatisera de statliga bolag som bedriver kommersiell verksamhet. Det är inte skattebetalarna som ska stå risker när ni leker med pengarna, utan låt det vara det privata.

Anf. 159 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik:

Herr talman! Det var inga nya tongångar precis. Det är samma argument som vi får höra hela tiden, inte minst från Per-Richard Molén. Jag tycker nog att det också kan vara dags för en så gammal högerman som Per-Richard Molén att ändra lite grann av sin argumentering och anpassa den till dagens verklighet.

När det gäller diskussionen om Telia tycker jag trots allt att Telia har lyckats väldigt bra, åtminstone om man ser det från den utgångspunkten att Sverige är det land i världen som kanske har öppnat sig mest mot andra länder och släppt in nya konkurrenter på marknaden. Telia skulle kunnat ha en utmärkt situation i dag om vi hade fortsatt att ha ett statligt monopol. Men det har vi alltså släppt, och det har gjort att Telia har fått vara med om en stenhård konkurrens. Det är väl inte så speciellt konstigt. Det måste väl också ha varit det som var en av meningarna med förslaget från början.

Om vi tar flyget t.ex. så har det inte precis rosat marknaden. Det monopolet släppte man ju i början på 90-talet. Och vad är resultatet av det? Ja, inte har vi sett att det har blivit speciellt mycket bättre för kunderna,

åtminstone inte billigare, så i det fallet kanske man inte ska slå sig för bröstet lika mycket. Det finns alltså både positiva och negativa exempel på marknader som har släppts fria.

När det gäller SAS, som vi diskuterar i dag, är det tre länder som har varit inblandade. Bolaget startades på 40-talet i en tid då i princip alla bolag hade någon form av statlig inblandning, åtminstone i Europa. Sedan dess har det skett en utveckling, och vi anpassar oss till den utvecklingen. SAS har en bra verksamhet och kommer att ha goda förutsättningar att ha en bra verksamhet med det förslag som vi nu ska ta ställning till.

Anf. 160 RUNAR PATRIKSSON (fp):

Herr talman! Vi är nu i diskussion om ett statligt ägande igen.

I dag har vi haft besök av Björn Rosengren i riksdagen. Det kanske hade varit lämpligt att ta tillbaka det här ärendet och göra som med Telia, att omedelbart begära att få sälja ut hela bolaget så att det blir möjligt att agera på marknaden, som är ganska lika Teliemarknaden, men så blev inte fallet.

I betänkandet behandlas regeringens förslag om att aktiestrukturen för SAS ändras så att ett börsnoterat holdingbolag bildas som i tur och ordning ägs av de tre SAS-företagen i Danmark, Sverige och Norge. Statens ägande av SAS kommer ju inte att förändras genom omstruktureringen.

Folkpartiet liberalerna är tveksamt till statliga företag. Det som staten äger ska styras demokratiskt och med full öppenhet och insyn från medborgarna. Det finns dessutom mycket som staten över huvud taget inte ska ägna sig åt och som i dag sker i statliga bolag. Endast verksamhet som kan räknas till den absoluta kärnverksamheten eller som är motive-rad av t.ex. socialpolitiska skäl bör få drivas som statligt bolag. SAS är ett bolag som det inte finns några motiv för statligt ägande av. Vi föreslår därför att svenska statens andel i SAS säljs ut.

Den avreglering av flygtrafiken som Folkpartiet liberalerna har varit pådrivande för har ökat flygets attraktionskraft. Dessvärre har inte konkurrensen ökat i tillräcklig grad. SAS har fortfarande en alltför dominerande ställning på många sträckor i inrikestrafiken och i utrikestrafiken till och från Sverige. Detta har lett till att biljettpriserna är orimligt höga på de sträckor där man inte har konkurrens jämfört med de sträckor där konkurrens förekommer. Speciellt gäller detta många destinationer till Norrland. På en del sträckor har SAS även använt sin dominerande ställning till att konkurrera ut andra operatörer. Det vore därför bra om fler lågprisflygföretag etablerade sig i Sverige och kunde sätta press på biljettpiserna. Det är också viktigt att Luftfartsverket inte agerar konkurrenshämmande genom att ge bättre start- och landningstider till SAS, s.k. *slots*.

Med detta korta inlägg ber jag att få yrka bifall till reservationen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 1 juni.)

18 § Förlängd giltighetstid för vissa bestämmelser om kommunala bostadsföretag

Anf. 161 STEN ANDERSSON (m):

Herr talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till den reservation som finns i det här betänkandet, BoU10. Det är en fyrpartireservation.

Det här ämnet har vi debatterat tidigare. Det handlar alltså om en förlängning av nuvarande lagstiftning som innebär att regeringen har beslutat att straffa de kommuner som säljer delar av, eller hela, sina kommunala bostadsinnehav. Det här är principiellt helt förkastligt i en demokrati. Vi respekterar alltid människorna. Jag tycker att man ska respektera lokala väljare och lokala politiker. Det är endast de som känner till förhållandena i den enskilda kommunen, och deras åsikt i ett val borde fullt ut respekteras.

Herr talman! För att slippa en debatt om inkonsekvens kan jag med en gång säga – någon kommer att tala om det för mig om jag inte gör det själv – att Moderaterna en gång föreslog ett kommunalt skattestopp. Det förslaget gäller inte längre. Jag tyckte att det var fel då och det är fel nu. Sådana frågor ska kommunerna själva avgöra. Staten ska lägga sig i kommunal verksamhet så lite som möjligt. Regeringen får inte göra som man har gjort nu, alltså straffa kommuner som har fört en politik som inte passar regeringen.

Det står också i betänkandet att sådana försäljningar baseras på kortsiktiga ekonomisk-politiska beslut. Jag ska bara svara för Moderata samlingspartiet. Vi har sedan lång tid tillbaka i alla partiprogram talat om att vi ser klara fördelar med att kommunerna säljer sina kommunala bostadsbolag. Det är absolut inget kortsiktigt som vi kom på häromdagen. Det finns, herr talman, varken någon grundlag eller naturlag som säger att kommuner ska äga bostäder. Kommuner ska ge förutsättningar för att det ska kunna byggas bostäder, men de behöver inte äga. Privata eller andra aktörer sköter ägandet och förvaltandet precis lika bra som, och många gånger bättre än, kommunerna.

Vi fick faktiskt lite draghjälp i dag under riksdagens frågestund. Det var någon som ställde en fråga till näringsministern. Den gällde att Vasakronan nu skulle koncentrera sin verksamhet till tillväxtregionerna och sälja det som finns i övriga delar av Sverige. Det motiverade Rosengren med att säga att det är fullt okej, för fastigheterna finns fortfarande kvar. Visst finns de det, men det är ju exakt samma sak som när vi pratar om att kunna sälja kommunala bostadsföretag. Lägenheterna finns fortfarande kvar om än under annan ägare. Rosengrens uttalande i dag i riksdagens talarstol rimmar inte riktigt med det här betänkandet.

Nu är det så att även om man skapar en lag har människor en förmåga att kringgå den. Det kan vara på gott och ont. Vad gäller den lagstiftning som vi diskuterar i dag, och som fyra partier mycket skarpt kritiserar, finns det mängder av olika kryphål. Om ett kommunalt bolag säljs och man låter den vinst som man gör stanna kvar i bolaget och betalar av lån som bolaget har finns det vad jag vet inget hinder för en sådan verksamhet. Om ett bolag säljer bort, låt säga, 50 % av sina fastigheter och använder pengarna till att renovera den del av beståndet som man har kvar

måste det också vara tillåtet. Men hur är det om man låter pengarna ligga kvar i kassakistan i förhoppning om att riksdagen nästa år fattar ett klokare beslut och tillåter sådana här försäljningar?

Tyvärr såg vi häromdagen hur det gick när Stockholms kommun hade begärt att få använda vinstmedel från de kommunala bostadsföretagen till att förbättra standarden på gator och torg i ytterområden i Stockholm. De fick nobben av regeringen. Det tycker jag var lite trist. Här fanns friska pengar som kunde användas till att ge alla en tryggare tillvaro, men det nobbade Lars-Erik Lövdén. Det hade varit intressant att höra hans försvar för det.

Herr talman! Ingen kan väl säga annat än att kommuninvånare och lokala partier bäst känner vad majoriteten vill i en viss kommun. Vilken politik ska man bedriva? Så länge man inte i någon kommun för en politik som står i strid med FN:s mänskliga fri- och rättigheter tycker jag faktiskt att regeringen, även om de inte gillar kulören på majoriteten i en kommun, får acceptera att läget är som det är.

Jag skulle vilja ställa två frågor nu, men då ser jag att Anders Yge- man, som ska svara för majoriteten, inte har dykt upp. Han kanske lyssnar i alla fall, eller så kan någon annan tala om för honom vad jag har frågat så att han kan ta upp det när han håller sitt anförande.

Hur länge tänker man fortsätta med den här stopplagen? Kommer det ett nytt förslag nästa år med en ny förlängning eller har man något annat i kikaren? Och allra sist, herr talman: Finns det fler områden i dag där regeringen kan tänka sig att gå in med sådana här pekpinna och hot om vite och böter om ett parti går till val och vinner på en politik som får medborgarnas förtroende i den enskilda kommunen? Det skulle vara mycket intressant att få veta om det finns fler områden där regeringen tänker gå in och tafs i samband med demokratiska val.

Anf. 162 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd):

Herr talman! Jag vill yrka bifall till den gemensamma reservationen i betänkandet BoU10.

Att förlänga stopplagstiftningen är ingen hedervärd uppgift. Denna lagstiftning är ett oerhört märkligt fenomen. Den som inget har, alltså ingen allmännytta, går fri. Den som har mycket, alltså stor andel allmän- nytta, bestraffas. Ändå är denna lagstiftning efter vad jag förstår till för att kommunerna ska tillgodose medborgarna med allmännyttiga lägen- heter. Då borde man ju i stället utgå från att se vilket basbehovet är, att X andel av hyresrätterna i en kommun ska vara allmännyttiga. Denna lag- stiftning gör att för t.ex. Nacka kommun, som saknar allmännytta, sker över huvud taget inga sanktioner, medan det för Kristianstads kommun, där 80 % av hyresrätterna tillhör det kommunala bostadsbolaget, blir sanktioner vid försäljning av lägenheter.

Ytterst, även om dispenser ges, kan det också bli så att inte ens tomma lägenheter får säljas till någon som skulle kunna fylla dem, utan de står outhyrda och tickar pengar. Det brukar finnas någon form av logik bakom en lagstiftning, men denna saknar enligt min mening all logik. Miljöpartiet visade sig vid lagens införande stolta över att ha för- kortat stopplagstiftningen med ett halvår. Nu förlänger också Miljöpartiet stopplagstiftningen. Det är ytterst ologiskt.

Herr talman! I den gemensamma reservationen från Moderaterna, Kristdemokraterna, Centern och Folkpartiet har vi pekat på den lokala självstyrelsen. Den kommunala självstyrelsen är en av de två grundläggande beståndsdelarna i den lokala demokratin. Denna vill regeringen gång på gång kringskära, när det inte går som regeringen vill. Det är medborgarna i kommunerna som tillsätter våra kommunpolitiker. Också en kommunpolitiker är alltså förtroendevald, något som vi riksdagsledamöter måste komma ihåg. I kommunen är det också lättare att fortlöpande hålla kontakt mellan beslutsfattare och enskilda. Jag kan inte fatta varför Socialdemokraterna och Vänstern vill hindra sina egna kommunpolitiker att fatta beslut. Jag kan heller inte förstå att samma partier tror att det är fel på den lokala befolkningen om den väljer en annan majoritet för kommunen än den som regeringen lyckats trissa ihop.

Den lokala självstyrelsen i de skandinaviska länderna har en lång tradition. Här samlades man i forntiden till ting för att bestämma i gemensamma angelägenheter. Under medeltiden förlorade den lokala nivån i större delen av Europa. Nu verkar det som regeringen vill återvända till medeltiden. I Sverige stärktes statsmakten främst under Gustav Vasas och Gustaf II Adolfs och Axel Oxenstiernas tid. Man kan undra om statsminister Göran Persson är på väg att bli den moderna tidens Gustav Vasa, eller Lars-Erik Lövdén är på väg att bli den moderna tidens Axel Oxenstierna. Tydligt har man missat upplysningstiden, då kravet på lokal självstyrelse pånyttföddes med bl.a. den engelske liberalen J. S. Mill som baserade sina samhällsstudier på den unga amerikanska demokratin. Där framkom också uppfattningen att den lokala självstyrelsen har en fostrande och folkbildande funktion. Kommunalisering visade sig också vara en ekonomisk och effektiv lösning på samhällets problem.

Den lokala självstyrelsen har en central ställning i Sverige. Den fick sin moderna reglering i 1862 års kommunalförordningar. Den har också skrivits in i grundlagen i 1 kap. 1 § i regeringsformen, där det heter att den svenska folkstyrelsen förverkligas genom ett representativt och parlamentariskt statsskick och genom kommunal självstyrelse. Denna ordning konfirmerades också vid grundlagsändringen 1974. Sverige ratificerade 1989 den europeiska konventionen om kommunal självstyrelse.

Vid införandet av stopplagstiftningen 1999 hade flera remissinstanser invändningar mot förslaget och menade att förslaget skulle strida mot den kommunala självstyrelsen. Regeringen gav sig inte heller tid att invänta Lagrådets yttrande, så bostadsutskottet fick ingripa för att inhämta yttrandet som visade kritik på flera punkter.

Herr talman! Lagen tillämpas på avyttringar och beslut om frivillig likvidation, på utdelningar och aktieägartillskott. Regeringen har t.o.m. fastställt den skäligen avkastningen till 7,5 %. Hela bakgrunden till stopplagstiftningen är en kamp hos regeringen att bevara allmännyttan som hyresledande, detta även om hyresrätterna skulle kunna ha lägre hyror om man slapp den hyresledande rollen, vilket är fallet i min hemkommun. ALLBO-kommitténs förslag i delbetänkandet blev ännu mer hårresande. Här skulle man ändra på hela kommunala beslutsordningen, så att två tredjedelars majoritet skulle krävas för att fatta beslut om försäljning av kommunala bostadsbolag. Som väl är har alla remissinstanser utom möjligtvis en sagt nej till detta förslag.

Vi kristdemokrater har givetvis en positiv syn på allmännyttan. Den behövs och ska stimuleras, men den ska konkurrera på lika villkor. Stockholmsproblematiken får inte styra hela landets bostadspolitik. Också i Stockholm har kristdemokratiska kommunpolitiker skött sitt uppdrag på ett positivt sätt och sagt ifrån att nu är gränsen nådd för utförsäljning av allmännyttan, eftersom den har varit så stor. Men märk väl att det är två tredjedelar som är privata fastighetsägare och som har gjort denna ombildning. Kristdemokraterna har nu sagt att för nya intresseanmälningar, som alltså ännu inte har kommit in, vill man avslå ombildning för att få en balans. Det är så det ska gå till.

Vi kristdemokrater betonar att kommunerna själva inte behöver äga och förvalta bostadsföretag för att kunna tillgodose sociala behov, men vi anser inte heller att en allmän utförsäljning av de kommunala hyresfastigheterna är ett mål i sig. Vi understryker vikten av valfrihet i boendet. Det måste finnas ett allsidigt utbud av olika upplåtelseformer – äganderätt, bostadsrätt, hyresrätt. En väl fungerande rörlig bostadsmarknad förutsätter att det finns ett tillräckligt inslag av hyresrätter.

Herr talman! I många kommuner är bostadsföretagen kraftigt underkapitaliserade. Det blev därför nödvändigt för staten att skapa såväl en ”kommunakut” som en ”bostadsakut”. För drygt två år sedan beräknade fastighetsekonomer vid KTH att 200 kommuner skulle behöva skjuta till 40 à 50 miljarder kronor för att fullt ut rekonstruera sina bostadsbolag. SABO offentliggjorde för en tid sedan en rapport där man uppskattade allmännyttans kostnader bara för tomma lägenheter till ca 29 miljarder kronor under perioden 2000 till 2010. För många kommuner är det alltså en tvingande nödvändighet att minska riskexponeringen. De kommunala skattebetalarnas pengar behöver styras till reguljär kommunal verksamhet i stället för att riskeras på bostadsmarknaden. Vad säger statsministern, eller den socialdemokratiska företrädaren i den här debatten, till en kommun som skulle klara vård, omsorg och skola bättre om man inte hotades av sanktioner i en kreativ kommunal verksamhet?

Det finns också tecken på att regeringen försöker rikta aktioner mot kommuner med annan politisk representation än den regeringen representerar. Regeringen har inte ens vett att hålla hemligt att stopplagen har sin grund i att vissa kommuner för en av regeringen oönskad politik, alltså något som vi inte ens i skolan får utföra – jag har själv varit lärare – nämligen kollektiv bestraffning.

Slutligen, herr talman: Regeringen borde i stället koncentrera sig på skattelättnader för nybyggnation av hyresrätter och på skattelättnader för fastigheter, på att öka hyregästernas möjligheter till självförvaltning, på att se över allmännyttigas hyresledande roll, på att se över hyreslagstiftningen med flexibilitet samtidigt som besittningsskyddet bibehålls, osv. Det behövs en lång rad åtgärder och mera av positiv bostadspolitik i stället för att göra allt förbjudet så att man behöver begära undantag för tillstånd. Det borde vara som i andra länder, där det är tillåtet och förbud uppstår när det ger olägenheter för medborgarna. Regeringens klåfingrighet med stopplagstiftningen gynnar inte ytterst den enskilde.

(forts.)

Kammaren beslutade kl. 17.59 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 19.00 för middagsuppehåll.

*Förlängd giltighetstid
för vissa bestämmelser
om kommunala
bostadsföretag*

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 19.00.

18 § (forts.) Förlängd giltighetstid för vissa bestämmelser om kommunala bostadsföretag (forts. BoU10)

Anf. 163 RIGMOR STENMARK (c):

Fru talman! Släpp fångarne loss, det är vår!

Ibland undrar jag om man inte skulle göra något överraskande här i talarstolen för att få t.ex. bostadsministern att rusa hit och lyssna på våra diskussioner när det gäller bostadsfrågorna. Nyss såg det ut som om jag hade behövt sjunga även för mina kolleger, men de kommer nu. Det är jag glad för.

Att vara fånge, att vara bakbunden, är inte bra. Det ger knappast någon framtidstro och inte heller någon framtidskraft.

Många kommuner känner sig i dag faktiskt bakbundna av den socialdemokratiska regeringen och dess stödpartier. Det tycks inte nå fram till er berörda. Inte ens om det är socialdemokratiska kommunalråd som påtalar att de inte är i behov av några uppifrån styrda lagregleringar. Det hindrar valfrihet och nytänkande. Men ni lyssnar inte.

Regeringen tar visserligen emot uppvaktningar och ger sken av att lyssna, men så snart man stängt dörren bakom sig i Regeringskansliet och kommunalråden åkt hem så är allt vid det gamla igen.

Detta betänkande visar med all tydlighet att så är fallet. Jag hade en förhoppning att socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister efter den debatt som varit angående kommunernas självstyre och efter all den kritik som har kommit sedan ALLBO-kommittén slutfört sitt arbete, skulle ha kommit till insikt om att det inte är genom statliga pekpinnar, regleringsiver och sanktionsåtgärder som man får nya hyresbostäder där de behövs i Sverige.

Åter blir vi som önskar valfrihet och mångfald besvikna på regeringen och dess stödpartier. Jag beklagar det.

Fru talman! Vi i Centerpartiet anser att det är genom att skapa bra förutsättningar för allmännyttan och för hyresvärdar, även på den privata marknaden, som man ger möjligheter att såväl bygga nytt som att behålla hyreshus.

Allmännyttan har enligt Centerpartiets syn en viktig roll i dagens samhälle. Frågan är om det inte behövs en modernisering och en harmonisering med övriga EU-länders agerande för att se till att vi även i framtiden har bra bostäder för medborgarna att hyra.

Behovet av hyresbostäder kommer med stor sannolikhet t.o.m. att öka i framtiden. Den ökade rörligheten mellan länderna visar att det finns ett

klart intresse av att i livets olika skeden ha denna möjlighet. Alla kan inte eller vill inte äga sin bostad.

Fru talman! Från Centerpartiets sida anser vi att i dagens läge är en allmän utförsäljning av de kommunala bostadsbolagen inget mål i sig. Det måste vara de enskilda kommunerna som beslutar om bostadsföretagens framtid och uppgifter, inte vi här i riksdagen.

De hinder som riksdagsmajoriteten beslutat om måste undanröjas. Det gäller såväl stopplagstiftningen som den tokiga bestämmelsen om två tredjedels majoritet av lokala kommunfullmäktigeförsamlingar. Det får inte ens komma upp på bordet, och gör det nog inte heller.

Majoriteten envisas tyvärr med att konfirmera gamla beslut och förlänger nu stopplagstiftningen. Man tycks inte lita på kommunpolitikerna. Detta trots att flera ledamöter här i riksdagen sitter på båda stolarna; de är representerade både i kommunfullmäktige och i riksdagen. Det borde borge för att man har förståelse.

Det är ett mycket märkligt agerande från bostadsutskottets majoritet att föreslå den här förlängningen.

Kan det vara så att man inte litar på sin förda bostadspolitik, utan gör det här för att få rådruum och tänka efter och kanske t.o.m. tänka lite nytt?

Sten Andersson ställde ju en fråga till Socialdemokraterna i sitt anförande. Eftersom ingen var här kan jag väl upprepa frågan: Vad kommer att hända efter det datum då den här stopplagstiftningen är slut?

Jag har ännu inte sett några tecken på att det ska ske något nytt. Där emot vet vi att Hyresgästernas riksförbund, Sveriges Fastighetsägare och SABO har träffat en överenskommelse om att föra diskussioner som ska möjliggöra en utveckling av hyresrätten och som också ska ge möjlighet för byggande av nya hyreslägenheter. De har samma tankar som vi i Centerpartiet och övriga borgerliga partier, nämligen att man t.ex. bör se över bruksvärdessystemets tillämpning.

Om nu inte regeringen och stödpartierna har viljan att ta till sig av politiska motståndares åsikter, borde man väl ändå lyssna på vad intresseorganisationerna säger och vara tillmötesgående och ändra lagstiftningen på ett positivt sätt – man har ju chansen – och inte ta till ett sanktionsförfarande som det föreslås i betänkandet.

Fru talman! Till sist kan jag berätta att jag under den förra plenifria veckan reste runt i Europa och studerade hur människor lever och bor. Jag gjorde jämförelser med speciell tonvikt på hyresbostäder eftersom jag tycker att det är intressant. Jag fann snart att det råder en helt annan frikoppling från det allmänna och en större frihet för hyresgästerna att själva forma sitt boende i Mellaneuropa än här i Sverige.

Det var mycket intressant, och det finns anledning att återkomma till det. Det ska jag inte göra nu.

Fru talman! Med detta yrkar jag avslag på förslaget i betänkandet och bifall till reservationen från de borgerliga partierna.

Anf. 164 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp):

Fru talman! I det här ärendet har alltså de fyra borgerliga partierna en gemensam reservation. Företrädare för Moderaterna, Kristdemokraterna och Centerpartiet har redan väl utvecklat de skäl som vi tillsammans har anfört mot en förlängning av stopplagen med bestämmelser om kommunala bostadsföretag.

Jag behöver inte upprepa deras argument, men jag vill med kraft stryka under att vi i Folkpartiet är allvarligt oroadе över att respekten för lokal demokrati och kommunal självstyrelse är på väg att urholkas.

Jag vill, precis som Ulla-Britt Hagström tidigare, använda ordet klåfingrighet när det gäller regeringens och samarbetspartiernas ställningstagande i den här frågan. Det är uppenbart att man inte kan tolerera att t.ex. de borgerliga partierna i Stockholms kommun vill hantera sina tillgångar på det sätt som de anser rimmar med sina medborgares intressen.

Det är faktiskt inte enbart i storstäderna som man vill kunna bestämma över sin egen kommun. I den regionalpolitiska utredningen, där jag var ledamot, talade vi mycket om och skrev också om att föra ned så mycket av makt och självbestämmande som möjligt till lokal nivå. Den lag som regeringen och stödpartierna nu vill förlänga strider definitivt mot ett sådant synsätt.

Folkpartiet har den principiella uppfattningen att kommuner inte bör äga bolag och inte syssla med sådan verksamhet som andra kan bedriva bättre. Kommunerna bör ägna sig åt s.k. kärnverksamhet, precis som flera har sagt tidigare. Men, och det är mycket viktigt, de kommuner som så vill ska naturligtvis få ha kvar sina bostadsbolag eller andra bolag. Det ska inte vi i riksdagen bestämma över.

Som skäl att ha kvar de kommunala bostadsbolagen anför man ofta behovet av bostäder för svaga grupper. Jag tycker dock inte att det är nödvändigt att ha dem i kommunala bolag. Kommunerna kan precis lika gärna träffa avtal med privata fastighetsägare. Detta är alltså enligt vår mening inte något tungt vägande skäl.

Som jag sade har vi i den gemensamma borgerliga reservationen utvecklat våra skäl för avslag på propositionen, och det finns ingen anledning för mig att upprepa dem här. Jag yrkar i stället bifall till reservationen och rekommenderar den till läsning.

Anf. 165 ANDERS YGEMAN (s):

Fru talman! Jag skulle vilja börja med att tacka Vänsterpartiet och Miljöpartiet för deras konstruktiva bidrag, som gjort det möjligt att förlänga denna lag, vilket vi tvingades till efter det att ALLBO-kommitténs ordförande tragiskt gick bort. Det är huvudskälet till att vi tvingas förlänga den här lagstiftningen. Ingen hade varit gladare än jag om vi i dag hade haft färdiga utredningsförslag att diskutera i stället för en förlängning av stopplagstiftningen.

Till dem som i kammaren har frågat om vad som ska komma därefter vill jag säga att det är för att få ett svar på detta som vi föreslår den här förlängningen. Frågan ska utredas, så att vi kan komma tillbaka till kammaren med förslag som ska garantera en stark allmännytta och ett bruksvärdessystem, så att alla medborgare ska kunna bo till rimliga kostnader och med ett bra inflytande.

Fru talman! Vi har sommarvärme utanför riksdagshuset, och jag undrar ibland om inte sommarrepriserna har nått kammaren. De talare som jag lyssnat på har hållit exakt samma tal med exakt samma argument som för ett år sedan. Så är fallet trots att det faktiskt har gått ett år och vi nu kan börja se resultaten av den borgerliga politiken i Stockholm och Stockholms kranskommuner.

Sten Andersson pratade om kvalificerad majoritet. I varje fall är en sak säker: I Stockholms kommun finns det en kvalificerad majoritet emot utförsäljning av allmännyttan och emot försöken att införa marknads-hyra. I en opinionsundersökning nyligen sade 75 % av stockholmarna att de är emot den utförsäljning som sker. Det om något är väl en kvalifice-rad majoritet.

Låt oss lämna riksdagsretoriken och blicka ut över Stockholm. För mer än hälften av alla allmännyttiga hyreslägenheter i Stockholms innerstad har anmälts intresse för ombildning. Under det år som har gått sedan vi möttes sist här i kammaren har 15 % av de allmännyttiga hyres-lägenheterna i Stockholm ombildats till privata bostadsrätter. Det har lett till en förmögenhetsomflyttning enligt Finanstidningen på mellan 20 och 30 miljarder kronor från kommuninvånare i Rågsved och Högdalen till kommuninvånare på Kungsholmen och Östermalm, från fattiga till rika.

Det är en förflyttning som också gör att biljetten för den som vill bo-sätta sig i innerstan eller i ett annat attraktivt område i fortsättningen kommer att heta pengar. Det kommer att vara omöjligt för människor med vanliga inkomster, sjuksköterskor och bilmekaniker, att bosätta sig i ett attraktivt område i Stockholm.

När vi möttes här i kammaren för ett år sedan sade ni att bostadsrätts-omvandlingen i Stockholm syftade till att skapa bostadsrätter i det som ni kallade Stockholms mindre attraktiva områden, i Rågsved, Tensta och Högdalen. Nu ett år senare kan ni se att inte en enda lägenhet i något av de områden som omfattas av storstadssatsningen har ombildats till bo-stadsrätt. Samtliga lägenheter som har ombildats ligger i innerstan eller i närförort med sjöutsikt. Det är russinen i kakan som har ombildats, och det är också russinen i kakan som har försvunnit från den allmännyttan som 60 000 stockholmare köar till för att kunna få en lägenhet – 60 000 stockholmare som inte har en miljon på banken för att kunna bosätta sig i det borgerligt styrda Stockholm. Det är 60 000 stockholmare som är besvikna på den borgerliga politiken.

Det har t.o.m. gått så långt att ledande företrädare för Kristdemokra-terna i Stockholm säger att allmännyttan hotas i Stockholm och att de nu vill sätta stopp. De vill t.o.m. ha ett moratorium för vidare ombildning av hyreslägenheter i Stockholm. Man kunde tänka sig att det kunde leda till att kristdemokraterna i riksdagen skulle stödja det moratorium som rege-ringen har initierat och som vi nu vill förlänga, men så långt verkar inte effekterna av det borgerliga misslyckandet i Stockholm ha nått.

Folkpartiet säger sig värna om det kommunala självstyret. Det är samma folkparti som från denna talarstol genom Karin Pilsäter när det gäller finansutskottets ärenden säger att kommunerna ska förbjudas att bedriva bostadsbolag. Man ska alltså förbjuda kommunerna att tillhanda-hålla allmännyttiga bostadslägenheter. Det ska inte vara möjligt för kommunen att ge kommuninvånarna bostäder. Detta om något är väl ett hot mot den kommunala självstyrelsen och en inskränkning som omöj-liggör för kommunerna att leva upp till sina förpliktelser.

Fru talman! Jag ska inte förlänga debatten ytterligare. Jag kan bara konstatera att det inte har kommit ett enda nytt argument mot stopplag-stiftningen, att utvecklingen har visat att det var precis som vi sade för ett år sedan. Jag hoppas att vi kan mötas här i kammaren och i stället disku-tera vad vi skulle kunna göra för att garantera allmännyttan och byg-

gande av hyreslägenheter, så att vanligt folk har råd att bosätta sig i Sveriges huvudstad.

Prot. 2000/01:118
31 maj

Anf. 166 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Anders Ygeman säger att stopplagstiftningen är konstruktiv och tackar Vänstern och Miljöpartiet, men det förvånar mig väldigt att hans huvudskäl är att en utredningsordförande har gått bort. Jag beklagar detta. Det var en mycket fin människa, som givetvis måste hedras, men inte kan en handlingskraftig regering vara beroende av en sådan händelse. Ni har haft ett helt år på er sedan vi sade samma sak.

Anders Ygeman! Varför är det i ditt intresse att straffa allmännyttan men inte det privata? Två tredjedelar av de ombildningar som har skett har gjorts av privata fastighetsägare och en tredjedel av allmännyttan, men Anders Ygeman vill ha en stopplagstiftning mot allmännyttan och öppna hela den privata marknaden till ombildning. Jag förstår inte riktigt Anders Ygemans sätt att resonera.

*Förlängd giltighetstid
för vissa bestämmelser
om kommunala
bostadsföretag*

Anf. 167 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Först måste jag rätta Ulla-Britt Hagström. Jag sade att Vänsterpartiet och Miljöpartiet var konstruktiva, inte att stopplagstiftningen var konstruktiv. Men jag kan säga att också stopplagstiftningen är konstruktiv. Det var Vänsterpartiets och Miljöpartiets arbete som jag berömde.

Om Ulla-Britt Hagström vill gå längre än regeringen och Socialdemokraterna och förbjuda ombildningar i privata bostadsföretag, får vi väl diskutera det. Det som skiljer mellan kommunerna och de privata företagen är att de privata gör ombildningar på marknadsmässig grund. Där finns inte de 20 miljarder i omfördelning mellan kommunmedborgare som sker i Stockholm och i några andra kommuner i dag. Den omfördelningen sker inte på den privata sidan, och det är skillnaden. Man skänker faktiskt bort kommunmedborgarnas egendom till underpris.

Om Ulla-Britt Hagström är oroad över utvecklingen på den privata sidan, vill jag se kd:s bidrag till den debatten. Det får vi diskutera. Jag tror inte på något förbud mot privata medborgare att avyttra sin egendom.

Anf. 168 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Jag tror heller inte på något förbud för allmännyttan att få avyttra sitt. Det är vidare inte så illa som Anders Ygeman säger. Stockholms stads utrednings- och statistikkontor visar att det vid det gångna årsskiftet fanns drygt 400 000 bostäder i Stockholm. 59 % av dessa var hyresrätter och hälften av dessa kommunala bostäder, alltså ca 110 000 allmännyttiga hyresrätter. Någon brist på kommunägda bostäder råder således inte. I innerstan finns 173 000 bostäder, varav hyresrätterna uppgår till nästan 100 000 eller 56 %. Av dem är 27 000, eller 16 %, kommunala.

Nu finns det intresseanmälningar för 9 000 till, och då skulle antalet komma ned till 18 000. Där säger kristdemokraterna stopp, för vi vill uppehålla balansen. Det är en uppgift för kommunpolitikerna som bäst känner sin kommun att se till hur balansen bäst upprätthålls. Stockholm

kan inte styra hela det övriga landets politik, utan det är en uppgift som dess kommunpolitiker måste klara.

Anf. 169 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! De siffror jag redovisade för kammaren kommer från ett tjänsteutlåtande från koncernstyrelsen i Stockholms stad vars majoritet är borgerlig och vars stadsdirektör som har tagit fram tjänsteutlåtandet är borgerlig. Det är inga socialdemokratiska kampsiffror som jag redovisar för kammaren.

Det som inte märks när Ulla-Britt Hagström redovisar samma siffror på ett annorlunda sätt är att ombildningen enbart har skett i innerstan. Under föregående år, och sedan vi möttes här i kammaren, ombildades 15 % av allmännyttiga hyreslägenheter i innerstan. Hälften av lägenheterna är anmälda för ombildning. Det är segregationsdrivande.

Samtidigt har inte en enda lägenhet i Rinkeby, Tensta och Rågsved eller något av de utsatta områdena ombildats. Segregationen fortsätter. Kd påstår sig vara emot det men har ingen politik för att hindra utvecklingen där människor och grupper ställs mot varandra.

Anf. 170 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Fru talman! Anders Ygeman säger att vi inte kommer med några nya förslag. Då vill jag påstå att Anders Ygeman inte heller lyssnar på oss. Det beklagar jag.

Sedan vill jag ställa en fråga, och den vill jag ha svar på innan jag går vidare. Är det betänkande som vi nu för fram giltigt för hela Sverige eller är det bara giltigt för Stockholm?

Anf. 171 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Betänkandet är naturligtvis giltigt för hela Sverige. Jag vill minnas att vi för ett år sedan diskuterade om ett betänkande var giltigt för t.ex. Linköping på en direkt fråga av ledamoten Andersson. Det är naturligtvis giltigt för hela Sverige.

Nu hör det till saken att de flesta kommunpolitiker i landet tar ansvar för sina medborgares bostadssituation. De vill inte medvetet bidra till segregation. De gör inte som i t.ex. Nacka och säljer ut hela det allmännyttiga beståndet så att hyrorna höjs med 4 000 kr för en vanlig barnfamilj, eftersom det inte finns några allmännyttiga bostäder.

Det gör att problemet finns och fokus hamnar i Stockholm. Men betänkandet är giltigt för hela landet.

Anf. 172 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Fru talman! Eftersom betänkandet är giltigt för hela landet måste Anders Ygeman lyfta blicken och se ut över hela landet. På det här viset straffar man de kommuner som verkligen har ett behov av att sälja ut sina bostäder. Jag tycker att det är alldeles orimligt. Sverige klyvs. Jag hoppas att Anders Ygeman har hört att vi från Centerpartiet har påtalat det åtskilliga gånger.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Anders Ygeman. Jag delar nämligen Anders Ygemans farhågor för hur det ser ut här i Stockholm. Det gör jag faktiskt. Det är inte alls bra att man inte har hyresbostäder så att männi-

skor som vill kan få bo här. Det är precis samma förhållande i hela Stockholms- och Uppsalaregionen. Jag delar de farhågorna.

Har Anders Ygeman sett att stopplagstiftningen har hjälpt till så att det blir nya hyresbostäder i Stockholm? Det har inte jag. Utförsäljningen har fortsatt.

Anf. 173 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att ge Rigmor Stenmark rätt. Det är naturligtvis inte så att stopplagstiftningen har lett till att det har byggts fler hyreslägenheter i Stockholm. Det har inte heller varit syftet. Syftet har varit att hindra ombildning och utförsäljning av allmännyttiga hyreslägenheter.

Rigmor Stenmark och jag har tillsammans varit på bostadsutskottets hearing när Tyresöbostäder och Tyresös kommunalråd redovisade sina planer att sälja ut hela det kommunala bostadsbolaget och göra exakt samma sak som Nacka. Det hade lett till exakt samma hyreshöjningar som i Nacka och till exakt samma situation. Där är man tvungen att hyra in lägenheter från grannkommunen för att klara sina sociala problem. Det är något slags social rensning. Stopplagen har de facto hindrat Tyresö kommun från att gå den fruktansvärda vägen och vältra över sina sociala problem på grannkommunerna.

Det andra jag vill säga till Rigmor Stenmark är att hon har fel. De kommuner som har de problem som Rigmor Stenmark säger har möjlighet att omstrukturera sitt bestånd. Det har också skett ett antal gånger under det år den här lagen har varit giltig. Jag vet inte hur många dispenser vi är uppe i men jag tror att det har skett 16 eller 18 dispenser, varav hälften på de grunder som Rigmor Stenmark tar upp.

Den möjligheten har funnits under det år vi haft lagen och den kommer att finnas även under förlängningen.

Anf. 174 STEN ANDERSSON (m) replik:

Fru talman! Anders Ygeman har en något konstig argumentation. Han talar om utförsäljning vad gäller oppositionen, men när det gäller kommuner som har en dålig ekonomi är det omstrukturering. Jag har svårt att se skillnaden.

Det viktigaste är i alla fall demokratin, och det tycker jag att vi borde vara överens om i den här kammaren. Ett parti går ut i ett kommunalt val och säger: Det ingår i vårt program att vi ska sälja vårt kommunala bostadsbolag, och får majoritet för detta, t.o.m. i vissa kommuner en kvalificerad sådan. Anser då Anders Ygeman att det ur demokratisk synpunkt är rätt att strunta i hur politiker och framför allt väljare på lokal nivå tycker att man ska sköta en enskild kommun och att vi ska köra över det i Sveriges riksdag?

Jag vet att det är representativ demokrati. Men det ni nu gör är att missbruka demokratin och omyndigförklara väljarna. Det är ett bra budskap för oss inför nästa valrörelse.

Fru talman! Anders Ygeman talar om en majoritet som hade tillfrågats om den tyckte om utförsäljning eller inte. De siffrorna är säkert rätt. Men jag har sett andra siffror om vad samma människor tycker totalt sett om Socialdemokraterna här i Stockholm. Anders Ygemans parti måste ha

mycket dåliga aktier i Stockholm. De siffrorna är inget att skriva hem om, Anders Ygeman.

Anf. 175 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Det är fler som vill rösta på Socialdemokraterna i Stockholm än som vill rösta på Moderaterna i Malmö, så siffrorna kan vi tala om någon annan gång.

Om inte Sten Andersson kan se skillnad på omstrukturering när 15 % eller 20 % av ett kommunalt bolag säljs ut och utförsäljning när 100 % av bolaget säljs ut kanske Sten Andersson kan se skillnad på överskott och underskott. Det är vad som är skillnaden.

I en mängd kommuner dras man med ett rejält bostadsöverskott. Men i de kommuner där utförsäljningen och ombildningen sker finns ett rejält underskott. Man omöjliggör för människor med vanliga inkomster att bosätta sig i de kommunerna. Det är det allvarliga. Sedan ser jag fram emot att i stockholmsdebatten ta debatten mot den politik som stockholmarna så tydligt avfärdar.

Finns det något riksintresse i detta? Ja, det finns ett tydligt riksintresse. Det som händer i dessa kommuner – Nacka är väl det tydligaste exemplet – är att man vältrar över sina problem på andra kommuner runtomkring. Då måste vi ta vårt nationella ansvar för att se till att människorna i dessa regioner får tillgång till bostäder på ett rimligt sätt.

Man kan tänka sig situationen att Stockholms kommun skulle börja gräva upp riksvägarna och järnvägarna. Då tror jag att Sten Andersson ser det tydliga riksintresset att riksdagen måste gripa in för att stoppa den utvecklingen så att människor från hela landet kan åka.

Ungefär på samma sätt är det med bostadspolitiken. Genom utförsäljningen vältrar man över sina problem på kringliggande kommuner. Då kan vi inte stillatigande sitta och se på. Vi måste ta vårt ansvar för att bostadsförsörjningen fungerar i hela riket.

Anf. 176 STEN ANDERSSON (m) replik:

Fru talman! Nu får Anders Ygeman bestämma sig. När en borgerlig kommun vill sälja ut sitt kommunala fastighetsbestånd får det som effekt att hyrorna kommer att höjas för sjuksköterskor och bilmekaniker, berättade Anders Ygeman. Om en kommun har en dålig ekonomi och därför tvingas sälja ut hela eller delar av sitt bestånd, innebär det då lägre hyror? Är de privata fastighetsägarna då duktigare på att förvalta fastigheter? Det får i varje fall vara någon liten konsekvens i argumentationen.

Till sist, fru talman. Anders Ygeman sade att 60 000 stockholmare är besvikna på dagens bostadspolitik. Jag tror att min vän Carl-Erik Skårman kan förtydliga det sedan. Om man ser på den period där Anders Ygemans parti har varit i opposition, hur mycket mer hade man byggt, och hur mycket byggde man under den tid då Socialdemokraterna hade makten?

Jag tror att det också – som jag sade i mitt förra anförande – är någonting som man inte direkt har anledning att vara stolt över, Anders Ygeman.

Anf. 177 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Först ska jag göra Sten Andersson glad: Det finns naturligtvis inget samband mellan vilken politisk majoritet kommunen har och hur hyresnivåerna utvecklar sig generellt sett i kommunen. Däremot finns det ett tydligt samband mellan marknadshyror och brist på bostäder eller överskott på bostäder enligt den enkla lag om tillgång och efterfrågan som moderaterna ibland brukar hylla. När det står 60 000 människor i bostadskö så innebär de marknadshyror som moderaterna talar sig så varma för endast en enda sak – hyreshöjning.

Det var precis den hyreshöjningen som Nackas invånare fick kännas vid när den moderatledda kommunen sålde ut samtliga allmännyttiga hyreslägenheter. Hyrorna är 15 % högre än i kringliggande kommuner. Det blir 4 000 kr om året för en vanlig barnfamilj. Det var effekten för Nackas invånare.

Anf. 178 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp) replik:

Fru talman! Frågan om Stockholm har tagits upp så många gånger, så jag ska bara upprepa att jag fortfarande tycker att det är principiellt fel att införa en lagstiftning av nästan det enda skälet att man vill straffa de borgerliga politikerna i Stockholm.

När det gäller fråga nummer två så säger Anders Ygeman att Karin Pilsäter har stått i talarstolen och anfört att vi vill förbjuda kommunala bostadsbolag. Jag kan naturligtvis inte svara för varje debattanförande som hon har hållit, men det skulle förvåna mig mycket om hon har använt ordet förbjuda.

Vi har sagt i Folkpartiet att vi principiellt tycker att kommuner inte ska äga bolag och ägna sig åt bolagsverksamhet. Men min uppfattning – och den tror jag delas av alla i Folkpartiet – är att varje kommun själv får bestämma det.

Anf. 179 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Jag står här med riksdagens snabbprotokoll 1998/99:96 från onsdagen den 19 maj 1999. Karin Pilsäter, ekonomisk talesman för Folkpartiet, sade då enligt protokollet:

”Fru talman! Vi folkpartister vill rensa upp i bolagsträsket. Vi vill ha en avvecklingsplan för befintliga bolag. Vi vill ha en ändring i kommunallagen som gör att nya bolag hindras och att avvecklingen av befintliga bolag främjas.”

Det är ett tydligt förbud för kommunerna att bedriva allmännyttig verksamhet. Det är möjligt att Folkpartiets politik har ändrats sedan Folkpartiets ekonomiska talesman sade detta i kammaren. Då är det ett perfekt tillfälle nu att lugna kommunpolitiker i landets samtliga kommuner med att de även i fortsättningen ska få bedriva allmännyttig bostadsverksamhet.

Anf. 180 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp) replik:

Fru talman! Jag har givetvis inte hunnit diskutera detta med Karin Pilsäter sedan Anders Ygeman gjorde sitt inlägg här. Men jag ska ta upp frågan alldeles omedelbart.

Min uppfattning – och det gäller alla dem som jag har diskuterat detta med på senare tid – är att vi inte ska förbjuda.

Men jag lovar Anders att jag ska gå tillbaka till partiet och kolla detta för säkerhets skull.

Anf. 181 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Jag hoppas naturligtvis att det som står där är fel. Men jag vill ändå nämna att jag tog upp exakt samma uttalande – och statsrådet Lövdén gjorde det också – när vi förde denna debatt för ett år sedan. Under den tiden kanske det har funnits tid för Folkpartiet att kolla upp vilken politik partiet företräder i Sveriges riksdag.

Anf. 182 STEN LUNDSTRÖM (v):

Fru talman! Den här debatten handlar om två saker. Den gäller för det första hur vi ska kunna garantera individens rätt till bostad, och för det andra hur vi ska kunna definiera det kommunala självstyret.

Efter att ha lyssnat på debatten kan man konstatera att för de borgerliga partierna är detta uppenbarligen en ganska lätt fråga. Marknaden löser det mesta. Om vi privatiserar och säljer ut offentlig egendom så är alla problem som bortblåsta. Uppenbarligen är bristen på insikt i och kunskap om hur och varför den sociala bostadspolitiken växte fram och därmed skapade goda förutsättningar för alla att få tillgång till en god bostad till en rimlig kostnad lika med noll hos de borgerliga partierna.

Förlängningen av stopplagstiftningen är enligt vårt sätt att se det nödvändig för att skapa rådum och förutsättningar för att formulera en strategi för allas rätt till boende. Bl.a. därför yrkar jag bifall till majoritetens förslag i betänkandet.

Fru talman! Den sociala bostadspolitiken växte fram som ett svar på de svårigheter som stora grupper i samhället hade att få tillgång till bra bostäder och för att motverka plånbokens makt över boendet. Bostaden är tillsammans med vård, omsorg och utbildning en förutsättning för att skapa ett jämlikt och jämställt samhälle där alla har lika förutsättningar att förverkliga sina livsprojekt.

Den svenska bostadspolitiken utformades efter principen att staten stod för finansiering och lagstiftning och kommunerna tillsammans med andra aktörer svarade för att bostäder blev tillgängliga för kommunens medborgare.

I den processen blev de kommunala bostadsföretagen en helt avgörande faktor just för att tillgodose allas rätt till en god bostad.

Fru talman! Under många år var denna uppdelning och inriktning inte ifrågasatt, utan i stort sett alla aktörer var överens om betydelsen av de allmännyttiga bostadsföretagen. Men under 1990-talet har stora förändringar skett i den sociala bostadspolitiken, som framför allt inneburit en ökad marknadsanpassning där hyresgästerna har drabbats hårt. Skattereformen i kombination med försämrat skydd för de boende och för blivande hyresgäster har skapat en osund bostadsmarknad.

Vänsterpartiet har under dessa år ständigt varnat för vad som håller på att ske, och försökt att återupprätta den sociala bostadspolitiken. I dag ser vi trots allt en viss framgång för vår envishet. Förslaget om statligt investeringsstöd för nybyggnation och översyn av regler för allmännyttan för att kunna bevara en del av bostadsmarknaden fungerande enligt självkostnadsprincipen är två steg mot en ny social bostadspolitik som vi välkomnar. Förhoppningsvis kommer vi även att nå framsteg när det

gäller våra krav på obligatoriska boendeplaneringsprogram och en lagstiftning om kommunernas rätt till bostadsanvisning.

Ska jag tolka Yvonne Ångström välvilligt så har uppenbarligen Folkpartiet numera också ställt sig bakom rätten till bostadsanvisningsavtal för kommunerna. På något annat sätt kan man nämligen inte garantera att kommunerna får tillgång till några bostäder när allmännyttan är borta.

Fru talman! Precis som det står i betänkandet har vi ingenting emot att kommunerna på olika sätt utvecklar sina bostadsföretag och att nya former av allmännytta växer fram. För oss vänsterpartister är det en självklarhet att de boende får en ökad makt över sitt boende. Däremot är vi övertygade om att detta bäst sker inom en bevarad och utvecklad allmännytta. För oss utgår makten från delaktighet och inte från ägandet.

Utifrån detta ser vi med stor oro på hur alltmer av allmännyttan säljs ut. Enligt Hyresgästföreningens beräkningar i mars i år är det mycket stora försäljningar på gång. Redan tidigare har sju allmännyttiga bostadsföretag med ca 13 000 lägenheter sålts ut av kommunerna, varav de flesta finns i Stockholmsregionen. Till detta kommer en försäljning av delar av beståndet med ca 24 000 lägenheter. Totalt har alltså 37 000 allmännyttiga lägenheter sålts ut redan.

Om stopplagstiftningen skulle ha upphört, som reservanterna vill, så kommer ytterligare stora försäljningar. Hyresgästföreningen bedömer i dagsläget att 16 allmännyttiga kommunalägda bostadsföretag med ca 90 000 lägenheter kommer att säljas ut helt. Nio av dem, med sammanlagt 76 000 lägenheter, finns i Stockholmsregionen. Till detta kommer ombildningarna av allmännyttiga hyreslägenheter till bostadsrätter, som nu också börjar sprida sig till Stockholms förorter, enligt Hyresgästföreningen i Storstockholm. Räknar man in de lägenheterna så är det ytterligare 20 000 lägenheter. Det motsvarar ungefär hälften av de allmännyttiga lägenheterna i Stockholmsregionen.

Utanför Stockholmsregionen är det största företaget som är i riskzonen just nu Förbo, som ägs av Härryda, Kungälv, Lerums och Mölndals kommuner. Vid sidan av försäljning av hela företag pågår diskussioner nu om utförsäljning av delar av företagen i elva kommuner. Det berör ca 15 000 lägenheter. Totalt sett kan alltså ytterligare drygt 120 000 allmännyttiga lägenheter försvinna under det närmaste året om stopplagstiftningen försvinner.

Fru talman! Historiskt sett har allmännyttan stått för skapandet av bostäder åt alla grupper. Med den utförsäljning som pågår och oviljan att låta allmännyttan växa, framför allt i Storstockholmsregionen, ökar problemen på bostadsmarknaden. Alltfler grupper kommer att få svårigheter att skaffa en bra bostad till en rimlig kostnad.

Vi kan konstatera att i de allmännyttiga bostadsbolagen i Stockholm har man genererat en vinst på 4 miljarder kronor som borde användas, inte för att genomföra allmän kommunal verksamhet som Sten Andersson föreslår utan som investeringar i ny- och ombyggnadsprojekt, för att skapa ett billigt och bra boende åt fler i Stockholmsregionen.

I stället för att använda allmännyttan som ett verktyg för att lösa bostadsproblemen väljer man att låta marknaden styra, och skapar på det sättet bara förutsättningar för byggande av bostäder åt ett litet fåtal människor med mycket goda inkomster. Allmännyttan har inte bara varit ett kommunalt redskap för att garantera allas rätt till ett gott boende, utan

Prot. 2000/01:118

31 maj

*Förlängd giltighetstid
för vissa bestämmelser
om kommunala
bostadsföretag*

kanske framför allt ett av statens verktyg för att klara det nationella målet för bostadspolitik. Därför har statsmakten under flera decennier skjutit till medel för att stödja och bygga upp allmännyttan.

Att då, som ni borgare vill, bara acceptera en utförsäljning och nedmontering av allmännyttan och därmed en nedmontering av den sociala bostadspolitik är fullständigt orimligt. En sådan politik leder ofelbart till problem inte bara för de boende och för dem som i framtiden vill ha någonstans att bo utan också för den tillväxt som ni i andra sammanhang alltid så varmt omhuldar.

Fru talman! I regeringsformens 1 kap. 2 § står att det ska särskilt åligga det allmänna att trygga rätten till arbete, bostad och utbildning samt verka för social omsorg och trygghet och för en god levnadsmiljö. Denna grundlagsskrivning bör tolkas så att rätten till bostad ska gälla alla och denna rätt ska garanteras av det allmänna, dvs. stat och kommun.

För oss vänsterpartister är det en självklarhet att individens rätt till bostad måste regleras inom ramen för det kommunala självstyret, precis som vi reglerar skolan och socialtjänsten. Enligt vårt sätt att se det är det fullt rimligt att staten ålägger kommuner att bibehålla och utveckla de allmännyttiga bostadsföretagen.

Efter att ha hört de borgerliga debattörerna kvarstår några frågor. Hur tänker ni garantera allas rätt till boende när ni samtidigt inte är beredda att bevara de allmännyttiga bostadsföretagen? Hur tänker ni värna bruksvärdesprincipen för hyressättningen när ni har sålt ut allmännyttan?

I ett ärende som kommer upp om ett par veckor i kammaren – detta om Heby kommun – hävdar ni att den lokala folkopinionen ska få ett större inflytande. Och det är väl bra på sätt och vis. På vilket sätt tänker ni då låta folkopinionen mot utförsäljningen av allmännyttan i Stockholm få slå igenom? 62 % av stockholmarna generellt är emot en utförsäljning av de kommunala lägenheterna och 65 % är emot införandet av marknadshyrorna, enligt en TEMO-undersökning som gjordes mellan den 9 och 24 januari i år. Kan det vara så att det bara är när folkopinionen tycker som ni själva som den är viktig att efterleva?

Är ni medvetna om att er marknadsfundamentalism med avregleringar och privatiseringar är en av grundorsakerna till de problem som vi i dag har på bostadsmarknaden?

Anf. 183 STEN ANDERSSON (m) replik:

Fru talman! Sten Lundström säger att skattereformen har orsakat de höga hyror som vi har i dag. Då borde han mer konkret vända sig till Anders Ygeman. Han är ju helt och fullt ansvarig för den s.k. reformen. Det är i alla fall inte Moderata samlingspartiet.

Sedan pratar Sten Lundström om 62–65 % av stockholmarna. Är det ett urval av alla stockholmare, även den majoritet i Stockholm som i dag bor i bostadsrätt eller egnahem? Eller har man bara pratat med dem som bor i hyresfastigheter? Jag tror att de som i dag bor i en bostadsrätt accepterar att där styr verkligen marknaden.

Om vi hade haft en fungerande bostadsmarknad i Sverige hade vi haft låga hyror som kunnat accepteras av många människor. Men tack vare den politik som ni, Sten Lundström, har stött har vi problem i dag. Ni måste gå in och göra smågrejer för att försöka lappa ihop ett dåligt täcke.

Vi ser resultatet utanför. Vi ser det i Stockholm och Malmö, och snart ser vi det också i Göteborg.

Jag tror att jag är en av de få i riksdagen som är hyresgäst i ett kommunalt bostadsbolag. Alla andra har själva valt att bo i bostadsrätt eller villa. Har de gjort något fel? Är det fel att de som i dag bor i hyresrätt också skulle vilja bo i en bostadsrätt eller ett egnahem?

Fru talman! Vi kan vara oense om en del, Sten Lundström. Men tänk om medborgarna i en kommun tycker att vilka konsekvenser det än får, så vill de att den lokala politiska ledningen i kommunen ska kunna sälja delar av eller hela det kommunala bolaget. Står det inte i strid med demokratin att neka dem det i det fall det här budskapet skulle få majoritet?

Anf. 184 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Just nu upprepade Sten Andersson sitt förra tal.

TEMO-undersökningen omfattade alla stockholmare. Om man begränsar detta och bara tar ut dem som bor i allmännyttan var siffrorna betydligt högre.

Är det fel av en kommun som har en politisk majoritet som vill sälja ut alla lägenheter att göra det? Det är en ganska bra fråga. Jag försökte svara på den i mitt anförande. Det nationella ansvaret för allas rätt till en god bostad har bl.a. byggt på att vi har en allmännytta. Allmännyttan är kommunens enda redskap för att kunna garantera alla rätten till en bra bostad. Det nationella ansvaret har varit att stifta lagar och tillföra medel till de allmännyttiga bostadsföretagen. I regeringsformen sägs att man ska tillgodose allas rätt till en bra bostad och att det är det allmännas skyldighet att göra detta.

Det är inget särskilt ovanligt att man reglerar det kommunala självstyret med lagar och förordningar. Vi vill att man även reglerar denna del av det kommunala självstyret med lagar och förordningar. Det finns i dag ungefär 1 500 olika lagar och förordningar som styr det kommunala självstyret. Om vi har lagar och förordningar kring rätten till en bostad och kommunens skyldigheter när det gäller detta är det inte särskilt underligt.

Sten Andersson frågade vidare om de som flyttar gör fel. Nej, de som flyttar gör inte fel. Jag har själv gjort den vandringen, men jag skulle inte vilja göra den vandringen på det sättet att varje gång jag vill byta boendeform ska en del av den boendeformen försvinna. Jag har valt att flytta från allmännytta till privat hyresfastighet och vidare till en Riksbyggelägenhet i dag, men alla de boenden jag haft tidigare står kvar. Det finns alltså möjlighet för någon annan ungdom att flytta in i den lilla allmännyttiga lägenhet som jag bodde i.

Anf. 185 STEN ANDERSSON (m) replik:

Fru talman! Nu börjar Sten Lundström likna en kopia av Anders Ygeman.

Det värsta som kan hända en människa är att bo i en kommun där man kanske har en bra ekonomi men ändå vill sälja ut sitt kommunala bostadsbolag. Då hamnar den personen i ett eländes träsk.

Men Sten Lundström har ju godkänt att en kommun som har en dålig ekonomi får sälja ut till ett privat företag. Logiken är inte hundra procentigt glasklar.

Prot. 2000/01:118

31 maj

*Förlängd giltighetstid
för vissa bestämmelser
om kommunala
bostadsföretag*

Sedan har vi detta med majoritet och politik. Jag kan göra en stor jämförelse. Häromdagen blev det en kommunistisk majoritet på Cypern. Häromåret blev det en högermajoritet i Österrike, och det hände även i Italien häromdagen.

Jag tycker att vi ska respektera vad människor tycker och tänker. Om majoriteten i en kommun tycker att man ska sälja ut sitt bostadsbolag eftersom man inte vill ha det, så har inte vi i Sveriges riksdag med det att göra. Det är enkel demokrati, och det är lättfattligt. Men hur det kan vara dåligt att bo i en kommun som har bra ekonomi när den säljer ut sitt bostadsföretag men bra att bo i en kommun som har en dålig ekonomi när den säljer ut sitt bostadsföretag kan jag inte förstå. Ge mig en förklaring till hur den ekvationen ska gå ihop.

Anf. 186 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Delar av det sista som Sten Andersson sade skulle jag, trots att han och jag talar samma malmöitiska, behöva en tolk för att förstå.

Men låt mig svara på den första frågan. Det är inte så att vi från Vänsterpartiets sida på något sätt har sagt att kommuner med dålig ekonomi ska få sälja ut sina allmännyttiga bostadsföretag. Vi har däremot sagt att kommuner som har ett överskott av bostäder, där det finns tomma lägenheter, måste få förutsättningar att förändra sitt bestånd genom att riva husen, eventuellt sälja ut lägenheterna till norrmän som gör sommarbostäder av dessa lägenheter eller på annat sätt. Men vi förespråkar inte privatiseringar och utförsäljningar i någon kommun över huvud taget. Vi värnar den sociala bostadspolitiken överallt.

Sten Andersson, jag respekterar också de politiska majoriteter som finns. Skillnaden mellan Sten Andersson och mig i detta fall är att jag ser ett nationellt ansvar när det gäller bostadspolitiken. Jag ser det också som en nationell uppgift att garantera alla rätten till en god bostad. Och vi har i dag inget bättre instrument än allmännyttan för att tillgodose detta behov. Och jag har inte hört att Sten Andersson vid något tillfälle har redovisat hur han tänker garantera alla rätten till bostäder utan de allmännyttiga bostadsföretagen. Jag har inte hört något förslag.

Yvonne Ångström hade i alla fall någon form av tankar på en bostadsanvisningslag så att man skulle kunna ta lägenheter från det privata beståndet för att tillgodose alla. Jag har inte sett något som helst förslag från moderaterna när det gäller hur vi ska garantera alla rätten till en god bostad utan att vi har en allmännytta.

Anf. 187 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Sten Lundström säger att vi alla här står och talar för marknaden, vilket vi inte alls har gjort. Jag skulle vilja ställa en fråga till Sten Lundström. Vem är det som i så fall har hindrat allmännyttan att bygga flera bostäder och att växa? Vilken marknad har hindrat allmännyttan från det? Men allmännyttan bygger inte hyresrätter därför att skatterna ligger på över 60 % i nybyggnationen, så det går inte.

Allmännyttan ska givetvis konkurrera på lika villkor. Tyvärr är det så Sten Lundström att allmännyttan inte alltid garanterar att människor med sociala problem får en bostad. Sten Lundström kan nog i sin egen kommun Malmö se att så är fallet.

Sedan talade Sten Lundström om makt och om att man vill ha delaktighet. Vad är då kommunpolitikernas delaktighet? Hur definierar Sten Lundström en kommunpolitiker? Vad ska en sådan göra? Ska en kommunpolitiker handlägga beslut från oss riksdagsledamöter, eller har man någon frihet i kommunen? Det finns väldigt mycket att göra på detta område. En del i detta är t.ex. att ta bort förbudet mot dubbelupplåtelse, så att kommunen fortsatt skulle kunna äga en lägenhet som en familj eller personer med sociala problem lättare skulle kunna hyra i stället för att behöva hyra av sina grannar.

Anf. 188 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Det blev ganska många frågor på en gång. Jag börjar från slutet. I detta sammanhang skiljer sig Vänsterpartiet från Kristdemokraterna. Vi ser inte att lösningen på problemen för människor som står utanför bostadsmarknaden är en massa andrahandskontrakt. Vi ser att dessa människor som i dag står utan bostad, som kanske är hemlösa osv., faktiskt har styrkan och kraften att inneha ett eget kontrakt. De behöver inte stå i kö för andrahandskontrakt. De behöver inte nödvändigtvis ha lägenheter där kommunen eller det sociala står för förstahandskontraktet och där hyresvärden ställer kraven på socialtjänsten i stället för på de människor som bor i lägenheten.

När det gäller hur jag ser på kommunpolitiker så försökte jag i mitt replikskifte med Sten Andersson visa att det redan i dag finns ungefär 1 500 lagar och förordningar som styr det kommunala självstyret. Det handlar t.ex. om alla barns rätt att gå i skolan, och det handlar om socialtjänsten osv. Jag tror inte att kristdemokraterna är beredda att avskaffa lagar som riksdagen har stiftat eller att avskaffa andra förordningar som reglerar hur kommunerna ska sköta dessa verksamheter. När det gäller rätten till sjukvård tror jag inte heller att kristdemokraterna är beredda att överlåta hur det ska skötas ute i landstingen utan några som helst styrningsmekanismer från staten.

Däremot är det uppenbart att när det gäller allas rätt till en bostad, även de människor som har små plånböcker, är man fullständigt beredd att överlåta detta till andra. Då försvinner känslan för det nationella ansvaret, och det är där vi skiljer oss åt, Ulla-Britt Hagström.

Anf. 189 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Sten Lundström och jag är nog överens om att kommunen har en uppgift i att bistå personer som inte har en bostad. Men det är därför inte nödvändigt att kommunen äger bostaden. Bostaden kan ägas av privata fastighetsägare likaväl som av kommunala. I min hemkommun är det faktiskt en privat fastighetsägare som känner väldigt mycket för hemlösa, och därigenom blir det väldigt lätt. Därför har vi inga hemlösa.

I ALLBO-kommittén, där jag själv har suttit med, var det många röster från t.ex. socialdemokratiskt håll om att allmännyttan inte ska stå för de sociala bostäderna. Det är inte allmännyttans roll att hålla i allt detta. Allmännyttan ska vara på lika villkor. Jag håller med om att allmännyttan ska vara på lika villkor. Det handlar inte om vem som äger lägenheten.

Sten Lundström, vi vill ha kvar alla lagar som styr i positivt syfte för medborgarna. Men stopplagstiftningen gör i slutändan att det faktiskt blir

negativt för medborgarna genom att friheten i kommunpolitiken försvinner.

Anf. 190 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Den sista insatsen var ju positiv. Ulla-Britt Hagström och kristdemokraterna har ingenting emot en lagstyrning av hur bostadspolitiken ska se ut i kommunerna för att man ska uppnå de nationella målen för bostadspolitiken. Jag gratulerar till klarsyntheten, eftersom den inte fanns tidigare.

Däremot är jag lite rädd för att det ska vara enskilda fastighetsägare som på ett eller annat sätt kanske är eldsjälar och väldigt goda människor som ska vara räddningen för dem som står utan bostad. Att det just i Ulla-Britt Hagströms kommun finns en fastighetsägare som tycker att det är angeläget att hjälpa hemlösa är bra. Det är hedervärt av den fastighetsägaren. Men det är inte på det sättet som vi löser sociala problem i det här samhället. Sociala problem löser vi genom en rättighetslagstiftning.

När Ulla-Britt Hagström säger att det inte spelar någon roll om det är ett kommunalt eller ett privat ägande utgår jag från att det är precis som i Yvonne Ångströms fall, alltså att kristdemokraterna är beredda att införa en bostadsanvisningslag som ger kommunen rätt att förmedla och ta hand om lägenheter som ägs av de privata fastighetsägarna. I annat fall, Ulla-Britt Hagström, finns det ingen som helst garanti för att de svaga grupperna ska få bostäder. Om inte allmännyttan finns kvar, och om inte de privata fastighetsägarna är goda nog som fastighetsägaren i Ulla-Britt Hagströms hemkommun, så innebär det att man står utanför, därför att det inte finns några andra instrument som ger kommunen rätt att gå in och ta över bostäder så att man garanterar alla rätten till ett boende.

Allmännyttan kan användas på två sätt. Man kan se till att använda allmännyttan för att bygga bort bostadsbristen. Man kan i ägardirektiv från kommunfullmäktige se till att allmännyttan blir det bostadsföretag som tar sitt stora sociala ansvar.

Anf. 191 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Fru talman! Sten Lundström, jag betackar mig å Centerpartiets vägnar för den beskyllning som han kom med i början av sitt anförande om att det skulle vara okunskap om bostadsfrågor som gör att vi säger nej till sanktioner, till straff för allmännyttan. Över hela vårt land finns det massor av centerpartister som är mycket kunniga och som med intresse och engagemang sitter med i allmännyttans bostadsstyrelser. Runtom i hela vårt land.

Själv sitter jag med i SABO:s styrelse som ersättare och där har vi en mycket kunnig ordinarie ledamot – Ivar Franzén, som också har suttit i riksdagen. Jag skulle önska att Sten Lundström fick ta kontakt med både honom och med andra centerpartister för att lära sig lite grann. Trots att man varit med så länge att man har varit med och byggt upp allmännyttan är man beredd att modernisera och se nya möjligheter, så jag betackar mig verkligen för beskyllningen här. För Centerpartiets räkning kräver jag en ursäkt för den beskyllning som Sten Lundström framförde. Jag tycker inte att det är anständigt att här i kammaren göra så.

Anf. 192 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag sade inte att man var okunnig om bostadspolitiken, utan jag sade att man uppenbarligen – med tanke på de resonemang som förts – var okunnig om hur den sociala bostadspolitiken växte fram.

Jag har stor respekt för många av de centerpartister runtom i landet som har arbetat med bostadspolitik, och jag har stor respekt för Ivar Franzén och hans kunskande. Däremot har jag inte lika stor respekt för ett centerparti i riksdagen som inte på en enda punkt i den här debatten har kunnat visa på hur vi ska skaffa bostäder åt dem som i dag står utanför bostadsmarknaden när allmännyttan är borta.

På vilket sätt är det nationella ansvaret för den sociala bostadspolitiken avhängigt allmännyttan och på vilket sätt ska vi reglera det kommunala självstyret för att tillskapa en bostadspolitik som omfattar alla i samhället? Jag hörde ingenting i debatten, och alltså heller inte i Rigmor Stenmarks anförande, om den saken.

Anf. 193 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Fru talman! Det är glädjande att det finns stenografer som sätter på pränt vad vi säger från talarstolen. Jag ber därför Sten Lundström att i morgon läsa anförandena.

Jag kan ändå återge en bit av vad jag tidigare sade, nämligen att i dagens läge är från Centerpartiets sida en allmän utförsäljning av de kommunala bostadsmålen i sig inte någonting som är självklart. Jag sade också att jag har tittat på hyresbostäder ute i Europa, just för att skaffa mig mer kunskap om hur vi ska göra här i Sverige. Det är faktiskt så att man ute i Europa har mycket problem, liksom vi har här hemma i Sverige.

Om det är någonting som vi har diskuterat i ALLBO-kommittén – där Sten Lundström inte satt med och där han således naturligtvis inte kunde följa de debatter som vi, bl.a. Ulla-Britt Hagström och jag, hade med kolleger från samtliga partier – så är det målen för bostadspolitiken. Om detta med en god bostad åt alla, till rimliga kostnader, var vi fullständigt överens. Det ska finnas valfrihet och mångfald. Hyresrätt, bostadsrätt, kooperativ och egnahem ska finnas. Jag hoppas verkligen att Sten Lundström inte försöker hitta fel som inte finns hos oss i Centerpartiet. Det betackar jag mig än en gång för.

Anf. 194 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Naturligtvis försöker jag hitta fel och brister hos mina politiska motståndare – precis som jag försöker hitta fel och brister hos mitt eget parti – och det kommer jag att fortsätta att göra.

Jag har fortfarande inte fått svar. Valfrihet i boendet – visst! Bostadsrätt, villa, kooperativ, hyresrätt och förhoppningsvis i framtiden också hyresvilla, så att även större barnfamiljer kan efterfråga ett boende på marken – visst! Det finns behov av mångfald. Vi är fullständigt överens där. Vi värnar allmännyttan genom en tillfällig stopplagstiftning, som förhoppningsvis ersätts av något som är mycket bättre och som är mycket funktionellt. Och gärna för min del vetorätt från hyresgästernas sida eller en förordning om att man för staten ska visa upp hur man klarar sin bostadsförsörjning vid en eventuell försäljning. Det är två tänkbara möjlig-

heter. Allra helst ser jag t.ex. vetorätt för hyresgästerna som då kan säga ifrån och säga: Jag vill inte bli såld!

Vad jag angriper er i Centerpartiet och de övriga borgerliga partierna för här i debatten är att ni på intet sätt har visat hur det nationella målet – allas rätt till en god bostad – ska kunna leva kvar i de 16 kommuner som nu står i tur för utförsäljning av hela sin allmännytt. Hur ska ni klara allas rätt till en god bostad i de kommunerna? Jag har inte läst och inte hört ett ord om hur ni tänker lösa detta.

Anf. 195 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp) replik:

Fru talman! Sten Lundström ställde en mängd frågor. Jag kan inte svara på alla de frågorna, för det skulle ta alldeles för lång tid.

Så vitt jag kan bedöma har vi fundamentalt olika uppfattning. Ni tror att lagstiftning, regleringar och statliga stöd ska garantera bra bostäder till rimliga priser. Vi tror inte det, utan vi anser att den situation som i dag råder till stora delar är ett resultat just av alltför mycket statlig inblandning – bl.a. av för höga skatter.

Sedan måste jag göra Sten Lundström besviken. Jag tror att Sten Lundström tolkade mig fel. Folkpartiet har *inte* ställt sig bakom någon bostadsanvisningslag och kommer heller inte att göra det. I stället tror vi att det kommer att gå att frivilligt träffa avtal med privata fastighetsägare, precis som bl.a. Ulla-Britt Hagström var inne på. Men om det mot förmodan inte går får vi naturligtvis tänka om.

Anf. 196 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Beträffande det sistnämnda kan vi bara konstatera att den gamla bostadsanvisningslagen byggde på principen att man skulle teckna frivilliga överenskommelser. Man var så förutseende att det, om det inte gick, fanns en lag att tillämpa i sådana lägen.

I min hemkommun, Malmö kommun, gick inte detta. Inte förrän två veckor innan borgerligheten rev upp bostadsanvisningslagen och tog bort den lyckades Malmö kommun teckna ett avtal med hotet om att använda lagen när det gällde de privata fastighetsbolagen.

Uppenbarligen är man beredd – framför allt gäller det Folkpartiet – att i alla kommuner sälja ut alla kommunala bostadsföretag, även om man inte vill förbjuda dem. Som enskild folktopist i varje kommunfullmäktige i vårt land vill man sälja ut de kommunala bostadsföretagen, för det är Folkpartiets politiska idé. Men då måste man ha bättre på fötterna för att kunna lösa problemen för dem som står utanför bostadsmarknaden och som är beredda att komma in. Och då måste man ha bättre på fötterna för att klara ut det nationella ansvaret vad gäller alla individers rätt till en bra bostad.

Anf. 197 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp) replik:

Fru talman! Till skillnad från er i Vänsterpartiet tror vi i Folkpartiet mer på morötter än på piskor. Jag är alldeles övertygad om att man genom en lämplig kompensation från kommunerna kan träffa avtal med privata fastighetsägare. Inte förrän det visar sig vara omöjligt är jag beredd att ändra uppfattning.

Anf. 198 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Det där med morot skulle i detta läge innebära att kommunen ställer upp med stödpersoner. Eller skulle det vara fråga om dubbel hyra – eller vilka principer ska användas för att sälja ut de fattiga människorna?

Stöd erbjöds från alla kommuners sida, utan att man lyckades teckna några bostadsanvisningsavtal. Det måste vara en ekonomisk morot, dubbel hyra, för att ta in hyresgäster som har sociala problem. Då är det väl bättre att vi bygger egna bostäder, att allmännyttan faktiskt används till det som den är tänkt för – nämligen till att bygga bostäder åt alla människor, både åt dem som har jobb och åt dem som saknar jobb, både åt dem som har det gott och åt dem som mår dåligt. Det måste väl vara bättre än att förlita sig antingen på Ulla-Britt Hagströms vänliga hyresvärd i hennes kommun eller på att hitta morötter som lockar folk att släppa in dem som man normalt inte vill ha som sina hyresgäster i sin fastighet.

Jag kan bara konstatera att det inte heller från Folkpartiet finns något förslag om hur vi kan skapa en nationell bostadspolitik som garanterar alla rätten till en bostad.

Helt kort vill jag sedan göra en kommentar kring något som flera här har berört. Visst, vi är överens i vissa delar också när det gäller nödvändigheten att skapa förutsättningar för att bygga. Tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet har vi nu beslutat oss för ett införande av ett nybyggnadsstöd. Antagligen är det något för litet men förhoppningsvis fungerar det och skapar byggande av nya billiga bostäder.

Vi har föreslagit – det gäller bl.a. i Stockholm – att lite tas från de 4 miljarder kronor som har genererats i bostadsbolagen för att använda det till att bygga nya fastigheter. Vidare föreslår Vänsterpartiet att fastighets-skatten på sikt helt tas bort för hyresrätter; detta för att få en rättvis beskattning av boendet. Det här är andra sätt att sänka kostnaderna, för vi behöver sänka kostnaderna för boende i hyresrätt.

Anf. 199 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Fru talman! Att förhindra utförsäljning av hyresrätter är att värna mångfalden. Jag hoppas att det framstår som ett av medlen. Jag säger inte att det är det enda sättet, men vi har tyckt från Miljöpartiet att allmännyttan är väl värd att värna. Hyresrätterna behövs.

Det har bollats mycket med siffror under den här debatten. Jag har med mig TEMO-undersökningen. Jag ska återkomma till den senare. Det är helt uppenbart att den här tiden då stopplagstiftningen har funnits faktiskt varit till väldigt god nytta, nämligen att man har fått upp ögonen för bostadspolitik. Jag är inte så säker på att alla var så förskräckligt insatta i att det man gick till val på 1998 var att allmännyttan skulle utförsälas. Det är möjligt, och gjorde man det har man tydligen helt uppenbarligen helt ändrat sig sedan dess.

Nu verkar det som om en del politiker i alla fall börjat lyssna på folkopinionen. Det vore väl inte så dumt att veta att över hälften var emot borätsbildningar, som vi hörde. Utav dessa var var tredje moderat. Vi har pratat om vilka det var som ville sälja och vilka som ville ha det kvar. Av dem som redan är borättsinnehavare är en majoritet emot ombildning. Likadant var det bland villaägarna. 57 % tyckte att det var fel att omvandla allmännyttans hyresrätter till bostadsrätter. Det kan bero på att det

Prot. 2000/01:118

31 maj

*Förlängd giltighetstid
för vissa bestämmelser
om kommunala
bostadsföretag*

är människor som har vuxna barn som vill göra en sådan boendekarriär som Sten Lundström beskrev här och som väl de flesta av oss har varit med om. Man har hyrt en bostad under en tid. Inte hade jag någon miljon att hosta upp när jag skulle ha min första bostad. Det är en fullkomligt orimlig situation här i Stockholm. I Ödeshög är det inte på det sättet. Det finns ingen som vill köpa hyresfastigheter där, och det är ett av problemen.

En av anledningarna till att jag är engagerad i de här frågorna är att jag är bl.a. socialarbetare. Av den anledningen utsågs jag av mitt parti att vara med i den boendesociala beredningen, som var en föregångare till ALLBO-kommittén. Vi i den sociala beredningen var ute och reste i Europa. Då var vi nog så eniga om att *social housing* ville vi inte ha. Jag tycker inte att de former av omhändertagande som man har ute i övriga Europa är någonting att ta efter. Jag är faktiskt väldigt stolt över den bostadssituation som vi har i det här landet.

Vi behöver tid för eftertanke i de här frågorna. Vi behöver ha tid att genomföra de förslag som ALLBO-kommittén kom med. Det tar lite tid, och jag är minsann den som har sett till att vi har förkortat giltighetstiden för stopplagarna så långt det har gått. Den första lyckades vi förkorta med ett halvår och den här stopplagstiftningen med tre månader. Det är väl alltid något. Bl.a. hade Lagrådet synpunkter på att en sådan här sanktionslagstiftning inte skulle vara alltför långvarig. Det var vi tvungna att rätta oss efter.

Vi kommer helt uppenbart till väldigt olika slutsatser. Vi är eniga om rätten till en bostad och en lämplig bostad, *adequate shelter*. I år pratar vi om Habitatagendan som gäller över hela världen. Det är väl så giltigt i Sverige, för här har vi hemlösa, vi har ungdomar som får bli mambor i all evighet, kanske tills de blir 30 år och ska bilda familj själva.

Jag är väldigt intresserad av att vi utvecklar den här rättigheten. Tak över huvudet ska vara en mänsklig rättighet. Däremot sade Handikappombudsmannen när vi höll på med tillgänglighetslagstiftningen att kommunalt självstyre inte är någon mänsklig rättighet. Han såg motsättningen när man inte kan tillgodose de svagaste gruppernas behov i samhället. Han talade om den handikappade. Och vi har våra hemlösa. Där sitter en rättighetslagstiftning inte helt fel.

Då skulle jag naturligtvis vilja höra vad de borgerliga partierna skulle säga om en sådan, om det skulle vara att gå det kommunala självstyret för när. Ni har ju väldigt mycket synpunkter på hur vi behandlar det kommunala självstyret, bl.a. hur vi fattar beslut i kommunerna. En anledning till att det här dröjer, att vi var tvungna att ta till en ytterligare förlängning av stopplagstiftningen, är att man skulle utreda de här frågorna. Vi i Miljöpartiet är väldigt angelägna om att besluten faktiskt fattas på kommunal nivå men att man har tid till eftertanke. Det har vi föreslagit. Vi har fått med som ett tilläggsdirektiv till Kommundemokratikommittén att man ska kunna fatta två beslut med mellanliggande val. Då kommer ju frågan verkligen upp på dagordningen och blir belyst. Alltså inget idiotstopp, men att man tänker till lite grann.

Folkomröstning är naturligtvis också en viktig sak. Det var någon som nämnde Heby här. Det vore bra om vi kunde höja folkomröstningsinstitutet till vad det verkligen skulle kunna betyda.

När det gäller sättet att fatta beslut i kommunfullmäktige vill jag påminna om en paragraf i kommunallagen som fanns i den gamla kommunallagen och som följde med i den nya. Det är 5 kap. 43 § a. Vid beslut enligt denna bestäms utgången antingen genom kvalificerad majoritet bestående av två tredjedelar eller genom enkel majoritet med två beslut med mellanliggande val. Men som det står nu ska besluten fattas med enkel majoritet om inte annat är föreskrivet. Det är precis det som vi vill pröva, att man kan föreskriva ett annat sätt att fatta beslut, t.ex. när det gäller så stora strukturfrågor som utförsäljning av kommunala bostadsbolag. Och det finns andra saker som är precis lika viktiga.

Därmed yrkar jag bifall bostadsutskottets förslag i BoU10.

Anf. 200 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Den lokala självstyrelsen har vi diskuterat. Där vet Helena Hillar Rosenqvist vad jag tycker om att gå in med två tredjedels majoritet eller med val emellan, så det ska jag inte ta upp tiden med nu.

Vad jag vill fråga Helena Hillar Rosenqvist om rör stopplagstiftningen. Förra gången var Helena Hillar Rosenqvist stolt över att ha kunnat förkorta giltighetstiden för stopplagstiftningen ett halvår. Det måste vara ett tecken på att ni inte gillade den. Nu säger hon att man har lyckats förkorta den med tre månader. Då vill jag fråga: Vad är argumenten till att Miljöpartiet vill förkorta? Det kanske stämmer med vår syn.

Nu förlänger ni den igen, för andra gången. Då vill jag fråga: Hur länge kommer Miljöpartiet att vara med och förlänga giltighetstiden för denna stopplagstiftning innan ni slår näven i bordet och säger: Nu får det vara stopp för vi har en annan syn på den kommunala självstyrelsen?

Anf. 201 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik:

Fru talman! Anledningen till att man behövde förlänga den är helt enkelt den att man inte är klar. Det är vissa saker som behöver utredas mer. Ulla-Britt Hagström vet lika väl som jag vilka punkter det var. Det var självkostnadsprincipen, regleringen av förköpsordning, utökat boendeinflytande och andra frågor som var viktiga att utreda. Vi gjorde en lite annan bedömning än vad regeringen gick ut med först. Vi tyckte precis om förra gången att man kanske inte behöver ha så lång tid för beredning.

Att det skulle vara så kortvarigt som möjligt var det inte vi som hittade på utan det var Lagrådet som tyckte att det inte ska vara en alltför lång tidsutdräkt på en sanktionslagstiftning. Vi tyckte att det låg någonting i det.

När det gäller att det nu behövs en förlängning gjorde vi den bedömningen att det var lämpligt att fastställa datumet till den 31 mars 2002. Kommundemokratikommittén behöver lite mer tid på sig. Man fick en förlängning med tre månader för sitt arbete. Det var ett resonemang om vad som är kortast möjliga tid för att man ska kunna ta ställning till de nya frågor som man fick utreda.

Anf. 202 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! ALLBO-utredningens delbetänkande var ute på remiss, och jag tror att det bara var en enda av remissinstanserna som var positiv.

Alla sågade argumentet med två tredjedels majoritet, vilket ju var positivt.

ALLBO-kommitténs förslag innehåller inte heller någonting som skulle kunna motverka stopplagstiftningen. Egentligen är det bara ett pedagogiskt instrument för att man ska försöka att bevara allmännyttans hyresledande roll.

Jag har inte hört vad Helena Hillar Rosenqvist vill ha i stället för stopplagstiftningen. Jag känner med henne. Det är inte roligt att fatta ett beslut som man inte tror på. Att ni inte tror på det förstår jag, eftersom ni vill förkorta giltighetstiden. Då gäller det att hitta någonting annat i stället.

Anf. 203 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik:

Fru talman! Det vore bra om jag kunde få stå för mina egna värderingar och inte få dem pådyvlade av ett annat parti.

Vi tycker naturligtvis att allmännyttan behöver moderniseras och utvecklas – det har många här varit inne på – och det är precis det som detta ska leda till.

Mitt favoritförslag gick ut på två beslut med mellanliggande val. Det bemöttes något mera välvilligt av en del av remissinstanserna, bl.a. av ett av universiteten. Man ansåg att det var något mindre odemokratiskt. Jag bedömer det som att det har en möjlighet att bli välvilligt bemött.

Vi lämnade också utrymme för Kommundemokratikommittén att komma med andra förslag. Då handlar det om folkomröstningar, och det är många här i kammaren som gärna vill använda sig av det instrumentet för att få en sak belyst som kanske inte är så given från början.

Anf. 204 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Fru talman! Jag hade ungefär samma frågor som Ulla-Britt Hagström. Men jag kan fylla på med en annan fråga som handlar om det som Helena Hillar Rosenqvist talade om, nämligen rättighetslagstiftning.

Redan i dag har vi en rättighetslagstiftning, bl.a. i regeringsformen där det står så här i 1 kap. 2 §: ”Det skall särskilt åligga det allmänna att trygga rätten till arbete, bostad och utbildning samt att verka för social omsorg och trygghet och för en god levnadsmiljö.”

Kommunerna har också ett tydligt ansvar för bostadsförsörjningen inom sina respektive territorier. Det kommunala bostadsförsörjningsansvaret fastslogs i kommunallagen och även i socialtjänstlagen. I plan- och bygglagen ges också kommunerna ett grundläggande ansvar för att planera markanvändning, vilket har betydelse för människors rätt till bostad.

Det finns alltså redan i dag en rättighetslagstiftning, vilket vi också tog upp i ALLBO-kommittén. Jag tycker att de ledamöter som inte hade möjlighet att vara med där borde läsa reservationerna i ALLBO-kommittén och de remissvar som har avgivits. Det tar ett bra tag, men det är nyttigt, jag lovar.

Anf. 205 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik:

Fru talman! Att vi har en rättighetslagstiftning som garanterar ett boende är väl att ta i. Vi har lite problem med det. Man har möjlighet enligt socialtjänstlagen att ansöka om bistånd till en bostad, men den rätten borde vara något starkare.

Det finns många idéer om hur man ska tillgodose de sociala behoven. I boendesociala beredningen hade vi ett sammanträffande med socialchefer. I en större kommun norröver framhöll man att man hade bättre kontakt med de privata fastighetsägarna än med de kommunala bostadsföretagen. Nu ser jag att Rigmor Stenmark reser på sig. Ja, det var mycket riktigt Uppsala.

Efter det – det var 1999 som vi höll på med det här – sades avtalen upp. Det är ju sådant som händer. Avtal med privata fastighetsägare kan vara tidsbestämda och de kan sägas upp om de inte var så bra för fastighetsbolaget. Det verkar ha kommit som en överraskning för somliga, men det var en varningsklocka.

Jag trodde också ganska mycket på dessa avtal. Det finns goda exempel på att det kan fungera. Men kommunerna har ändå lite andra åligganden. Det är också kommunerna som ska svara för tillämpningen av socialtjänstlagen. Att ha en uppsättning av allmännyttiga bostäder är inte fel för en kommun som ska ta sitt bostadsförsörjningsansvar.

Anf. 206 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Fru talman! Jag vill då fråga om Helena Hillar Rosenqvist tänker ta till vara den överenskommelse som hyresgäster och hyresvärdar har träffat om att försöka att utveckla hyresrätten så att det blir möjligt att göra den fristående. Man ska också se till att alla i samhället tar ansvar för den sociala biten. Det är också väldigt viktigt.

Men vi får inte konservera bostadspolitiken. Vi ska ju inte använda oss av straffsanktioner i sådana här sammanhang. Såvitt jag kan se vill inte heller Miljöpartiet det. Då förstår jag inte att man kan låna ut sig till att återigen bara hålla fast vid något gammalt.

Anf. 207 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik:

Fru talman! Vi lånar inte ut oss till någonting. Som jag inledde med att säga ser vi detta som ett medel att värna mångfalden.

Det finns ett exempel från Tyresö på vad som kan hända om man släpper det alldeles fritt. Där hade det, precis som i Nacka, skett en totalutförsäljning.

Jag ansåg då och jag anser fortfarande att den här lagstiftningen har varit till god nytta. Bostadspolitiken har kommit upp på dagordningen som aldrig förr. Det har varit jättebra.

Anf. 208 CARL-ERIK SKÅRMAN (m):

Fru talman! Jag skulle kanske kunna hänvisa till det längre anförande som jag höll i kammaren den 14 juni 1999 då stopplagen diskuterades första gången. Många skulle nog bli glada om jag inskränkte mig till en sådan hänvisning. Jag ska nu inte glädja kammaren så mycket.

När jag ser och hör hur enhetsstatens ideologer arbetar i kombination med partiintressets advokater får jag obehagliga upplevelser och associationer. Jag behöver knappast belägga dessa konstateranden särskilt mycket. Från flera talare här i dag har anförts alla de principiellt kritiska synpunkter som man kan ha från demokratisk synpunkt, från grundlags-synpunkt och från den kommunala självstyrelsens positioner.

Vi har t.o.m. här fått höra att en TEMO-undersökning skulle vara viktigare att ta hänsyn till än demokratiska val till fullmäktige. Det ger faktiskt riktigt obehagliga associationer.

När jag har läst yttrandet har jag ansträngt mig för att få respekt för de skäl som socialdemokraterna anfört för att det finns ett behov av den lagstiftning som nu föreslås, men jag har inte funnit några sådana skäl.

Det sägs att stopplagen är nödvändig för bostadstillgången. Men det är ju faktiskt så att bostäder inte försvinner från jordens yta om de byter ägare. Rent av hörde jag alldeles nyss herr Sten Lundström säga att de lägenheter som han har bott i finns kvar trots att han inte bor kvar i dem. Och jag vill gärna erinra om vad statsrådet Rosengren anförde i dagens frågestund på tal om Vasakronans fastighetsinnehav. Fastigheter och lokaler som Vasakronan i dag innehar försvinner inte från marknaden när de säljs, sade han. Fastigheterna finns ju kvar på marknaden även när de är sålda, sade Rosengren.

På samma sätt är det med bostadsfastigheter. Ingen enda lägenhet kommer till bara därför att fastigheterna är kommunala. Bostadsrättsföreningarnas ambitioner att åstadkomma bostäder i vindsutrymmen tyder snarare på motsatsen, åtminstone i Storstockholmsområdet.

Det sägs att stopplagen är nödvändig för omsorgen om boendet. Den skulle ge ett bättre boende i miljonprogramområdena t.ex. Men regeringens ställningstagande till Stockholm stads anhållan om att få använda vinstpengar ur stadens bostadsbolag för att förbättra boendemiljön i miljonprogramområdena runt Stockholms centrala delar är avslöjande och ger en antydning om att de verkliga motiven för den föreslagna lagstiftningen är några andra än de som anförts.

Om man inte ska kunna använda de kommunala bostadsbolagens överskott till upprustning av den fysiska miljön, såsom upprustning av bostadsgårdar, parker, lekparkar, torg, lokaler, gång- och cykelvägar, skolgårdar osv., då är det knappast boendemiljön och boendet som man vill värna om. Likväl har den socialdemokratiska regeringen avslagit en sådan begäran så sent som för tre dagar sedan. Jag har en kopia på avslaget här i min hand.

Det sägs att bruksvärdeshyran kräver att man har kommunala bostadsföretag. Såsom bruksvärdeshyran exempelvis har tillämpats i Storstockholmsområdet har det i stället lett till att vi inte har fått några nya bostäder byggda. I stället för bostäder åt alla har det blivit allas rätt till en plats i bostadskön, därför att den kommunala tillämpningen av hyressättningen i exempelvis S:t Eriksområdet ledde till att vi inte fick några nya lägenheter. Det ledde dessutom till att omvandlingen från hyresrätter till bostadsrätter har blivit särskilt stor i det privatägda beståndet. Det är ju där som den stora omvandlingen har skett, därför att det inte har gått att få ekonomi i byggandet av hyresrätter. Det är mycket olyckligt, men det är det faktiska förhållandet. Det är ju i det privata beståndet som omvandlingen till bostadsrätter har varit så dominerande i Stockholmsområdet, och det har bl.a. berott på tillämpningen av bruksvärdeshyror.

Uppenbarligen är det mer av centralstaten och de socialdemokratiska bastionerna som ska försvaras med hjälp av stopplagen. De två år som 1999 ansågs vara tillräckligt för att komma med ett förslag till lagstiftning som skulle säkra den socialdemokratiska regeringens intressen i de kommunala bolagen har uppenbarligen inte räckt till.

Visst kan man fråga sig om det finns så mycket tid att nuvarande regering skulle kunna producera ett anständigt förslag som tillgodosåg både socialdemokraternas och regeringens intressen genom den s.k. ALLBO-kommittén. Det har ju visat sig att det inte gick. När kommer det att ske? Det blir inte lätt att åstadkomma något sådant.

I den situation som har uppkommit är det Miljöpartiet som har hamnat i det stora tvärdraget. Miljöpartiet tvingas solka ned sin inställning till det lokala självbestämmandet med en tydlig grundlagsstridande åtgärd i strid med den kommunala demokratin. Det måste kännas ganska obehagligt för Miljöpartiets representanter när Anders Ygerman tackar för biståndet för att man på det här sättet trampar på den kommunala demokratin.

Den föreslagna lagstiftningen i förlängningen av stopplagen är skamlig. Med detta, fru talman, vill jag instämma i tidigare framförda moderata yrkanden från talarstolen.

Anf. 209 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Egentligen hade jag inte tänkt begära replik, för moderaterna har ju hållit sitt huvudanförande, men jag kan inte låta bli.

Det mesta har gått Carl-Erik Skårman fullständigt förbi. Det är inte stopplagen som är den slutliga lagstiftningen. För oss är stopplagen det nödvändiga rådrummet för att komma fram till en lagstiftning som skapar möjlighet för allas rätt till bostad.

Att inte moderaterna värnar bruksvärdesprincipen vet vi sedan tidigare. Det finns ju ett antal motioner sedan tidigare om att man ska avskaffa bruksvärdesprincipen och införa marknadshyror. Det är grunden för den moderata synen på hyrespolitiken. Men de övriga partierna inom borgerligheten brukar trots allt ställa upp för bruksvärdesprincipen på ett annat sätt.

Sedan hänvisar Carl-Erik Skårman, fru talman, till grundlagen. Jag hänvisar också till grundlagen och till samma regeringsform, där det står att det ska åligga det allmänna att trygga rätten till arbete, bostad osv. Jag tror att även Rigmor Stenmark har tagit upp detta. Det innebär alltså att det finns två grundlagar, den ena om det kommunala självstyret och den andra om rätten till boende och det allmännas skyldighet att tillse individens rätt till bostad. Det här är rådrummet för att lösa ekvationen hur vi ska kunna tillgodose både att det kommunala självstyret fungerar och att individen har rätt till bostad. Då tycker vi som vänsterpartister att det här, precis som när det gäller skola, socialtjänst och alla andra områden som faller under det kommunala självstyret, finns skäl att reglera det kommunala självstyret. Det är inte särskilt underligt.

Det finns 1 500 lagar och förordningar som i dag reglerar det kommunala självstyret. Om vi sätter oss ned och granskar dessa 1 500 är jag övertygad om att vi kan hitta flera hundra som kan plockas bort. Men vi kommer också att hela tiden hitta nya regler och lagar för att garantera individens rätt i varje kommun och i varje samhälle att faktiskt vara delaktig på lika villkor. Det finns ett behov av nya rättighetslagstiftningar.

Anf. 210 CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik:

Fru talman! Jag vill hänvisa till vad Sten Lundström själv sade, att de lägenheter som han bott i finns kvar trots att han har flyttat ifrån dem.

Bostäder försvinner faktiskt inte från jordens yta därför att de byter ägare. Detta är en myt som odlas i alla socialistiska sällskap, men så är det inte.

Dessutom är det faktiskt så att om man tillämpar bruksvärdeslagstiftningen på ett sådant sätt att det inte byggs nya lägenheter, blir det aldrig någon rätt för alla att ha en bostad. Det måste produceras bostadslägenheter om det ska finnas någon rätt att bo, och då måste det finnas en hyreslagstiftning som gör det möjligt. I annat fall blir det nödvändigt för Sten Lundström och andra att föreslå en stopplag för att åtminstone kunna administrera bristen.

Något annat än en stopplag har ju inte kommit fram trots att det nu har gått två år. Det sades den 14 juni 1999 att det behövdes ett rådrum på två år för att komma fram med ett förslag. Vad är det då för förslag som vi har fått här nu? Jo, en förlängning av stopplagen. Stopplagen är den enda lösning som det än så länge finns tillgång till.

Anf. 211 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Fru talman! När det gäller det sista kan jag bara instämma i Carl-Erik Skårmans synpunkt. Jag beklagar att det inte finns ett annat förslag. Jag beklagar att vi inte kunde få diskutera hur det nationella ansvaret för allas rätt till bostad ska implementeras i kommunernas verksamhet. Jag beklagar att det inte är detta som vi debatterar i dag. Men det förslaget finns inte. Därför är det viktigt att stopplagstiftningen får fortleva fram till dess att förslaget finns. Förhoppningsvis är det bara en graviditet, alltså nio månader, som Carl-Erik Skårman behöver vänta till dess att förslagen finns. Då är jag fullständigt övertygad om att Moderaterna inte kommer att ställa upp, men det är en annan sak.

Min lägenhet finns kvar, visst. Men tänk om den hade blivit såld, omvandlad till en bostadsrätt – eller den allmännyttiga lägenhet som mina föräldrar fick på grund av att de var trångbodda. Hade det varit en bostadsrätt hade inte en familj med den ekonomi som min familj hade haft en möjlighet att köpa den lägenheten. Den hade inte funnits tillgänglig på en bostadsmarknad för min familj. Det är en avsevärd skillnad.

Allmännyttan och hyresrätten som sådan ger möjligheter för fler att faktiskt få tillgång till en bra bostad. Om inte allmännyttan fungerar på det viset i enskilda kommuner är det den politiska ledningens och kommunernas sak att skriva sådana ägardirektiv åt sina kommunala bostadsbolag att de tar den sociala hänsyn som de faktiskt bör göra som allmännyttigt bostadsföretag.

Bruksvärdesprincipen hindrar ingen att bygga lägenheter. Det gör däremot de snabba klippens män, de stora avkastningarnas män. I Stockholms kommun skulle man kunna använda de 4 miljarder som de kommunala, allmännyttiga bostadsbolagen har genererat i vinster till att investera i nybyggnad och ombyggnation. Det skulle skapa ganska många lägenheter i Stockholms kommun. Om Stockholms kommuns borgerliga, och i viss mån också, tror jag, socialdemokratiska och vänsterpartistiska, grupper hade sett till att det fanns mark tillgänglig att bygga på hade det inte varit något större problem. Pengar finns. Viljan finns hos vissa partier.

Anf. 212 CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik:

Fru talman! Jag sade tidigare att man verkligen kan fråga sig om det finns så mycket tid att det går att få fram ett förslag som tillgodoser den nuvarande majoriteten i kammaren. Jag vidhåller att den frågan ännu inte har fått något svar. Det enda som kommer är stopplagar.

Ingen enda bostad försvinner – återigen: ingen enda bostad försvinner – för att man byter ägare. Däremot blir det alldeles för lite nybyggt med den bruksvärdesprincip som har stoppat all nybyggnation i bl.a. Stockholm. Detta är ett problem som man måste lösa om alla ska få en möjlighet att bo någonstans.

Anf. 213 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Jag ska inte förlänga den här repriseringen i onödan. Jag ska bara rätta till en av de grövsta felaktigheterna i Skårmans tal. Om det är så att majoriteten i Stockholm vill rusta upp gårdar, hus och trappuppgångar kan man ju använda sig av de 3,8 miljarder kronor som man har plundrat de allmännyttiga bostadsföretagen på i strid med gällande lagstiftning. Om man just vill rusta upp trappuppgångar och hus går det att använda de pengar som finns i de allmännyttiga bostadsföretagen. Det finns ingenting i stopplagen som hindrar det.

Men om man vill använda hyresgästernas pengar för att rusta upp parkvägar eller centrumanläggningar, då är det ingenting annat än en extraskatt, som Carl-Erik Skårman talar om, en extraskatt på hyresrättsboende. Den extraskatten tänker inte socialdemokraterna vara med och bidra till. Kommunala angelägenheter måste alla kommunmedborgare vara med och bidra till, även de som bor i bostadsrätt och villa.

Anf. 214 CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik:

Fru talman! Vad Stockholms stad har anhängit om är att överskottet från bostadsföretagen skulle kunna användas för att åtgärda miljonprogramsområdena. Det handlar i den fysiska miljön om bostadsgårdar, grönområden, torg, lokaler, lekparkar och skolgårdar. Men vad säger regeringen? Jag ska läsa sista meningen: Regeringen finner mot denna bakgrund att ansökan ska avslås.

Man vill inte att de här överskotten från de kommunala bostadsföretagen ska kunna användas för att förbättra boendemiljön i miljonprogramsområdena. Inte kan det vara omsorgen om miljonprogramsområdenas upprustning som ligger bakom stopplagen?

Anf. 215 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Den här gången får jag försöka tala långsammare för att nå fram även till Carl-Erik Skårman. Det behövs inget tillstånd från regeringen för att rusta upp allmännyttan i Stockholm, alltså miljonprogramsområdena. Det går bra att använda de vinstmedel som finns till det. Om man däremot vill använda de pengar som hyresgästerna har betalat in för att rusta upp andra saker i kommunen, som skridskobanor och centrumanläggningar, då säger vi nej. Det ska alla kommuninvånare vara med och betala – inte bara de som bor i allmännyttig hyresrätt.

Det finns inget hinder i den lagstiftning som i dag ligger på riksdagens bord för att direkt börja måla om husen i Rinkeby och Rågsved. Men det tror jag tyvärr inte att det finns någon vilja för i Stockholms

stadshus. Det är därför man har plundrat bolagen på 3,8 miljarder kronor i stället för att rusta upp fastigheterna.

Anf. 216 CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik:

Fru talman! Anders Ygeman talar om vinstmedlen i de kommunala bostadsföretagen, och det är de som inte får användas till det här. Regeringen har ju avslagit det. Man låter inte bostadsbolagen dela ut det här till staden. Det är ju faktiskt staden som äger många av de marker som det handlar om. Det är tomtmark som ägs av staden.

Anf. 217 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik:

Fru talman! Det är ju inte kul med opinionsundersökningar som går en emot, så jag förstår att Carl-Erik Skårman inte tyckte att det var bra att hänvisa till den här TEMO-undersökningen. I andra sammanhang brukar vi politiska partier snegla ganska bra på opinionsundersökningar. En del gläds och en del blir hemskt förargade och vill helst låtsas som om man inte ser dem – när Miljöpartiet droppade i opinionssiffrorna t.ex. och en del genast räknade ut oss.

Nu har vi däremot utövat vårt inflytande i Sveriges riksdag genom att samarbeta med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet i den här frågan. Jag tycker precis som Anders Ygeman att det har gått alldeles utmärkt. Jag kan säga att Socialdemokraterna, det regerande partiet, fick ge med sig på en hel del punkter. Det tror jag att Anders Ygeman hade kunnat intyga om han hade haft replikrätt på mig, men det har han inte.

Därför fortsätter jag med de här beslutsformerna som Carl-Erik Skårman mycket väl vet att vi tycker är oerhört viktiga. Om inte en opinionsundersökning är tillräcklig för att få veta vad folk vill måste väl ändå de 45 000 namnunderskrifter som man lyckats samla ihop här i Stockholm vara ett uttryck för folkviljan. Ett ännu bättre uttryck för folkviljan är att underställa sådana här beslut en folkomröstning.

Anf. 218 CARL-ERIK SKÅRMAN (s) replik:

Fru talman! Jag är väl medveten om att partier är väldigt opinionskänsliga. Ibland kan de ändra sig på en eftermiddag beroende på att de är rädda för opinionen. Det såg vi exempel på i helgen. Men min invändning gäller inte det, utan min invändning gäller att man säger att detta är viktigare än de kommunala valen. Ingen kan ju faktiskt klaga på att man inte i Stockholm skulle ha diskuterat frågan om bostadsrätter i valrörelsen 1998. Det var ju en av de allra största frågorna.

Man kan inte ifrågasätta förutsättningarna för de kommunala valen, och de kommunala valen var väldigt klara och entydiga med tanke på hur fullmäktige sedan utformades. Jag tycker att det är fel att man, om man inte gillar valet, i efterhand kommer och säger att opinionsundersökningar är viktigare. Jag skulle vilja råda Miljöpartiet att ha bättre kontakt med opinionen, att ta mer intryck av opinionen och utveckla sin politik därefter. Men det får Miljöpartiet klara ut på egen hand.

Anf. 219 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik:

Fru talman! Då drar jag den slutsatsen att Moderaterna i Stockholm inte räds ett nytt val där man eventuellt med god majoritet skulle kunna

fatta ett likadant beslut om utförsäljning. Då är ju saken grejad, så att säga. Då håller det här. Jag är inte så säker på att det kommer att göra det om man ser på opinionsundersökningarna.

Vi försöker ha kontakt med dem som röstar på Miljöpartiet eller sympatiserar med Miljöpartiet. Vi ser faktiskt att miljöpartisterna är de som t.ex. har mest motstånd mot marknadshyror. Så där tror jag att vi ligger rätt så bra i fas med våra sympatisörer.

En majoritet av miljöpartisterna är emot en utförsäljning. Det var precis det jag trodde. Det stämmer också mycket väl med det resultat vi kom fram till, så helt fel ute är vi inte.

Sedan tycker jag att det är trevligt när folk följer vad som händer på våra kongresser.

Anf. 220 CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik:

Fru talman! Jag räds inte ett val framöver. Det gör inte vi moderater heller, särskilt inte på boendesidan.

Vi menar att bostadsutbudet ska följa de boendes efterfrågan. Så som folk vill bo, så ska vi bygga. Jag skulle nog gärna vilja tillråda Miljöpartiet att föra en sådan politik, i stället för att tafsa på den kommunala demokratin.

Anf. 221 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Fru talman! Den här diskussionen tenderar att bli mer allmän bostadspolitik, så jag kan inte heller låta bli utan frestas, med en stockholmare i talarstolen, att ställa lite frågor.

Blev det så bra som moderaterna hade tänkt, när man nu gör bostadsrätter av så många fastigheter som möjligt här inne i Stockholm?

Var tredje invånare i Stockholm har under de senaste åren haft problem med att hitta en lämplig bostad. Av ungdomarna i åldern 19–30 år har över hälften haft bostadsproblem. Var femte invånare har flyttat de senaste två åren, och drygt en av fyra planerar att göra det de närmaste två åren. Två av tre säger numera nej till försäljning av allmännyttan.

7 000 nya bostadsrätter har bildats sedan den 1 januari 1999. Sedan den 1 januari 1999 har 186 bostadsrättsföreningar skrivit kontrakt eller sagt ja till att köpa sina fastigheter av de kommunala bostadsföretagen i Stockholm.

Det här har blivit ett problem. Det går inte att bortse från. I dag på lunchen hörde jag att en bostadsrätt på 60 kvadratmeter här inne i Stockholm kostar över 2 miljoner kronor. Dessutom har man en månadsavgift på över 5 000 kr.

Visst, människor ska ha rätt att ha den möjligheten. Men gagnar det här verkligen Stockholm? Jag frågar mig: Gagnar det invånarna i Stockholm när det går till överdrift?

Anf. 222 CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik:

Fru talman! Jag vill inte hindra någon som vill ha möjlighet att köpa sin hyreslägenhet för att göra en bostadsrätt.

Den stora omvandlingen av hyresrätter till bostadsrätter har skett inom det privata beståndet. Det är ju så det har skett. Det har skett därför att det inte har funnits ekonomiska förutsättningar för att producera hyresrätter.

Jag håller med Rigmor Stenmark om att det hade varit mycket bättre om vi hade haft sådana förhållanden att det hade varit lönsammare att producera hyresrätter. Men som bruksvärdeshyran tillämpades bl.a. av den socialdemokratiska majoriteten 1996 avstannade ju hela hyresrättsbyggandet.

Visst behövs det fler hyresrätter i Stockholm. Det måste ju också för-
anleda förändrade förhållanden.

Anf. 223 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Fru talman! Av de uppgifter jag har, Skårman, kan man se att om alla köp går i lås får de kommunala bolagen, Svenska Bostäder, Stockholms-
hem och Familjebostäder, in drygt 8,3 miljoner kronor. Det är inte bara i de privata bolagen man gör ombildningar. Det finns en grund för det här.

Jag tycker faktiskt att det måste finnas någonting mittemellan som är mer rimligt för människor. Jag har själv ungdomar som bor här i Stock-
holm och vet vilka svårigheter det här innebär för människor i Stock-
holm.

Anf. 224 CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik:

Fru talman! Den stora kvantiteten ombildningar har skett på det pri-
vata området, beroende på att det inte har varit ekonomi för byggande av
hyresrätter. Det är mycket olyckligt.

En av de stora orsakerna är bl.a. hyressättningen i S:t Eriksområdet,
som skapade en sådan osäkerhet att ingen har vågat att bygga hyresrätter.
Boende i privata hyreslägenheter har sett till att få köpa sina lägenheter
därför att fastighetsägarna har fått ut högre priser om man har sålt till en
bostadsrättsförening.

Anf. 225 LENNART VÄRMBY (v):

Fru talman! I regeringens proposition om förlängt stopp för utförsälj-
ning av kommunala bostadsföretag kan man läsa att regeringen givit
Kommundemokratikommittén i uppdrag att ”presentera ett förslag till en
demokratigaranti, innebärande att särskilda tröghetsregler införs vad
gäller avgöranden på kommunal nivå som är av långsiktig karaktär och
av stor ekonomisk och principiell betydelse.”

Man häpnar, gott folk. På fullt allvar överväger tydligen regeringen
att införa tröghet i ett system som enligt kritiken ofta lider av att ta sig
fram med en snigels hastighet. Den vanligaste kritiken på kommunalpoli-
tisk nivå är enligt min erfarenhet – och den är grundad sedan 70-talet –
att beslut och förändringar inte går fort nog. Denna uppfattning är nog
inte bara allmän bland medborgarna i gemen, utan omfattas säkerligen
också av de flesta kommunalpolitiskt aktiva, oavsett partifärg.

Med tanke på den tid det kan ta för medborgare att få sina lagliga rät-
tigheter – exempelvis handikappades rätt till tillgänglighet eller personlig
assistans eller föräldrar med barn i kö för barnomsorg – finns det helt
klart ett större behov av att införa särskilda snabbhetsregler just på den
kommunala nivån.

Vilka avgöranden som regeringen avser med den här skrivningen –
förutom att fördröja demokratiskt fattade beslut om att sälja kommunala
bostadsbolag – vore mycket intressant att få veta. Någon klarhet har ju
inte givits i debatten här i dag.

Att dessutom kalla detta en demokratigaranti, när det snarare rör sig om administrativa åtgärder för att förhindra och försvåra för ett demokratiskt valt fullmäktige i Stockholm att genomföra sin politik, är milt uttryckt ett försök att införa ett nyspråk, ett språk som döljer verkligheten genom att kalla saker för sin motsats.

Ska vi med kraft kunna bekämpa segregationen i boendet, de djupa klassklyftorna, utanförskap och det faktum att alltför många människor väljer att inte välja i våra val vart fjärde år är stopplagar, vare sig de gäller kommunernas rätt att höja sin skatt eller att sälja sina bostadsbolag, helt fel metod.

Nej, det enda rätta är att ge sig ut bland det myller av människor som bor här i Stockholm och även ut i obygdernas allmog och alla andra delar av vårt vackra land med mer eller mindre öppna landskap. Vi måste ut och mobilisera medborgarna i ett aktivt motstånd mot privatisering, mot utförsäljningar, mot det vi anser vara en bedräglig borgerlig politik.

Det är hårt politiskt fotarbete som krävs, inte stopplagar. Det är att förankra ansvaret, engagemanget och makten hos varje individ och medborgare. Jag tror på individens, på medborgarens, på varje människas förmåga och förstånd att lyssna och ta till sig, fundera och dra lärdomar därav – t.o.m. på stockholmarens förmåga till detta. Därmed inte sagt att vi människor inte har en osviklig förmåga att göra misstag, ta felsteg, snubbla och inte begripa vårt eget bästa. Men gott folk, handen på hjärtat: Det sitter ändå till vänster och det gör också den bästa politiken – normalt, vill säga, men inte den här gången.

Stopplagar typ denna är att sätta paragrafer i stället för politik i vägen för den mycket aktiva höger som styr här i Stockholm. De enda som tjänar på detta är just den höger som stopplagen säger sig vilja stoppa. Det finns självklart ingen absolut, klar och för evigt given tydlig gränslinje för vad som hör hemma i det kommunala självstyret och vad som med all rätt lyder under denna församlings fögderi.

En levande, i folkdjupet förankrad demokrati förändras ständigt. Och så ska det vara.

Det är inte så många år sedan som riksdagen öronmärkte snart sagt varje krona i bidrag till kommuner och landsting för skola, social trygghet, barnomsorg, vård och allt annat. Det fanns också ett intrikat regelverk som i detalj styrde dessa öronmärkta kronor på gott och på ont.

Men förändringens vindar har ändrat detta. Kommunerna får numera en påse pengar och sedan frihet inom ramarna för lagar och regler att fritt disponera denna påse. Så har det blivit, och det kommunala självstyret har utvecklats. Det tycker jag är bra. Detta gör att det är meningsfullt att rösta i ett kommunalval.

Är man i Vellinge, av för mig outgrundlig anledning, beredd att ständigt rösta fram en borgerlig majoritet med moderaterna i spetsen ska det sedan bli skillnad mot den politik vi för hemma i vårt tack och lov rödgröna Växjö. Självklart ska man såväl i Vellinge som i Växjö uppfylla de krav som medborgarna har rätt att ställa. Skola, vård, omsorg och social trygghet ska finnas för alla, liksom rätt till bostad. Men formerna bör rimligen kunna skilja sig. Det vore mycket märkligt annars.

Det är viktigt att så mycket som möjligt av makt och ansvar läggs nära dem som berörs. Det är det som kan göra den lokala demokratin meningsfull och värd att engagera sig i.

Dagens förslag att förlänga stopplagen – en lag som redan varit i kraft i två år – med ytterligare nästan ett år för att förhindra utförsäljning av kommunala bostadsföretag ser jag som ett övergrepp på det kommunala självstyret. Det är ett övergrepp av samma slag som när skiftande majoriteter i denna riksdag införde och förlängde det kommunala skattestoppet.

Det har funnits god tid för regeringen att fundera fram något vettigt. Ett förslag har varit två tredjedels majoritet. Det är synnerligen märkligt ur demokratisk synpunkt, och det torde vara borta ur bilden. Ett annat förslag är två beslut med val emellan. Det har tydligen miljöpartistisk stämpel. Det skulle betyda att vissa kommunala beslut upphöjdes till grundlag. Det kan inte vara seriöst menat.

Vi har redan i dag möjlighet att begära folkomröstning. Förstärk den möjligheten. Det vore en demokratigaranti värd namnet. Det är ett bra alternativ. Det skulle dessutom avlasta en arbetstyngd regering från alla dispenser från stopplagen – 18 stycken, enligt vad jag har hört här i kväll.

Alternativet till stopplagen är att fördjupa demokratin på alla nivåer. Sten Lundström nämnde tidigare i debatten vetorätt för hyresgäster. Det kan vara en möjlighet. Mängder av förslag finns i de många utredningar som gjorts under årens lopp, men dessa utredningars förslag om direktvalda kommunalnämnder och mycket annat har aldrig fått bli verklighet.

Jag yrkar avslag på förslaget i betänkandet, och bifall till reservationen.

Den är formulerad så att jag betraktar den som ett principiellt löfte att en mycket eventuell borgerlig majoritet aldrig skulle återfalla i stopplagar mot höjda kommunala skatter eller annat som den kan tycka är socialistiskt otyg.

Jag hoppas innerligt att den 31 mars 2002 blir stoppdatum för allt vad stopplagar heter i framtiden.

Tack för ordet!

Anf. 226 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik:

Herr talman! Äntligen kommer det lite konstruktiva förslag från en av Vänsterpartiets representanter.

Jag är förvånad över den bristande samstämmighet som tycks råda. Jag har suttit tillsammans med vänsterpartister både i boendesociala beredningen och i ALLBO-kommittén, och vi har gemensamt fört fram förslaget. Det är bara att beklaga att det inte går att förankra en sådan här sak i detta parti.

Lennart Värmbys sköt av en skotts salva som höll på att skjuta det goda samarbetet i sank.

Jag hoppas att Lennart Värmbys är ensam om den här åsikten i Vänsterpartiet. Jag skulle vilja att Lennart Värmbys utvecklar en paragraf i kommunallagen. Den finns och den fanns och vad jag vet är den inte tänkt att förändras. Det är § 43 i 5 kapitlet. Den lyder: Om ej annat föreskrivs fattas beslut i kommunfullmäktige med enkel majoritet.

Har Lennart Värmbys, som verkar vara insatt i frågan, någon synpunkt på vad ”om ej annat föreskrivs” ska stå för? Är det inte meningen att Sveriges riksdag ska kunna fatta beslut i en annan lagstiftning som säger att när det gäller så här stora och viktiga frågor önskar man föreskriva om ett annat sätt att fatta beslut?

Anf. 227 LENNART VÄRMBY (v) replik:

Herr talman! Jag vet inte hur jag ska uppfatta kommentaren att jag som vänsterpartist uttrycker den uppfattning jag gör. Var det konstruktivt eller inte?

Vänsterpartiet är vid det här laget det tredje största partiet. Det är en bred vänster. Med den bakgrund jag har med mycket kommunalpolitik bl.a. har jag alltid irriterat mig på när överheten kommer och tror sig veta bättre. Skiftande majoriteter i det här huset införde ju kommunalt skat-testopp. Vi var många – inte bara i Vänsterpartiet – som hårt kritiserade det, och framför allt att det förlängdes år efter år, precis som den här stopplagen.

Jag uppfattade det som att min kritik av två beslut med val emellan upprörde därför att det torde vara en miljöpartistisk uppfinning. Även om jag skulle sympatisera med tanken att det skulle behövas någon sorts tröghetsfaktor i de kommunala besluten – vilket jag alltså inte gör; det behövs snarare en snabbhetsfaktor – tycker jag att det är mycket märkligt att man upphöjer en kommunfullmäktigeförsamling till att näst intill stifta grundlagar. Det är ju det enda undantag som finns här i huset att vi måste ha val emellan om vi ändrar på grundlagen. Jag tycker att det är att ta i, om man ska sälja ut allmännyttan eller vad det nu handlar om.

När det gäller paragrafen i kommunallagen står det att det är enkel majoritet om inget annat föreskrivs. Om den frågan kommer upp är jag alltså motståndare till att annat föreskrivs när det gäller kommunalfullmäktiges beslut. Det ska vara majoritet. Folkviljan ska råda.

Gäller det större frågor finns det alla möjligheter att kräva folkomröstning. Tyvärr har det ingen effekt. De flesta kommuner har ju sagt nej till folkomröstningar trots massiva namninsamlingar. Det upprör mitt demokratiska hjärta.

Jag hävdar mycket bestämt att det ska vara skillnad på att bo i det mörkblå Vellinge och det rödgröna Växjö – en skillnad som talar till Växjös fördel.

Anf. 228 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik:

Herr talman! Det är intressant att få det kommunala perspektivet. För inte så länge sedan deltog jag flitigt i det kommunala beslutsfattandet i min kommun.

Det som var konstruktivt, Lennart Värmbys, var att folkomröstningsinstitutet omnämndes på slutet. På förslag från Miljöpartiet, vad jag förstår, eftersom det är vi som har drivit frågan, har Kommundemokrati-kommittén föreslagit att om 10 % begär det ska kommunfullmäktige genomföra en rådgivande folkomröstning – inte beslutande, som man kanske skulle önska. Man ska inte ha möjlighet att avslå det. Då kunde man få höra vad medborgarna tycker.

Vänsterpartiet är visserligen stort och Miljöpartiet är litet. Men vi har en sammanhållning, vilket inte verkar vara fallet i det stora Vänsterpartiet. På ett mycket tidigt stadium sågade man nämligen det som Vänsterpartiets representant i ALLBO-kommittén tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet hade kommit fram till.

Prot. 2000/01:118

31 maj

*Förlängd giltighetstid
för vissa bestämmelser
om kommunala
bostadsföretag*

Anf. 229 LENNART VÄRMBY (v) replik:

Herr talman! Vi kan ta ALLBO-kommittén som exempel. Vad skulle det vara för vits med om vi i de parlamentariska utredningar där alla partier är representerade – eller i andra utredningar – satte in voteringsknappar som bara följde partiprogrammen?

Det är ju självständiga individer med ett partis eller annan organisations förtroende som ska utreda. De samlar på sig kunskap och bildar sig en uppfattning och avger ett förslag.

Man måste ju inte köpa förslaget för att en partirepresentant suttit med. Det är lika larvigt som om vi skulle skicka remisser till kommunfullmäktige och andra församlingar och få svaren helt efter partiboken.

Landet är avlångt. Det ser olika ut. En moderat i Kiruna kan ju – och det hoppas jag – tycka tvärt emot Sten Andersson i Malmö. Det kan ju finnas något förnuft under norrskenet i Kiruna.

Ingen sammanhållning, säger Helena Hillar Rosenqvist. Jag tror att miljöpartister, även när ni är oense om hur mycket vinst man ska få ta ut på aktieinvesteringar, trots allt besjålas av en gemensam grön grundideologi. Men ni ser kanske olika vägar att nå dit.

Så är det inom Vänstern också. Vi har en gemensam grundvärdering. Men jag kanske lägger större betoning än mina partikamrater på det kommunala självstyret och vikten av att sänka besluten så nära människorna som möjligt.

Det ändrar ju inte på det faktum att en socialistisk glöd flammor i min bröstkorg med hjärtat till vänster för en knallröd politik, lika intensivt som i mina partikamraters. Men vi är inte helt överens om huruvida stopplagar är en bit på vägen till det röda Sverige.

Jag har klart deklarerat uppfattningen att jag inte tror på stopplagar. Man ska inte vara klåfingrig från centralmaktens håll. Ju mindre nollåttan bestämmer i riksdagen desto bättre, enligt min uppfattning.

Anf. 230 STEN ANDERSSON (m) replik:

Herr talman! Jag har inte begärt replik för att ta några poäng. Jag har förstått Lennart Värmbys uppfattning. Jag vill göra en likadan deklaration som han har gjort.

Om vi, vilket jag hoppas, får en ny regering med borgerlig majoritet i Sveriges riksdag efter nästa val, men Vänsterpartiet, vilket jag skulle tycka var trist, får majoritet i min hemkommun Malmö skulle jag aldrig begära att min borgerliga regering skulle sätta begränsningar för de förslag som Vänsterpartiet i Malmö har gått till val på.

Jag hoppas att Lennart Värmbys ser detta som ärligt och uppriktigt. Jag håller med dig.

Anf. 231 LENNART VÄRMBY (v) replik:

Herr talman! Det är nog den bästa fråga som jag någonsin har fått. Med risk för att göra Sten Andersson lite ledsen, även om jag förstår andemeningen i hans inlägg, vill jag säga att läget inför valet år 2002, vilket bl.a. beror på den bostadspolitik som förs av hans partikamrater i Stockholm, är mycket gott för Vänsterns krafter.

Det finns en tendens i maktens boningar att ta till administrativa metoder. Jag inser att ändamålen bakom stopplagen är behjärtansvärda, men den är helt felaktig. Vi får inte i gång de människor som bor framför allt i

Storstockholm. Det är här som valdeltagandet har sjunkit. Det är mycket troligt, om man ska grunda sin prognos på en bedömning av hur människor här röstat, att om vi skulle få i gång de många människor som låg på sofflocket i valet 1998, skulle den politiska kartan över Stockholm få ett annat utseende.

Då hjälper inga stopplagar i världen, hur bra de än är, t.o.m. om de är jätteeffektiva och bromsar upp det elände som mina partikamrater och socialdemokrater och miljöpartister här har målat ut att de räddat Stockholms invånare från genom stopplagarna. Även om det är sant till 110 % är själva grundproblemet det att Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet och andra goda och progressiva krafter i Stockholm måste mobilisera de många människorna så att de går och röstar. Men det räcker inte heller med att de röstar. De måste också vara vaksamma under mellanvalsperioderna och se till att den framvalda majoriteten i fullmäktige oavsett inriktning fattar beslut som har en folkförankring.

Med all respekt för TEMO-siffror vill jag säga att det inte är de utan valresultaten som ska styra. Om allmogen verkligen är upprörd kan den t.o.m. ockupera kårhus, som den gjorde under det röda 60-talet. Det var härliga tider, herr talman.

Anf. 232 STEN ANDERSSON (m) replik:

Herr talman! Det sista är Lennart Värmbys och jag inte överens om, men det får vi leva med. Vi är i alla fall överens om vikten av kommunalt självstyre. Jag vet inte vilka kontakter Lennart Värmbys har uppåt eller nedåt eller med Singoalla, och jag har inte någon spåkula, men jag vill ändå säga: Ta inte ut en valseger i förskott! Det kan vara en rätt nyttig uppmaning att ha i bakhuvudet.

Anf. 233 LENNART VÄRMBY (v) replik:

Herr talman! Jag håller med om vikten av det kommunala självstyret, och man ska definitivt inte ta ut någon valseger i förskott. Jag tycker ändå att jag, oavsett hur det går i nästa val, har anledning att vara något så när stolt. Hemma i Växjö har vi nämligen svenskt rekord alla kategorier. Vänstern har där ökat kommunalt sju val i rad. Siffrorna talar för sig själva. Folkets kärlek är vår belöning. Vi har en politik med aktivt fotarbete ute på gator och torg. Om man snackar med folk får man allmogen med sig. Det är så man bedriver politik, Sten Andersson. Jag hoppas att Sten Andersson inte förstår budskapet, för då åker han förmodligen hem till Malmö och lyckas göra detsamma.

Anf. 234 OWE HELLBERG (v):

Herr talman! Först vill jag säga till Helena Hillar Rosenqvist att Vänsterpartiet står enat i frågan om att förlänga stopplagstiftningen. Lennart Värmbys är väldigt ensam på sin kant när vi senare ska trycka på knapparna i den här frågan.

Jag delar Lennarts syn på demokratin. Han har sagt mycket viktiga saker, men det kommunala självstyret blir inte hotat genom att man förlänger en stopplagstiftning i nio månader. Det är viktigt att göra detta för att kunna utföra det uppdrag som ska klaras. Det är ett hårt arbete att återupprätta den sociala bostadspolitiken, som har nedmonterats under 90-talet både lagstiftningsmässigt och ekonomiskt.

Prot. 2000/01:118

31 maj

*Förlängd giltighetstid
för vissa bestämmelser
om kommunala
bostadsföretag*

Att vi i dag måste föra den här debatten beror på ett misstag som gjordes när lagstiftningen infördes. Vi avvek ifrån ursprungsförslaget om att den skulle gälla året ut. Jag tror att det hade varit möjligt att få fram bra förslag i de här frågorna, både när det gäller lagstiftning och annat, men nu skedde inte det, och då får vi komma tillbaka med en förlängning för att se till att frågan blir behandlad på ett bra sätt.

När det gäller ALLBO-kommitténs arbete får väl sägas att det blev lite fel på tågordningen. Man började med frågan om utförsäljning av allmännyttan och kopplade den inte alls till den sociala bostadspolitiken. Det blev fel ordning på det hela, eftersom dessa frågor hänger ihop. Man misslyckades med det förslag som lades fram och som byggde på två tredjedels majoritet. Jag tror inte heller att Miljöpartiets förslag om beslut med val emellan blir en bra ordning som kommer att genomföras.

Däremot beskriver man andra förslag när det gäller allmännyttan. Vi har den engelska modellen med vetorätt för hyresgästerna. Vi har den danska och holländska modellen, enligt vilken man får vända sig till regeringen och bostadsministern för att diskutera frågor om utförsäljning. Vi får väl se vad man får ut av det här.

ALLBO-kommittén har lagt fram ganska bra förslag när det gäller allmännyttans regelverk, men i fråga om den sociala bostadspolitiken har man faktiskt inte åstadkommit särskilt många idéer och tankar. Man tvekar om lagstiftning och om andra saker. Här kommer vi från Vänsterpartiet inte att tveka, vilket Sten Lundström på ett tydligt sätt har redogjort för i dag.

Som vanligt gör man som man gjorde även i den bostadspolitiska utredningen. Man hänvisar till plan- och bygglagen, socialtjänstlagen och kommunallagen och säger: Visst, det finns en lagstiftning om rätten till bostad. Men detta är inte sant, för den omfattar kategorierna äldre och handikappade. De kan överklaga och få sin rätt. Övriga har inte den möjligheten.

Här behöver man alltså göra någonting, och då får man väga det kommunala självstyret mot en reglering som på något sätt stöder kommunerna och tvingar dem till andra åtaganden för en social bostadspolitik. Bostadsanvisningslagen är ett verktyg som man då skulle kunna använda.

Vi klarar som sagt inte detta i ALLBO-kommittén, utan för det krävs mera tid, och nio månader är inte särskilt lång tid för behandling av viktiga frågor om en social bostadspolitik, som är grunden för allas rätt till en bostad till en rimlig kostnad. Det är faktiskt sex partier som ställer sig bakom en portalparagraf med det här innehållet i bostadspolitiken. De lär väl då också vara med i arbetet på att se till att den förverkligas.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 1 juni.)

Föredrogs

bostadsutskottets betänkande 2000/01:BoU12

Den bostadsbidragsgrundande inkomsten för år 2001 m.m.

*Den bostadsbidrags-
grundande inkomsten
för år 2001 m.m.*

Anf. 235 STEN ANDERSSON (m):

Herr talman! Jag tänker inte använda hela den tid som jag har anmält mig för på talarlistan. Jag inleder med att yrka bifall till reservation nr 1 i BoU12.

Det gäller här, för att tala på ren svenska, en tavla som regeringen har gjort. Den har missat någonting och fått en effekt som inte var förutsedd. Jag skulle kunna raljera och säga: Vi begär att medborgarna ska kunna klara alla klurigheter, men regeringens egna experter kan inte hantera detta. Frågan är vem det är fel på, på regeringen eller på människorna?

Men okej: Vi moderater inser att den här justeringen måste göras. Nästa fråga, som är den viktigaste, är vad som sker i framtiden. Det står i betänkandet att man förutsätter att regeringen ska utreda frågorna om de olika bidragen. Det är viktigt att vi får ett system som kommer att hålla länge framöver.

I dagens bidragssystem – de må gälla bostadsbidrag, socialbidrag och allt vad de heter – finns det tröskeffekter, som ibland leder till att människor helt enkelt tappat lusten att jobba.

De tycker att de inte får någonting. De får ingenting, någon obetydlig krona eller några obetydliga kronor för att kanske jobba full vecka. Människan är bara sådan, eller i varje fall är många sådana.

Det här systemet måste vi försöka komma ifrån. Hur det ska lösas vet jag inte. Det är verkligen tid att vi sätter oss ned och tänker efter så att vi får ett system som stimulerar den enskilda människan. Han eller hon ska belönas när de tar ett krafttag för att komma ur en besvärlig situation.

Herr talman! Jag skulle kunna referera till ett mycket personligt fall, nämligen min egen situation. Jag delade ut tidningar i fyra år och gjorde min sista tidningstur den 1 februari 1983. Sedan tog jag tåget till Sveriges riksdag som nyvald ledamot.

Jag skulle kunna berätta hur mycket jag fick i handen efter skatt och med inget bostadsbidrag för att stiga upp klockan halv tre varenda morgon från måndag till söndag. Men jag ska inte få kammarens ledamöter att fälla tårar i kväll. Det är lite onödigt.

Jag känner att det skulle stå en benämning på min rygg, och den vill jag inte uttala här. Jag var inte riktigt klok som gjorde det jobbet. Men jag hade en dum idé att jag så länge jag kunde fysiskt inte skulle begära bidrag. Men att man på den tiden kanske fick 5 kr, och i dag kanske 20 kr, för att gå upp och jobba en och en halv timme på morgonen när alla andra sover, utom tuppen möjligtvis, stimulerar inte.

Vi måste ha något system som fungerar. Det är ingen som är betjänt av att vi håller på att reparera det lapptäcke vi har i dag.

Herr talman! Jag ska inte tala längre än så. Vi moderater säger okej till förändringen. Men vi hoppas intensivt att vi får ett system framöver som är accepterat helt och fullt av det stora folkflertalet.

Anf. 236 HARALD BERGSTRÖM (kd):

Herr talman! När jag iakttar den s.k. svenska modellens välfärdssystem ser jag ofta bilden av ett spindelnät framför mig. När en fluga flyger in i nätet gungar det till så att spindeln från sin observationspunkt omedelbart kan lokalisera densamma i nätet. När en förändring görs i den svenska modellen händer det saker på andra håll. Skillnaden mot spindelnätet är att det är svårt att se hur förändringen slår i andra delar av systemet.

Betänkandet BoU12, som vi debatterar, handlar om ett försök att rätta till en miss i bostadsbidragssystemet därför att man förbättrat studie-stödssystemet.

I ett särskilt yttrande med anledning av utskottets beredning av ärendet i punkt 1 påtalar vi kristdemokrater att vi sedan länge reagerat mot regeringens kortsiktiga politik i fråga om bostadsbidragen.

De förändringar som infördes i detta system med början 1997 har lett till att bidraget sammantaget fått en prägel av stöd till ensamstående föräldrar boende i hyresrätt. Det är i och för sig inte fel, men kretsen som borde få chansen till och har berättigade behov av att få bostadsbidrag har gjorts för snäv.

Det är, såvitt jag förstår, inte så att villaboende familjer generellt under senare delen av 1990-talet fått så kraftigt ökade inkomster att bara halva antalet familjer numera är berättigade till bostadsbidrag jämfört med 1995. Men det är just det som skett vad avser antalet mottagare av bostadsbidrag när det gäller villaboende sedan 1997.

Nej, avsikten var att kraftigt minska statens kostnader för denna stödform, och i så måtto har man lyckats. Men enligt min mening har man misslyckats vad gäller bostadsbidragens träffsäkerhet att nå rätt mottagare.

Herr talman! I mitt anförande med anledning av BoU1 och BoU2 den 7 december i fjol, då vi debatterade bl.a. bidragssystemets regelverk, framförde jag kristdemokraternas syn på hur detta borde ändras för att rätta till de största orättvisorna.

Vi kristdemokrater har sedan dess inte funnit anledning att ändra uppfattning och jag vill upprepa förslagen som är

- den samlade familjeinkomsten ska vara bidragsgrundande,
- ytgränserna för oreducerat bidrag höjs med 10 kvadratmeter för alla hustyper,
- det särskilda bidraget för barnfamiljer höjs med 100 kr per barn och månad och
- avräkningsperioderna görs halvårsvisa i stället för som nu per helår.

Till den sista punkten vill jag lägga det faktum att systemet med studiestöd omprövas varje halvår. Då borde det också vara möjligt att avräkna eller ompröva bostadsbidraget halvårsvis.

Herr talman! Jag vill avsluta med att yrka bifall till reservation 2.

Anf. 237 RIGMOR STENMARK (c):

Herr talman! Nej, jag ska inte sjunga Sjung om studenternas lyckliga dagar, även som det kan kännas rätt i denna sena timma.

Först vill jag säga att jag tycker att det är mycket bra att vi i utskottet kan vara eniga om och ställer oss bakom det initiativ som de socialdemokratiska ledamöterna i utskottet har tagit. De fick signaler och tog till sig att studenterna skulle få en försämring av sin disponibla inkomst när studiemedelssystemet förändrades. Jag yrkar därför bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Den förändring som vi nu genomför gäller bara för detta år. Men vi tycker från Centerpartiet att det är absolut nödvändigt att vi ser över studiemedelssystemet lite vidare så att det inte får sådana felaktiga konsekvenser även i framtiden. Från Centerpartiet har vi föreslagit ett nytt studiemedelssystem som ger 50 % bidrag och bibehållen totalnivå.

Jag håller i min hand en liten skrift som vi riksdagsledamöter har fått från Stockholms universitets studentkår. Den heter *Studenter utan skyddsnet*. I den belyser de väl hur studenterna har det i Sverige i dag, och jag skulle vilja påstå att det gäller i hela Sverige. Jag känner igen situationen från kontakterna med studenter hemma i Uppsala.

Här säger man bl.a. "att samhällets trygghetssystem är uppbyggt utifrån att alla vuxna människor förvärvsarbetar. Som student med studiemedel faller Du delvis utanför sjukförsäkringssystemet, föräldraförsäkringen, a-kassan och socialbidragssystemet. Att få någonstans att bo är inte heller det lättaste" – det här gäller Stockholm – "i en stad med 17 månaders kö till ett studentrum och med hyresvärdar som kräver fast anställning och många år i bostadskön för att komma på fråga för en lägenhet."

Jag har också med mig ett pressmeddelande. Jag hade hoppats att bostadsministern skulle ha varit med här så att jag skulle ha kunnat ställa frågan från Centerpartiets Högskoleförbund. Förbundsordförande Maria Abrahamsson frågar: "Vill bostadsministern lägga halva lönen på hyran? Kan du leva på ca 3000 kronor i månader för mat, kläder, nödvändiga resor, kurslitteratur, motion och dagstidning med mera och samtidigt spara pengar för att klara både mat och hyra under två inkomstlösa månader?"

Den frågan ställer man till bostadsministern. Jag hoppas att det är någon av socialdemokraterna som kanske kan förklara. Är det detta förslag som nu gör att studenterna inte behöver komma i den situationen? Det är helt klart att studenternas hela sociala situation måste förbättras. Det hjälper inte bara med den rättelse som vi gör här i dag, utan det krävs ett helhetsgrepp för hela studiesituationen.

Därför har vi också från Centerpartiet föreslagit att en studiesocial utredning måste tillsättas. Vi kan inte från Centerpartiet acceptera att ett dåligt studiemedelssystem hindrar människor från att ta steget att investera i en högre utbildning till gagn både för dem själva och samhället.

Alla som vill och som har nödvändiga förkunskaper ska kunna gå vidare till högre utbildning – oavsett kön, ålder, geografisk, kulturell eller social bakgrund.

Anf. 238 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp):

Herr talman! När det gäller beräkning av den bostadsbidragsgrundande inkomsten för studerande har vi självfallet inte velat motsätta oss det förslag till tillfällig ändring som Socialdemokraterna har tagit initiativ till. Det är inte rimligt att vissa grupper utan möjlighet att själva påverka

sin situation plötsligt får försämringar på grund av förbiseenden vid utformningen av nya stödformer.

Vi har dock i ett särskilt yttrande tillsammans med Moderaterna och Centern redogjort för vår syn på regeringens hantering av förändringen av studiemedelssystemet. Vi tycker att det är anmärkningsvärt att man har förbisett vilka konsekvenser ändringarna skulle leda till. Detta visar att våra bidragssystem är alldeles för komplicerade och alltför dåligt samordnade. Det bör vara möjligt för den enskilda människan att överblicka sin ekonomiska situation på ett någorlunda enkelt sätt.

När det sedan gäller bostadsbidragens utformning efter år 2001 har jag liksom övriga borgerliga ledamöter fogat en egen reservation till betänkandet.

Vi i Folkpartiet anser att dagens skatte- och bidragssystem skapar stora problem för många människor. Vi har i dag en situation där bostadsbidragen tillsammans med skatter, barnomsorgstaxor och underhållsbidrag ger upphov till ofta orimliga marginaleffekter. För en barnfamilj som ökar sin inkomst går i många fall större delen av ökningen bort i form av ökad skatt, minskade bostadsbidrag och höjda barntillsynskostnader.

Det är självfallet inte rimligt att den som t.ex. går från studier eller arbetslöshet eller ökar sin arbetstid inte får något ekonomiskt utbyte av det. Ett sådant system ger inga incitament för den enskilde att gå ut i förvärsarbete eller starta egen verksamhet.

Därför anser vi att det är nödvändigt med åtgärder som minskar marginaleffekterna såväl i stödsystemen som i skattesystemet. Därför bör en reformering av bostadsbidragen i enlighet med de förslag som vi tidigare har lagt fram påbörjas omedelbart.

Vi vill successivt minska bostadsbidragen och samtidigt öka det generella barnstödet, och vi anser att ett första steg bör tas redan år 2002. Sedan vill vi fortsätta den växlingen från individuellt till generellt stöd under kommande år. Vårt förslag är enligt vår mening en väg ur den fattigdomsfälla som dagens bidragssystem utgör.

Därmed yrkar jag bifall till min reservation, nr 4.

Anf. 239 LILIAN VIRGIN (s):

Herr talman! Bostadsutskottets betänkande BoU12 har kommit till efter ett initiativ från oss socialdemokrater i bostadsutskottet. Förslaget innebär en lag med särskild bestämmelse om bostadsbidrag för i år – 2001. Bostadsutskottet har ställt sig bakom det förslag som vi har lagt fram, och utskottet använder sig av sin initiativrätt och lägger fram förslaget för riksdagen.

Initiativet omfattar inkomstberäkningen av bostadsbidragen för studerande. Bakgrunden är att studiemedelssystemet ändras fr.o.m. den 1 juli i år. Bidragsdelen i studiemedlen ökar och lånedelen minskar. Det betyder i normalfallet att studiebidraget vid heltidsstudier ökar med ungefär 475 kr i månaden, men att den totala summan studiemedel, dvs. summan av lån och bidrag, är oförändrad.

Bidragsdelen av studiemedlen ingår i den bostadsbidragsgrundande inkomsten. Bidragsdelen är inte skattepliktig, men inkomsten läggs till den taxerade inkomsten vid avstämningen av bostadsbidragen.

Det höjda studiebidraget kan medföra att bostadsbidraget minskar trots att de totala studiemedlen är oförändrade. För en ensamstående som studerar på heltid är minskningen 120 kr per månad – och det var inte avsikten när studiemedelssystemet ändrades. Avsikten var i stället att uppmuntra till studier och förbättra för de studerande. Det är därför vi vill göra en förändring i bostadsbidragen från den 1 juli i år.

Vi har undersökt olika lösningar, och fastnat för att 80 % av studiebidraget ska tas upp som inkomst vid ansökan om bostadsbidrag och vid avstämning av bostadsbidrag för andra halvåret 2001. 80 % av det höjda studiebidraget motsvarar för de flesta att studiebidraget tas upp till ungefär samma belopp för andra halvåret som för första halvåret 2001.

Herr talman! För att de studerande som berörs inte ska få sänkta bostadsbidrag från nästa år så måste reglerna ändras för att långsiktigt säkerställa att höjda studiebidrag inte automatiskt leder till sänkta bostadsbidrag. Utskottet gör ett tillkännagivande till regeringen att återkomma i budgetpropositionen för 2002 med ett långsiktigt hållbart förslag.

Vi gör också ett tillkännagivande till regeringen om att en översyn bör göras av bostadsbidragens roll och effekter för särskilda grupper, som socialbidragstagare och arbetslösa, där inkomsten kan variera kraftigt under året.

Herr talman! De borgerliga partierna har lämnat särskilda yttranden över förslaget, men inte motsatt sig den tillfälliga ändringen av beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten. När det sedan gäller vad som ska göras från 2002 finns det reservationer från samtliga borgerliga partier. De har olika förslag – alltifrån Moderaternas förslag om att på sikt avveckla bostadsbidragen till Kristdemokraternas förslag om utökning av bostadsbidragen genom att höja bostadsbidragen och minska barnbidragen. Folkpartiet har ett förslag om det omvända – att minska bostadsbidragen och öka barnbidragen. Det finns således inte något gemensamt förslag från de borgerliga partierna.

Majoriteten anser att bostadsbidragen fortfarande fyller en viktig funktion i möjligheten för barnfamiljer och ungdomar att efterfråga en bostad. Bostadsutskottet har aktivt följt utfallet av den stora förändring av bostadsbidragen som gjordes från 1997. Några förändringar har gjorts därefter, men det behövs en översyn av bostadsbidragens roll och effekter för särskilda grupper, vilket utskottet nu begär av regeringen.

Herr talman! De kostnader som uppkommer för andra halvåret i år kan beräknas till högst 25 miljoner kronor. Utskottet bedömer att utgiftsökningen ryms inom anslaget trots den minskning som redovisats i tilläggsbudgeten för i år. Bostadsutskottet har också redovisat detta till finansutskottet i ett yttrande om tilläggsbudgeten för 2001.

Herr talman! Med dessa ord yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

Anf. 240 OWE HELLBERG (v):

Herr talman! Vänsterpartiet ställer sig naturligtvis bakom detta utskottsinitiativ till förmån för de studenter som har bostadsbidrag och under hösten skulle få sämre inkomster på grund av att studiebidragen höjs, men inte det samlade försörjningsstödet.

Effekten beror naturligtvis inte på det förändrade studiemedelssystemet, utan på bostadsbidragssystemet. Regeringen har naturligtvis missat

det här, vilket är pinsamt. Desto bättre är det att utskottet nu åtgärdar problemet, om än tillfälligt.

Det här, och hanteringen av frågan om eftergift till återbetalnings-skyldighet visar att ansvarig minister, Ingela Thalén, och Socialdepartementet tar för lätt på betydelsen av bostadsbidragen som ett bostadspolitiskt instrument. Målformuleringen, som sex partier står bakom, om allas rätt till en god bostad till en rimlig kostnad går inte i takt med den kraftiga bantningen av anslaget till bostadsbidragen. Det har minskat från ca 9 miljarder 1995 till hälften i dag. Bostadsbidragstagarna blir fattigare och fattigare och familjebilden alltmer ensidig.

I och med skattereformen skenade boendekostnaderna i väg. De som inte fick stora skattesänkningar skulle kompenseras med bostadsbidrag. Hyrorna ökade under 90-talet med det dubbla, och kostnaderna för bostadsbidragen likaså. Det är en följd av en förändrad bostadspolitik där det mesta beror på fattade beslut i den här kammaren.

I rask takt har bidraget sedan förändrats och försämrats med hänvisning till främst budgetbesparingar. Tyvärr har väldigt lite av analys gjorts i samband med detta utifrån de av riksdagen antagna bostadspolitiska målen.

Som kronan på verket kom utredningen om de ekonomiska familjestöden där bostadsbidragen fått en omild behandling. Förslaget går ut på att bostadsbidraget ska bort och ersättas med ett generellt stöd till vissa barnfamiljer.

Jag kan redan nu säga att vi i Vänsterpartiet avvisar sådana tankar. Vi anser att bostadsbidraget fyller en viktig funktion för att uppnå de bostadspolitiska målen men menar samtidigt att boendekostnaden som andel av disponibel inkomst ska sänkas generellt med andra metoder, t.ex. med borttagen fastighetsskatt på hyresrätter, investeringsstöd för ny- och ombyggnation kopplat till krav på hyrestak osv.

Vi vill inte heller avvakta längre med förslag till att förbättra det nuvarande bostadsbidragssystemet. Vi vill trycka på skrivningarna i betänkandet som säger att den nu föreslagna åtgärden är tillfällig och bör följas upp i den kommande höstbudgeten. Om det inte blir några sådana förslag får studenterna med bostadsbidrag sämre ekonomi och studiemöjligheter fr.o.m. år 2002. Regeringen måste därför ta till sig utskottets skrivningar om att se över bristerna i nuvarande bostadsbidragssystem. I vårbudgeten saknades detta helt. I höstbudgeten är det ett måste.

Nu är det studenternas situation vi fokuserar på, men det finns ju andra grupper som lever under svårare förhållanden än vad många studenter gör och där bostadsbidragen är en viktig faktor för att upprätthålla en god boendestandard. Jag tänker på de arbetslösa och på socialbidragstagare som går mellan tillfälliga jobb och har osäkra inkomster och där varje inkomstförändring påverkar utfallet av bostadsbidragens storlek.

Många är de med knappa inkomster som får krav på återbetalning av bostadsbidrag och som har svårt att klara sina omkostnader även utan detta krav. Möjligheten att få eftergift vid återbetalning är liten, eftersom varje inkomstförändring ska anmälas till försäkringskassan, annars blir man inte ens föremål för en prövning om eftergift. Osäkerhet råder om hur barns inkomster ska redovisas och behandlas i bostadsbidragssystemet. Föräldrar har försörjningsplikt för barnen ett par år efter det att de inte längre får räknas in i bostadsbidragssystemet utom i särskilda fall.

Hur ska tillfälliga inkomster behandlas, t.ex. avgångsvederlag sent ett år, som ska vara försörjning under nästkommande år? Det finns flera frågor.

Frågorna är många, men svaren är få. Den familjepolitiska utredningen var inte till någon större hjälp. Här bearbetas över huvud taget inte de frågeställningar som utskottet skrivit om i sina betänkanden, trots löften från Socialdepartementets tjänstemän om att dessa frågeställningar skulle framföras till utredningen för en seriös behandling. Utredningen gör ingen som helst analys av utvecklingen efter 1996 och hur den förhåller sig till de bostadspolitiska målen.

Då genomfördes ett flertal stora förändringar av regelsystemet, men utredningen konstaterar i stället att bostadsbidragen inte på något nämnvärt sätt kan bidra till att lösa dagens problem på bostadsmarknaden. Därför bör bostadsbidragen i huvudsak ses som ett allmänt konsumtionsstöd till barnfamiljer.

Analysen saknas helt, varför bostadsbidragen mer eller mindre slumpmässigt närmats sig att fungera som ett familjepolitiskt stöd. Den utvecklingen var inte planerad, utan är en följd av de besparingsåtgärder som anslaget för bostadsbidragen fått kännas vid – en halvering sedan 1995. Det omfattar nu ca 4 ½ miljarder. Glömd är skattereformens förutsättning att höga boendekostnader skulle kompenseras med höjda bostadsbidrag för alla hushåll med låga inkomster, inte enbart barnfamiljer.

Det är dags att utgå från de bostadspolitiska målen igen. Urholkningen av bostadsbidragen måste upphöra och flera viktiga förbättringar genomföras.

Vänsterpartiet har lämnat en rad förslag på lämpliga åtgärder, och jag ska redogöra för en del av dem här.

För att undvika den kraftiga marginaleffekt som bostadsbidragen har vill vi tillåta en viss variation i inkomst – ca 20 000 per år. Den variationen ska enbart bero på osäkerheten i att beräkna årsinkomsten, och det ska kunna styrkas att det har skett i god tro.

Reglerna för att kunna slippa återbetalning av utkvitterat bostadsbidrag måste lindras. Om man inte har anmält varje inkomstförändring under året utestängs man från prövningsrätten. Prövningen bör i första hand bygga på bidragstagarens ekonomiska förutsättningar att klara återbetalningskraven. I dag får bara 8 % av dem som sökt eftergift sin sak prövad. Det är någonting som regeringen känt till sedan hösten 2000 utan att ändra regelsystemet.

Kostnaderna för bostadsbidragen sjunker också eftersom varken inkomstgränsen eller boendekostnadsgränsen höjs i takt med kostnadsutvecklingen. Nivåerna har legat still sedan 1996. Det har fått till följd att nästan 20 % av bidragstagarna har boendekostnader som överstiger boendekostnadsgränsen och att genomsnittsinkomsten för dem som får bostadsbidrag sjunker. Nivåerna måste höjas i takt med inkomst- och boendekostnadsutvecklingen. Den urgröpning som nu sker är inte acceptabel.

I övrigt bör en mer generell analys genomföras för att se vilka övriga förändringar som är nödvändiga att göra för att leva upp till de av riksdagen antagna bostadspolitiska målen, nämligen allas rätt till goda bostäder till en rimlig kostnad. Dessutom ska man särskilt beakta kravet på goda boendemiljöer och uppväxtvillkor för våra barn.

Herr talman! Med det vill jag tacka för ordet.

Prot. 2000/01:118
31 maj

*Den bostadsbidrags-
grundande inkomsten
för år 2001 m.m.*

Anf. 241 LILIAN VIRGIN (s) replik:

Herr talman! Owe Hellberg redogör för i stort sett hela regelsystemet med både för- och nackdelar. Jag kan bara konstatera att det hade varit en fördel om Owe Hellberg hade påverkat sina partikamrater inför förhandlingarna om vårpropositionen. Då hade vi kanske kunnat lösa detta med studenternas situation redan i vårpropositionen.

Vi får väl fortsätta att jobba. Om Owe Hellberg påverkar sina partikamrater och jag mina kan vi kanske lösa detta i budgetpropositionen.

Anf. 242 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Det är väl bara att erkänna att ni socialdemokrater var mer pigga och alerta i den frågan. Det är bara att ge er beröm för att ni har tagit det här utskottsinitiativet.

Jag är också glad för att vi faktiskt tog upp de andra frågor som Vänsterpartiet har lyft fram i tidigare betänkanden. De har inte fått en bra behandling på Socialdepartementet. Frågorna skjuts åt sidan. Vi har fått löften om att de skulle behandlas seriöst i den familjepolitiska utredningen. Det har inte skett. Vi har lyft fram frågan om återbetalningsskyldigheten och eftergiftsmöjligheterna. Där står regeringen och stampar.

Det är nog så att det blir vi i utskottet, Lilian Virgin, som får jobba med de här frågorna. Det är tydligen enbart vi som kan se helheten i bostadspolitiken.

Anf. 243 LILIAN VIRGIN (s) replik:

Herr talman! Det låter bra. Det gör vi. Jag vill bara upplysa om en sak. Vi har pratat många gånger om eftergift och likformig tillämpning, och där ligger det ett uppdrag hos Riksförsäkringsverket att de ska komma med förslag. De har förut pekat på de snedheter som förekommer, men de har inte kommit med några förslag till förändringar. Det uppdraget ska redovisas senast i morgon.

Anf. 244 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! När reglerna om eftergift vid återbetalningsskyldighet infördes hade Vänsterpartiet en motion i den frågan. Vi insåg problemet. Vi hade redan dessa förslag som vi tycker är mycket bra att genomföra och som fungerar på ett bra sätt i Danmark. Tyvärr fick vi inte med oss socialdemokraterna i bostadsutskottet den gången, men jag hoppas att vi får gehör för våra synpunkter i nästa steg när regeringen förhoppningsvis kommer tillbaka med ett förslag i denna riktning.

Anf. 245 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Herr talman! Helt kortfattat tänker jag yrka bifall till utskottets förslag. Det är flera som har gjort det, och det beror på att vi är ganska eniga om detta. Vi är helt oskyldiga till det som hänt. Och det är väldigt bra att socialdemokraterna uppmärksammade detta, så att vi fick en rättelse. Det gäller ju att bevaka sina områden.

Det är också helt uppenbart att vi som bostadspolitiker är eniga om att bostadsbidragen fyller en funktion. Så vi får väl fortsätta att jobba för den sakens skull.

Att vi kom fram till att 80 % av det höjda studiebidraget ska vara beräkningsunderlag är ett sätt att komma till rätta med problemet. Ett annat var Owe Hellberg också inne på, nämligen en höjning av inkomstgränsen. Detta är sådana detaljer som jag hoppas att vi återkommer till så småningom.

Alla ungdomar har en svår situation när de kommer ut på den bostadsmarknad som råder. Det som vi som bostadspolitiker tycker är viktigt är bl.a. att alla ungdomar ska kunna efterfråga bra bostäder. Det gäller både studerande och andra ungdomar.

Jag tycker att det är väldigt roligt att vi i dessa examenstider åtminstone kan komma med denna lilla studentexamenspresent.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 1 juni.)

Prot. 2000/01:118
31 maj

*Den bostadsbidrags-
grundande inkomsten
för år 2001 m.m.*

20 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 31 maj

2000/01:1313 av *Per Bill* (m) till statsminister Göran Persson
Otillåtna aktieinnehav

2000/01:1314 av *Berit Jóhannesson* (v) till försvarsminister Björn von Sydow
Värnpliktsutbildning

2000/01:1315 av *Murad Artin* (v) till kulturminister Marita Ulvskog
Systematisk förstörelse av kulturminnesmärken i Turkiet

2000/01:1316 av *Murad Artin* (v) till utrikesminister Anna Lindh
Assyriers/syrianers och kaldéers rätt att besöka Turkiet

2000/01:1317 av *Lars Leijonborg* (fp) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Dublinkonventionen

2000/01:1318 av *Henrik S Järrel* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Arvsrätten

2000/01:1319 av *Margareta Cederfelt* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Avvikelse från rättspsykiatri

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll onsdagen den 6 juni.

21 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 31 maj

2000/01:1252 av *Camilla Sköld Jansson* (v) till näringsminister Björn Rosengren

Godstrafik över hela landet

2000/01:1268 av *Sven Bergström* (c) till näringsminister Björn Rosengren

Godstrafik på järnväg

2000/01:1282 av *Sten Tolgfors* (m) till utrikesminister Anna Lindh
Dödsstraffet i Folkrepubliken Kina

2000/01:1283 av *Sten Tolgfors* (m) till utrikesminister Anna Lindh
Politisk dialog mellan Taiwan och Folkrepubliken Kina

2000/01:1289 av *Martin Nilsson* (s) till utrikesminister Anna Lindh
EU:s agerande gentemot USA:s planer på ett nationellt missilförsvar

2000/01:1292 av *Elizabeth Nyström* (m) till statsrådet Britta Lejon
Regionförsöken

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll onsdagen den 6 juni.

22 § Kammaren åtskildes kl. 21.51.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl. 13.54,
av tredje vice talmannen därefter t.o.m. 13 § 127 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 17.59
av tredje vice talmannen därefter t.o.m. 18 § anf. 225 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Barbro Nordström

1 § Meddelande om partiledardebatt	1
2 § Återtagande av plats i riksdagen	1
3 § Anmälan om ersättare	1
4 § Hänvisning av ärenden till utskott	1
5 § Förnyad bordläggning	2
6 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats den	
30 maj.....	2
KU17 Skadelidandes rätt att ta del av uppgifter ur nedlagda	
förundersökningar samt andra frågor om offentlighet och	
sekretess	2
FiU26 Diskonteringsränta vid beräkning av	
livförsäkringsavsättningar	2
SkU22 Beskattningen av anställda ombord på färjor mellan	
Sverige och Danmark	2
SkU27 Arvs- och gåvoskattens infogning i	
skattekontosystemet, m.m.	3
SkU26 Inköp av bränsle och alkohol utan punktskatt, m.m.	3
SkU24 Följdändringar till det nya studiestödssystemet,	
m.m.....	4
SkU23 Förhandsbesked i punktskattefrågor, m.m.	4
7 § Kommunal uppdragsverksamhet	4
Konstitutionsutskottets betänkande 2000/01:KU24	4
Anf. 1 PER-SAMUEL NISSER (m)	4
Anf. 2 INGVAR SVENSSON (kd)	5
Anf. 3 HELENA BARGHOLTZ (fp)	8
Anf. 4 MATS EINARSSON (v)	10
Anf. 5 INGVAR SVENSSON (kd) replik	11
Anf. 6 MATS EINARSSON (v) replik	11
Anf. 7 INGVAR SVENSSON (kd) replik	12
Anf. 8 MATS EINARSSON (v) replik	12
Anf. 9 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik	12
Anf. 10 MATS EINARSSON (v) replik	12
Anf. 11 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik	13
Anf. 12 MATS EINARSSON (v) replik	13
Anf. 13 GÖRAN MAGNUSSON (s)	13
Anf. 14 PER-SAMUEL NISSER (m)	14
Anf. 15 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik	14
Anf. 16 PER-SAMUEL NISSER (m) replik	15
Anf. 17 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik	15
Anf. 18 INGVAR SVENSSON (kd)	15
Anf. 19 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik	16
Anf. 20 INGVAR SVENSSON (kd) replik	16
Anf. 21 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik	17
Anf. 22 HELENA BARGHOLTZ (fp)	17
Anf. 23 GÖRAN MAGNUSSON (s)	17

Anf. 24 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	18
Anf. 25 GÖRAN MAGNUSSON (s).....	18
(Beslut fattades under 15 §.)	18
8 § Stiftelselagen – undantag från viss tillsyn, m.m.	18
Lagutskottets betänkande 2000/01:LU20.....	18
(Beslut fattades under 15 §.)	18
9 § Förbud mot juridiskt eller ekonomiskt biträde i vissa fall,	
m.m.	19
Lagutskottets betänkande 2000/01:LU21	19
(Beslut fattades under 15 §.)	19
10 § Ändring i atomansvarighetslagen	19
Lagutskottets betänkande 2000/01:LU24.....	19
(Beslut fattades under 15 §.)	19
11 § Skyddet för vissa djur- och växtarter och deras	
livsmiljöer.....	19
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2000/01:MJU18	19
Anf. 26 INGVAR ERIKSSON (m).....	19
Anf. 27 ESTER LINDSTEDT-STAAF (kd)	21
Anf. 28 ESKIL ERLANDSSON (c).....	22
Anf. 29 HARALD NORDLUND (fp).....	23
Anf. 30 ALF ERIKSSON (s)	24
Anf. 31 HARALD NORDLUND (fp) replik	25
Anf. 32 ALF ERIKSSON (s) replik	26
Anf. 33 INGVAR ERIKSSON (m) replik.....	26
Anf. 34 ALF ERIKSSON (s) replik	26
Anf. 35 INGVAR ERIKSSON (m) replik.....	26
Anf. 36 ALF ERIKSSON (s) replik	27
Anf. 37 KJELL-ERIK KARLSSON (v).....	27
Anf. 38 MIKAEL JOHANSSON (mp)	28
(Beslut fattades under 15 §.)	29
Ajournering.....	29
Återupptagna förhandlingar	29
12 § Frågestund	29
Anf. 39 TREDJE VICE TALMANNEN.....	29
<i>Taken i socialförsäkringarna</i>	<i>30</i>
Anf. 40 LARS LEIJONBORG (fp).....	30
Anf. 41 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	30
Anf. 42 LARS LEIJONBORG (fp).....	30
Anf. 43 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	30
<i>Vägarna.....</i>	<i>31</i>
Anf. 44 LARS BJÖRKMAN (m).....	31
Anf. 45 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	31
Anf. 46 LARS BJÖRKMAN (m).....	31
Anf. 47 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	31
<i>Vasakronan AB.....</i>	<i>32</i>
Anf. 48 AGNE HANSSON (c)	32
Anf. 49 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	32
Anf. 50 AGNE HANSSON (c)	32

Anf. 51 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	32
<i>JAS 39 Gripen</i>	33
Anf. 52 MARGARETA VIKLUND (kd).....	33
Anf. 53 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s)	33
Anf. 54 MARGARETA VIKLUND (kd).....	33
Anf. 55 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s)	34
<i>Djurmarknader</i>	34
Anf. 56 CARINA OHLSSON (s).....	34
Anf. 57 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)	34
Anf. 58 CARINA OHLSSON (s).....	34
Anf. 59 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)	35
<i>Omberg</i>	35
Anf. 60 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp).....	35
Anf. 61 Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	35
Anf. 62 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp).....	36
Anf. 63 Miljöminister KJELL LARSSON (s)	36
<i>Arbetsmarknadspolitiska åtgärder</i>	36
Anf. 64 OWE HELLBERG (v)	36
Anf. 65 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	36
Anf. 66 OWE HELLBERG (v)	37
Anf. 67 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	37
<i>Gränsdragningskommissionen</i>	37
Anf. 68 ANDERS SJÖLUND (m)	37
Anf. 69 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)	37
Anf. 70 ANDERS SJÖLUND (m)	38
Anf. 71 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)	38
<i>Arbetsmiljön</i>	38
Anf. 72 INGER SEGELSTRÖM (s)	38
Anf. 73 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s).....	38
Anf. 74 INGER SEGELSTRÖM (s)	39
Anf. 75 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s).....	39
<i>E 6:an</i>	39
Anf. 76 INGER RENÉ (m).....	39
Anf. 77 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	39
Anf. 78 INGER RENÉ (m).....	39
Anf. 79 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	39
<i>Pilotutbildningen</i>	40
Anf. 80 ERLING WÄLIVAARA (kd)	40
Anf. 81 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s)	40
Anf. 82 ERLING WÄLIVAARA (kd)	40
Anf. 83 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s)	40
<i>Tullstationen Hån-Töcksfors</i>	40
Anf. 84 RUNAR PATRIKSSON (fp)	40
Anf. 85 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	41
Anf. 86 RUNAR PATRIKSSON (fp)	41

Anf. 87 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	41
<i>E 4:an genom Uppsala</i>	41
Anf. 88 RIGMOR STENMARK (c)	41
Anf. 89 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	42
Anf. 90 RIGMOR STENMARK (c)	42
Anf. 91 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	42
<i>Postservicen</i>	42
Anf. 92 MARIANNE SAMUELSSON (mp)	42
Anf. 93 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	43
Anf. 94 MARIANNE SAMUELSSON (mp)	43
Anf. 95 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	43
<i>Lördagsutdelning av tidningar i glesbygden</i>	43
Anf. 96 BIRGITTA AHLQVIST (s)	43
Anf. 97 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	44
Anf. 98 BIRGITTA AHLQVIST (s)	44
Anf. 99 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	44
<i>Beskattningen av dieslbilar</i>	44
Anf. 100 CARL G NILSSON (m)	44
Anf. 101 Miljöminister KJELL LARSSON (s)	44
Anf. 102 CARL G NILSSON (m)	45
Anf. 103 Miljöminister KJELL LARSSON (s)	45
<i>Strandskyddet</i>	45
Anf. 104 ALF ERIKSSON (s)	45
Anf. 105 Miljöminister KJELL LARSSON (s)	46
Anf. 106 ALF ERIKSSON (s)	46
Anf. 107 Miljöminister KJELL LARSSON (s)	46
<i>Försvarsmaterielaffärer med andra länder</i>	46
Anf. 108 HENRIK S JÄRREL (m)	46
Anf. 109 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s)	47
Anf. 110 TREDJE VICE TALMANNEN	47
13 § Trafiksäkerhet	47
Trafikutskottets betänkande 2000/01:TU13	47
Anf. 111 BIRGITTA WISTRAND (m)	47
Anf. 112 INGER SEGELSTRÖM (s)	50
Anf. 113 KARIN SVENSSON SMITH (v)	51
Anf. 114 BIRGITTA WISTRAND (m) replik	54
Anf. 115 KARIN SVENSSON SMITH (v) replik	54
Anf. 116 INGER SEGELSTRÖM (s) replik	55
Anf. 117 KARIN SVENSSON SMITH (v) replik	55
Anf. 118 INGER SEGELSTRÖM (s) replik	55
Anf. 119 KARIN SVENSSON SMITH (v) replik	55
Anf. 120 TUVE SKÅNBERG (kd)	55
Anf. 121 BIRGITTA WISTRAND (m) replik	58
Anf. 122 TUVE SKÅNBERG (kd) replik	58
Anf. 123 KARIN SVENSSON SMITH (v) replik	58
Anf. 124 TUVE SKÅNBERG (kd) replik	58
Anf. 125 KARIN SVENSSON SMITH (v) replik	59
Anf. 126 TUVE SKÅNBERG (kd) replik	59
Anf. 127 RUNAR PATRIKSSON (fp)	59

Anf. 128 INGER SEGELSTRÖM (s) replik	61
Anf. 129 RUNAR PATRIKSSON (fp) replik	61
Anf. 130 INGER SEGELSTRÖM (s) replik	62
Anf. 131 RUNAR PATRIKSSON (fp) replik	62
Anf. 132 SVEN BERGSTRÖM (c).....	62
Anf. 133 BIRGITTA WISTRAND (m).....	64
Anf. 134 SVEN BERGSTRÖM (c).....	64
Anf. 135 BIRGITTA WISTRAND (m).....	64
Anf. 136 SVEN BERGSTRÖM (c).....	64
(Beslut fattades under 15 §.).....	65
14 § Bilprovningen, fordonskontrollen och trafiksäkerheten	65
Trafikutskottets betänkande 2000/01:TU14	65
Anf. 137 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m).....	65
Anf. 138 RUNAR PATRIKSSON (fp)	67
Anf. 139 KRISTER ÖRNFJÄDER (s)	69
Anf. 140 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik	69
Anf. 141 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik	70
Anf. 142 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik	70
Anf. 143 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik	70
Anf. 144 STIG ERIKSSON (v).....	71
Anf. 145 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik	72
Anf. 146 STIG ERIKSSON (v) replik.....	72
Anf. 147 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik	73
Anf. 148 STIG ERIKSSON (v) replik.....	73
Anf. 149 LARS GUSTAFSSON (kd)	73
Anf. 150 SVEN BERGSTRÖM (c).....	74
(Beslut fattades under 15 §.).....	75
Ajournering.....	75
Återupptagna förhandlingar	75
15 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid	
 dagens sammanträde	75
KU24 Kommunal uppdragsverksamhet	75
LU20 Stiftelselagen – undantag från viss tillsyn, m.m.	75
LU21 Förbud mot juridiskt eller ekonomiskt biträde i vissa	
fall, m.m.	76
LU24 Ändring i atomansvarighetslagen	76
MJU18 Skyddet för vissa djur- och växtarter och deras	
livsmiljöer.....	76
TU13 Trafiksäkerhet	77
TU14 Bilprovningen, fordonskontrollen och	
trafiksäkerheten	78
16 § Lag om vägtrafikregister, m.m.	78
Trafikutskottets betänkande 2000/01:TU15	78
Anf. 151 PER-RICHARD MOLÉN (m)	78
Anf. 152 HANS STENBERG (s)	79
(Beslut skulle fattas den 1 juni.)	79
17 § Förändring av aktiestrukturen i SAS	79
Trafikutskottets betänkande 2000/01:TU17	79
Anf. 153 PER-RICHARD MOLÉN (m)	79

Anf. 154	MAGNUS JACOBSSON (kd)	81
Anf. 155	KRISTER ÖRNFJÄDER (s)	82
Anf. 156	PER-RICHARD MOLÉN (m) replik	82
Anf. 157	KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik	82
Anf. 158	PER-RICHARD MOLÉN (m) replik	83
Anf. 159	KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik	83
Anf. 160	RUNAR PATRIKSSON (fp)	84
	(Beslut skulle fattas den 1 juni.)	84
18 §	Förlängd giltighetstid för vissa bestämmelser om kommunala bostadsföretag	85
	Bostadsutskottets betänkande 2000/01:BoU10	85
Anf. 161	STEN ANDERSSON (m)	85
Anf. 162	ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd)	86
	(forts.)	88
	Ajournering	89
	Återupptagna förhandlingar	89
18 §	(forts.) Förlängd giltighetstid för vissa bestämmelser om kommunala bostadsföretag (forts. BoU10)	89
Anf. 163	RIGMOR STENMARK (c)	89
Anf. 164	YVONNE ÅNGSTRÖM (fp)	90
Anf. 165	ANDERS YGEMAN (s)	91
Anf. 166	ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik	93
Anf. 167	ANDERS YGEMAN (s) replik	93
Anf. 168	ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik	93
Anf. 169	ANDERS YGEMAN (s) replik	94
Anf. 170	RIGMOR STENMARK (c) replik	94
Anf. 171	ANDERS YGEMAN (s) replik	94
Anf. 172	RIGMOR STENMARK (c) replik	94
Anf. 173	ANDERS YGEMAN (s) replik	95
Anf. 174	STEN ANDERSSON (m) replik	95
Anf. 175	ANDERS YGEMAN (s) replik	96
Anf. 176	STEN ANDERSSON (m) replik	96
Anf. 177	ANDERS YGEMAN (s) replik	97
Anf. 178	YVONNE ÅNGSTRÖM (fp) replik	97
Anf. 179	ANDERS YGEMAN (s) replik	97
Anf. 180	YVONNE ÅNGSTRÖM (fp) replik	97
Anf. 181	ANDERS YGEMAN (s) replik	98
Anf. 182	STEN LUNDSTRÖM (v)	98
Anf. 183	STEN ANDERSSON (m) replik	100
Anf. 184	STEN LUNDSTRÖM (v) replik	101
Anf. 185	STEN ANDERSSON (m) replik	101
Anf. 186	STEN LUNDSTRÖM (v) replik	102
Anf. 187	ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik	102
Anf. 188	STEN LUNDSTRÖM (v) replik	103
Anf. 189	ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik	103
Anf. 190	STEN LUNDSTRÖM (v) replik	104
Anf. 191	RIGMOR STENMARK (c) replik	104
Anf. 192	STEN LUNDSTRÖM (v) replik	105
Anf. 193	RIGMOR STENMARK (c) replik	105

Anf. 194	STEN LUNDSTRÖM (v) replik	105
Anf. 195	YVONNE ÅNGSTRÖM (fp) replik.....	106
Anf. 196	STEN LUNDSTRÖM (v) replik	106
Anf. 197	YVONNE ÅNGSTRÖM (fp) replik.....	106
Anf. 198	STEN LUNDSTRÖM (v) replik	107
Anf. 199	HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp).....	107
Anf. 200	ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik	109
Anf. 201	HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik.....	109
Anf. 202	ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik	109
Anf. 203	HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik.....	110
Anf. 204	RIGMOR STENMARK (c) replik	110
Anf. 205	HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik.....	110
Anf. 206	RIGMOR STENMARK (c) replik	111
Anf. 207	HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik.....	111
Anf. 208	CARL-ERIK SKÅRMAN (m)	111
Anf. 209	STEN LUNDSTRÖM (v) replik	113
Anf. 210	CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik.....	113
Anf. 211	STEN LUNDSTRÖM (v) replik	114
Anf. 212	CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik.....	115
Anf. 213	ANDERS YGEMAN (s) replik	115
Anf. 214	CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik.....	115
Anf. 215	ANDERS YGEMAN (s) replik	115
Anf. 216	CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik.....	116
Anf. 217	HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik.....	116
Anf. 218	CARL-ERIK SKÅRMAN (s) replik	116
Anf. 219	HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik.....	116
Anf. 220	CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik.....	117
Anf. 221	RIGMOR STENMARK (c) replik	117
Anf. 222	CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik.....	117
Anf. 223	RIGMOR STENMARK (c) replik	118
Anf. 224	CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik.....	118
Anf. 225	LENNART VÄRMBY (v)	118
Anf. 226	HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik.....	120
Anf. 227	LENNART VÄRMBY (v) replik.....	121
Anf. 228	HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik.....	121
Anf. 229	LENNART VÄRMBY (v) replik.....	122
Anf. 230	STEN ANDERSSON (m) replik	122
Anf. 231	LENNART VÄRMBY (v) replik.....	122
Anf. 232	STEN ANDERSSON (m) replik	123
Anf. 233	LENNART VÄRMBY (v) replik.....	123
Anf. 234	OWE HELLBERG (v)	123
	(Beslut skulle fattas den 1 juni.)	124

19 § Den bostadsbidragsgrundande inkomsten för år 2001

m.m.	125
Bostadsutskottets betänkande 2000/01:BoU12	125
Anf. 235 STEN ANDERSSON (m)	125
Anf. 236 HARALD BERGSTRÖM (kd)	126
Anf. 237 RIGMOR STENMARK (c).....	126
Anf. 238 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp).....	127

Anf. 239 LILIAN VIRGIN (s)	128
Anf. 240 OWE HELLBERG (v)	129
Anf. 241 LILIAN VIRGIN (s) replik	132
Anf. 242 OWE HELLBERG (v) replik	132
Anf. 243 LILIAN VIRGIN (s) replik	132
Anf. 244 OWE HELLBERG (v) replik	132
Anf. 245 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp)	132
(Beslut skulle fattas den 1 juni.)	133
20 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	133
21 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	134
22 § Kammaren åtskildes kl. 21.51.	134

Elanders Gotab, Stockholm 2001